

2000, 2
45. Liburukia
BILBO

HIZTEGI BATUA

Ondoren agertzen diren euskaltzainek, hilero-hilero aztertu eta erabaki diren Hiztegi Batuaren hitz-zerrendak onartzen dituztela egiaztatzeko sinatzen dute agiri hau, Bilbon, Euskaltzaindiaren egoitzan, 2000.eko martxoaren 31n.

J. Haritschelhar, euskaltzainburua

P. Altuna

J.A. Arana Martija

M. Azkarate

P. Charritton

J.L. Davant

X. Diharce

A. Iñigo

X. Kintana

H. Knörr

E. Larre

J.M. Lekuona

B. Oñartzabal

F. Ondarra

Tx. Peillen

P. Salaburu

J. San Martin

I. Sarasola

J.M. Satrustegi

A. Urrutia

P. Goenaga, idazkaria

ARGIBIDEAK

Esku artean duzun Hiztegi honek, Euskaltzaindiak, sortu zenetik orain arte, hiztegi alorrean hartu dituen erabaki eta gomendio guztiak hartzen ditu bere mendean; hots, aurreko erabaki edo gomendioaren bat ados ez badator Hiztegi honetan esaten denarekin, honi jarraitu behar zaio eta ez hari. Hortaz, Hiztegi Batu hau da, Euskaltzaindiarentzat, euskal hitzen, aldaeren eta horien guztien erabileren zuzentasuna edo egokitasuna erabakitzeko irizpidea. Hurrengo lerroetan, Hiztegi Batu honen edukiaren zenbait alde argitzen saiatuko gara.

Euskaltzaindia konturatzen da irakurleak ez duela, agian, Hiztegi Batuaren lehen idatzaldi honetan argibiderik aurkituko eguneroko lanean behar dituen hainbat hitzez, eta era berean, alferrikakoak irudituko zaizkiola beste zenbait hitzi buruzkoak, inoiz erabiliko ez dituelakoan. Metodo kontu bategatik jokatu dugu horrela. Hiztegi Batua ontzen hasteko orduan, Euskaltzaindiak, lehenbizi, orain artean bere izenaren pean argitaratu dituen hitz zerrenda eta hiztegiak aztertu behar zituen, eta horietako hitzek Hiztegi Batuan izan behar zuten forma eta edukia erabaki. Nolanahi ere, hitz horiekin batera, orobat bildu ditugu Hiztegi Batuaren lehen idatzaldi honetara gure literatura tradizioan ongi finkaturiko hitzak, eta baita azken hogeita hamar urteotako testuetan agertzen direnak ere, osaera zuzenekoak izanik premia bati erantzuteko egokitzak jo direnean.

Forma bat edo beste aukeratzeko orduan, irizpide nagusiak bi hauek izan dira:

a) tradizio idatziko eta egungo erabilera; gaur egun, orain arte ez bezala, Hiztegi Batuari berme sendoarekin ekiteko moduan ezagutzen ditugu erabilera horiek *Orotariko Euskal Hiztegia*-ri eta *Egungo Euskararen Bilketa-lan Sistematikoa*-ri eskerrak.

b) alde bateko eta besteko euskaldunak batzen gaituzten formak hobestea; maileru berrietan, esaterako, nazioarteko formen alde egin dugu, eta horrelakorik ez da goen kasuetan, Iparraldeko eta Hegoaldekoentzat onargarri gertatzen direnei eman zaie lehentasuna. Forma bakarrera iristeko oinarririk edo indarrik ikusi ez denean, forma lehiakideak eskaini dira, kasuan kasuko argibideak emanez, beherago adieraziko den eran.

Hiztegian jasotzen ez diren hitzei buruz esan behar da, bestalde, Euskaltzaindiak ez dituela oraingoz onartzen, baina ezta gaitzesten ere. Nahiago izan dugu alderdiren

batetik eragozpenen bat agertzen duten hitzak bigarren ekinaldiko azterketa zehatzaigoaren ondoren onartzeko utzi, euskaldunen egungo premia larriek hertsaturik arinkeriak jokatu baino. Erraza da forma bat proposatzea; ez hain erraza, askotan, alde guztietan begiraturik etorkizunerako egokiena gerta daitekeena eskaintzea. Euskaltzaindiak bigarren era honetan aritu behar du ezinbestean.

Jakina denez, euskal hitz askok hainbat aldaera agertzen dituzte tradizioko testuetan. Horrelakoetan, jakina, aldaera bat onartu du Euskaltzaindiak, eta besteak baztertu, oro har. Aldaera baztertuekin bitara jokatu dugu: batetik, gaur egun zalantzaren bat sortzen dutenak berariaz baztertu ditugu, aldaera baztertuari izartxo bat erantsiz eta *e.* [= erabili] ikurraren ondoan forma hobetsia adieraziz: “erropa* e. **arropa**”, adibidez; bestetik, batasunak hogeita hamar urteko bidea ibili ondoren gehiengo zabalak dialektaltzat jotzen dituen aldaerak —*barri* edo *izandu* bezalakoak, esaterako— ez ditugu aintzat hartu hiztegian. Beste batzuetan, hitza bera baztertu da, haren ordeko bat erabili behar dela adieraziz. Dena dela, esan behar da *e.* ikurra daramaten hitzok adierarik arruntentan soilik gaitzesten direla: esaterako, “kartera* e. **diru(-)zorro, paper(-)zorro**” sarerak adierazten du adiera horretan, eta ez bestetan, gaitzesten dela *kartera*-ren erabilera; *kartera* hitzak izan ditzakeen beste adierez ez da lehen idatzaldi honetan ezer esaten.

Hainbat hitzen formaren ondoan *Bizk.*, *Ipar.* eta *Naf.*, *Gip.*... ikurrak ematen ditugu. Euskalki markaren bat azaltzen duten hitz horiei buruz esan behar da ez dela inondik ere Euskaltzaindiaren asmoa, marka horiek eranstean, horrelako hitzak baztertzea; aitzitik, euskalki hitzok Hiztegi Batuan sartzeak adierazten du Euskaltzaindiak bultzatu egin nahi dituela idazleak hitz horiek erabiltzera —jakinarean gainean eta nori bere senak agintzen dion eran, jakina— horrela euskaldun guztien ondare komuna bihurtuz joan daitezten.

Heg. ikurraren esanahia bestelakoa da, eta bitarikoa. Batzuetan, *Heg.* ikurraren bidez adierazi nahi dugu, delako hitza berria dela eta gaztelaniaz ez dakitenentzat ezin ulertuzkoa —*aleazio*, esaterako—; horrelako hitz askok bikotea osatzen dute *Ipar.* marka daramaten hitzekin —*Heg.* ikurra duen *alfonbra*-k *Ipar.* duen *tapiz*-ekin adibidez—. Kasu haueetan Euskaltzaindia ez da gauza izan euskaldun guztiok batu gaitzakeen forma bakar bat eskaintzeko, eta, oraingoz, horrelako bikoteekin etsi behar izan du. Beste kasu batzuetan, *Heg.* ikurrak —*aspertu*-ren lehen adieran, esaterako— adierazten du delako erabilera Hegoaldekoa soilik dela, eta horrelakoetan, noski, ez zaio horiek erabiltzeari inolako oztoporik jarri nahi. Ez dugu uste inongo irakurlek arazorik izango duenik batzuk eta besteak bereizten.

Beste hitz mota batek ere argibide berezia behar du: “h.” [= hobe] ikurra erantsi zaienak, hain zuzen. Horieta ere bi multzo bereizten ditugu. Lehen multzoa euskalki marka daramaten hitzek osatzen dute. Horrelakoetan, “hobe” hori Euskal Herri osoari begira idazten diren testuetako erabilerrari soilik dagokio, eta hitz edo aldaera horiek egokiak dirateke beste kasu batzuetan, *Herria* astekarian, *Bizkaia* gehigarrian edo herri aldizkarietan idazterakoan, adibidez. Bigarren multzoa bestelakoei —hots, “**zigarro** [...] 2 *Heg.* ‘zigarro txikia’ h. **zigarreta**” edo “**partidu** *Heg.* 1 h. **partida** [...]” bezalakoei— dagokie. Hauei buruz Euskaltzaindiak esan nahi du ohartzen dela ez direla denak idazle guztiek egoera guztietan eta berehala onartzekoak, eta agian bide zuhurrena pausokoa dela, testu jaso eta formalenetatik hasiz, eta bigarren urrats baterako utziz ahozko erabilerei lotuenak. Hemen ere, senak eta egoerak erakutsiko dio idazle edo esatari bakoitzari nola joka arauok betetzeko erantzukizunean.

Euskal hiztegitantz aspaldi honetan ohi denez, izenak eta izenondoak artikulua gabe ematen ditugu. Aditzei dagokienez, era burutuaz gain aditzoinaren eta era burutugabearen formak ere adierazi ditugu. Zenbaitetan aditzoinarentzat ageri diren aukera bikotzak —*ahuldu*, *ahul(du)*, *ahultzen* edo *belztu*, *beltz/belztu*, *belzten* bezalakoak— Euskaltzaindiak dagokion arauan agintzen duenaren ondorio dira: alegia, parentesi artekoko *du* horrekin adierazi nahi da izen, izenondo nahiz aditzondoetatik eratorritako aditzetan, *ez dadin ahuldu* eta *ez dadin ahul*, esaterako, onartu direla.

Sarrera nagusien ondoan, tradizioan lekukotasun sendoa duten elkarketazko eratorriak eta esapideak jaso dira azpisarrera gisa. Hauetan ere, eratorri edo esapide jakin bat ez agertzeak ez du esan nahi hura baztertzen denik —berariaz arbuizaten ez bada, bederen—, baina ezta zernahi eratorri edo esapide onartzen denik ere.

Argi dago Euskaltzaindiaren Hiztegi Batua, lehen idatzaldi honetan, ortografia hiztegia dela batez ere, hau da, hitzen *forma* egokiaz ari dena. Ez da hori harriztekoa, arautze bidean gertatzen diren hizkuntza guztiak urrats hori egiten baitute lehenik. Dena dela, aski da Hiztegiari gaingiroki begiratzea besterik ere eskaintzen duela ikusteko. Argibide osagarri horien zer-nolakoak azalduko ditugu hurrengo lerroetan.

Gramatika kategoria aditz guztietan adierazi da, egungo euskal hiztegietan erabili ohi diren klase eta laburduren bidez; gainerako hitzetan, joskera arazoetan argigarria eta zehazgarria gerta zitekeenean soilik adierazi da.

Hainbat sarreretan hitzaren maila adierazi da, behe mailakoak —lagunartekoak eta herrikoiak— eta goi mailakoak edo jasoak —literarioak etab.— bereiziz; ildo beretik, forma adierazkorrek ere hiztegitatu dira. Erabileraren aldetik, hitz zaharkituak —*zah.*—, gutxi erabili direnak —*g. er.*— eta gaur egun gutxi erabiltzen direnak —*g. er.*— ere markatu dira. Orobat, teknika eta zientzia hitzei dagokienez, bakoitzaren alorra mugatu da, *Mat.*, *Admin.* eta kideko laburduren bidez. Animalia eta landare izen nagusi guztiei zientzia izena erantsi zaie. Ahalik eta informazio osagarri gehiena emateko eginahal horretan, ahalegina egin da sinonimoak eta antonimoak ematen. Sinonimoi buruz esan behar da batzuk sinonimo beteak direla eta beste batzuk ez. Esaterako, euskarazko *bela* guztiak *haize-oihal* dira, eta orobat *haize-oihal* guztiak *bela*; hortaz, “**bela** *Sin. haize(-oihal)*” eta “**haize(-oihal)** *Sin. bela*” eman ditugu; baina, aldez, nahiz *azote* guztiak *zigor* diren, *zigor* guztiak *azote* ez direnez gero, “**azote** *Sin. zigor*” eman dugu, baina ez alderantzizkoa.

Sarrera ez gutxitan, gure ustez beharrezkoen gertatzen zen kasuetan, hitzaren adierak eman ditugu, zenbakien bidez. Adiera bakoitza ezaugarritzeko, definizio xumeez eta hitz adierazgarriez baliatu gara: definizioak komatxo artean eta adierazgarriak parentesi artean eman ditugu. Orobat erabili ditugu komatxoak hainbat hitzen esanahia argitzeko eta bide batez hitz erabiliago bat aipatzeko: esaterako, “**betortz** letagina” ematen dugunean, *betortz* hitza argitu nahi diogu ezagutzen ez duenari, eta bide batez adierazi *betortz* baino erabilera zabalagokoa —eta hortaz, egokiagoa askotan— dela.

Adierak ezaugarritzeko, adibideak erabili ditugu beste kasu batzuetan. Esan behar da adibide horietan —eta gorago aipatu diren definizio eta adierazgarrietan—, marraztekoa, Euskaltzaindiaren arauaren arabera aukerakoa denean, batzuetan ipini dugula eta besteetan ez, aukerako izate hori errespetatzeko eta adibideok marrazteko parentesidun ez betetzeko. Sarreretan, aldez, marraztekoaren erabileraren arauak zilegitzat jotzen

dituen idazkera guztiak eman ditugu. Kontuan izan behar du irakurleak *haize(-)oihal-*ek *haize oihal* eta *haize-oihal* idazkerak biltzen dituela.

Orobat, beharrezko ikusi denean, hitzen erabilera zuzenaz ere egin dira oharrak, zuzenean nahiz zeharka. Esaterako, *akabatu*-ri 'hil' adiera ezarri zaionean, uste dugu irakurle zuhurrak horrenbestez 'amaitu' adieran onartzen ez dela ulertuko duela. Hiztegi honek, arau kontu guztiak bezala, letra eta espiritua du. Esan gabe doa Hiztegi Batu hau ontzean erabili dugun filosofia dela, batez ere, euskaldunek aintzat hartzea nahi genukeena.

LABURDURA-ZEINUAK

ad.	Aditza	g.g.er.	Gaur gutxi erabilia
adb.	Adberbioa	Gaztel.	Gaztelania
adib.	Adibidez	Geogr.	Geografia
Adkor.	Adierazkorra	Geol.	Geologia
adlag.	Adizlaguna	Geom.	Geometria
Admin.	Administrazioa	Gip.	Gipuzkera
Akus.	Akustika	Goi.	Goi-mailakoa
Anat.	Anatomia	Gram.	Gramatika
Anton.	Antonimoa	h.	Hobe (forma hobetsia ondo- koa da)
Ark.	Arkeologia	Haur.	Haur-hizkera
Arrunk.	Arrunkeria	Heg.	Hegoaldea
Arkit.	Arkitektura	Herr.	Herri-mailakoa
Astron.	Astronomia	Hist.	Historia
Beh.	Behe-mailakoa	Hizkl.	Hizkuntzalaritza
Biokim.	Biokimika	ik.	Ikus
Biol.	Biologia	interj.	Interjekzioa
Bizk.	Bizkaiera	Ipar.	Iparraldea
BNaf.	Behe-nafarrera	Irud.	Irudizkoa
Bot.	Botanika	iz.	Izena
Cl.	Klasea (taxonomian)	izlag.	Izenlaguna
e.	Erabil (erabili beharreko for- ma ondokoa da)	izond.	Izenondoa
edo	(bi grafia onartzen dituzten formen artean ageri da)	izord.	Izenordaina
Ekon.	Ekonomia	Jas.	Jasoa
Elek.	Elektrizitatea	junt.	Juntagailua
Erl.	Erljioa	Kim.	Kimika
Fam.	Familia (taxonomian)	Kirol.	Kirolak
Fil.	Filosofia	L	Lapurdi
Finantz.	Finantzak	Lap.	Lapurtera
Fis.	Fisika	Lgart.	Lagunartekoa
G-B	Gipuzkoa eta Bizkaia	Liter.	Literatura
g.er.	Gutxi erabilia	Log.	Logika
		lok.	Lokailua
		Mat.	Matematika

Med.	Medikuntza	Subfam.	Subfamilia (taxonomian)
Meteorol.	Meteorologia	Subkl.	Subclassis (taxonomian)
mug.	Mugatua	Subord.	Subordo (taxonomian)
Mus.	Musika	Superfam.	Superfamilia (taxonomian)
Naf.	Nafarrera (batez ere, goi-nafarrera; "Lap. eta Naf."ekoak nafarrera osoa adierazten du)	Tekn.	Hitz teknikoa
		Teknol.	Teknologia
onomat.	Onomatopeia	Zah.	Zaharkitua
Opt.	Optika	zenb.	Zenbakia
Ord.	Ordena (taxonomian)	zenbtz.	Zenbatzailea
ord.	Ordinala	Zientz.	Zientzia
partiz.	Partizipioa	Zin.	Zinema
Pei.	Peioratiboa	Zool.	Zoologia
pl.	Plurala	Zub.	Zuberera
postpos.	Postposizioa	Zuz.	Zuzenbidea
pred.	Predikatua	*	Forma okerra edo euskara batuan saihestekoa
Sin.	Sinonimoa	(-)	Marratxoz loturik zein marratxorik gabe, bi hitzetan, idatz daiteke
sing.	Singularra		
sp.	Espezia (taxonomian)		

A

a 1 “a” letraren izena

a 2 interj. *a!*

ababor iz.

abade 1 ‘monasterioko burua’. 2 *Bizk.* ‘apaiza’

abadesa

abadetu, abade(tu), abadetzen. *da/du* ad.

abadia

abagune

abaildu, abail, abailtzen. *da/du* ad.

abakando *Homarus gammarus*

abako

abandonatu, abandona, abandonatzen. *du* ad. h. **utzi**; **alde batera utzi**, **bertan behera utzi**

abangoardia

abantaila

abantaila eraman *Zah.* ‘aldea atera’

abao *Sin.* **abaraska**

abar ‘adar txikia’

eta abar (*eta abar luze bat* joskera de-segokia da)

abaraska *Sin.* **abao**

abaritz *Quercus coccifera*

abarka

abarkadun ‘baserritarra’

abarketa ‘espartina’

abaro

abaro egin

abaroan egon

abarrakitu, abarraki, abarrakitzen. *da/du* ad. ‘suntsitu’

abarrots* e. **harrabots**

abatx

abdikatu, abdika, abdikatzen. *du* ad.

abdomen

abegi

abel xehe* e. **abere xehe**

abelazkuntza

abelera *Gip.* ‘egoera’

abeletxe

abelgorri

abeltegi

abeltzain

abeltzaintza

abemaria: *hiru abemaria errezatu zitu-
tuen; abemarietan geratu dadila dan-
bolina. Sin. agurmaria*

abemarietako: *dorreko kanpaiak abe-
marietakoak jo zuenean.*

abendu

abeniko

abenka

abentura

aberasbide

aberasgarri

aberastasun

aberastu, aberats/aberastu, aberasten. *da/du* ad.

aberats

abere

abere xehe

abere-hiltzaile iz.

aberia 1 h. **matxura**. 2 ‘kalte handia’

aberri

aberrigabe izond.

aberriratu, aberrira, aberrirutzen. *da/du* ad.

abertzale
abertzaletasun
abesbatza
abeslari
abestalde
abesti
abestu, abes, abesten. *du* ad.
abiaburu
abiada
 abiadore* e. **pilotu, hegazkinlari**
abiadura 1 *Ipar.* eta *Naf.* ‘hastapena’. 2
Heg. ‘lastertasuna’
abiagune
abian: *lan hau abian jarri zen eguna; jo-
 ateko abian da.*
abiapuntu
abiarazi, abiaraz, abiarazten. *du* ad.
abiatu, abia, abiatzen. *da/du* ad.
abiatze
abiazio
abidjandar (herritarra)
abil
abilezia
abilki
abio
abioi h. **hegazkin, aireko**
abisatu, abisa, abisatzen. *du (Ipar.)* edo
dio (Heg.) ad.
abisu
abitu
abizari
abizen ‘pertsonek deitura’
ablatibo
abokatu
abonamendu
abortatu, aborta, abortatzen. *du* ad.
abortatze
abortu
abortza
 abots* e. **ahots**
absente
absentzia
abside
absolbitu, absolbi, absolbitzen. *du* ad.
absolutismo
absolutista
absolutu
absoluzio
abstraktu

abstrakzio
absurdo
abudhabiar (herritarra)
abujar (herritarra)
aburu
aburumenka ‘iritzira’
abusatu 1, abusa, abusatzen. *du* ad.
abusatu 2, abusa, abusatzen. *Ipar. da* ad.
 ‘jostatu, dibertitu’
abuzabiar (herritarra)
abuztu
abzisa
adabaki
adabatu, adaba, adabatzen. *du* ad.
adabegi
adaburu
adagio *Mus.*
adaje
adaki
adar 1 ‘animalien hezur luzakina’: *ake-
 rrak adarrak okerrak ditu.* 2 ‘zuhait-
 tzen enborretik ateratzen den besoa’:
pagoaren adarrak moztu. 3 ‘musika-
 -tresna’: *adar-hotsa entzun.* 4 ‘bidea-
 ren, zientzien, etab.en zatia’
adarra jo: *niri behintzat ez didazu
 adarrik joko!*
adarbakar
 adardun
adareta (golde-mota)
adargabe izond.
adarka adlag.
adarkada
adarkadura
adarkatu, adarka(tu), adarkatzen. 1 *du*
 ad.: *zezenak adarkatu zuenean.* 2 *da*
 ad.: *bidea adarkatzen den gunean.*
adartsu
adasdun
adats
adausi
adaxka
adberbio
addisabegar (herritarra)
adei
adeitasun
adeitsu
adelatu, adela, adelatzen. *Batez ere Zub.*
da/du. ad. ‘prestatu, apailatu’

adendar (herritarra)
adi egon
adia
adiaka adlag.
adiakatu, *adiaka(tu)*, *adiakatzen*. *da* ad.
adibide
adibidez
adiera
adierazgarri 1 iz.: *besoan zeraman taldearen adierazgarria*. 2 izond.: *adibide adierazgarriak aipatu ditu*.
adierazi, *adieraz*, *adierazten*. *du* ad.
adierazkor: *hitz adierazkorren ortografia*.
adierazle
adierazpen
adierazpide
adierraz
adigai
adigaitz
adikatu, *adika*, *adikatzen*. *da* ad. ‘nekatu’
adimen
adimendu h. **adimen**
adin 1 ‘edadea’. 2 *Bizk. Zah.* ‘adimena’
adina
adinako
adinbat ‘adina, beste’
adindun. *Anton.* **adingabe**
adineko
adingabe izond. *Anton.* **adindun**
adingabeko
adinon
adintsu
adio
adiskidantza
adiskide
adiskidetasun
adiskidetu, *adiskide(tu)*, *adiskidetzen*. *da/du* ad.
aditu **1**, *adi*, *aditzen*. *du* ad. 1 ‘entzun’. 2 ‘ulertu’. 3 ‘usaimenaz sumatu’
elkar aditu
ez aditu(arena) egin
aditu **2** izond. eta iz.: *lege kontuetan adituek diotenez*.
aditz
aditzaile: *aditzaile onari*, *hitz gutxi*.

aditze
(zerbaiten) aditzea izan: *badut horren aditzea*.
aditzera eman (*jakitera eman* baino ego-kiagoa *da*)
aditzoin
aditzondo
adizkera
adizki
adizlagun
adjektibo
adjudikatu, *adjudika*, *adjudikatzen*. *du* ad.
administrari ‘administrazioko langilea’: *administrariak*, *administrari laguntzaileak*.
administratu, *administra*, *administratzen*. *du* ad.
administratzaile ‘administratzen duena’
administrazio
adoratu, *adora*, *adoratzen*. *du* ad.
adore
adoretsu
ados
ados egon
ados etorri *Sin. bat etorri*
ados izan
ados jarri
adreilu
adrenalina
adriatiko izond.: *Itsaso Adriatikoa*.
adua
aduanazain
adur **1** *Sin. lerre*
adur **2** ‘zoria’
aerodinamika *Fis.*
aerodromo
aeronautika
aeronautiko
aerostato
afaldu, *afal*, *afaltzen*. *du (Heg.)* edo *da (Ipar.)* ad.
afari
afera
afganiar (herritarra)
afganistandar (herritarra)
afixa *Sin. kartel*
afrikaans (hizkuntza)
afrikaerditar (herritarra)

afrikar
afrodisiako
agata (harribitxia)
ageri izond.: *leku ageria*.
agerian
ageri-agerian (eduki, egon, jarri)
agerian (eduki, egon, jarri)
ageri izan, ageri, ageriko. *da eta du ad.*:
garbi ageri da horren bihotz ona; ageri duzu ez zarela hemengoa.
ageriko: politikarien ageriko bizitza; ageriko aurrezkoa. *Sin.* **jendaurreko**, **publiko**
agerkari
agerpen
agerraldi
agerrarazi, agerraraz, agerrarazten. *du ad.*
agertu, ager, agertzen. *da/du ad.*
agertze
agian 1 'beharbada, apika'. 2 *Ipar.* 'oxala': *agian luzaz biziko dira elkarrekin.*
agindu 1 iz.
agindu 2, agin, agintzen. *du ad.*
aginpide
agintarazi, agintaraz, agintarazten. *dio ad.*
agintari
agintaritza
aginte
agintza h. **agintzari**, **promes**
agintzari
agiraka
agiraka egin
agiri iz. 'dokumentua, izkribua, adierazpena'
agiriko* e. **ageriko**
aglutinatu, aglutina, aglutinatzen. *du ad.*
agonia
agor
agorraldi *Sin.* **agorte**
agorri h. **abuztu**
agorte *Sin.* **agorraldi**
agortu, agor(tu), agortzen. *da/du ad.*
agotz* e. **ahotz**
agronomia
agrono 1 *Heg.* adlag. 'laster'. 2 *Ipar.* izond. 'trebea'

agur 1 (diosal hitza): *entzuleok, agur!* 2 'agurtzea': *bere agurra helarazi digu errektoreak.*
agur egin
agure (hitz markatua da, gutxiespen barioa du eskuarki, eta ezin erabil daiteke *adineko*-ren sinonimo oso balitz bezala)
agurgarri
agurmaria *Sin.* **abemaria**
agurtu, agur(tu), agurtzen. *du ad.*
ahabia *Vaccinium myrtillus*
ahago *Rumex patientia*
ahaide
ahaidego 'ahaidetasuna'
ahaidetasun
ahaire *Zub.* 'doinua'
ahakar *Sin.* **aharra**
ahal
ahalaz *Lap.* eta *BNaf.* 'ahal den neurrian': *euskara ahalaz garbia darabil; saiatzen dira ahalaz gordetzen lehen-go ohiturak.*
ahal adina
ahal adinako
ahal bezain
ahal bezainbat
ahal bezala
ahala: *iritsi ahala eseri dira; esan ahalak esan dizkiote elkarri.*
ahalbait* e. **albait**
ahalbide
ahaldun
ahaldundi* e. **aldundi**, **diputazio**
ahalegin *Sin.* **eginahal**
ahalegindu, ahalegin(du), ahalegintzen. *da ad.*: *esaten (bukatzen, etab.) ahalegindu.*
ahalge* e. **ahalke**
ahalguztidun
ahalik 1 adlag.ekin: *ahalik maizen, sarriren*, etab. baino hobeto *ahalik maizena*, *ahalik sarriena*, etab. 2 izond.ekin: *ahalik garbiena, osoena, ederrena*, etab.
ahal izan, ahal izaten, ahalko / ahal izango: *ekarri ahal izateko; etortzen ahal da; ahal dela; ahal den sailik handiena; ezin konta ahal.*
ahal izate

ahalke
ahalkeizun
ahalmen
ahaltsu
ahamen
ahantzarazi, ahantzaraz, ahantzarazten.
dio ad.
ahantzi, ahantz, ahanzten. *da/du* ad.
ahanzkor
ahanzte
ahapaldi
ahardi
ahari
aharra *Sin.* **ahakar**
aharrausi
ahate
ahats *Zah.* ‘zikina’
ahazkor
ahazte
ahaztu, ahatz, ahazten. *da/du* ad. eta *zaio*
ad.: *euskaraz hitz egiten ahaztu zaio;*
bigarren galderari erantzutea ahaztu
zaio.
ahi
ahiarazi, ahiaiaz, ahiaiazten. *du* ad.
ahitu, ahi(tu), ahitzen. *da/du* ad. ‘agortu,
bukatu’
ahizpa
aho
aho-artatzaile
aho batez
aho betean
ahotan
ahotik ahora
aho zabalik
aho zabalka
ahoz
ahoz aho
ahoz behera
ahoz gora
ahozko
ahogozatu, ahogoz, ahogozatzen. *du* ad.
ahogozo
aholegar
aholkatu, aholka, aholkatzen. *du* ad.:
norbaitek norbait zerbait egitera ahol-
katu; aholkatu zuen Adan hark ere har
zezan sagar hartatik. *Sin.* **aholku**
eman

aholku
aholku eman
aholkularitza
ahoskarazi, ahoskaraz, ahoskarazten. *dio*
ad.
ahoskatu, ahoska, ahoskatzen. *du* ad.
ahots
ahotz
ahuku
ahul
ahularazi, ahularaz, ahularazten. *du* ad.
ahuldade *Gip.*
ahuldu, ahul(du), ahultzen. *da/du* ad.
ahuleria ‘indar falta’
ahulezia
ahulkeria ‘kemen falta’
ahultasu
ahuntz
ahuña* e. **antxume**, **ahuñe**
ahuñe *Zub.* ‘antxumea’
ahur 1 iz. ‘eskuaren barrualdea’. 2 izond.
Mat. eta *Fis. Sin.* **konkabo**: *poligono*
ahurra.
ahuspez
ahutz
ai *Sin.* **aiei**
aiduru
aiduru egon
aiduru gelditu
aiei *Sin.* **ai**
aienatu, aiena, aienatzen. *du* ad.
aiene
aieru
aihen
aiher
aiher izan
aiherkunde
aihertu, aiher(tu), aihertzen. 1 *da* ad.
‘makurtu’. 2 *zaio* ad. ‘kontra egin’
aihotz
ailegatu, ailega, ailegatzen. *Batez ere*
Gip. eta Naf. da ad. *Herr.* ‘iritzi, hel-
du’
aimara (hizkuntza)
aina* e. **adina**
ainara h. **enara**
ainbat* e. **adinbat**, **hainbat**
aingeru
aingira *Anguilla anguilla*

aingura
 ainitz* e. **anitz**
aintza
aintzakotzat ‘aintzat’
aintzat
     aintzat eduki
     aintzat eman
     aintzat hartu
 aintzin* e. **aitzin**
aintzira
ao
aipagarri
aipamen
aiparazi, aiparaz, aiparazten. *dio* ad.
aipatu, aipa, aipatzen. *du* ad.
aipu
airatu, aira, airatzen. *da/du* ad.
aire 1: *itsasoko arrainak eta aireko txo-riak*. 2 *Ipar*. ‘doinua’. 3 ‘antza, itxura’
     aire girotu: *aire girotua jarri dute*.
aireberritu, aireberri, aireberritzen.
     da/du ad.
aireberritze
airebide
aireko *Ipar*. ‘hegazkina’
aireontzi
aireplano *Zah*. ‘hegazkina, airekoa’
aireportu
aireratu, airera, aireratzten. *da/du* ad.
aisa h. **aise**
aise
aita
     aita ponteko
aitabitxi
aitaginarreba
aitaita
aitajaun 1 ‘aitona’. 2 ‘aita pontekoa’
aitaorde
aitaren
     aitaren egin
     aitaren batean
aitarenka
aitatu 1, aita(tu), aitatzen. *da/du* ad. ‘aita egin’
aitatu 2, aita, aitatzen. *du* ad. h. **aipatu**
aitatxi
aitona
aitor
     aitor egin

aitor eman
aitor-entzule
aitor izan. *du* ad.
aitoren alaba
aitoren seme
aitorle
aitorleku
aitormen
aitorpen
aitorrrarazi, aitorraraz, aitorrarazten. *dio* ad.
aitortu, aitor, aitortzen. 1 *du* ad. 2 *da* ad.
     ‘(bekatuen) aitortza egin’
aitortza
aitzakia
aitziko ‘aurkakoa’
aitzin
     aitzina
     aitzinean
     aitzineko
     aitzinetik
aitzinalde
aitzinarazi, aitzinaraz, aitzinarazten. *du* ad.
aitzinatu, aitzina(tu), aitzinatzen. *da/du* ad. ‘aurreratu’
aitzindari
aitzindu, aitzin(du), aitzintzen. *zaio* ad.
     ‘aurea hartu’
aitzineko iz. ‘arbasoa’; ‘aitzindaria’
aitzitik
aitzur
 aitzurdin* e. **haitzurdin**
aiurri
aiuta
aiutu *Bizk*. izond.
aizkolari
aizkora
 aizpa* e. **ahizpa**
aizto
aiztur pl. *Sin*. guraize, artazi
akabantza
akabatu, akaba, akabatzen. *du* ad. ‘hil’
akabera
akabo interj.
akabu *Bizk*. ‘amaiera’
akademia
akadiera (hizkuntza)
akain *Ixodoidea*

akara *Valeriana celtica*. *Sin.* **nardo**
akastun
akats
akazia *Acacia sp.*
akeita g.g.er. 'kafea'
akelarre
aker
aketz
akitaniera (hizkuntza)
akitu, aki, akitzen. *da/du* ad. 'asko ne-
 katu'
akkratar (herritarra)
 akorazatu* e. **korazatu**
akorde
akordeoi *Sin.* **eskusoinu**
akordio
akort
     akort izan. *da* ad.
akrobata
akrobazia
akromatiko
akta
aktibo
akto
aktore
akuarela *Sin.* **urmargo**
akuario
akueduktu
akuilatu, akuila, akuilatzen. *du* ad.
akuilu
akupuntura
akura
akuratu, akura(tu), akuratzen. *du* ad.
akuri *Cavia porcellus*
akusatu, akusa, akusatzen. *du* ad.
akusatzaile
akusazio
akustika *Fis.*
akustiko *Fis.*
akzio *Ekon.*
al 'galde partikula'
ala 1: *txantxetan ari zara, ala?*
ala 2: *ala Tutatis!, ala Zeus!* (Baina ik.
alafede!, alajainkoa!)
ala 3 (gabarra mota)
 ala 4* e. **alha**
alaba
alabaina 1 'hala ere'. 2 'izan ere'
alabastro 'harzuria'

alafede
alai
alaitasun
alaitu, alai(tu), alaitzen. *da/du* ad.
alajaina
alajainkoa
alanbre *Sin.* **burdin hari**
alargun
alarma
alatu, ala(tu), alätzen. *Bizk. du* ad. 'su-
 fritu'
albaindu, albain, albaintzen. *du* ad.
albait: *ukaldia albait zuzentzen dute be-
 gira eta sudurrera; albait merkeen ipi-
 ni dituzte salgai beren uztak; albait
 lasterren etortzeko eskatu digu.*
albeitari
albeitero h. **albeitari**
albaniar (herritarra)
albaniera (hizkuntza)
albatros *Fam. Diomedidae*
alberjinia *Solanum melongena*
albiriste
albistari
albiste
albo 1: *atearen burua eta alboak.*
albo 2 *Platanus hybrida*. *Sin.* **platano 1**
alboratu, albora(tu), alboratzen. *da/du*
ad.
alborengo
album
aldaera
aldagai
aldagailu *Ipar.* 1 'aldagarria'. 2 'aldake-
 ta'
aldagela
aldaka
aldaketa
aldaki 'kopia'
aldakor
aldakuntza
aldamen
aldamio
aldapa
aldaratu, aldara, aldaratzen. *da/du* ad.
 'urrundu': *aldara hadi ene bidetik;
 maiz aldara zaitez zeure bihotzaren
 bakartokira. Anton. alderatu*
aldarazi, aldaraz, aldarazten. *du* ad.

aldare**aldarrikatu**, aldarrika, aldarrikatzen. *du* ad.**aldats****aldatu**, alda, aldatzen. *da/du* ad.**aldatze****aldaxka** *Sin. kimu***alde 1** iz.: *alde handia dago batetik bestera.***alde 2:** *mendiaren alde honetan.***alde!****aldean beste****aldean eduki****aldean eraman****alde bat****alde batera****alde batera utzi****alde bat utzi****alde egin****alde guztiz****alde hemendik!****alderen alde** *Sin. alderik alde***aldetik****-en alde egin** '(norbaiten) alde atera, jokatu, mintzatu, etab.'**alde 3** 'taldea'**aldea atera****aldehydo** *Kim.***aldeko****alendu**, alden, aldentzen. *da/du* ad.**aldera:** *karitatea behar da guztien aldera; bere hartzekoaren aldera izan ditu ehun libera; adibide batzuk jarriko ditugu, lana errazte aldera.***alderako** izlag.**alderantziz****alderantzizko****alderatu**, aldera(tu), alderatzen. 1 *zaio* ad. 'hurbildu' *Anton.* **aldaratu**. 2 *du* ad. 'erkatu'**alderdi****aldez****aldez alde****aldez aurreko****aldez aurretik****aldez beste****aldez besteko****aldez edo moldez****aldeztu**, aldez(tu), aldezten. *du* ad.**aldi****aldian aldiko****aldian behin****aldiri:** *Bartzelonako aldirietan.***aldiriko tren****alditxartu**, alditxar(tu), alditxartzen. *da* ad.**aldiz** lok. 'berriz, ostera': *gutxi hiltzen ditu goseak; anitz, aldiz, aseak.***aldizka****aldizkako****aldizkari****aldrebes** 1 izond.: *ume aldrebesa, arrazoi aldrebesak.* 2 adlag.: *dena aldrebes, dena atzekoz aurrera.***aldundi****ale** *Sin. bihi, garau:* 1 'bihia, garaua': *arto-alea, gari-alea; ez da ikaslerik agertu, ezta alerik ere.* 2 'batekoa, unitatea': *liburu berriaren ale bana eskaini digu.* 3 (hitz-elkarketaren bigarren osagai gisa) 'handia, ezustekoa': *hura gizon-alea!***aleazio** *Heg.***alegera** *Ipar.* 'alaia'**alegia** 1 (partikula). 2 'ipuina'**aleluia****aleman** 1 (herritarra) *Sin. alemaniar.* 2 (hizkuntza)**alemaniar** (herritarra) *Sin. aleman***alergia****alfabetatu**, alfabetatzen. *da/du* ad.**alfabetatze****alfabeto****alfer****alferkeria****alferlan****alferrik****alferrik galdu****alferrikako****alfonbra** *Heg.* 'lurreko tapiza'**algara****algoritmo****alha:** *ordenagailua alhan dut.***alhapide****alharazi**, alharaz, alharazten. *du* ad.**alhatu**, alha(tu), alhatzen. 1 *da* ad. 'bazkatu, larratu': *behiak eta behorrek han*

- alhatzen dira. 2 du ad. 'alharazi': bazka gurietan alhatuko ditut neure ardiak.*
- aliketeta**
- alimale** izond.: *mutil alimale traste bat.*
- alimaleko**: *alimaleko liburua; bizar alimaleko batekin.*
- algebra**
- aljeriar** (herritarra)
- aljertar** (herritarra)
- alkalino** *Kim.*
- alkandora**
- alkar* e. **elkar**
- alkate**
- alkateorde**
- alki* e. **aulki**
- alkohol**
- alleluia* e. **aleluia**
- almendra** *Heg.* 'arbendola'
- almendrondo** *Heg.* 'arbendolondoa'
- almirante**
- almute**
- aloe** *Aloe sp.*
- aloger**
- alokairu**
- alor**
- alpapa** *Medicago sativa. Sin. luzerna*
- alper** iz. 'nekazaritzako tresna'
- alpinismo**
- alpinista**
- alta** *Ipar.* lok. 'hala ere; beraz; izan ere'
- alternadore** *Teknol.*
- alterno**
- altu** 'garaia, gora'
- altuera** *Heg.* 'goratasuna, garaiera'
- alturako arrantza** *Heg.*
- altxagarri** 1 'legamia'. 2 'zerbait altxatzeko, jasotzeko gauza'
- altxarazi**, **altxaraz**, **altxarazten**. *du ad.*
- altxatu**, **altxa**, **altxatzen**. *da/du ad.*
- altxor**
- altzairu**
- altzari**
- altzari(-)denda**
- altzo**
- alu**
- aluminio**
- ama**
- Ama Birjina**
- ama(-)hizkuntza**
- ama ponteko**
- amabitxi**
- amaginarreba**
- amai**
- amaiarazi**, **amaiaraz**, **amaiarazten**. *du ad.*
- amaiera**
- amaigabe** izond.
- amaigabeko**
- amaitu**, **amai(tu)**, **amaitzen**. *da/du ad.*
- amama**
- amanda** *Ipar.* h. **isun**
- amandre**
- amankomun* e. **komun**
- amaorde**
- amaraun**
- amarra** 1 'karramarroa'. 2 'lotura'
- amarru**
- amateur**
- amatxi**
- ameba**
- amen**
- amen batean**
- amen egin**
- amen esan**
- amerikano** 'Ameriketatik (aberasturik) itzuli den euskal herritarra'
- amerikar**
- amestu**, **amets/amestu**, **amesten**. *du ad.*
- ametrailadora* e. **metrailadore**
- amets**
- amets egin**
- ametsetan**
- amets izan**: *askatasuna dute amets.*
- ametz** *Quercus sp.*
- amharera** (hizkuntza)
- amiamoko** *Ciconia sp. Sin. zikoina*
- amianto** *Sin. asbesto*
- amilarazi**, **amilaraz**, **amilarazten**. *du ad.*
- amildegi**
- amildu**, **amil**, **amiltzen**. *da/du ad.*
- amiral** 'almirantea'
- ammandar** (herritarra)
- amnesia**
- amnistia**
- amodio**
- amona**
- amona mantangorri** *Coccinelidae. Sin. katalingorri, marigorringo*
- amore eman**
- amorio* e. **amodio**

amorragarriamorraⁱ* e. **amuarrain****amorrarazi**, amorraraz, amorrarazten.
du ad.**amorratu**, amorra, amorratzen. *da/du* ad.**amorrazio** *Heg.***amorru****amortizatu**, amortiza, amortizatzen. *du*
ad.**amortizazio****amsterdamdar** (herritarra)**amu****amuarrain****amultsu**amuts* e. **kamuts****anagrama****anaia****anaiarte****anaidi****anaitasun****anakoreta****anakroniko****anakronismo****analisi****analitiko****analizatu**, analiza, analizatzen. *du* ad.**analogia****anarkia****anarkismo****anarkista****anatomia****anatomiko****anbulantzia****andana****andare** *Heg.* 'panpina'**andere** *Ipar.* 'andrea'**andereño****andorratar** (herritarra)**andrakila** *Sin.* **panpina****andrazko** *batez ere Bizk.***andre****andregai****andura** *Sambucus ebulus***anemia****anestesia****anfibia** *Sin.* **urlehortar****anfiteatro****anfotero** *Kim.***angelu****angeluar** *Mat.***angeluberdin** *Mat.***angeluzuzen** *Mat.***angina** *Med.***angolar** (herritarra)**angula** *Sin.* **txitxardin****angurri** *Citrullus lanatus***anhidrido** *Kim.***animalia****animatu**, anima, animatzen. *da/du* ad.**animismo****anitz** 1 jentztz. *jende anitz etorri da.*2 **industria anitza e. askotariko in-*
*dustria***anizkoitz****anizkun****aniztasun****ankarar** (herritarra)**anker****ankerkeria****anonimo****anpere****anperometro****anpulu****antananarivoar** (herritarra)**antartiko** izond.: *Ozeano Antartikoa.***antena****antibiotiko****antidoto****antifona** *Erl.***antigoaleko** *Heg. Lgart.***antiguar** (herritarra)**antilope** *Antilope sp.***antisemita****antiseptiko****antitesi****antolaketa****antolakunde** 'organizazioa'**antolakuntza****antolamendu****antolarazi**, antolaraz, antolarazten. *dio*
ad.**antolatu**, antola, antolatzen. 1 *du* ad.2 *Ipar. da* ad. 'bat etorri'**antolatzaile****antonimo****antropofagia****antropofago** 'gizajalea'**antropologia**

- antsia** ‘ardura, kezka, arreta’
antsia izan
antsiatu, antsia(tu), antsiatzen. *da* ad.
antsika
antxeta *Larus sp.* eta *Rissa sp.*
antxume
antz
antza denez
antzean: *gaixo antzean dabil.*
antzeko: *norbaiten antzekoa izan; ipuin antzekoak.*
antzera ‘gisara’: *egin dezagun gizona geure antzera*
antz ‘dirudienez’: *asmoren bat bururatu zitzaien, antza, eta zirt-zart bururatu eta egin.*
antzaldarazi, antzaldaraz, antzaldarazten. *du* ad.
antzaldatu, antzalda, antzaldatzen. *da/du* ad.
antzaldatze
antzara *Anser sp.*
antze ‘trebetasuna’
antzekotasun
antzeman, antzematzen. *dio* ad. *antzeman diot ez dela hemengoa (ezezkoetan, ez diot antzik eman eta ez diot antzeman, biak onartzen ditu).*
 antzera* e. **antzara**
antzerki
antzerki(-)lan
antzetsu
antzezle
antzeztu, antzez, antzezten. *du* ad.
antzina ‘aspaldi’
antzinako
antzinaro
antzinatasun: *euskararen antzinatasuna; lanpostuko antzinatasuna.*
antzinate
antzo: *gazteak antzo behar du bizi; basakatu zauritua (edo zaurituaren) antzo.*
antzoki ‘teatroa (tokia)’
antzu
antzutu, antzu(tu), antzutzen. *da/du* ad.
aorta
apailatu, apaila, apailatzen. *du* ad.
apain
apainarazi, apainaraz, apainarazten. *du* ad.
apaindu, apain(du), apaintzen. *da/du* ad.
apaindura
apaingarri
apaintzaile
apaintze
apaiz
apaizgai
apaizgaitegi
apaiztu, apaiz(tu), apaizten. *da/du* ad.
apal 1 izond.: *persona apala; boz apala.*
apal 2 iz.: *apal berriak jarri ditugu parretan.*
apalarazi, apalaraz, apalarazten. *du* ad.
apaldu, apal(du), apaltzen. *da/du* ad.
apalki
apaltasun
aparailu 1 ‘arrantza tresneria’. 2 ‘zamarrien tresneria’
aparatu: *arnas aparatua.*
aparkaleku
apart* e. **aparte**
aparta: *trebetasun aparta du neska horrek.*
apartamentu
apartatu, aparta, apartatzen. *du* ad. *Lgart. 1 Gip. eta Bizk. ‘aukeratu’. 2 ‘bereizi’*
aparte h. bereiz, urruti
aparteko
apenas ‘ez dirudi’: *apenas entzun zezakeen hitz hori Azkuek Lekunberrin.*
apendizitis
apeta
apez h. apaiz
apezpiku
apiar (herritarra)
apika
apiril
aplikarazi, aplikaraz, aplikarazten. *dio* ad.
aplikatu, aplika, aplikatzen. *du* ad.
aplikazio
apo *Ipar.* eta *Naf.* ‘(lehorreko) zapoa’
apoarmatu ‘dortoka’
aposizio *Gram.*
apostasia
apostata

apostoluapostu* e. **apustu****apostura** h. **apustu****apote****apotema****aprendiz** *batez ere Ipar.***aprobetxatu**, aprobetxa, aprobetxatzen.*Heg. du* ad. ‘baliatu’**apropos** 1 adlag. ‘berariaz’. 2 izond. ‘egokia’**apuko** ‘aitzakia, estakurua’**apuntatu**, apunta, apuntatzen. *Heg. du* ad.**apur****apurka****apurkeria****apurkor****apurtu**, apur(tu), apurtzen. *da/du* ad.**apustu**aquarium* e. **akuario****ar** izond. eta iz. *arrak eta emeak.***arabar****arabera****araberako****arabiar** (herritarra)**arabiera** (hizkuntza)**arakatu**, araka, arakatzen. *du* ad.**aran** *Prunus domestica***arantza****ararteko****arasa****aratxe****aratxeburu** ‘zapaburua’**aratz****arau** 1 iz. 2 postpos. a) ‘ahala’: *sartu arau hiltzen zituen*; b) ‘-en arabera’: *leku arau sortzen dira landareak.***araudi****araupetu**, araupe, araupetzen. *du* ad.**arautegi****arautu**, arau(tu), arautzen. *du* ad.**arazle****arazo** iz.**araztasun****araztegi****araztu**, aratz/araztu, arazten. *da/du* ad.**arbaso****arbel****arbendol** *Prunus dulcis***arbendolondo****arbi** 1 *Brassica napus*. 2 ‘arraba’**arbitrario****arbola****arbolazaintza****arbuigarri****arbuirazi**, arbuiraz, arbuirazten. *dio* ad.**arbuiau**, arbuia, arbuiaitzen. *du* ad.**arbuio****ardagai****ardandegi****ardangela****ardantze** ‘mahastia’**ardatz****ardazketa****ardazle****ardi** 1 (abere xehea). 2 *Bizk.* ‘arkakusoa, kukusoa’**ardi(-)esne****ardi(-)gazta****ardi(-)larru****ardi(-)txakur****ardit****ardo****ardura** 1 iz. ‘axola, arreta’. 2 *Ipar.* adlag. ‘maiz’**ardura izan** ‘axola izan’**arduradun****arduragabe** izond.**arduraldi****ardurape****arduratsu****arduratu**, ardura(tu), arduratzen. *da/du* ad.**are** 1**are ...-ago****are gehiago****are ere****are gutxiago****are** 2 ‘laborantza tresna’**area** ‘neurria’**areago****areagotu**, areago(tu), areagotzen. *da/du* ad.**arean****arean bai** ‘zerbait’**arean ez** ‘deus ez’**arerio****arestian**

areto: *areto girotua*.

areto(-)futbol

aretze* e. **aratxe**

argal

argazki

argazkilari

argazkilaritza

argentinar (herritarra)

argi

argi(-)txinta 'argi-izpia'

argiarazi, argiaraz, argiarazten. *du* ad.

argibide

argiketari

argiontzi

argiro

argitaletxe

argitalpen

argitara eman

argitaraldi

argitararazi, argitararaz, argitararazten.

dio ad.

argitaratu, argitara(tu), argitaratzen. *du* ad.

argitaratzaile

argitasun

argiteria

argitsu

argitu, argi(tu), argitzen. I ad. 1 *du* ad.

'argi egin': *eguzkiak argitzen du mundua*. 2 *da* eta *du* ad. 'eguna zabaldu'.

3 *da/du* ad. 'argiago bihurtu'. 4 *du* ad. 'ikusmena bihurtu'. II izond. '(pertsone) aditu, ikasia'

argizagi *Sin. astro*

argizari

argudiatu, argudia, argudiatzen. *du* ad.

argudio

argumentu

argurio* e. **argudio**

arhe* e. **are** 2

ari izan, ari, ariko. 1 *da* ad.: *labeari su ematen ari zirenak*. 2 eguraldiaz eta,

du ad.: *euria, haizea, elurra ari du*.

ariketa

arima

arin

erre-arin

jan-arin(ean)

arinarazi, arinaraz, arinarazten. *du* ad.

arin-arin

arindu, arin(du), arintzen. *da/du* ad.

arineketan adlag.

aringarri iz. eta izond.

arinka

arin-arinka

arinkeria

arinki

arintasun

aristokrata

aristokrazia

arismetika

arimetiko

aritu, ari, aritzen, ari(tu)ko. *da* ad.

arizale *Zub.* 'aktorea (pastoraletan)'

arka

arkabuz

arkaiko

arkaismo

arkakuso *Sin. kukuso*

arkanjelu

arkatz *Sin. lapitz*

arkeologia

arketipo

arkitekto

arkitektura

arkitu* e. **aurkitu**

arku

arkume

arkupe

arlo

arlote

arma

arma(-)denda

armada: *itsas armada, aire armada. Sin.*

gudaroste

armadura

armagin

armagintza

armairu

armarri

armategi

armatu, arma(tu), armatzen. *da/du* ad.

armeniar (herritarra)

armeniera (hizkuntza)

armiarma

armiarma(-)sare

arnasa (*arnas* forman erabiltzen da hitz-elkarketako lehen osagai denean: *arnas aparatua*). *Sin. hats*

arnasa hartu

arnasbide
arnasbotatze
arnasestu
arnasestuka
arnegarazi, arnegaraz, arnegarazten. *dio* ad.
arnegari
arnegatu, arnega, arnegatzen. *du* ad. 'uko egin': *fedea(z) arnegatu zuen*.
arnegu
arno *Ipar*. h. **ardo**
aro 1 'garaia, sasoa'
aro 2 'eguraldia'
arotz
arotzeria *Sin.* **zurgintza**
aroztegi
arpoi
arra
     arra bete
arraba
arrabio *Salamandra sp.*
arrabita 'biolin mota'
arrabota
 arrabots* e. **harrabots**
arrada 1 adlag. 'betea, baina ez gainezka': *ez daki lakaria arrada ala mukuru izango duen*.
arrada 2 iz. 'badia, portu naturala'
arragoa
arrai *Lap.* eta *BNaf.* 'alaia'
arraiki *Lap.* eta *BNaf.*
arraildu, arrail, arrailtzen. *da/du* ad.
     ogi arraila
arraileria
arrain
     arrain(-)saltzaile
arraindun
arraingorri *Fam. Triglidæ. Sin.* **perloi**
arraio
arraitasun *Lap.* eta *BNaf.*
arraitu, arrai(tu), arraitzen. *Lap.* eta *BNaf.* *da/du* ad.
arrakala *Bizk.*
arrakalatu, arrakala(tu), arrakalatzen. *Bizk.* *da/du* ad.
arrakasta
arrandegi
arrandia
arranditsu

arrangura
arrangurarazi, arranguraraz, arrangurazten. *du* ad.
arranguratu, arrangura(tu), arrangurazten. *da* ad.
arrano *Aquila sp.* etab.
arranpa *Sin.* **karranpa**
arrantza 1 'arrain harrapatzea'
arrantza 2 (astoarena)
arrantzale
arrantzari *Ipar.* eta *Naf. Sin.* **arrantzale**
arrantzu
arrapaladan adlag.
arrapo
arrapostu *Ipar.* iz. 'erantzuna, ihardespena'
arraro
arras
arraspa
arrastada
arrastaka
arrastegi
arrastelu
arrasti *Bizk.* 'arrastiria, ilunabarra'
arrastiri *Ipar.*
arrasto
arratoi *Rattus sp.*
arrats
arratsalde
arraun
     arraunean (ari, ibili,...)
arraunketa
arraunlari
arautza
arautzopil
arraxin *Ipar. Sin.* **erretxina**
arraz
arrazional
arrazionalismo
arrazionalista
arrazista
arrazoi: *arrazoia daukazu* h. *arrazoi(a) duzu*.
     arrazoizko
arrazoibide
arrazoiketa
arrazoimen
arrazoinamendu *Ipar. Sin.* **arrazoibide**
arrazoitu, arrazoi(tu), arrazoitzen. *du* ad.

arre 1 izond. eta iz. (kolorea)
arre 2 interj. (agindu hitza)
arreba
 arregaketa* e. **ureztapen**
arren
     arren egin
arrenka
 arrenkura* e. **arrangura**
arreta
     arretaz
     arretazko
arretatsu
arrimarazi, arrimaraz, arrimarazten. *du*
 ad.
arrimatu, arrima, arrimatzen. *da/du* ad.
arrimu 1 *Heg.* ‘laguntza’. 2 *Ipar. Zah.*
 ‘ordena, moldaketa’
arriskatu, arriska, arriskatzen. *du* ad.
arrisku
arriskugarri
arriskutsu
arro: *Deba ibaiaren arroa.*
arroa (pisu neurria): *hamabi arroako*
txerria.
arroila
arroka
arroltze h. **arrautza**
arroltzopil h. **arrautzopil**
 arront* e. **arrunt**
arropa
arrosa
arrosario
arrosel *Pagellus centrodonatus*
arrotz
arroz *Sin. irris*
     arroz(-)esne
arroztegi ‘etxegabeentzat eta izan ohi
 den ostatu doakoa’
arroztu, arrotz/arroztu, arrotzen. *da/du*
 ad.
 arrubi* e. **arrabio**
 arrubio* e. **arrabio**
arrunkeria
arrunki
arrrunt
     arrruntean ‘eskuarki, gehienetan’
arta ‘arreta, ardura’
artaburu
artajorra

artalde
artale
artatu, arta(tu), artatzen. *Ipar. du* ad.
artatxiki
artatzaile
artazi pl. *Sin. aiztur, guraize*
artazuriketa
artazuritze
arte 1 postpos.: *bihar arte; zu isildu arte.*
arte 2 iz. ‘tartea, bitartea’: *etxetik lante-*
girako arte horretan gertatua.
arte 3 iz. 1 ‘amarrua’. 2 ‘trebetasuna’.
 3 ‘ertia’. 4 ‘animaliak harrapatzeko
 tresna’
arte 4 *Quercus ilex*
artean adlag.
artega adlag.
 artegai* e. **artelan**
artegatasun
artegatu, artega(tu), artegatzen. *da/du*
 ad.
artegi
artegintza
arteka
arteko iz.
artelan
artelat *Quercus suber*
artelazki *Sin. kortxo*
arteria
artetsu
artez izond.: *biderik artezena aukeratu;*
artez eta zuzen erabiltzeko.
artezkari
artezkaritza
artezki ‘trebeki’
arteztasun ‘zuzentasuna’
arteztu, artez(tu), artezten. *du* ad. ‘zu-
 zendu’
artifizial
artiko izond.: *Ozeano Artikoa*
artikulazio
artikulu
artile
 artileria* e. **artilleria**
artilleria
artisau *Sin. eskulangile* (*artisau* hitza
 berriki asmatua da)
artisautza *Sin. eskulan, eskulangintza*
artista

- artistiko**
artizar
artizki
arto
    arto(-)bizar
    arto(-)buru
    arto(-)jirin
    arto(-)jorra
    arto(-)landa
    arto(-)zuritze
artritis
artropodo
artxibarazi, artxibaraz, artxibarazten.
    dio ad.
 artxibari* e. **artxibozain**
artxibatu, artxiba, artxibatzen. *du* ad.
artxibo
artxibozain
artxiduke
artxipelago ‘uhartedia’
artzain
artzaingo
artzaintza
artzapezpiku
asaba
asaldarazi, asaldaraz, asaldarazten. *du* ad.
asaldatu, asalda, asaldatzen. *da/du* ad.
asaldu
asaldura *Ipar.* ‘asaldua’
asaskaldi *Bizk.*
asaskatu, asaska, asaskatzen. *Bizk. da/du*
    ad.
asbesto *Sin.* **amianto**
ase, asetzen. *da/du* ad.
asearazi, asearaz, asearazten. *du* ad.
asebete, asebetetzen. *da/du* ad.
aseezin
asegarri izond. eta iz.
aseguratu, aseguira, aseguratzen. *du* ad.
aseguru
asepsia
asetasun
asfalto
ashgatar (herritarra)
asiar
 asignatura* e. **ikasgai**, **irakasgai**
asimilazio
aska
askarazi, askaraz, askarazten. *du* ad.
askari
askatasun
askatu, aska, askatzen. *da/du* ad.
aske
aski
    aski izan
asko
    askotan
    askoz (ere) ...-ago
    askozaz (ere) ...-ago
askojakin
askotariko, *askotariko industria*
askotxo
asma
asmakari ‘asmakizuna, aurkikundea’
asmaketa
asmakizun
asmarar (herritarra)
asmarazi, asmaraz, asmarazten. *dio* ad.
asmatu, asma, asmatzen. *du* ad.
asmatzaile
asmo (*joan asmoz e. *joateko asmoz*;
    *egin asmoz e. *egiteko asmoz*)
asmotan
asots *Naf.* ‘zarata’
aspaldi
    aspaldian
    aspaldidanik
    aspaldiko
    aspalditik
aspalditxo
aspaldixko
aspektu *Gram.*
aspergarri
aspertu, asper, asperitzen. 1 *Heg. da/du*
    ad. ‘gogaitu, nekatu’: *aspertu naiz*
    oraintxe etxe honetan; ez zaitut gehia-
    go aspertuko horrekin. 2 *Ipar. zaio* ad.
    Zah. ‘mendekatu’: *aspertu natzaio*
    odoleraino.
 aspil* e. **azpil**
assamera (hizkuntza)
astakeria
astakilo
astakume
astanar (herritarra)
astaña
astapotro izond. *Lgart.*
aste

astearte**asteazken****astebete:** *astebete pasatu zuen Ameriket-
tan; *astebete bat egon zen gaixorik e.
astebete egon zen gaixorik.***astekari****astelehen****astero****asteroide****asti****astigar** *Acer sp.***astigmatismo****astinaldi****astinarazi,** *astinaraz, astinarazten. dio
ad.***astindu 1,** *astin, astintzen. du ad.***astindu 2 iz.:** *gaurko guraso askok ere
merezi dute astindu ederra.***astiro****astitsu** *Bizk.***asto****astro** *Sin. argizagi***astrologia****astrologo****astronauta****astronautika****astronomia****astronomo****astun****astundu,** *astun(du), astuntzen. da/du ad.***astuntasun****asun** *Urtica***asunciondar** (herritarra)**asurantz** *Ipar. 'asegurua'***asurantz hartu***aszensore* e. igogailu***aszeta****aszetika****at****atabal***ataburu* e. ateburu***ataka****atal****atari****atarramentu****atarte****ate 1****ate 2** *Zub. 'meta, pila'***ateburu****ateismo****atenastar** (herritarra)**atera,** *ateratzen. da/du ad.***aterabide****ateraldi****aterarazi,** *ateraraz, aterarazten. du ad.**aterbe* e. aterpe***atergabe****atergabeko****ateri****aterki****aterpe****aterrune****atertu,** *ater, atertzen. du ad.***atezain****atezaindegi****atezaintza****atlantiko** *izond.: Ozeano Atlantikoa.***atlas****atleta****atletismo****atmosfera****atoi****atoian eraman****atomiko:** *bonba atomikoa.***atomo:** *atomo bonba, atomo egitura.***atondo****atontu,** *aton, atontzen. da/du ad.***atorra****atotsi,** *atots(i), atosten. Gip. 1 dio ad.**'deitu'. 2 du ad. 'erakarri, onartu'***atrapatu,** *atrapa, atrapatzen. Bizk. du ad.**h. harrapatu***atrebentzia****atrebitu,** *atrebi, atrebitzen. da ad. Lgart.***atributu****atrizio** *Sin. beldur(-)damu***atrofia** *'endurtze'***atrofiatu,** *atrofia, atrofiatzen. da ad. 'en-
durtu'***atseden 1** *iz.***atseden hartu****atseden 2** *ad. g.er.: atsedeten (egon) be-
zalako esapideetan erabilia.***atsedenaldi****atsedenarazi,** *atsedenaraz, atsedena-
razten. du ad.***atsedendu,** *atseden(du), atsedentzen. da
ad. 'atseden hartu'*

atsedenleku
atsedentoki
atsegin izond. eta iz.
   atsegin egin
   atsegin eman
   atsegin hartu
   atsegin izan. *du* eta *zaio* ad.
atsegindu, atsegin(du), atsegintzen.
da/du ad.
atsegingarri
atsegintasun
atsekabe
   atsekabe(a) hartu
   atsekabe(a) eman
atsekabetu, atsekabe(tu), atsekabetzen.
da/du ad.
atsitu *batez ere Bizk.* izond. *Sin.* **kirastu**
atso (hitz markatua da, gutxiespen balioa
 du eskuarki, eta ezin erabil daiteke *adineko*-ren sinonimo oso balitz bezala)
atsotitz
atsotu, atso(tu), atsotzen. *da* ad.
atun *Thunnus*
atuneta iz. ‘atunaren arrantza’
atungorri *Thunnus (Thunnus) thynnus.*
Sin. **hegalabur**
atunketa iz. ‘atunaren arrantza’
atunketari
atuntxiki *Sarda sarda*
atunzuri *Thunnus (germo) alalunga.* *Sin.*
hegaluze
atx interj. (harridura, ezustea, mina adieraztekoa)
 atxakia* e. **aitzakia**
 atxeki* e. **atxiki**
atxiki, atxikitzen. 1 *zaio* ad.: *hormari atxikitzen zaion huntza bezala.* 2 *du* ad.: *hitza atxiki zuen.*
atxikiarazi, atxikiaraz, atxikiarazten. *dio* ad.
atxikimendu
atxilo
atxiloketa
atxilotu, atxilo(tu), atxilotzen. *du* ad.
atxilotze
atximur
   atximur egin
atximurka
   atximurka egin

atximurkatu, atximurka(tu), atximurkatzten. *du* ad.
 atxitu* e. **atzitu**
 atxurdir* e. **haitzurdin**
atzamar 1 h. **atzapar.** 2 *Bizk.* ‘hatza’
atzapar
atzaparka
atzaparkada
atzaparkatu, atzaparka(tu), atzaparkatzten. *du* ad.
atzarri 1, atzar, atzartzen. *da* ad.
atzarri 2 izond.
atzartasun
atzartu, atzar, atzartzen. *da* ad.
atzazal batez ere Bizk. h. **azazkal**
atze 1 iz.
atze 2 izond. ‘ahaidea ez dena; arrotza’
atzealde
atzekari *Mat., Fil., Hizkl.*
atzelari ‘kiroletan atzean jokatzeko duen jokalaria’
atzeman, atzematzen. *du* ad.
atzemanarazi, atzemanaraz, atzemanarazten. *dio* ad.
atzen *Bizk.* eta *Gip.* ‘azkena’
atzendu, atzen(du), atzentzen. *da/du* ad.: *euskara atzendurik zuen, nahiz ez erabat ahazturik.*
atzera ‘berriro, ostera’
atzeraka
atzerakada
atzerakarga
atzerakoi
atzerakuntza
atzerapen
atzerarazi, atzeraraz, atzerarazten. *du* ad.
atzeratu, atzera(tu), atzeratzen. *da/du* ad.
atzerri
atzerrialdi *Sin.* **erbestealdi**
atzerriratu, atzerrira, atzerriratzten. *da/du* ad.
atzerritar
atzesku
 atzipe egin* e. **atzipetu**
atzipetu, atzipe(tu), atzipetzen. *du* ad.
atzitu, atzi, atzitzen. *du* ad. ‘atzeman’: *bi erbi atzitu dituzte oihanean.*
atzizki

atzo: *atzoz gero = atzo ezkeru.*

atzoko 1 izlag. 2 adlag.: *atzoko bukatua behar genuena gaur bukatu dugu.*

auhen

auhendagarri

auhendatu, *auhenda*, *auhendatzen*. *du* ad.

aukera

aukeran

aukerako izlag. 1 ‘aukeran dagoena’.
2 ‘egokia, bikaina’

aukerarazi, *aukeraraz*, *aukerarazten*. *dio* ad.

aukeratu, *aukera(tu)*, *aukeratzten*. *du* ad.

aulki

auma *Bizk.* h. **antxume**

aunatu* e. **unatu**

aunitz h. **anitz**

aupa

aupada

aupatu, *aupa(tu)*, *aupatzten*. *du* ad.

aurizki, *aurizkitzen*. *du* ad. *Zah.* ‘oinkatu, zapaldu’

aurka

aurka egin

aurkako

aurkari

aurkezle

aurkezpen

aurkeztu, *aurkez*, *aurkezten*. *da/du* ad.

aurki 1 iz. (*ifrentzu*-ren *aurkakoa*)

aurki 2 adlag. ‘laster’

aurkiarazi, *aurkiaraz*, *aurkiarazten*. *du* ad.

aurkibide

aurkikunde

aurkikuntza

aurkintza

aurkitu, *aurki*, *aurkitzen*. *da/du* ad.

aurkitzaile

aurpegi

aurpegi(a) eman

aurpegira bota

aurpegira eman

aurpegiera

aurpegiratu, *aurpegira(tu)*, *aurpegiratzten*. 1 *du* ad. ‘aurpegira eraman’. 2 *dio* ad. ‘aurpegira bota’

aurre

aurrealde

aurrehitiera (hizkuntza) *Sin.* **hatiera**

aurreikusi, *aurreikus*, *aurreikusten*. *du* ad. h. **aurrez ikusi**

aurreikuspen

aurreiritzi

aurrekalde* e. **aurrealde**

aurrekari *Mat., Fil., Hizkl.*

aurreko iz.

aurrekontu

aurrelari

aurren ord. ‘lehená’

aurrena adlag. ‘lehenik’

aurreneko 1 izlag. ‘lehená’: *aurreneko zatian*. 2 adlag. ‘lehenik’: *ondo hitz egiten ikasteko eskolak aurreneko ireki zituena*.

aurrenik ‘aurrena, lehenik’

aurrera

aurrerako 1 izlag.: *hogeí urtetik aurrerako gizonak*. 2 adlag.: *oraindaino-koaz damutzea eta aurrerako asmo onak egitea*.

aurrerabide

aurrerakada

aurrerakarga

aurrerakoi

aurrerakuntza

aurrerantzean

aurrerapen

aurreratu, *aurrera(tu)*, *aurreratzen*. *da/du* ad.

aurreratze

aurresku

aurreskulari

aurretiaz

aurretiko

aurrez

aurrezki

aurrezki(-)kutxa

aurreztu, *aurrez(tu)*, *aurrezten*. *du* ad.

aurrizki

aurten

aurtiki, *aurtikitzen*. *Ipar.* *du* ad. ‘jautiki’

aurtikiarazi, *aurtikiaraz*, *aurtikiarazten*.

Ipar. *du* ad.

aurtikika: *birao aurtikika ibili*; *ostiko aurtikika hasi*.

aurtikitzaile

ausardia

ausarditsu
ausarkeria
ausarki 1 'ausardiaz'. 2 'ugari'
ausart
ausartasun
ausartu, ausart(u), ausartzen. *da* ad.
ausartzia 'ausardia, ausartasuna'
ausaz
 ausente* e. **absente**
 ausentzia* e. **absentzia**
ausiabar 'ausiabartza'
ausiabartza
ausiki 1, ausikitzen. *du* ad.: *erleak inor ausikitzen duenean, ausikitzenago du bere burua.*
ausiki 2 iz.: *txakur horrek erausi gutxi, baina ausikia prest; kontzientziaren ausikia.*
ausiki egin
ausikika
ausikilari
 ausin* e. **asun**
auska *Bizk.*
auskan egin 'borrokan egin'
auskalo
 ausnar* e. **hausnar**
austral izond.: *Ozeano Australa* 'Ozeano Antartikoa'
australiar (herritarra)
austriar (herritarra)
autarkia
auto *Sin.* **automobil, beribil**
auto(-)argi
autobia (Espainiako *autoviak* oraingoz izendatzeko)
autobide
autobiografia
autobus
autobus(-)geltoki
autoeskola
 autogidari* e. **gidari**
autokar
autokrata
automata
automatikoki
automatikoki
automobil *Sin.* **auto, beribil**
autonomia: *Autonomia Erkidegoa*
autonomo

autore
autoretza
autoritario
autoritate
autorizatu, autoriza, autorizatzen. *du* ad.
 h. **baimena eman**
autozerbitzu
autu *Bizk.* 'solasa'
autuan
auzapez *Lap.* eta *BNaf.*
auzi
auzilari
auzitegi
auzo 1 iz. 'auzotegia'
auzo 2 iz. eta izond. 'auzokoa'
 auzo lan* e. **auzolan**
auzoko iz.
auzolan
auzotar
auzotegi *Sin.* **auzo 1**
auzune
avestera (hizkuntza)
axal adkor.
axanpa
axioma
axola
axola izan: *ez dut horren axolarik.*
axolazko
axolagabe izond.
axolagabekeria
axolagabetu, axolagabe(tu), axolagabetzen. *da* ad.
axolatu, axola(tu), axolatzen. *da* ad.
axuant *Ipar.* 'alkateordea'
axuri
aza *Brassica oleracea*
azaburu
azafrai *Crocus sativus*
azal
azaleko izlag.
azaldu, azal(du), azaltzen. *da* ad.
azalera *Geom.* (neurria adierazteko erabiltzen da soilik; bestetarako, *azal* [leun, zakar...], *gainazal*, *eremu* [lurralde batena, adib.], etc. daude)
azaleratu, azalera(tu), azaleratzen. *da/du* ad.
azalore *Brassica oleracea* var. *brotytis*
azalpen

- azaluskeria**
azantz
azao
azarkeria
azaro
azartasun *batez ere Bizk.* ‘ausartasuna, ausardia’
azartu, azar, azartzen. *Batez ere Bizk. da* ad. ‘ausartu’
azazkal
 azazkatu* e. **asaskatu**
 azeituna* e. **oliba**
azeleragailu
azelerazio
 azelga* e. **zerba**
azenario *Daucus carota*
azentu
azerbaijandar (herritarra)
azerbaijanera (hizkuntza)
azeri *Vulpes vulpes*
     azeri(-)belar *Alopecurus pratensis*
     azeri(-)buztan *Equisetum sp.*
azeriar (herritarra)
azerikeria
azido
azidotasun
azienda ‘ganadua’
     azienda beltz
     azienda gorri
     azienda larri
     azienda xehe
     azienda zuri
azieta *Ipar. Sin. plater*
azio *Heg. Herr.*
azkar 1 ‘indartsua’
azkar 2 ‘lasterra, arina, buruargia’
azkarkeria
azkarki
azkartasun
azkartu, azkar(tu), azkartzen. *da/du* ad.
azkazal h. **azazkal**
azken
     azken batean
     azken buruan
     azkenean
     azkeneko
     azkenekoz
     azkenez
     azken finean
     azkenik
     azken(-)nahi ‘hilburukoa, testamenua’
azkenaldi
azkendu, azken(du), azkentzen. *da/du* ad.
azkengabe izond.
azkenki iz.
azkentze
azkon 1 ‘gezi txikia’
azkon 2 ‘azkonarra’
azkonar *Meles meles*
azkordin ‘ospela’
azkortu, azkor(tu), azkortzen. *Bizk. da/du* ad.
azkura
azoka
azote *Sin. zigor*
azpantar
azpi 1 iz. (aziendarekin erabiltzen dena)
     azpiak atera
     azpiak egin
azpi 2
     azpiak jan
     azpian hartu
     azpiko arropa
     azpiko gona
     azpikoz gora
     azpitik eduki
azpialde
azpibide
azpiegitura
azpigarri iz.
azpijale
azpijan
azpijoko
azpikeria
azpiki *Ipar. iz.*
azpiko iz.
azpil
azpilan
azpildu, azpil(du), azpiltzen. *du* ad. ‘azpildura egin; tolestu’
azpildura
 azpimarkatu* e. **azpimarratu**
azpimarratu, azpimarra, azpimarratzen. *du* ad.
azpimultzo
azpiratu, azpira(tu), azpiratzen. *du* ad.

azpisarrera
azpizun *Sin. solomo*
aztal
aztalka
aztapar h. **atzapar**
aztarna
aztarnategi
aztarren ‘aztarna’
aztarrika adlag.
azteka (herritarra)
azterbide
aztergai
azterketa
azterkizun
azterrarazi, azterraraz, azterrarazten. *dio*
 ad.

azterren* e. **aztarren**
aztertu, azter, aztertzen. *du* ad.
aztertzaila
azti
aztiatu, aztia, aztiatzen. *du* ad.
aztikeria
aztoramen
aztoratu, aztora, aztoratzen. *da/du* ad.
aztore *Accipiter gentilis*
aztura
 azufre* e. **sufre**
azukre
 azukre(-)ontzi
azukreztatu, azukrezta, azukreztatzen.
du ad.
azuzena h. **zitori**

B

ba h. **bada** (euskara mintzatuan —cf el-
 karrizketak— onartzekoa da *ba* forma,
 maila neutroari *bada* forma dagokion
 arren)
baba 1 *Vicia faba*. 2 (larruazalekoa)
babarrun *Phaseolus vulgaris*
babazuza
babes
babesgarri iz. eta izond.
babesle
babestu, babes(tu), babesten. *da/du* ad.
babo
 babor* e. **ababor**
bada
badaezpada
 badaezpada ere
 badaezpadako
badia
badia
baga ‘uhina, olatua’
 бага uso* e. **pagauso**
bagdadar (herritarra)
bagil h. **ekain**
 bago* e. **pago**
bagoi
baguiar (herritarra)
bahamar (herritarra)
bahe

bahetu, bahe(tu), bahetzen. *du* ad.
bahi
bahiketa
bahitu, bahi(tu), bahitzen. *du* ad.
bahitura
bahitzaila
bahraindar (herritarra)
bai
 bai eta... ere edo **baita** (... ere)
baietz
baiezko iz.
baieztapen
baieztatu, baiezta, baieztatzen. *du* ad.
 baieztu* e. **baieztatu**
baiki
baikor
baikortasun
bailara *Gip.* ‘eskualde txikia’
baimen
 baimena eman
baimendu, baimen(du), baimentzen. *du*
 ad.
baina
bainatu, baina, bainatzen. *da/du* ad.
baino
bainu
 bainua hartu
bainuetxe

bainugela
bainuontzi
baioneta
bairikiar (herritarra)
baita (batez ere *baitan* forman erabilia:
zure baitan, zure baitarik)
baita (... ere) edo **bai eta ... ere**
baitezpada
baitezpadako
baizen
baizik
bakailao *Gadus morhua*
bakan
bakandu, bakan(du), bakantzen. *da/du*
 ad.
bakantza pl. h. **opor**
bakar
 (neure, zeure, bere) **bakarrean**: *han*
zegoen gaixoa bere bakarrean malko-
ak egosten.
bakardade *Heg.*
bakarka
bakarlari
bakarleku
bakarrik
bakarrizketa
bakartasun
bakarti
bakartoki
bakartu, bakar(tu), bakartzen. *da/du* ad.
bakazio pl. h. **opor**
bake
bakearazi, bakearaz, bakearazten. *du* ad.
baketsu
baketu, bake(tu), baketzen. *da/du* ad.
bakezale
bakoiti
bakoitz
bakteria h. **bakterio**
bakterio
bakun
bakundu, bakun(du), bakuntzen. *du* ad.
bakuntasun
bakutar (herritarra)
bala 1 ‘jaurtigaia’. 2 ‘uzta-sorta lotua’:
gari bala.
balada
balakatu, balaka, balakatzen. *du* ad. *Sin.*
losintxatu

balaku
balantza
balantzaka
balantze
balazta ‘frenoa, galga’
balaztatu, balazta(tu), balaztaten. *du*
 ad.
balbe
baldan
baldankeria
baldar
baldarka
baldarkeria
baldarrontzi
baldartu, baldar(tu), baldartzen. *da/du* ad.
balderna *Lap.*
baldernapez
baldin
baldinba
baldinbaitere
baldintza
baldintzapen
baldintzatu, baldintza(tu), baldintzaten.
du ad.
balditu, baldi, balditzen. *Ipar. da/du* ad.
 ‘harritu’
baldres
balea
balezale
balentria
baleontzi
balezta 1 ‘geziak eta jaurtikitzeko arma’.
 2 *Heg.* ‘orekagailua’
balezteri
baliabide
baliagarri
baliakizun
baliarazi, baliaraz, baliarazten. *du* ad.
baliatu, balia, baliatzen. 1 *zaio* ad.: *Jain-*
koa balia dakidala. 2 *da* ad.: *adimenaz*
balia zaitetz, ez indarraz. 3 *du* ad.: *ez*
dugu hitz hori baliatzen.
 balin* e. **baldin**
balio
baliozko
balio izan, balioko. *du* ad. (bi erabilerak
 onartzen ditu: *zer balio du tematzeak?;*
ez du balio orain etxea konpontzen
hastea)

baliadun *Mat.*
baliioetsi, baliioets, baliioesten. *du ad.*
baliogabe izond.
baliogabetu, baliogabe(tu), baliogabetzen. *da/du ad.*
baliokide
baliokidetasun
baliokidetu, baliokide(tu), baliokidetzen. *du ad.*
baliokidetza
balios *Ipar.*
baliotsu
baliza
balizko izlag.
balkoi
baloi
baloratu, balora, baloratzen. *du ad. h.*
baliioetsi
balore *Lgart. h. adore, kemen*
baltiko izond.: *Itsaso Baltikoa.*
baltsa 1 *Ipar.* ‘(bizidunen) talde, multzo, elkartea’
baltsa 2 *Ipar.* ‘lohia, lokatza’
baltsamarazi, baltsamaraz, baltsamarazten. *du ad.*
baltsamatu, baltsama, baltsamatzen. *du ad.*
baltsamo
baltsatu 1, baltsa(tu), baltsatzen. *Ipar. du ad.* ‘nahasi’: *baltsatu zuen bere aho-gozoa lur gutxi batekin.*
baltsatu 2, baltsa(tu), baltsatzen. *Ipar. da/du ad.* ‘lokaztu’: *zergatik baltsatzen da zerria lohian?*
baltzu
balus* e. **belus**
bamakoar (herritarra)
bana
bana-banako: *bana-banako erlazioa.*
bana bertze *Ipar.* ‘batez beste’
banaka
banaketa
banako iz.
banan
banan-banan
banana
banandu, banan(du), banantzen. *da/du ad.*
bananondo *Musa paradisiaca*

banarazi, banaraz, banarazten. *du ad.*
banatu, bana(tu), banatzen. *da/du ad.*
banatzaile
banatze
banda
bandera
bandil* e. **mandil**
bando
-en bando ‘-en alde’: *nire bando ez dena nire kontra da.*
bangiar (herritarra)
bangkokar (herritarra)
bangladeshtar (herritarra)
banjular (herritarra)
banka h. **bankuak**
bankari
banketxe
banku
banku(-)langile
banpiro *Fam. Desmodontidae*
bapo
bapore
bar h. **taberna, ostatu**
barakuilu
baranda
barano 1: *gazte batzuk bildu zituen bere baranoan* (‘bere inguruan’)
barano 2 *Varanus sp.*
bararazi, bararaz, bararazten. *du ad.*
baratu, bara, baratzen. *Ipar. eta Naf. da/du ad.*
baratxe *Ipar.* ‘astiro’
baratxuri *Allium sativum*
baratze
baratze-kari h. **barazki**
baratzezain
baratzuri* e. **baratzuri**
barau
barau egin
baraurik
baraualdi
baraur* e. **barau**
barautu, barau(tu), barautzen. 1 *da ad.*: *berrogei egunez barautu zen Jesus.* 2 *du ad.*: *lau denborak, bijiliak eta garizuma barautuko dituzu osoki.*
barazki
barazki(-)denda
barbadostar (herritarra)

barbantzu h. **txitxirio**

barbarin *Mullus* sp.

barbaro

barberu ‘odol-ateratzeak eta ebakuntzak egiten zituena’

barda *Ipar.* h. **bart**

bardo

bare 1 iz. *Fam. Limacidae*

bare 2 iz. ‘erraia’

bare 3 izond. ‘lasaia’: *Ozeano Barea*.

barealdi

barearazi, barearaz, barearazten. *du* ad.

baretu, bare(tu), baretzen. *da/du* ad.

barik *Bizk.:* *argi barik*.

bariku *Bizk.* h. **ostiral**

baritono

barka eskatu, barka eska, barka eskatzen. *du* ad.

barka eske

barkamen

barkamendu h. **barkamen**

barkarazi, barkaraz, barkarazten. *dio* ad.

barkatu, barka, barkatzen. *du* ad.

barkazio *Herr.* ‘barkamena’

barku

barna izond. ‘sakona’: *putzua barna da*.

-an barna postpos. (*-an barna —mendian barna—* hedatuagoa da *-tik barna —menditik barna—* baino)

barne 1 iz. ‘barrena, barrua’: *barne mendikuntza*. 2 *Ipar.* iz. ‘gela’. 3 adlag.: *salneurria, 5000 pezeta, zergak barne; ekainaren zortzitik hamabira, egun biok barne; *-en barne egon e. -en barnean egon*.

barnean

barneko

barne-luzegoa* e. **habearte**

barnera

barneraino

barnetik

barneti(ka)ko

barnez

barnez barne

barnealde

barneko iz. *Ipar.* ‘jantzi mota’

barnekoi ‘barrukoa, sakona’

barnera* e. **bolumen**

barnerakoi

barneratu, barnera(tu), barneratzen. *da/du* ad.

barnetegi

baroi

barra 1 ‘palanka’. 2 ‘bokaleko, ibai aho-ko barra’. 3 ‘zerrenda’

barraban *Bizk.* izond. ‘barrabasa’

barra-barra

barrabas izond.

barrabaskeria

barrabil

barrandan ‘zelatan’

barrandari

barrandatu, barranda, barrandatzen. *du* ad.

barrandegi ‘zelata-tokia’

barraskilo *Helix*

barre

barre egin

barre eragin

barre(-)karkara

barrez

barregarri

barreiarazi, barreiaraz, barreiarazten. *du* ad.

barreiatu, barreia, barreiatzen. *da/du* ad.

barreiatzaile

barreka

barren 1 ‘barnea, barrua’. 2 ‘beheko parte’: *gona-barrena; soinekoari barrena hartu; soro-barrena*.

barrendik

barrenean

barreneko

barrenez

barrenez barren

barrengo

barrena 1 adlag.

-an barrena postpos. ‘-an barna, -an zehar’: *mendian barrena joan da*.

barrena 2 *Heg.* iz. ‘tresna’

barrenalde

barrendegi

barrendu, barren(du), barrentzen. *da/du* ad.

barrenkoi

barrera *Sin.* hesi, langa

barrerazain

barrika

barrikada

barrikote
barroko
barru 1 iz.: *barruak ez dit agintzen*. 2
 postpos.: *bi urte barru bukatuko da*
lana.
barruan
barruko
barrura
barrurako
barrutik
barrutiko
barruz
barrualde
barruki 1 *Ipar.* ‘ukuilua’
barruki 2 pl. ‘animaliaren erraiak, jate-
 ko direnak’
barrunbe
barrunda izan. *Gip. du* ad. ‘barrundatu’
barrundatu, barrunda, barrundatzen. *du*
 ad. ‘susmatu, hauteman’
barruratu, barrura, barruratzen. *da/du*
 ad.
barruti
bart: *bart arratsean; bart gaueko; bart-*
ko loa.
bartz
barur *Ipar. h.* **barau**
basa 1 *Ipar.* eta *Naf.* ‘basatia’: *gizon*
basa bat.
basa 2 ‘lohia, lokatza’
basabazter
basabere
basagizon
basahuntz
basajaun
basajende
basakatu
basakeria
basaki
basamortu
basandere
basapiztia
basaran
basarte
basasagu *Apodemus sylvaticus*
basati
basatu, basa(tu), basatzen. *Batez ere*
Ipar. da ad. ‘errebelatu, galdu’
 basazain* e. **basozain**

base *Kim., Informat.*
baselina
baseliza
baserri
baserri(-)etxe
baserritar
basetxe
basilika
baskula
baso 1 ‘oihana’
baso 2 ‘edontzia’
basoilar *Tetrao urogallus*
basoilo *Otis sp.*
basolan
basomutil
basotu, baso(tu), basotzen. *da/du* ad.
 ‘oihandu’
basozain
basozaintza
basseterretar (herritarra)
basta ‘zamarien tresna’
bastanga *Dasyatis pastinaca*
bastart *Ipar.*
bastoi ‘karta-jokoko saila’
basur 1 *Gip.* ‘ihintza’. 2 *Ipar.* ‘ur zikina’
basurde *Sus scrofa*
bat
batean: *gurasoekin batean bizi da*
bere etxean; bata etortzearekin batean
joan da bestea.
bat-batean
bat-bateko
bat-batekotasun
bat edo bat
bat egin
bat-egite
baten bat
batera: *guztiak batera oiuhu egin zuten;*
nirekin batera doa nire itzala; zu iris-
tearekin batera abiatuko naiz.
bateratsu
bat ere: *ez du bilera bat (bakarrik,*
bera) ere huts egin.
bat etorri: *zurekin bat nator horretan*.
batez beste
batez besteko
batez ere
bat izan 1 ‘elkarturik egon, bat etorri’:
horretan bat gaituk hirekin. 2 ‘gauza

- bera izan': *gure hizkuntzaren egoera ez da bat Gipuzkoan eta Nafarroan.*
- bataiarazi**, bataiaraz, bataiarazten. *du* ad.
- bataiarri**
- bataiatu**, bataia, bataiatzen. *du* ad.
- bataiatzaile**
- bataila** h. **gudu**
- batailloi**
- bataio**
- batarazi**, bataraz, batarazten. *du* ad.
- batasun**
- batbedera** *Ipar.* izord.
- bateiatu* e. **bataiatu**
- bateko** iz.: *bateko urrea.*
- batel**
- batelari**
- bateratu**, batera, bateratzen. *da/du* ad.
- bateratze**
- batere** adb.: *ez zidan batere pozik eman; ez da batere egokia.*
- bateria**
- batgarren**: *hogeita batgarren.*
- batiskafo**
- batik bat**
- batu 1**, bat(u), batzen. *da/du* ad.
- batu 2** (herritarra)
- batugai** *Mat.*
- batuketa** *Mat.*
- batura** *Mat.*
- batxiler**
- batxilergo**
- batza**
- batzaile**
- batzaldi**
- batzar**
- batzar(-)etxe
- batzar(-)gela
- batzarburu**
- batzarkide**
- batzarleku**
- batzartoki**
- batzartu**, batzar(tu), batzartzen. *da* ad.
- batze**
- batzoki**
- batzorde**
- batzordekide**
- batzuk**
- batzuen batzuk: *batzuen batzuk baino ezin izan ditut ipini.*
- batzuetan**: *gehienetan garaiz dabilen arren, batzuetan berandu iristen da.*
- baxenabartar**
- baxera**
- baxerategi**
- baxoerdi**
- baxu**
- baxurako arrantza** *Heg.*
- bazar**
- bazilo**
- bazka**
- bazka(-)landare
- bazkalaitzin**
- bazkalaurre**
- bazkaldar** h. **bazkaltiar**
- bazkaldu**, bazkal, bazkaltzen. *du* (*Heg.*) edo *da* (*Ipar.*) ad.
- bazkalondo**
- bazkalordu**
- bazkaloste**
- bazkaltiar**
- bazkarazi**, bazkaraz, bazkarazten. *du* ad.
- bazkari**
- bazkari(-)lege
- bazkaritan**: *laurogei baino gehiago omen dira bazkaritan.*
- bazkaritara**: *joan ginen bazkaritara aldameneko jatetxe batera.*
- bazkarite** (leku-denborazko kasuekin erabiltzen da batez ere): *bazkaritean ikusi eta adituak; bazkariteko tenorean; bazkaritera eraman ninduen.*
- bazkatu**, bazka(tu), bazkatzen. *da/du* ad.: *janari gozo honekin israeldarrak bazkatzen ziren; bazka itzazu nire axuriak.*
- bazkide**
- bazkidetu**, bazkide(tu), bazkidetzen. *da/du* ad.
- bazkidetza**
- bazko* e. **pazko**
- bazkun**
- baztanga** 'nafarrerria'
- bazter**
- bazter(-)herri
- bazter(-)nahasle
- bazterrera eman
- bazterrera utzi
- baztergabe** izond.

baztergarri
bazterrarazi, bazterraraz, bazterrarazten.
du ad.
bazterreratu, bazterrera, bazterrerazten.
da/du ad.
bazterretsi, bazterrets, bazterresten. *du* ad.
bazterretxe
baztertu, bazter(tu), baztertzen. *da/du* ad.
be “b” letraren izena
bebarru ‘ataria’
bedatse *batez ere Zub.*
 bedeikatu* e. **bedeinkatu**
bedeinkapen
bedeinkarazi, bedeinkaraz, bedeinkaraz-
 ten. *dio* ad.
bedeinkatu, bedeinka, bedeinkatzen. *du*
 ad.
bedeinkazio
bedera *Ipar.* ‘bana’
bederatzi
bederatziehun
bederatzigarren
bederatziturren
bederazka *Ipar.* ‘banaka’
bederen
bederik *Gip.* ‘bederen’
begawandar (herritarra)
begi
begi-betegarri
begi(-)bista: *begi-bistan dago.*
begi eman
begi-erre izond. *Sin.* **beterre**
begi(-)ertz iz. *Sin.* **betertz**
begi(-)keinu
begi(-)kolpe
begiko nini
begi(-)lauso
begi(-)nini
begi-oker izond. *Sin.* **betoker**
begi(-)ondo iz. *Sin.* **betondo**
begi(-)ondoko iz. *Sin.* **betondoko**
begitan hartu ‘gorrotatu’
begi(-)ukaldi
begiz jo
begi(-)zulo *Sin.* **betzulo**
begibakar izond.
begietsi, begiets, begiesten. *du* ad.
begigorri izond.
begihandi ‘txipiroi mota handia’

begiko izond.
begiluze izond.
 beginini* e. **begi-nini**
begira 1 -i begira (‘beha, so; begiratzuz’).
 2 -en begira (‘zain’)
begirada
begiragarri
begirakune *Bizk.* ‘begirada’
begiraldi
begirale
begiramen
begirarazi, begiraraz, begirarazten. *dio*
 ad.
begiratoki
begiratu 1, begira, begiratzten. *dio* ad.
 ‘behatu, so egin’. 2 *du* ad. ‘zaindu,
 gorde’
begiratu 2 izond.: *gauza txikietan begi-
 ratua ez denak, geldika joko du behea.*
begiratu 3 iz.: *nahikoa da azkeneko
 mende hauetako begiratu bat ematea.*
begiratzaille
begiratzte
begirune
begitandu, begitandu, begitantzten. *Batez
 ere Bizk. zaio* ad. ‘iruditu’: *zer begi-
 tantzten zaizu?*
begitarte
begitarte egin
begitazio ‘irudipena’
begizko iz.
begizkoa egin
begizta
begizatatu, begizta(tu), begizatzen. *du*
 ad.
begonia *Begonia sp.*
beha *Ipar.* adb.
behaketa
behako iz.
behar 1 iz.: 1 ‘premia’. 2 ‘lana, egitekoa’
behar egin
behar eragin
behar(-)ordu
behar(-)sari
behar 2 izond.: 1 ‘beharrezkoa’. 2 ‘po-
 brea, behartsua’
beharazi, beharaz, beharazten. *dio* ad.
beharbada
behargabeko izlag. ‘alferrikakoa’

behargin *Bizk.*

behar izan, behar izaten, beharko

beharleku 1 'lantokia'. 2 'buruhaustea, nekea': *hau da beharlekua!*

beharraldi

beharrean 1 'premier'. 2 (aditzaren era burutuaren ondotik) 'ordez'

beharreko izlag.

beharrez 1: *erorikoa bigundu beharrez. 2 labur beharrez; hobe beharrez.*

beharrezko

beharri *Ipar. h. belarri*

beharrik *batez ere Ipar. 'zorionez': beharrik han bainuen ama; andoaindarraren eragina ez zen gainera, eta beharrik, Konpainian gelditu.*

beharrian *batez ere Bizk. 'beharra, premia'*

behartasun 'pobrezia, gabezia'

behartsu

behartu, behar(tu), behartzen. *da/du ad.*

behatoki

behatu, beha, behatzen. *Ipar. 1 zaio ad. 'adi egon, entzun': hau da ene Seme maitea, honi beha zakizkiote. 2 dio ad. 'begiratu': behatu zion lagunari.*

behatz 1 'beheko hatza'. 2 *Gip. eta Naf. 'hatza'. 3 Lap. 'azazkala'*

behatzaile

behatze

behatzopa

behatzopa(-)harri

behatzoparazi, behatzoparaz, behatzoparazten. *du ad.*

behatzopatu, behatzopa(tu), behatzopatzten. *da ad.*

behazun

behe

behea jo

behe(-)laineo

behe(-)maila

behe(-)nafarrera

behetik gora

behealde

beheiti *Ipar. eta Naf. adlag.*

beheitiko *Ipar. iz. 'beherakoa'*

beheititu, beheiti(tu), beheititzen. *Ipar. eta Naf. da/du ad.*

behera

beheraka

beherako iz.

beheraldi

beherapen

beherarazi, beheraraz, beherarazten. *du ad.*

beheratu, behera(tu), beheratzen. *da/du ad.*

beheratze

behere 1 iz. 2 izond. *Nafarroa Beherea.*

behi

behiala *Sin. behinola*

behialako

behiki iz.

behin

behin batean

behin-behineko

behin betiko

behin edo behin

behin ere

behin eta berriro

behin eta berriz

behingoan: *eztabaida guztiak behingoan bukatzeko.*

behingoz: *lasai geldi gintezkeen behingoz behintzat.*

behinik behin

behin... -z gero: *behin aitortzen hasiz gero, guzti-guztia esan nahi dizut.*

behinen izond.

behinola *Sin. behiala*

behinolako

behintzat

behizain

behoka iz.

behor

bejjindar (herritarra)

beila

beilari

beilatu, beila(tu), beilatzen. *du ad.*

beilegi *Bizk.*

beira

beiragile

beiraki

beirategi

beirateria

beirinalari* e. **berinalari**

beirutar (herritarra)

beita

bejon- *Heg.*
bejondeiala
bejondeiola
bejondeizula
beka *Heg.*
bekadun *Heg.*
bekain
bekaineko iz. ‘bekainetan eman edo har-
 tutako kolpea’
bekaitz
bekaitz izan: *demonioak haren bekaitz*
baitziren.
bekaizgo *Lap. eta BNaf.*
bekaizkeria *Heg. eta Zub.*
bekaizti
bekaiztu, bekaitz/bekaiztu, bekaizten.
1 zaio ad.: Raket bekaiztu zizaion bere
ahizpari. 2 da ad.: beste hamarrek hori
aditu zutenean bekaiztu ziren bi anaien
kontra.
bekar h. makar
bekatari
bekatore *Ipar. Zah. h. bekatari*
bekatoros *Ipar. h. bekatari*
bekatu
bekatuan egon
bekatu arin
bekatu egin
bekatu eragin
bekatu larri
bekatu mortal
jatorrizko bekatu
bekatxo
bekoki
bekoz beko
bekozko iz.
bektore
bela *Sin. haize(-)oihal*
belagile *batez ere Zub. ‘sorgina’*
belai
belaki iz.
belakume
belaontzi
belar 1 ‘landarea’
belar(-)denda
belar gaizto
belar(-)izpi ‘belar-zatia’
belar ondu
belar txar

belar 2 *Zah. ‘bekokia, kopeta’*
 belardenda* e. **belar(-)denda**
belardi
belarjale
belarki iz.
belarri
belarriak berotu
belarri-luze
belarri(-)zulo
belarrimotz
belarritako iz.
belarrondo ‘aurpegian, belarri inguruko
 aldea’
belarrondoko iz.
belartegi
belatxinga *Pyrrhocorax sp.*
belatz *Falco sp.*
belaun 1 ‘hankako giltzadura’. 2 ‘belau-
 naldia’
belaunaldi
belaunburu
belaunikarazi, belaunikaraz, belaunika-
 razten. *du ad.*
belaunikatu, belaunika, belaunikatzen.
da ad.
belauniko
belaxka
belaxkatu, belaxka(tu), belaxkatzen.
da/du ad.
belaze *Gip.*
beldar
beldur
beldur-ikara
beldur izan
beldur(-)damu. *Sin. atrizio*
beldurrak (*egon* batez ere)
beldurgabe izond.
beldurgarri
beldurrarazi, beldurraraz, beldurraraz-
 ten. *du ad.*
beldurti
beldurtu, beldur(tu), beldurtzen. *da/du ad.*
bele *Corvus sp.*
belgikar (herritarra)
belgradar (herritarra)
belizetar (herritarra)
belmopandar (herritarra)
belodromo
beltz

beltzaran**beltzune****beltzuri****beltzuri egin****belu** *Bizk.* ‘berandu’**belus****belutu**, belu(tu), belutzen. *Bizk. da* ad.**belzkeria****belztasun****belztu**, beltz/belztu, belzten. *da/du* ad.:
*oraindik areago beltz daiteke zerua.***belztura****bemol** *Mus.***benaz****benazko****benda** *Heg.* h. **lotura****benedikatu**, benedika, benedikatzen. *du*
ad. *Ipar.* h. **bedeinkatu****beneditar****beneno** h. **pozoi**, **eden****beneragarri****benetako****benetakotasun****benetan****bengalera** (hizkuntza)**bengantza** h. **mendeku****benindar** (herritarra)**benta****bentaja** *Heg.* h. **abantaila**, **alde****benrikulu****benturaz*** e. **menturaz****beranzufu**, bentzu, bentzutzen. *du* ad. ‘ga-
raitu’**ber 1** *Ipar.* junt. 1 ‘baldin ba-’: *euskaraz
mintza gaitezen, euskaldunekin garen
ber. 2 ‘-en unetik’: etorri den ber, hasi
da berriketan.***ber 2** *Ipar.* ‘bera’: *orok ber gauza erra-
nen didate.***bera 1** mug.: *gizon bera/gizona bera:
etxe beretik atera ziren.***bera 2** izond. ‘biguna’ ik. **beratz****beraganatu*** e. **beraganatu****berakatz** *Bizk.* ‘baratxuria’**berandu 1** 1 adlag. 2 izond.: *gau beran-
duan.***berandu 2**, berant, berantzen. *Batez ere
Ipar. du* ad. ‘berandutu’**berandutu**, berandu(tu), berandutzen. *du*
eta *zaio* ad.**berankor****berant** *Ipar.* eta *Naf.* izond.: *aza beran-
tak landatu ditugu.***berantarazi**, berantaraz, berantarazten.
Ipar. du ad.**berantarbi****berantetsi**, berantets, berantesten. *du* ad.:
*banoa, etxeok ez nazaten berantets.***berantiar****berantordu****berariaz****berariazko****beraska** h. **abaraska****beratasun****beratu**, bera(tu), beratzen. *da/du* ad.**beratz** *Lap.* eta *Naf.* ‘bera, biguna’**beraz****berba****berba egin****berbako**: *gizon berbakoa.***berbarako** ‘adibidez’**berbaldun** *Bizk.* ‘berrisua’**berbaro****berbatu**, berba(tu), berbatzen. *Bizk.*
da/du ad.: *Josetxo ez zegoen inorekin
ezkontzeko berbatua.***berbera****berbeta** *Bizk.***berbetan****berbots****berdagailu** *Ipar.:* *lurra berdagailuz ber-
da bedi.***berdats** *Ipar.***berdatu**, berda, berdatzen. *da/du* ad.**berde****berdekeria** ‘gordinkeria, lizunkeria’**berdel** *Scomber scombrus***berdetasun****berdexka****berdin****berdin izan** *da/zait/zaio* ad.: *du/dit/dio*
ad.**berdinarazi**, berdinaraz, berdinarazten.
du ad.**berdinu**, berdin(du), berdintzen. 1 *da/du*
ad. ‘berdin bihurtu’: *hemen berdintzen
dira aberats-pobreak.* 2 *da/du* ad. ‘lau-
tu’: *mendia berdindu.* 3 *da/du* ad. ‘ase’:
gosea berdindu.

berdingabe izond.

berdingabeko

berdinketa

berdintasun

berdintsu

berdintsu izan zait/da ad.

berdotz

berdoztu, berdotz/berdoztu, berdozten.
da/du ad.

berdura

berduratu, berdura(tu), berduratzen.
Lap. eta *BNaf. da/du* ad. 'barreiatu'

bere 1 Bizk. h. **ere**

bere 2

bere egin

bere hartan: *bere hartan utzi zituzten kontuak.*

bere horretan (*bere hartan* erabilia-goia da)

bere kasa

berekiko

bere kontu

berealdiko

berebat *Heg.*

bereber *Zub.* 1 adlag. 'bakarrik': *bereber bizi da.* 2 izond. 'berezia, beregaina': *hiru pertsona bereber.*

berebiziko *Heg.*

beregain izond.

beregaintasun

berenganatu, berengana(tu), berenganatzen.
da/du ad.

berehala

berehalakoan (batez ere ezezko per-pausetan): *ez zion berehalakoan antz eman.*

berehalako batean 'laster, bat-batean'

berehalaxe

bererein *batez ere Bizk.* 'asko, anitz'

bereiz adlag.

bereizarazi, bereizaraz, bereizarazten. *du* ad.

bereizgarri 1 iz.: *euskal literaturaren bereizgarri orokorrak.* 2 izond.

bereizi, bereiz, bereizten. *da/du* ad.

bereizkeria

bereizketa

bereizkuntza

bereizle

bereiztu* e. **bereizi**

berekoi

berekoikeria

berenaz *Lap.* eta *BNaf.* h. **berez**

berendia

berendu, beren(du), berentzen. *du* ad. h.
beretu

berenganatu, berengana(tu), berengana-tzen. *du* ad. h. **berenganatu**

berenjena h. **alberjinia**

beresi *Bizk.* 'txara, sastraka'

beretar

beretsu* e. **bertsu**

beretter *Ipar.* 'meza-laguntzailea'

beretu, bere(tu), beretzen. *du* ad.

berez

berezko

berezi izond.

bereziki

berezitasun

beretzotasun

berga 1 'neurria'. 2 'itsasontzietako haga'

beribil

berina *Ipar.* 'beira'

berinalari

berjabetasun

berlindar (herritarra)

bermatu, berma, bermatzen. 1 *da* ad.: *ukondoez leihoan bermatu zen;* 'uste osoa izan': *Jainkoaren baitan bermatzen gara.* 2 *du* ad. 'berme eman': *erlijioak betiko bizitza bermatzen digu.*

berme

berna

berna-hezur

bernatar (herritarra)

bernazaki

berniz

bernizatu, berniza, bernizatzen. *du* ad.

bernuzatu, bernuza, bernuzatzen. *Ipar. du* ad. 'zizelatu'

bero iz. eta izond.: *beroan egon* (*Ipar.* eta *Naf.*): 'berotan egon'

bero-beroan

bero-bero egin

bero izan

beroaldi

beroarazi, beroaraz, beroarazten. *du* ad.

berogailu

berogarri iz. eta izond.
beroki 1 'leku babesa'. 2 'arropa'
berokuntza
berori *Heg.* 1 pronominala: *iritzi hori berori*. 2 izord. (ia bakarrik *Heg.*)
berorika
berotasun
berotegi
berotu, bero(tu), berotzen. *da/du* ad.
berotzaile
berotze
berpizkunde h. **pizkunde**
berpizte
berpiztu, berpitz, berpizten. *da/du* ad.
berraldatu, berralda, berraldatzen. *da/du* ad.
berrargitaratu, berrargitara, berrargitaratzen. *du* ad.
berredura* e. **berretura**
berregin, berregiten. *du* ad.
berrehun
berreketa *Mat.*
berrekizun *Mat.*
berrearaiki, berrearaikitzen. *du* ad.
berreirosi, berreiros, berreirosten. *du* ad.
berresan, berresaten. *du* ad.
berreskuratu, berreskura, berreskuratzen. *du* ad.
berrespen
berretarazi, berretaraz, berretarazten. *du* ad.
berreitsi, berrets, berresten. *du* ad.
berretu, berret(u), berretzen. *du* ad.
1 *Zah.* 'emendatu, gehitu'. 2 *Mat.*: 'zenbaki bat (berrekizuna) beste zenbaki batek (berretzaileak) adierazten duen adina aldiz bere buruarekin biderkatu'.
berretura 1 *Zah.* 'emendioa'. 2 *Mat.*
berretzaile 1 *Zah.* 'berretzen duena'. 2 *Mat.*
berrezarri, berrezar, berrezartzen. *du* ad.
berri 1 izond.: *dirua ateratzeko modu berriren bat sortu; handik etorri berri zela*. 2 iz.: *gure berriak entzunik biderra ilki zitzaizkigun*.
berri eman: *atzoko istripuen berri eman du egunkariak*.
berri jakin
Berri On: *Jesukristoren Berri Ona S. Joanen arabera*.

berriarazi, berriaraz, berriarazten. *du* ad.
berridatzi, berridatz, berridazten. *du* ad.
berriemaile
berrikeria
berriketa
berriketaldi
berriki
berrikitan
berrikuntza
berrikusi, berrikus, berrikusten. *du* ad.
berripaper
berriro 1 'berriz, beste behin'. 2 'berrikitan, duela gutxi'
berritan adlag.
berritasun
berritsu
berritsukeria
berritu, berri(tu), berritzen. *da/du* ad.
berritzaile
berritze
berriz 1 'berriro'. 2 'aldiz'
berriz ere
berrizale
berrizalekeria
berriztatu, berritzta, berritzatzen. *du* ad.
berriztatze
berro 1 *Ipar.* 'sasia'. 2 'iturri belarra'
berrogei: *berrogeita hamahiru; berrogeita hiruak; berrogeita batgarren*.
berrogeialdi
berrogeitaka
bertako
bertakotu, bertako(tu), bertakotzen. *da* ad.
bertan
bertan behera utzi
bertaratu, bertara(tu), bertaratzen. *da* ad.
bertatik 1 'berehala'. 2 'hementxetik'
bertatik bertara
bertikal
berton batez ere *Bizk.*
bertoko batez ere *Bizk.*
bertsio 1: *jatorrizko bertsoia*. 2 Bestelakoetan erabil **itzulpen**, **idatzaldi**, etab.
bertso
bertso(-)jartzaile
bertso(-)saio
bertsotan
bertsogile

bertsogintza
bertsolari
bertsolaritza
bertsopaper
bertsozale
bertsu 'ia bera'
bertute
bertutetsu
 bertz* e. **pertz**
bertze *Lap.* eta *Naf.* h. **beste**
berun
 berunkari* e. **iturgin**
besaburu
besagain
besagainka
besakada
 besalki* e. **besaulki**
besamotz h. **besomotz**
besanga
besape
besarka 1 *Ipar.* eta *Naf.* adlag. 'besarkatuz'
besarka 2 iz. 'besarkada'
besarkada
besarkatu, besarka, besarkatzen. *du* ad.
besarte
besatara *Ipar.* 'besakada'
besaulki
besazpi
beso
     besoz beso
besoetako: *aitona-amonen besoetakoa naiz ni.*
besoko: *soinean zituzten oinetako eta burugaineko gorriak eta besoko urdinak.*
besomotz
besondo: *besoak eta are besondoak agerian dituela.*
besta *Ipar.* eta *Naf.* 'jaia'
Bestaberri
bestaburu
bestalde
beste
     bestek beste
     beste behin
     beste gabe(rik) / besterik gabe
     beste orduz
     besterik ezean
     eta beste

besteko *Bizk.:* *zuk besteko indarra badu honek.*
bestela 1 'bestenaz'. 2 'gisa diferentean'. 3 'bestalde, gainera'
     bestelako
bestelakotu, bestelako(tu), bestelakotzen. *da/du* ad.
bestenaz *Ipar.*
bestera *batez ere Bizk.* 'bestela'
besterendu, besteren(du), besterentzen. *da/du* ad.
bestia *Zah. Lap.* eta *BNaf.* h. **piztia**
bestondo
beta *batez ere Gip.* 1 'astia, denbora librea'. 2 'denbora'. 3 'aukera'
betan *Ipar.* 1 'batean, batera'. 2 'bat-batean'
     bet-betan *Ipar.* 'bat-batean'
 betarte* e. **begitarte**
 betatxatu* e. **petatxatu**
 betatxu* e. **petatxu**
betaurreko 1 pl.: *betaurrekoak jarri.* 2 'urrutira ikusteko tresna'
betazal
betazpi
bete, betetzen. *da/du* ad.
     bete-betean
     bete-beteko
betealdi
beteazpi, betearaz, betearazten. *du* ad.
betebehar
beteekin izond.
betegarri iz. eta izond.
betegin izond.
betegintzarre
betekada
betekizun
beteko: *etxea beteko gizona; zuloa beteko gorputza; gizona beteko elurra.*
betekor
betelan
 beterinario* e. **albaitari**
beterraba *batez ere Ipar.* *Beta vulgaris*
beterre izond. *Sin.* **begi-erre**
betertz iz. *Sin.* **begi(-)ertz**
betetasun
betetzaille
betetze
betezpal *Ipar.* 'betazala'

beti

beti bat
beti-bateko
betidaino
betidanik

betiere 1 ‘beti’. 2 ‘nolanahi ere’

betiereko

betiko 1 izlag.: *betiko bizitza*. 2 adlag.:
betiko joan da.

betikotasun

betikotu, **betiko(tu)**, **betikotzen**. *da/du ad.*

betikoz *Ipar.* eta *Naf.* h. **betiko**

betile

betilun

betirako h. **betiko**

betiraunde *g.g.er.* ‘betikotasuna’

betiraute

betizu iz. eta izond.

beto

betoker izond. *Sin.* **begi-ok**

betondo iz. *Sin.* **begi(-)ondo**

betondoko iz. *Sin.* **begi(-)ondoko**

betortz ‘letagina’

betroi ‘behi mota’

betsein *Bizk.* ‘begi-ninia’

betun *Heg. Sin.* **ziraia**

betzulo *Sin.* **begi(-)zulo**

bezain

bezainbat

bezainbeste

bezala

ez bezala: *gauzak lehen ez bezala begietarutzen ziztaizkion.*

ez bezalako: *uste ez bezalako aldakuntzak dakartzate urteek.*

bezalakatu, **bezalaka**, **bezalakatzen**.
da/du ad.

bezalako

bezalatsu

bezalaxe

bezatu, **beza**, **bezatzen**. *du ad.* ‘animaliak hezi’

bezeria

bezera

bezpera iz.

bezperago *Ipar.* ‘bezpera-aurrea’: *ezkontzeko bezperan edo bezperagoan*

bezperak ‘otoitza, orduen otoitzetan ilunabarrekoa’

bezi *Ipar.:* *beltzez bezi agertu da Manex* (‘beltzez jantzita’)

beztiarazi, **beztiaraz**, **beztiarazten**. *du ad.*

beztitu, **bezi(tu)**, **beztitzen**. *Ipar.* eta *Naf.*
da/du ad. ‘jantzi’

bhutandar (herritarra)

bi: *bi etxe; etxe bi*

bi-biak 1 ‘biak bakarrik’. 2 ‘biak’

bien bitartean

bitan

bitariko

biao *Sin.* *siesta: biao egin.*

biba

bibaka

bibelar

Biblia

bibliografia

biblioteka

bibliotekari h. **liburuzain**

bibote

bibotedun

bidaia

bidaiari

bidaiatu, **bidaia(tu)**, **bidaiatzen**. *du ad.*
(nor kasurik gabea)

bidaide

bidaldi

bidali 1, **bidal**, **bidaltzen**. *du ad.*

bidali 2 iz. ‘apostolua’

bidaltzaile

bidari

bidaro

bidatu, **bida**, **bidatzen**. *Ipar. du ad.* ‘gildatu’

bidazti

bide 1

bidea galdu

bidea hautsi

bidea(k) ebaki

bidea(k) hetsi *Ipar.*

bidea(k) ireki

bidea(k) itxi

bidea(k) urratu

bide(-)aurreko ‘aitzindaria’

bide batez

bide(-)bazter

bide egin

bide eman

bide-erakusle

bide(-)erdi
bide(-)ertz
bide izan ‘bidezko izan’
bide(-)seinale
bidez
bidez bide
dela (direla) **bide**, **zela** (zirela) **bide**
bide 2: *izen hori, euskaldunak kristautu baino lehenagokoa bide da.*
bidebanatze
bidegabe iz. eta izond.
bidegabeko
bidegabekeria
bidegabeki
bidegurutze
bidekari *Ipar.*
bideko 1 iz.
bideko 2 izond. ‘bidezkoa, zuzena’
bidelagun
bidelapur
bidenabar
bideo
bideokasete
bider
bideratu, **bidera**(tu), **bideratzen**. *da/du* ad.
biderkadura *Mat.*
biderkagai *Mat.*
biderkakizun *Mat.*
biderkatu, **biderka**, **biderkatzen**. *du* ad. *Mat.*
biderkatzaile
biderketa *Mat.*
bidesari
bidexendra *Naf.* ‘bidezidorra’
bidexka
bidezain
bidezidor
bidezki adlag.
bidezko 1 iz. ‘bidaztia, erromesa’
bidezko 2 izond. ‘zuzena, legezkoa’
bielorrusiar (herritarra)
bielorrusiera (hizkuntza)
bierarteko izlag. *Ipar.* ‘artekoa, bitartekoa’
biga 1 iz. ‘bigantxa’, ‘txahala’
biga 2 zenb.: *biga etorri dira; *biga ikasle e. bi ikasle.*
bigamia

bigantxa
bigarren
bigarrenez
bigira: *bigirak dira beste olgeta batzuk baserri-etxeetan mutilak eta neskak gauez egiten dituztenak.*
bigizta* e. **begizta**
bigun
bigundu, **bigun**(du), **biguntzen**. *da/du* ad.
bigungarri
bigunkeria
biguntasun
biguntzaile
bihar
bihar arte
biharko 1 izlag.: *biharko lanak.* 2 adlag.: *biharko utzi dugu lana.*
biharamun
biharamuneko
biharamunago *Ipar.* iz. ‘biharamunaren ondoko eguna’
bihi *Sin. ale, garau*
bihika 1 adlag. ‘aleka’. 2 iz. ‘alea, bihia’
bihikatu, **bihika**(tu), **bihikatzen**. *du* ad. ‘aletu’
bihitegi
bihitu, **bihi**(tu), **bihitzen**. *da* eta *du* ad. ‘aletu’
bihortz
bihotz
bihotz-altxagarri izond.: *solas bihotz-altxagarriak.*
bihotz-bihotzetik
bihotz-bihotzez
bihotzeko izlag.: *nire bihotzeko lazta-na.*
bihotz eman
bihotz-erdiragarri izond.
bihotz izan
bihotzez
bihotzaldi
bihotzeko iz.: *bihotzekoak emanda hil zen.*
bihotzerre
bihotzondo
bihotzondoko iz.
bihozbera
bihozberatasun
bihozgabe izond.

bihozgabetu, bihozgabe(tu), bihozgabetzen. *da/du* ad.

bihozkada

bihozmin

bihozmindu, bihozmin(du), bihozmin-tzen. *da/du* ad.

bihozño

bihozti

bihoztoi

bihoztun

bihoztxo

bihur 1 iz. ‘bilurra’. 2 izond. h. **bihurri**

bihurdika iz. *Ipar*:

bihurdikatu, bihurdika(tu), bihurdika-tzen. *Ipar. da/du* ad.

bihurdura

bihurgune

bihurkatu, bihurka, bihurkatzen. *da/du* ad. h. **bihurdikatu**, **bihurritu**

bihurketa

bihurkin

bihurkor

bihurrazazi, bihurraz, bihurrazten. *du* ad.

bihurrera

bihurri

bihurrialdi

bihurriarazi, bihurriaraz, bihurriarazten. *du* ad.

bihurrikatu, bihurrika, bihurrikatzen. *da/du* ad.

bihurrikeria

bihurritu 1, bihurri(tu), bihurritzen. *da/du* ad.

bihurritu 2 iz.

bihurtu, bihur, bihurtzen. *da eta du* ad.:
ura ardo bihurtu zen.

bihurtze

bijilia

bikain

bikaindu, bikain(du), bikaintzen. *da/du* ad.

bikainki

bikaintasun

bikario

bike

biketsu

bikeztatu, bikezta, bikeztatzen. *du* ad.

biki

bikini

biko

bikoiti

bikoitz

bikoiztasun

bikoiztu, bikoitz/bikoiztu, bikoizten. *da/du* ad.

bikor* e. **pikor**

bikote

biktima

biku* e. **piku**

bikun

bikundu, bikun(du), bikuntzen. *da/du* ad.

bila

bilaka

bilakabide

bilakaera

bilakarazi, bilakaraz, bilakarazten. *du* ad.

bilakatu, bilaka, bilakatzen. *da/du* ad.

bilaketa

bilakuntza

bilaldi

bilarazi, bilaraz, bilarazten. *du* ad. 1 ‘bi-latzer behartu’. 2 ‘biltzer behartu’

bilari

bilatu, bila, bilatzen. *du* ad.

bilatzaile

bilau

bilaukeria

bilbatu, bilba, bilbatzen. *du* ad.

bilbe

bil-bil egin

bildoski

bildots

bildu, bil, biltzen. *da eta du* ad.

bilduki

bilduma

bilduma egin

bildumagile

bildumari

bildumatu, bilduma(tu), bildumatzen. *du* ad.

bildumen

bildur* e. **beldur**

bildura

bildutasun

bilera

bilgor
bilgune
biligarro h. **birigarro**
bilioi
bilketa
bilkin
bilkura
billar
billete ‘dirua’
bilo
biloba
biltegi
biltoki
biltzaile
biltzar
biltzarkide
biltze
bilur
biluz batez ere adlag.
biluzarazi, biluzaraz, biluzarazten. *du* ad.
biluzgorri
     biluzgorrian
     biluzgorririk
biluzgorritasun
biluzgorritu, biluzgorri(tu), biluzgorritzen. *da/du* ad.
biluzi 1, biluz, biluzten. *da/du* ad.
biluzi 2 izond.
biluzik
biluztasun
bina
     binako izlag.
binaka
binakatu, binaka(tu), binakatzen. *du* ad.
binako iz.
binazka h. **binaka**
binper: *soineko guztiek badute beren ifrentzu edo binperra.*
biografia
biokimika
biola
biolentzia h. **indarkeria**
bioleta *Viola sp.*
biolin
biolinista
biologia
biologiko
biolontxelo

biper* e. **piper**
bipera *Ipar.* ‘sugegorria’
bipi* e. **pipi**
bipil
bipilarazi, bipilaraz, bipilarazten. *du* ad.
bipildu, bipil(du), bipiltzen. *da/du* ad.
bipilki
bipiltasun
birá
     birá egin
     biran
birabarki
biraka adlag.
birakari: *ate birakaria.*
biraketa
birakor
birakortasun
birao
     birao egin
biraoigile
biraoika
biraoilari
birarazi, biraraz, birarazten. *du* ad.
biratu, bira(tu), biratzen. *da/du* ad.: *bestera biratzen duzu aurpegia hura ez ikustearren; ilargia lurraren inguruan biratzen da.*
birazka *Ipar.* ‘binaka’
birbiloba
birbira *Ipar.* ‘pixka’
birí: *katuarentzat biria ekarri beharko da.*
biribil
biribildu, biribil(du), biribiltzen. *da/du* ad.
biribilgune
biribilkatu, biribilka, biribilkatzen. *da/du* ad.
biribilketa
biribiltasun
birigarro *Turdus philomelos*
birika 1 ‘arnasketa-organoa’. 2 ‘birikia’
birikeri
biriketako iz. h. **birikeri**
biriki ‘abereen birika, jateko zatikatua’
birixi *Ipar.* 1 ‘bikia’. 2 ‘bikoitza’. 3 ‘bikoitia’
birjaio, birjaiotzen. *da* ad.
birjina

birjintasan

birla: *bederatzi birletako joko hori bizi-ki maite dugu herrian.*

birlandatu, birlanda, birlandatzen. *du* ad.

birloratu, birlora, birloratzen. *da* ad.

birlore

birmaniar (herritarra)

birmaniera (hizkuntza)

birmoldaketa

birmoldarazi, birmoldaraz, birmoldarazten. *du* ad.

birmoldatu, birmolda, birmoldatzen. *da/du* ad.

birraitona**birramona****birrin**

birrin-birrin egin

birrintu, birrin(du), birrintzen. *du* ad.

birritan

behin eta birritan

birsaldu, birsal, birsaltzen. *du* ad.

birsortu, birsor, birsortzen. *da/du* ad.

birtual

birtute* e. **bertute**

biru* e. **piru**

birunda

birundan

birus**birzahi**

bisaia 1 ‘aurpegia’. 2 (esapideetakoia): *deabruen bisaia!*

bisaje *Herr.* ‘itxura harrigarria, zabarra’

bisdun ‘bitsa duena’: *ardo bisduna.*

bisean bis: *gehienetan etsaiak bi lerrotan ematen dira bisean bis, taulatuan.*

bisera

bishketar (herritarra)

bisigodo

bisigu *Pagellus centrodonatus*

bisita

bisita egin

bisitari

bisitatu, bisita(tu), bisitatzen. *du* ad.

Bisitazio (Ama Birjinarena)

biska *Sin.* **lika**

biskatsu *Sin.* **likatsu**

biskatu, biska(tu), biskatzen. *da/du* ad.
Sin. **likatu**

bislama (hizkuntza)

bismuto

bisoi

bisonte

bissautar (herritarra)

bista

bistako

bistan egon

bistan izan

bistatik alde egin

bistatik galdu

bistatik kendu

bistaz ezagutu

bistaratu, bistara(tu), bistaratzen. *da/du* ad.

bisurte

bisustu, bisuts/bisustu, bisusten. *da/du* ad.

bisuts

bit

bitamina

bitan ‘bi aldiz’

bitar

bitariko

bitarte

bitartean

-en bitartez postpos.: *X izpien bitartez gorputz barruan dagoen edozer ikusi ahal izaten da.*

bitarteko 1 iz. 2 izond.: *noiz den hordikeria osoa, noiz bitartekoa, edo erdi-merdi esaten zaiona.*

bitartekotasun

bitartekotza

bitasun

bits

bitsetan: *zorion-bitsetan.*

bitsadera

bitxi 1 iz. 2 izond.

bitxi(-)denda

bitxigile

bitxigintza

bitxikeria

bitxitasun

bitxitegi

bitxiztatu, bitxizta, bitxiztatzen. *da/du* ad.

bitzuk *Bizk.*

bixigarri *adkor.*

bixika *batez ere Ipar.* ‘maskuria’
bixkotx *Ipar. Sin.* **bizkotxo**
bizar
     bizar(-)labana
     bizar(-)makina
     bizarra egin, kendu, moztu
bizardun
bizargabe izond.
bizargile
bizargin
bizargintza
 bizarmakina* e. **bizar(-)makina**
bizartegi
bizartsu
bizeps
bizi 1 izond. 2 iz.: *bizia galdu; bizia kendu.*
bizi izan, bizi, bizitzen, biziko. *da* ad.
bizi-alargun
bizi-alargundu, bizi-alargun(du), bizi-alarguntzen. *da* ad.
bizi-alarguntza
biziagotu, biziago(tu), biziagotzen. *da/du* ad.
bizialdatu, bizialda, bizialdatzen. *du* ad.
bizialdi
bizarazi, biziaraz, biziarazten. *du* ad.
bizarazle
biziatu, bizia, biziatzen. *da* ad.
bizibehar
biziberritu, biziberri, biziberritzen. *da/du* ad.: *euskara poesiaren indarraz biziberrituko zuena.*
bizibide
bizidun
bizien *Bizk.* ‘minbizia’
biziera
bizigabe izond.
bizigai
bizigailu *Ipar.* ‘bizigaia, janaria’
bizigarri: *gauza biziak eta bizigarriak; aho-bizigarria.*
bizigura *Bizk.* iz. eta izond. ‘bizinahia’
bizikari *Ipar.*
biziki
bizikide
bizikidetasun
bizikleta
bizikletari *Sin.* **txirrindulari**

bizikor: *gorputza hilkorra da eta arima bizikorra.*
bizilagun 1 ‘bizikidea, ezkontidea’. 2 ‘auzokidea’. 3 ‘biztanlea’
bizilege
bizileku
bizimodu
bizimolde
bizinahi 1 iz.: *beren bizinahi eta bizibeharraren kezka; bizinahiak eta ezinbiziak zerabilen gizona.* 2 izond.: *herri gaztea, kolorezalea, bizinahia, alai.*
bizio 1 ‘ohitura txarra’
     biziozko
bizio 2 *Bizk.* ‘hesteetako zizarea’
biziotsu
bizirik
biziro
bizitasun
bizitegi ‘etxebizitza’
bizitoki
bizitore *Ipar.* ‘azkarra, bizkorra, indartsua’
bizitu, bizi(tu), bizitzen. *da/du* ad. ‘biziagotu, biziago bihurtu’: *hartarako bideak hartzeko egarria gehitu eta bizitu zait.*
bizitza 1 ‘bizia, bizialdia, bizimodua’. 2 ‘etxea, etxebizitza’
bizitze *Ipar.* eta *Naf. h.* **bizitza**
bizkaiera
 bizkailu* e. **pizgailu**
bizkaitar
bizkar
     -en bizkar
     bizkarra berotu
     bizkar(ra) eman
     bizkarretik: *langilearen bizkarretik mantentzen dira alferrak.*
     bizkarrez: *bizkarrez itzulirik, badoa ingelesa.*
     bizkar(-)zorro
bizkarka
bizkarki ‘bizkar aldeko okela’
bizkarkin *Ipar.* ‘bizkarroia’
bizkarreko
bizkarreratu, bizkarrera(tu), bizkarreratzen. *da/du* ad.
bizkarrezur
bizkarroi

bizkartzain**bizki** *Gip.* h. **biki****bizkitartean** 1 *Zah.* adlag. ‘bien bitartean’. 2 lok.**bizkonde****bizkor****bizkorgarri****bizkorki****bizkorraldi****bizkorrarazi**, **bizkorraraz**, **bizkorraraz-**
ten. *du* ad.**bizkortasun****bizkortu**, **bizkor(tu)**, **bizkortzen**. *da/du* ad.**bizkotxa*** e. **bixkotx**, **bizkotxo****bizkotxo** *Heg. Sin.* **bixkotx****bizpahiru****biztanle****biztanleria****biztu**, **bizten**. *Batez ere Bizk. da/du* ad. h.**piztu****biztuera*** e. **piztuera****blai****blai egin****blaitu**, **blai(tu)**, **blaitzen**. *da/du* ad.**blantyretar** (herritarra)**blasfematu**, **blasfema**, **blasfematzen**. *du*
ad.**blasfemia*** e. **birao****blintxa** *Ipar.* ‘hegabera’**bloemfonteindar** (herritarra)**blok****bloke****blusa** ‘emakumeen atorra mota’**boa** *Subfam. Boinae***bobeda** h. **ganga****bobina** *Sin.* **haril****boga 1** ‘arraunketa’**boga 2** *Boops boops***bogalari****bogatu**, **boga(tu)**, **bogatzen**. *du* ad.**bogotar** (herritarra)**bohatu*** e. **buhatu****boikot****bokal** (kontsonante ez dena)**bokale** (itsasokoa)**bokarta****bokata** *Ipar.* ‘lixiba’**bokatibo****bokazio****bola****bola(-)joko****bolada****boladan egon****bolajoko*** e. **bola(-)joko****bolaleku****bolaluma****bolandera** ‘suziria’**bolanta** ‘arrantzako sare-mota’**bolatoki****bolbora****bolero****boli****boligrafo** *Heg.* h. **bolaluma****bolikostar** (herritarra)**boliviar** (herritarra)**bolkan*** e. **sumendi****bolondres*** e. **boluntario****boltsa*** e. **poltsa** eta **burtsa****bolu** *Bizk.* ‘errota’**bolumen****boluntario****bonba** ‘lehergailua’**bonbardatu**, **bonbarda**, **bonbardatzen**. *du*
ad.**bonbilla** *Heg.***bonet** *Ipar.* eta *Naf.* ‘txapela’**bonu****bor-bor****bor-bor egin****borborrean****borborka****borda****bordalde** *batez ere Ipar.* ‘borda eta in-
gurua’**bordari****bordatu**, **borda**, **bordatzen**. *du* ad. h. **bro-**
datu**bordoi*** e. **pordoi****borla****borobil** *Gip.* eta *Naf.* h. **biribil****borondate****borondatetsu****borondatezko****borragoma****borraja** *Borrage officinalis***borratu**, **borra**, **borratzen**. *da/du* ad.**borrero****borroina*** e. **borraja**

borroka**borroka egin****borrokan****borrokan egin****borrokalari****borrokaldi****borrokatu**, borroka(tu), borrokatzen. *da* ad.**borrokazale****bort****borta** *Ipar.* ‘atea’**bortitz****bortizkeria****bortizki****bortiztasun****bortiztu**, bortitz/bortiztu, bortitzen. *da/du* ad.**bortu** ‘alhapidea’**bortxa****bortxa egin****bortxaz****bortxakeria****bortxaketa****bortxatu**, bortxa(tu), bortxatzen. *du* ad.**bortz** *Ipar.* eta *Naf.* h. **bost****bortzehun** *Ipar.* eta *Naf.* h. **bostehun****bosgarren****bosna****bosniar** (herritarra)**bosniera** ‘serbokroaziera’**bospasei****bost****bost axola izan** (*zait* motakoa da he-datuen): *bost axola zaizkigu auzokoak eta bost: ari gara entzuten geureak eta bost.*(nor) **bere bostean**: *maizterrak beti beren bostean gogor.***bostehun****bosteko****bosten****bota 1**, bota, botatzen. *du* ad.**bota 2** iz. ‘oinetako-mota’**botagale** *Sin.* **botagura**, **botalarri****botagura** *Sin.* **botagale**, **botalarri****botaharri****botaka****botaka egin****botalarri** *Sin.* **botagale**, **botagura****botanika****botarazi**, botaraz, botarazten. *du* ad.**botarri****botatze****botazio****bote****botere****boteredun****boteretsu****botika** 1 ‘farmazia’. 2 ‘sendagaia’**botikari****botila****botilero****boto****botoi****botoi(-)zulo**botoil* e. **botila****botoitu**, botoi(tu), botoitzen. *du* ad.**botswanar** (herritarra)botz* e. **poz****boxeo****boxeolari****boz 1** ‘ahotsa’**boz 2** *Ipar.* 1 ‘botoa, autarkia’. 2 ‘bozketta, hauteskundera’**boz 3** *Ipar.* h. **poz****bozgorailu****bozkarazi**, bozkaraz, bozkarazten. *Ipar. du* ad.**bozkariatu**, bozkaria, bozkariatzen. *da/du* ad.**bozkario****bozkatu**, bozka(tu), bozkatzen. *du* ad.**bozkatzaile****bozkatze****bozketa****brakizefalo****branka****brankia** *Sin.* **zakatz****brasa****brasildar** (herritarra)**brasiliar** (herritarra)**bratislavar** (herritarra)**brazzavilletar** (herritarra)**brea** *Sin.* **galipot****brebiario**brentsa* e. **prentsa**breska* e. **abaraska****bretoi**

brida**bridatu**, brida(tu), bridatzen. *du* ad.**bridgetowndar** (herritarra)**brigada**: *Brigada Gorriak*.**brigadier****brigantin** (itsasontzia)**brinko****bris-bris****bristada****britainiar** (herritarra)**brodatu**, broda, brodatzen. *du* ad.**brokatu**, broka, brokatzen. *Ipar. da/du* ad. ‘bete’**brokel** ‘ezkutua’**brokel-dantza****broma** *Heg. Herr.***bronkio****bronkitis****brontze****brotxa****bruneitar** (herritarra)**brusa** ‘gizonen jantzia’**bruselar** (herritarra)**budapestar** (herritarra)**budin****buelta** *Heg. Lgart.***buelta eman****buelta hartu****bueltaka** *Heg. Lgart.***bueltatu**, buelta(tu), bueltatzen. *Heg. Lgart. da/du* ad.**buenosaiestar** (herritarra)**bufalo** *Bubalus sp.***bufanda** *Heg.***bufoi****bufoikeria****buhame****buhatu**, buha, buhatzen. *Ipar. du* ad.buhurdi* e. **bururdi****buia****buiatu**, buia(tu), buiatzen. *da/du* ad. ‘puztu, handitu’**buila** *Herr.***bujumburar** (herritarra)**bukaera****bukaezin****bukarazi**, bukaraz, bukarazten. *du* ad.**bukarestar** (herritarra)**bukatu**, buka, bukatzen. *da/du* ad.**bukatugabe****buket****bukoliko****bular****bularra eman****bularra hartu****bularra kendu****bularreko****bularretako** ‘emakumeek bularrei eusteko erabiltzen duten janzkia’**bularrezur****bulartsu****bulartu**, bular(tu), bulartzen. *da/du* ad.**bulda****bulebar****bulegari****bulego**bulegogizon* e. **bulegari****buletin****bulgariar** (herritarra)**bulgariera** (hizkuntza)**bulkada****bulkarazi**, bulkaraz, bulkarazten. *dio* ad.**bulkatu**, bulka, bulkatzen. *du* ad.**bulko** *Sin. burutazio***bulta** *Ipar.* 1 ‘aldartea’: *haserre-bulta batean bere autoari ostikoka ari zen autozaina.* 2 ‘denbora-bitartea’: *bulta (bat) honetan hemen ikusten dut Karmen.***bultzagin****bultzada****bultzagile****bultzaka** adlag.**bultzaldi****bultzarazi**, bultzaraz, bultzarazten. *dio* ad.**bultzatu**, bultza, bultzatzen. *du* ad.**bultzatzaile****bulunba** 1 ‘dunba, joarea’. 2 ‘pertsone berritsu edo funsgabea’**bunker****buraso** *Ipar. h. guraso***burbuila****burdina****burdin barra****burdin hari** *Sin. alanbre***burdin sare****burdin ur** *Ipar.* ‘metal-ura’**burdin ziri****burdinbide**

burindegi
burdingai
burdingintza
burdinki
burdinola
burdintsu
burdinurtu iz.
 burduntzali* e. **burruntzali**
 burduntzi* e. **burruntzi**
burezur
burges
burgesia
burgestu, burges(tu), burgesten. *da/du* ad.
burkinafasoar (herritarra)
burko
burla
     burla egin
     burlaz
burlari
burlatu, burla(tu), burlatzen. *da* ad.
burmuin
burokrazia
 burraso* e. **guraso**
 burruka* e. **borroka**
burrunba
     burrunba egin
     burrunban
burrundara
     burrundaran
burruntzali
burruntzi
 burrunzali* e. **burruntzali**
burrustan *batez ere Ipar.* ‘borborka’
burtsa
burtzoragarri
burtzoraldi
burtzoratu, burtzora, burtzoratzen.
da/du ad.
burtzoro
buru
 -en **buruan**: *bost urteren buruan.*
 -i **buruz** 1 ‘-rantz, -ganantz’: *nik ez dakit jendea zeri buruz doan.* 2 ‘-z, -en gainean’: *nahikoa hitz egin dugu gai honi buruz.*
 -i **buruzko**
burua berotu
 (bere,...) **burua bota**
burua galdu

buruak eman
buru-has
burua makurtu
buruan eduki
burua nekatu
buruan hartu
buruan izan
buruan pasa(tu)
buruaren jabe
 (bere,...) **buruaz beste egin**
buru-belarri
buru egin
buru eman
buru(-)hausgarri
buru(-)hezur h. **burezur**
buru hutsik
buruko
buruko min
buru(-)lan
buru(-)langile
buru(-)orratz
bururen buru
burutan atera
burutik beherako iz.
burutik burura
burutik egin
burutik egon
burutik nahasi
buruz ari izan
buruz behera
buruz buru
buruz esan
buruz gain
buruz gora
buruz ikasi
buruargi
buruarin
burubeltz iz. ‘txinboa’
burubero
burubide
burugabe izond.
burugabekeria
burugabetu, burugabe(tu), burugabe-
 tzen. *da/du* ad.
burugin izond.
burugogor
burugogorkeria
burugorri
buruhandi

buruharro
buruhauste
buruila *Ipar.* eta *Naf.* h. **irail**
buruiritzi 1 iz. ‘harrokeria’. 2 izond.
 ‘harroa’
burujabe: *Samoako Estatu Burujabea.*
burujabetasun
burujabetza
burujope *Ipar.* ‘harrokeria’
burukada
buruketa
buruki iz.
buruko 1 ‘burua estaltzekoa’. 2 ‘buruan
 hartzen den kolpea’. 3 h. **burko**
burukoi
burumakur
burumotz
burumuin h. **burmuin**
burundiar (herritarra)
burupe
bururakizun
bururatu, burura(tu), bururatzen. 1 *zaio*
 ad. ‘burura etorri’. 2 *du* ad. ‘burura era-
 man, buruan ipini’. 3 *du* ad. ‘amaitu’
bururdi
burusi
burusoil
burutaldi
burutapen
burutazio
burutsu
burutu, buru(tu), burutzen. 1 *da* ad.: *ga-*
ria burutzen ari da. 2 *du* ad.: *haur ho-*
nekin ezin dut burutu (‘ezin naiz mol-
 datu’). 3 *du* ad. ‘amaitu’
burutzia egin *Ipar.* ‘buru egin’ (batez
 ere ezezko perpausetan erabilia)

buruxka
buruzabal
buruzagi
buruzagigo *Ipar.* ‘buruzagitza’
buruzagitasun *Ipar.* ‘buruzagitza’
buruzagiza
buruzapi
buruzpide *Gip.* h. **burubide**
buruzuri
 astegun **buruzuri**
buruzut
busti, bustitzen. *da/du* ad.
bustialdi
bustiarazi, bustiaraz, bustiarazten. *du* ad.
bustidura
bustitasun
butaka h. **besaulki**
butano
butroi (arrantza-tresna) *Sin.* **pertola**
 butz* e. **putz**
 butzu* e. **putzu**
buzkantz
buztan
buztanbeltz *Oblada melanura*
buztandu, buztan(du), buztantzen. *da* ad.
buztangorri *Phoenicurus sp.*
buztanikara *Motacilla sp.*
buztanka
buztanluze *Aegithalos caudatus*
buztanzuri *Oenanthe sp.*
 buztarri* e. **uztarri**
buztin
 buztin-lur
buztingintza
buztingorri
buztintsu

C

caboverdetar (herritarra)
camping edo **kanpin**
campus
camberrar (herritarra)
caracastar (herritarra)
castristar (herritarra)
charter

chisinauar (herritarra)
cl ‘zentilitro’ren sinbolo nazioartekoa
cm ‘zentimetro’ren sinbolo nazioartekoa
corpus
costarricar (herritarra)
couché paper

D

d (de)

dado

dafaila *Ipar.* ‘zamaua’

dagoeneko: *luze iritzita ere banago dagoeneko; hori, urte haietan, dagoeneko aldarrikatua zuten Altubek eta.*

dagonil h. **abuztu**

dakartar (herritarra)

daldara *Ipar.* eta *Naf.* h. **dardara**

dalia *Dahlia variabilis*

dalmaziera (hizkuntza)

daltonismo

dama

damasko

damaskoar (herritarra)

damatxo

damu 1 ‘damutasuna, garbaia’. 2 *Ipar.* ‘kaltea’

damu-domaia *Ipar.* ‘kalte-galera’: *bizikleta kaskatu didazue eta hautsi; damu-domaiak zor dizkidazue.*

damu izan: *gero ez dute damu izango orain horrela ibilia?*

damugarri

damurik ‘tamalez, zoritxarrez’

damutasun

damutu, *damu(tu)*, *damutzen*. *da/zaio* ad.: *damutu zitzaidan eman nizkion atsekabeaz; bost aldiz damutu zait etxean sartua (edo sartzea).*

danba batez ere onomat.

danbada iz.

danbateko iz.

danbolin

danbolin-jotzaile

danbolintero *Herr.*

danbor

danborrada

dandarrez *Bizk.* ‘arrastaka’

danga onomat. eta iz.

dangada iz.

dangateko iz.

daniar (herritarra)

daniera (hizkuntza)

danimarkar (herritarra)

dantza

dantza egin

dantzan egin

dantzaldi

dantzaleku

dantzarazi, *dantzaraz*, *dantzarazten*. *du* ad.

dantzari

dantzatoki

dantzatu, *dantza(tu)*, *dantzatzen*. *da/du* ad.: *arratsalde osoan dantzatu naiz (ez *dantzatu dut); aurrekua dantzatu dut; makila dantzatu dut.*

dar-dar

dar-dar egin

daratulu

dardara

dardaraz

dardaraka *Sin.* **dardarka**

dardaraldi

dardararazi, *dardararaz*, *dardararazten*. *du* ad.

dardaratu, *dardara(tu)*, *dardarazten*. *da/du* ad.: *asko dardaratu naiz; makila dardaratu dut.*

dardarka *Heg.*

dardo

daessalaamdar (herritarra)

dastaleku

dastamen

dastarazi, *dastaraz*, *dastarazten*. *dio* ad.

dastatu, *dasta*, *dastatzen*. *du* ad.

data

datibo

datil

datu

dauhahtar (herritarra)

de “d” letraren izena

deabru

deabruak eraman

deabruak hartu

deabrukeria

deabrutu, *deabru(tu)*, *deabrutzen*. *da/du* ad.

deabruzko izlag.

- debalde** 1 *Ipar.* eta *Naf.* ‘alferrik’: *debalde duzu deusen erratea*. 2 *Heg. Lgart.* ‘doan, urririk’
- debaldeko**: *orain artean debaldekoa izan da anitz garrasi*.
- debaluatu**, *debalua*, *debaluatzen*. *da/du* ad.
- debezarazi**, *debezaraz*, *debezaratzen*. *dio* ad.
- debekatu**, *debeka*, *debekatzen*. *du* ad.
- debeku**
- debeku izan**
- debekuzko**
- debekualdi**
- deblauki** *Ipar.*
- debozio**
- debozioko**: *debozioko urratsak*.
- debozizko**: *debozizko liburua*.
- dedikatu**, *dedika*, *dedikatzen*. 1 *da* ad. h. (zerbaitetan) **ari izan**. 2 *du* ad. h. (diskoa, eliza, etab. norbaiti) **eskaini**. 3 *da* ad. h. **arduratu**
- dedikazio** h. **arduraldi**
- dedukzio**
- deduzitu** *deduzi*, *deduzitzen*. *du* ad.
- defendatu**, *defenda*, *defendatzen*. 1 *du* ad. h. **-en alde egin**, **aldeztu**, **babestu**. 2* e. **debekatu**
- defenditu**, *defendi*, *defenditzen*. *Lgart. du* ad. h. **-en alde egin**, **aldeztu**, **babestu**
- defentsa**
- defentsa egin**
- defentsari** *izond.*: *abokatu defentsaria*.
- definitu**, *defini*, *definitzen*. *du* ad.
- definizio**
- defizit**
- defuntu**
- degeneratu**, *degenera*, *degeneratzen*. *da/du* ad. ‘endekatu’
- degenerazio** ‘endekatzea’
- dei**
- dei egin**
- deiez**
- deiarar**
- deiadarka** *adlag*.
- deialdi**
- deiarazi**, *deiaraz*, *deiaratzen*. *Batez ere Ipar. du* ad.
- deigarri**
- deihadar** e. **deiarar**
- deika**
- deismo**
- deitoragarri**
- deitoratu**, *deitora*, *deitoratzen*. *du* ad.
- deitore**
- deitu**, *dei(tu)*, *deitzen*. *du (Ipar. eta Naf.) eta dio (Bizk. eta Gip.)* ad.
- deitura**
- dekaedro** *Geom.*
- dekagono**
- dekagramo**
- dekalitro**
- dekalogo**
- dekametro**
- dekano**
- deklaratu**, *deklara*, *deklaratzen*. *du* ad. 1 (epaiketaren inguruko adierarekin batez ere). 2 h. **adierazi**, **agertu**, **aitortu**, **azaldu**, etab.
- deklaratzaille**
- deklarazio**
- deklinabide**
- deklinatu**, *deklina*, *deklinatzen*. *da/du* ad.
- deklinazio**
- dekoratu**, *dekora*, *dekoratzen*. *du* ad. 1 ‘apaindu’. 2 *Ipar.* ‘domina eman’
- dekoratzaille**
- dekorazio**
- dekretu**
- delako** (aditzaren aldiaren eta numeroaren arabera aldatzen da): *Crimée delako aurkintzan soldadu zaurituen artatzen ari da*; *fakir zelako batek bere lanean nolako gauzak egiten zituen ikusteko*; *short direlako galtzamatzak*; “*Zazpigarren...*” *zirelako film gehiegi ikusia nintzen*.
- deliberamendu** ‘erabakia’
- deliberatu**, *delibera*, *deliberatzen*. *da/du* ad. ‘erabaki’
- delibero** iz. ‘erabakia’
- delikatu**
- delta**
- dema**
- demagogia**
- demagogo**

demanda 1 'liskarra'. 2 'errieta, ahakarra'

demografia

demokrata

demokratiko

demokrazia

demonio: *demonioa baino gaiztoagoa; zer demonio da hau?; nola demonio atera zarete presondegitik?; tiro bat zangoan sakatu zidan aleman demonio batek.*

demontre *Lgart.*

dena mug. 'guztia'

den-dena

dena dela

dena den

denario

denbora

denbora-pasa iz. eta adlag.

denborazko

denboraldi

denborale

denda

dendari 1 Gaur *Ipar.* eta *Naf.* 'jostuna'. 2 *Heg.* 'denda-jabea' eta 'dendako langilea'

dentista

dentsitate

departamendu 'Frantziako administrazio barrutia'

departamentu 'saila'

dependentzia

deportatu, deporta, deportatzen. *du* ad.

deportazio

dermatitis

dermatologia

dermatologo

derrigor *Heg.* h. **baitezpada**, **nahitaez**

derrigorrean *Heg.* h. **behartuta**

derrigorrez* e. **derrigorrean**

derrigorre(z)ko *Heg.* h. **baitezpada-ko**, **nahitaezko**

derrigortu, derrigor(tu), derrigortzen.

Heg. *du* ad. h. **behartu**

desafio

desafio egin

desafioka

desagerrarazi, desagerraraz, desagerrarazten. *du* ad.

desagertu, desagertu, desagertzen. *da* ad. **desarmatu**, desarma, desarmatzen. *du* ad.

desarroilatu* e. **garatu**

desarroilo* e. **garapen**

desberdin

desberdintasun

desberdintza

desbistatu, desbista, desbistatzen. *Ipar.*

da/du ad. 'desitxuratu, itsustu'

deseatu, desea, deseatzen. *Heg.* *du* ad. h.

desiratu

desegin, desegiten. *du* ad.

desegite

desegoki

desegokikeria: *horrelako desegokikeriek ez naute gehiegi nahigabetzen.*

desegokitasun: *egokitasunaren aldameanean ez dira desegokitasunak eskas.*

deseinu *Ipar.* *Zah.* h. **asmo**, **xede**

desengainatu, desengaina, desengainatzen. *da/du* ad.

desengainu

desenkusa

desenkusatu, desenkusa, desenkusatzen.

1 *du* ad. '(hutsegitea) zuritu'. 2 *da* ad. 'aitzakia jarri'

deserri

deserriratu, deserrira, deserriratzen. *da/du* ad.

deserritu izond.: *Evaren ume deserrituak.*

desertatu, deserta, desertatzen. *du* ad.

desertore

desertu *Lit.* h. **basamortu**

desesperatu, desespera, desesperatzen.

da/du ad.

desesperazio

desgarai

desgogara

desgrazia

desinfektatu, desinfekta, desinfektatzen.

du ad.

desinfektatzaile

desio *Heg.* h. **desira**

desira

desiragarri

desirarazi, desiraraz, desirarazten. *dio* ad.

desiratu, desira(tu), desiratzen. *du* ad.
desitxuratu, desitxura, desitxuratzen.
da/du ad.
deskantsatu, deskantsa, deskantsatzen.
 1 *da* ad. h. **atseden hartu**. 2 *Ipar*.
da/du ad. h. **lasaitu**
deskantsu 1 h. **atseden**. 2 h. **lasaitasun**
deskantsu hartu
deskarga
deskribapen
deskribatu, deskriba, deskribatzen. *du* ad.
deskripzio
deskuidatu, deskuida, deskuidatzen. *da*
 ad. *Herr*.
deskuiduan *Herr*. h. **oharkabean; menturaz**
deslai
desleial
desleialtasun
desmasia *Ipar*.
desobeditu, desobedi, desobeditzen. *du*
 ad.
desohore
desondra h. **desohore**
desordena
desordenatu, desordena(tu), desordenatzen. *du* ad.
desordu *Sin*. **ezordu**
desoreka
despeditu, despedi, despeditzen. 1 *da/du*
 ad. ‘agur egin’. 2 *du* ad. ‘kaleratu’
despotismo
destaina
destenore
desterratu, desterra, desterratzen. *du* ad.
 h. **erbesteratu**
desterru h. **erbeste**
destilatu, destila, destilatzen. *du* ad.
detektibe
detektibe pribatu
 detenitu* e. **atxilotu**
determinatu, determina, determinatzen.
du ad.
determinazio
determinismo
determinista
detxema h. **hamarren**
deun (normalean beste izen baten ondoran) h. **santu**

deunga h. **donge**
deus
deus ere
deus gutxi
deusik
deusez izond.
deuseztatu, deusezta, deuseztatzen.
da/du ad.
 deuseztu* e. **deuseztatu**
dezente *Lgart.*: *jende dezente etorri da jaialdira; jertse hau da duen arropa dezenteena.*
dezigramo
dezilitro
dezimetro
dhakatar (herritarra)
diabetes
diadema
diagnosi
diagnostiko
diagonal
diagrama
diakono
diakronia
diakroniko
dialektika
dialektiko
dialekto
dialektologia
diamante
diametro
diapasoi
diapositiba
dibertiarazi, dibertiaraz, dibertiarazten.
du ad.
dibertigarri
dibertitu, diberti, dibertitzen. *da* ad.
dibertsio
dibisa
dibisio (armadakoarena, ez ‘zaticeta’)
dibortziatu, dibortzia, dibortziatzen. *da*
 ad.
dibortzio
 dibujo* e. **marrakzi, irudi, etab.**
didaktika
didaktiko
diedro
diese *Mus.*
diesel

dieta
dietetika
diferente h. **desberdin, ezberdin**
diferentzia h. **alde, desberdintasun, ezberdintasun**
diferentzial *Mat., Teknol.*
difrakzio *Fis.*
difteria
digestio
digestio(-)aparatu
 digestiobide* e. **digestio(-)aparatu**
digital
diglosia *Hizkl.*
diktadore
diktadura
diktaketa
diktatu, dikta, diktatzen. *du ad.*
dilema
diligentzia (orga-mota)
dilindaka
dilindan
dilista *Lens culinaris*
dimentsio
dina: *mundu guztia ikara gorrian sartzeko dina da; Euskal Herriak ez du behin ere biltzen bere dina bihi; neskatxa horren dina ez izateak samintzen hau.*
dinako izlag.: *Elizaren dinako ministroak.*
dinamika
dinamiko
dinamita
dinamo
dinastia
dindirri *Bizk. iz.*
dingilizka
dinosauro
diodo *Elek.*
dioptria
diosal
diploma
diplomazia
diptongo
diputatu
diputazio
dir-dir
dir-dir egin
dirdai
dirdaitu

dirdira
dirdira egin
dirdirarazi, dirdiraraz, dirdirarazten. *dio ad.*
dirdiratu, dirdira(tu), dirdirutzen. *du ad.* (nor osagairik gabea): *eguzkiak dirdirutzen du.*
direkzio 1 (autoarena). 2 h. **helbide, norabide, zuzendaritza**
diru
dirutan: *onena da lur horiek errentan ipintzea, baina ez dirutan, baizik aletan.* (**diru**) **xehe**: *emazu (diru) xehea.*
diru(-)zorro
dirudun
dirutza
diruzain
diruzaintza
diruzale
diruzalekeria
diruzaletasun
diruzaletu, diruzale(tu), diruzaletzen. *da/du ad.*
 diruzantza* e. **diruzaintza**
disekzio *Anat.*
disgustu
disimilazio
disimulu
 diska* e. **disko**
disko
diskoteka
diskretu *Mat.* ‘jarraitua ez dena’
diskrezio
diskriminatu, diskrimina, diskriminatzten. *du ad.*
disolbatu, disolba, disolbatzen. *da/du ad.* *Kim.* (beste eremuetan hobe *desegin, sakabanatu, urtu*, etab.)
disolbatzaile *Kim.*
disoluzio
disonante
distantzia
distantziakide
distantziakidetasun
distiko *Liter.*
distira
distirarazi, distiraraz, distirarazten. *dio ad.*
distiratsu
distiratu, distira(tu), distiratzen. *du ad.*

distiratzailditare* e. **titare**diti* e. **titi****ditxolari** *Ipar.***diuretiko** *Med.***diz-diz****diziplina****dizipulu****djibuti** (herritarra)**dm** 'dezimetro' ren sinbolo nazioartekoa**doan** *Sin.* **dohainik****doako****doakotasun****doarik** *Heg.* h. **doan**dobera* e. **tobera****dobl**tu, **dobla**, **doblatzen**. *du* ad. 'errepikatu' (bertso-amaiera, adib.): *bertsoen doblatzea da haien berdin bururatzea.***doble****dodekaedro** *Geom.***dodomar** (herritarra)doe* e. **dohain****dogma****dohain****dohainik** *Sin.* **doan****dohakabe****dohakabeki****dohakabetasun****dohakabetu**, **dohakabe**(tu), **dohakabe**-tzen. *da/du* ad.**dohatar** (herritarra)**dohatsu****dohatsuki****dohatsutasun****dohatsutu**, **dohatsu**(tu), **dohatsutzen**. *du* ad.**dohatu**, **doha**, **dohatzen**. *Ipar.* *du* ad. 'gaitu, jantzi': *Jainkoak gizon batzuk dohatu ditu bertsolari izateko; pilotari, predikari dohatua.***doi** 1 izond. eta iz. 'neurri egokikoa': *doiaz elikatzen gara; mahatsardo doiak ditu flakoak azkartzen; soberak azkarrak flakutzen.* 2 adlag. 'ozta-ozta': *adar-muturrak doi ageri zaizkie.*
doi bat 'pixka bat': *aitaren oroitzapena doi bat bizirik zuen.***doi-doi(a)** 'ozta-ozta'; 'zehazki'**bizi-doa****jan-doa** 'tripa-truke'**doikuntza****doilor****doilorkeria****doilorki****doilortu**, **doilor**(tu), **doilortzen**. *da/du* ad.**doinu****doitasun****doitu**, **doi**(tu), **doitzen**. *du* ad. 'neurri egokira eraman'**doktore** iz.**doktorego****doktrina****dokumentu****dolamen****dolar****dolare****dolore****dolu****dolu izan**: *dolu zuen mutikoa polizia-
ren jauregira eramana(z).***dolumin****dolutu**, **dolu**(tu), **dolutzen**. *Batez ere zaio*
ad.: *han izatea ez zait dolutu.***domaia** *Ipar.* iz.: *damu-domaiak.***domeka** *Bizk.* h. **igande****domina****dominikar** (herritarra)**doministiku****domino****Domu Santu(ru)** *Sin.* **Omi**saindu**donado** *Ipar.* eta *Naf.* 'mutilzaharra'**done****dongaro** *Bizk.***donge****dontsu****dorpe** 'astuna, zaila, gogorra': *Afrikako*
eguzki dorpearen jasaiten; hau bizitza
*dorpea.***dorpeki****dorpetasun****dorre****dortoka** *Ord.* *Testudinata* eta *Chelonia***dosi****dosier****dostatu**, **dosta**, **dostatzen**. *da* ad. h. **jos-**
tatu**dote**

dotore izond.
 dotoretasun
 dotorezia
 dotrina 1 h. kristau(-)ikasbidea. 2 h.
   doktrina
 dozena
   dozena(-)erdi
 dozenaka
 dragoi
 draia *Sin.* perdigoi
 drain
 drainatu, draina, drainatzen. *du* ad.
 drama
 dramatiko
 dramaturgia
 droga 1 ‘sendagaia’; ‘nerbio-sistemari
   eragiten dion gaia’: *droga gogorrak*
eta bigunak. 2 *Bizk.* ‘iskanbila, istilua’.
 (Hitz elkarketako lehen osagai gisa
droga forma dagokio, ez *drogo).
 drogeria
 dromedario *Camelus dromedarius*
 dublindar (herritarra)
 duda
   duda egin
   dudan (izan, egon, eman; ipini, jarri)
   dudako
   dudazko
 duda-muda
 dudaldi

dudatu, duda(tu), dudatzen. *du* ad. h.
   duda egin, zalantza egin
 duin
 duintasun
 dukat
 duke
 dukerri
 dukesa
 dultzaina
 dunba
 dunbada
 dunbots
 dupa *Ipar.*
 dupin(a)* e. **tupina**
 durdula *Turdus pilaris*
 durduza *Ipar.* ‘asaldura; zalantza’
 durduzarazi, durduzaraz, durduzaratzen.
   Ipar. *du* ad.
 durduzatu, durduza(tu), durduzatzen.
   Ipar. *da/du* ad.
 duro h. ogerleko
 durunda
 durundatu, durunda(tu), durundatzen.
   du ad.
 durundi
 dushanbetar (herritarra)
 dutxa
 dutxatu, dutxa(tu), dutxatzen. *da* ad.
 dutxulu *Ipar.*

E

e 1 “e” letraren izena
 e 2 interj. *e!*
 ea
 ebakera
 ebaketa *Mat., Log.*
 ebaki 1, ebakitzen. *du* ad.
 ebaki 2 iz.
 ebakialdi
 ebakiarazi, ebakiaraz, ebakiaratzen. *dio*
   ad.
 ebakidura
 ebakiondo iz.: *zauriaren ebakiondoak*
   sendatzeko ukendua.

ebakitzaile
 ebakitze
 ebakuntza *Med.*
   ebakuntza(-)gela *Sin.* operazio(-)gela
 ebanjelari
 ebanjelio
 ebanjelizatu, ebanjeliza, ebanjelizatzen.
   du ad.
 ebanjelizazio
 ebasgo
 ebaska adlag.
 ebasle
 ebatondo* e. **ebakiondo**

- ebatsarazi**, ebatsaraz, ebatsarazten. *Ba-
tez ere Ipar. du ad.*
- ebatsi**, ebats, ebasten. *du ad.*
- ebatzi**, ebatz, ebatzen. *du ad.*
- ebazle**
- ebazpen**
- ebazpide**
- ebiakoitx** *Ipar. h. larunbat*
- ebili*** e. **ibili**
- eboluzio**
- edade** *Heg. Herr. h. adin*
edadeko *Heg. Herr. h. adineko*
- edadetu**, edade(tu), edadetzen. *Heg.
Herr. da ad. h. adindu*
- edale**
- edalontzi**
- edan**, edaten. *du ad.*
- edanaldi**
- edanarazi**, edanaraz, edanarazten. *dio ad.*
- edaran**, edaraten. *du ad. h. edanarazi*
- edari**
- edaritegi**
- edarizale**
- edarra**
- edate**
- edateko** iz. ‘edaria’
- edatun**
- edeki**, edekitzen. *du ad.* ‘kendu’
- edekiarazi**, edekiaraz, edekiarazten. *dio
ad.*
- edelweiss** *Leontopodium alpinum. Sin.
elur-lore*
- eden 1** iz. ‘pozoia’
- eden 2**, edeten. *da/du ad.* ‘kabitu, hartu’
- eder**
eder egin 1 *Bizk. zaio ad.: ez zitzaidan
eder egiten gizagaixoari ogibidea ken-
tzea. 2 dio ad.* ‘balakatu, losintxatu’
eder iritzi
eder izan. *da/zaio ad.*
- edergai**
- edergailu** *Sin. apaingarri, edergarri*
- edergarri**
- ederki**
- ederrarazi**, ederraraz, ederrarazten. *du ad.*
- ederretsi**, ederrets, ederresten. 1 *Ipar. du
ad.* ‘onartu’. 2 *dio ad.* ‘eder iritzi’
- edertasun**
- ederto**
- edertu**, eder(tu), edertzen. *da/du ad.*
- ederzale**
- edesti** h. **historia**
- edifizio*** e. **eraikin**
- ediren**, edireten. *da/du ad.*
- edirenarazi**, edirenaraz, edirenarazten.
Ipar. du ad.
- editorial** ‘aldizkarietako artikulua mota’
- edizio**
- edo**
edota
- edonoiz**
- edonola**
- edonon**
edonondik
edonora
- edonor**
- edontzi**
- edoski**, edoskitzen. *du ad.*
- edoskiarazi**, edoskiaraz, edoskiarazten.
dio ad.
- edozein**
- edozelan** *Bizk.*
- edozer**
- edukazio** h. 1 **heziketa**, **hezikuntza**. 2 h.
jendetasun
- eduki 1**, edukitzen. *du ad.*
- eduki 2** iz.
- edukiarazi**, edukiaraz, edukiarazten. *dio
ad.*
- edukiera**
edukin* e. **eduki**
- efe** “f” letraren izena
- efektu**
- egarbera**
- egarri**
egarri izan
egarriak egon
- egarritu**, egarri(tu), egarritzen. *da/du ad.*
- egartsu** 1 iz. ‘egarri handia’. 2 izond.
‘egarri dena’
- egia**
egia esan
egia esateko
egiatan
egiaz
egiantz
egiantzeko
egiatasun

egiati
egiazale
egiazki
egiazko
egiazkotasun
egiaztabide
egiaztagarri
egiaztapen
egiaztatu, egiazta, egiaztatzen. *du ad.*
egikera
egile
egin 1, egiten. *du ad.*
nireak (hireak, harenak,...) egin du
egin 2 iz.: *Apostoluen eginak.*
eginahal
eginahalean
eginbehar iz.
eginbide ‘eginbeharra, obligazioa’
eginerraz izond.
eginkari iz.
eginkizun
egintza
egiptoar (herritarra)
egiptoera (hizkuntza)
egitamu
egitarau
egitasmu
egitate
egite
egitez
egiteko
egitura
egituratu, egitura(tu), egituratzen. *du ad.*
egiune
egoera
egoile
egoiliar
egoitza
egoki
egokiarazi, egokiaraz, egokiaratzen. *du ad.*
egokiera
egokiro
egokitasun
egokitu, egoki(tu), egokitzen. *da/du ad.*
egon
bego!
dagoen-dagoenean
dagokionean (denborazko esaldietan

bakarrik): *dagokionean egiten du lan;*
*honi dagokionean e. honi dagokionez.
dagokionez (zegokienez, dagokigunez, etc.)
egonean: *gutxitan egonean, askotan lanean.*
egotez: *Maulen gelditu zen egotez.*
egonaldi
egonarazi, egonaraz, egonarazten. *du ad.*
egonarri iz.
egonezin iz. eta izond.
egongela
egongune
egonkor
egonkortasun
egonleku
egontoki
egosaldi
egosarazi, egosaraz, egosarazten. *du ad.*
egosbera
egoserraz
egosi, egos, egosten. *da/du ad.*
egoskari
egoskor
egotaldi Bizk. h. egonaldi
egotzarazi, egotzaraz, egotzarazten. *dio ad.*
egotzi, egotz, egotzen. *du ad.*
eguarte
eguazten Bizk. h. asteazken
egubakoitz Bizk. h. ostiral
Eguberri
eguen Bizk. h. ostegun
eguerdi
egun 1 iz.
egun-argi
egunaz
egunean eguneko
eguneko: *eguneko ogia.*
egunetik egunera
egun on
egun-txinta
egun 2 adlag.
egungo: *egungo idazleak.*
egundaino
egundainoko
egundainotik
egundo
egundoko

egundu, egun(du), eguntzen. *da/du* ad.:
gaur berandu egundu du/da.

egunero

eguneroko izlag.

eguneroko iz.

egunerokotasun

egunkari

egunsenti

egur

egur egin

egur-ikatz

egurra eman

eguraldi: *eguraldi mapa.*

eguraste

egurastu, egurats/egurastu, egurasten. *da*
ad.

egurats

egurgile

egurgin h. **egurgile**

egurketa 1 *Ipar.* eta *Naf.* adlag. ‘egur
bila’. 2 iz. ‘egurra bilatzea’. 3 iz.
‘egur-pila’

egurtu, egur(tu), egurtzen. *du* ad.

egutegi

egutera *Sin.* **eguzki-begi**

eguzki

eguzkia hartu

eguzki-begi *Sin.* **egutera**

eguzki-galdatan

eguzki(-)lore *Carlina acaulis*

eguzkipe

eguzki(-)sistema

eguzkitan (egon)

eguzkialde ‘ekialdea’

eguzkitsu

ehaile *Ipar.* h. **ehule**

ehe

ehiza

ehizan

ehiza(-)txakur

ehizaki

ehizaldi

ehizatu, ehiza(tu), ehizatzen. *du* ad.

ehizi* e. **ehiza**

ehizketa* e. **ehiza**

ehiztari

eho, ehotzen. *du* ad.

ehortzi, ehortz, ehortzen. *du* ad.

ehorzketa

ehorzle *Sin.* **lur-emaile**

ehule

ehun 1 zenb.

ehuneko: *ehuneko hamar eman zion.*

ehun 2 iz.

ehun 3* e. **ehundu**

ehuna ‘bakoitzari ehun, bakoitzak ehun’

ehundaka* e. **ehunka**

ehundegi

ehundu, ehun(du), ehuntzen. *du* ad.

ehuneko iz.

ehunen

ehungintza

ehunka

ehunki 1 h. **mende**

ehunki 2 ‘oihala’

ehunzango *Ord.* *Chilopoda*

ei *Bizk.* ‘omen’

eihar *Ipar.* h. **ihar**

eihera *Ipar.* ‘errot

eiherazain *Ipar.*

eiki *Ipar.*

eiretar (herritarra) *Sin.* **irlandar**

eite: *haur horrek aitaren eitea du; hau-
rrak eite handia du aitarekin.*

ejerzito* e. **armada**, **gudaroste**

ekai

ekain

ekaitz

ekaitzaldi

ekandu *batez ere Bizk.* iz. ‘ohitura’

ekarkor

ekarle

ekarpen

ekarrarazi, ekarraraz, ekarrarazten. *dio*
ad.

ekarri 1, ekar, ekartzen. *du* ad.

ekarri 2 iz.

eki *batez ere Zub.* ‘eguzkia’

ekialde

ekidin, ekiditen. *du* ad. *Sin.* **saihestu**

ekilibrio* e. **oreka**

ekin, ekiten. *dio* ad.

ekinaldi

ekintza

ekitaldi

eklektiko

eklektizismo

eklipse

ekliptika *Astron.*

ekoitzarazi, ekoitzaraz, ekoitzarazten.
dio ad.

ekoitzi, ekoitz, ekoizten. *du* ad.

ekoizle

ekoizpen

ekoiztu, ekoitz, ekoizten. *du* ad. h. **ekoitzi**

ekologia

ekonomia

ekonomiko izond.

ekonomista

ekudortar (herritarra)

ekuatore

ekuatoreginear (herritarra)

ekuatorial

ekuazio

ekurarazi, ekuraraz, ekurarazten. *Batez ere Zub. du* ad.

ekuratu, ekura, ekuratzen. *Batez ere Zub. da/du* ad. ‘gelditu’

ekuru *batez ere Zub.* adlag. ‘geldirik, lasai’

ekurugaitz *batez ere Zub.* izond. ‘urdu-ria’

elaberri* e. **eleberri**

elai *Bizk.* ‘enara’

elaire *Ipar.:* *elaire naiz harekin; elaire dut hura; elaire gara biak.*

elastiko iz. eta izond.

elasturi *Ipar.* iz. ‘berriketa’

elbar* e. **herbal**

elbarri

elbarritasun

elbarritu, elbarri(tu), elbarritzen. *da/du* ad.

eldarnio ‘sukar-ametsa’

elder *Ipar.* ‘lerdea’

ele 1 “I” letraren izena

ele 2

ele egin

ele eman

ele erran

elebakar

eleberri

eleberrigile

eleberrigintza

elebidun

elebitasun

eledun

elefante *Loxodonta sp.* eta *Elephas sp.*

elegia

eleka *Ipar.* adlag. ‘hizketan’

elekatu, eleka(tu), elekatzen. *da/du* ad.: *elkar elekatzen dute.*

eleketa iz. eta adlag.

eleketan adlag.

eleketari

elektrika *Ipar.* ‘eletrizitatea’: *elektrika-ko tresnak.*

elektriko

eletrizitate

elektrodo

elektroi

elektromagnetiko

elektromagnetismo

elektronika

elektroniko

elemenia *Ipar.*

elementu

elepide *Ipar.* ‘hizpidea’

elerti h. **literatura**

elesta

elestatu, elesta(tu), elestatzen. *Batez ere Zub. da* ad. ‘elekatu, hizketan jardun’

elezahar

elgar* e. **elkar**

elge *Ipar.* ‘lur landua’

elger* e. **ergel**

eli

elikabide

elikadura

elikagai

elikagarri

elikapen ‘elikatzea’

elikarazi, elikaraz, elikarazten. *du* ad.

elikatu, elika, elikatzen. *da/du* ad.

elikatze

elipse

eliptiko

eliza

elizako pl.

elizate ‘Bizkaiko lur zabaleko herria’

elizabethar

elizabethar

elizabethar

elizabethar

elizabethar

elizpe *Bizk.*

eliztar

elkar

elkarbide

elkarganarazi, elkarganaraz, elkarganarazten. *du* ad.

elkarganatu, elkargana(tu), elkarganatzten. *da* ad.

elkargo

elkarketa

elkarkor *Mat.*

elkarlan

elkarrarazi, elkarraraz, elkarrarazten. *du* ad.

elkarrekikotasun

elkarretaratu, elkarretara(tu), elkarretarazten. *da* ad.

elkarrizketa

elkarrizketatu, elkarrizketa(tu), elkarrizketatzen. *da/du* ad.

elkartasun

elkarte

elkartu, elkar(tu), elkartzten, *da/du* ad.

elkartze

elkarzut

elkor

elkortasun

elkortu, elkor(tu), elkortzen. *da/du* ad.

elorri

elorri beltz *Prunus spinosa*

elorri zuri *Crataegus laevigata* eta *Crataegus monogyna*

elorrío *Bizk.* ‘nekea, estualdia’

elorriondo

eltxo *Subord. Nematocera*

eltzagor

eltzaur *Ipar.* eta *Naf.* ‘intxaurra’

eltze

eltzegile

eltzegintza

eltzeitsu *Sin.* itsulapiko

eltzekari

elur

elur-lore *Leontopodium alpinum.* *Sin.*

edelweiss

elur-orein *Rangifer tarandus tarandus*

elurte

elurtsu

elurtza

emagaldu

emagin

emagintza

emaile

emaitza

emakoi

emakume

emakumetu, emakume(tu), emakumetzten. *da/du* ad.

emakumezko

eman 1, ematen. *du* ad.: *zortzi urte eman nituen horretan; tontoa ematen du; irakurtzeari oso emana da; eman dezagun horrela dela; *neska-mutikoen artean ematen diren liskarrak e. neska-mutikoen artean gertatzen diren liskarrak.*

eman 2 iz.: *uraren emana.*

emanaldi

emanarazi, emanaraz, emanarazten. *dio* ad.

emankizun

emankor

emari

emaro

ematu, ema, ematzen. *da/du* ad. ‘eztitu’

ematxar

emazte

emaztegai

emazteki *Lap.* eta *BNaf.*

eme 1 “m” letraren izena

eme 2 1 izond. eta iz.: *arrak eta emeak.* 2 izond.: *hitz emeak eta eztiak.*

emeki

emendailu

emendakin ‘eranskina’ (ez du gaztelaniazko *enmienda* adierazten)

emendatu, emenda, emendatzen. *da/du* ad. ‘gehitu, erantsi’ (ez du ‘zuzendu’ adierazi nahi)

emendio

emetasun

emigratu, emigra, emigratzen. *du* ad.

emirerri

emirerribatuar (herritarra)

emozio h. **zirrara**, etab.

enara *Hirundo rustica*

enbalditu izond. ‘elbarria’

enbarazu ‘traba’: *enbarazu* egin.

enbata

enbaxada
enbaxadore
enbido
enbor
enbusteria *Heg. Herr.*
enbustero *Heg. Herr.*
 enda
 endekatu, endeka, endekatzen. *da/du* ad.
endredatu, endreda, endredatzen. *Heg. Herr. du* ad.: *burutik endredatua dabil; han zebilen bazterrak endredatzen.*
endreda-makila
endurtu, endur, endurtzen. *da/du* ad.
ene 1 “n” letraren izena
ene 2 1 izlag.: *ene iritziz.* 2 interj.: *ene bada!*
energia *Fis.*
enetxo
enfasi *Sin. hanpadura*
engainagarri
engainatu, engaina, engainatzen. *du* ad.
engainu
enganatu *Ipar. h. engainatu*
enganio *Ipar. h. engainu*
engoitik *Ipar.* ‘dagoeneko/honezkero, orduko, hemendik aurrera’
engranaje
enkante: *enkantean jarri, saldu. Sin. erremate*
enkargu h. **mandatu**
enoatu, enoa, enoatzen. *Ipar. eta Naf. da/du* ad.
enparantza h. **plaza**
 enparatu* e. **enparau**
enparau *Bizk.* ‘gainerakoa’
enperadore
enperatriz
 enperio* e. **inperio**
enpiriko
enpirismo
enplastu
enplegatu
enplegatzaile
enplegu
enpresa
enpresaburu
entendimentu h. **adimen**
entenditu, entendi, entenditzen. *du* ad. h. **aditu, ulertu**

entrepresa* e. **enpresa**
entretenu, entreteni, entretenitzen. *da/du* ad. 1 *Heg.* ‘jostatu, jostarazi’. 2 *Ipar.* ‘mantendu’
entsalada
entseatu, entsea, entseatzen. *da/du* ad. *Lap. eta BNaf.*
entsegu *Lap. eta BNaf.* ‘saioa, saiakera’
 entseiatu* e. **entseatu**
 entseiu* e. **entsegu**
entziklika
entziklopedia
entzima
entzule
 entzulego* e. **entzuleria, entzuleak**
entzuleria
entzumen
entzun, entzuten. *du* ad.
entzunaldi
entzunarazi, entzunaraz, entzunarazten. *dio* ad.
entzungailu
entzugarri
entzungor
 entzungor egin
entzute
 entzute handiko
 entzutea izan
 entzutez
entzutetsu
 eñe “ñ” letraren izena
epai
epaiketa
epail *Heg. h. martxo*
epaile
epaimahai
epaimahaiburu
epaimahaiko iz.
epaitegi
epaitu, epai(tu), epaitzen. *du* ad.
epe
epeka
epel
epelarazi, epelaraz, epelarazten. *du* ad.
epeldu, epel(du), epeltzen. *da/du* ad.
epeltasun
eper
eperki iz. ‘eper-okela’
eperkume

epifania
epigrama *Liter.*
epika
epiko
epilepsia
epileptiko *Med.*
epistemologia
epistola
epitafio
epiteto
epopeia
 epotx* e. **ipotx**
era
   era berean
   erako izond.: *aziendentzat txit leku ona eta erakoa.*
   erara adlag.: *nire gogamenak erara eta egoki adieraztea.*
   eraz adlag.: *auzotegi honetako base-rritarrak nahikoa eraz eta polito bizi ziren.*
erabaki 1, erabakitzen. *du ad.*
erabaki 2 iz.
erabakiarazi, erabakiaraz, erabakiarazten. *dio ad.*
erabakigarri izond.
 erabakior* e. **erabakigarri**
erabakitzaille
erabakizun
erabat
erabateko izlag.
eraberritu, eraberri, eraberritzen. *du ad.*
eraberritze
erabide
erabilaldi
erabilarazi, erabilaraz, erabilarazten. *dio ad.*
erabilera
erabilerraz
erabilgaitz
erabilgarri
erabilgarritasun
erabili, erabil, erabiltzen. *du ad.*
erabilpen h. **erabilera**
erabiltzaille
eradoski, eradoskitzen. *du ad.*
eragabe izond.
eragabekeria
eragabeki

eragaitz 1 iz. ‘zailtasuna, eragozpena’: *bi eragaitz aurkitzen dizkiot nik gaztelanari neurtitzerako.* 2 izond.

eragiketa

eragile

eragin 1, eragiten. *du/dio ad.*: *hotzak dardara eragiten du; gizon batengan eragin nahi izan zuen ezbehar eta oke-rragatik; motorrak eragiten dio ardatzari.*

eragin 2 iz.

eraginarazi, eraginaraz, eraginarazten. *dio ad.*

eragingarri

eraginkor

eragite *Sin. eragin 2*

eragon *Bizk.*: *lanari daragoio* (‘lanean ari da’)

eragotzi, eragotz, eragozten. *du ad.*
 1 *Ipar. Zah.* ‘egotzi’. 2 *Heg.* ‘debekatu’: *argia ikustea eragozten didatenak.*
 3 (erdarazko *molestar, déranger*): *eragozten dizu hain berandu deitzeak?*

eragozgarri

eragozle

eragozpen: *lanak, barka eragozpenak.*

eragozpide

eraiki, eraikitzen. *du ad.*

eraikiarazi, eraikiaraz, eraikiarazten. *dio ad.*

eraikin

eraikitzaile

eraikuntza

erail, erailtzen. *du ad.*

eraile

erailketa

eraitsarazi, eraitsaraz, eraitsarazten. *dio ad.*

eraitsi, eraits, eraisten. *du ad.* ‘jaitsarazi; bota’: *agintedunak eraisten ditu beren aulkietatik.*

erakargarri

erakarmen

erakarpen

erakarrarazi, erakarraraz, erakarrarazten. *dio ad.*

erakarri, erakar, erakartzen. *du ad.*

erakatsi *Ipar.* h. **irakatsi**

eraketa

erakunde
erakusbide
erakusgai
erakusgarri 1 iz.: *orduko hizkuntzaren erakusgarri zenbait*. 2 izond.: *hau bai amodiozko proba erakusgarria*.
erakusketa
erakusle
erakusleih
erakusmahai
erakusmen
erakuspen
erakustaldi
erakustareto
erakustazoka
erakuste: *erakuste oneko liburuak*.
erakustoki
erakutsarazi, erakutsaraz, erakutsarazten. *dio* ad.
erakutsi 1, erakuts, erakusten. *du* ad.
erakustera eman: *biziki maite nauela erakustera eman dit*.
erakutsi 2 iz.: *ez duzu nire erakutsien beharrik*.
eraldatu, eralda(tu), eraldatzen. *da/du* ad.
eraldatze: *egurraren eraldatze-prozesuak*.
eralgi, eralgitzen. *du* ad.: *dirutza handia eralgi zuen*.
eralgiarazi, eralgiaz, eralgiazten. *dio* ad.
eralki, eralkitzen. *du* ad. 'bahetu'
eramaile
eraman, eramaten. *du* ad.
aitzina eraman
atoian eraman
atxilo eraman
aurrera eraman
gaizki eraman
gogoan eraman
eramanarazi, eramanaraz, eramanarazten. *dio* ad.
eramangaitz
eramangarri: *askoren artean banatu da karga, eramangarriago gerta dadin; lanpa eramangarria; konputagailu eramangarria*.
eramankizun iz. 'sufirimendua'

eramankor: *onginahi eta amodio egiazkoa eramankorra da*.
eransgarri
eranskailu
eranskin
eranskor
erantsi, erants, eransten. *dio* ad.
erantzi, erantz, erantzen. 1 *du* ad. 'soinekoa kendu'. 2 *da* ad. 'biluzi'
erantzuera h. **erantzun** 2
erantzuki iz. 'norbaiti bere hutsa, hobena edo gaizki egina aurpegira botatzea edo gaitzestea': *norbaitek erantzuki hau egin dio Euskaltzaindiari: espainol gisa jokatu duela*.
erantzukizun *Sin.* **erantzunbehar**
erantzule
erantzun 1, erantzuten. *du* ad.
erantzun 2 iz.
erantzunarazi, erantzunaraz, erantzunarazten. *dio* ad.
erantzunbehar *Sin.* **erantzukizun**
erantzupen h. **erantzun** 2
erasan, erasaten. 1 *dio* ad. 'eraso, eragin': *eguzkiak erasan dio; gure berriek biziro erasan zioten*. 2 *dio* ad. 'esana-razi'. 3 *Naf. duldio* ad. 'euria egin': *berandu arte erasan du; erasaten badu, elurra eginen du*.
erasi, eras, erasten. *Batez ere Ipar. du* ad. 'hitz egin, murmurikatu' (Batez ere forma trinkoetan erabilia)
erasia iz.
erasian
erasiaka
erasiatu, erasia(tu), erasiatzen. *Ipar. du* ad. 'errieta egin'
eraskin* e. **eranskin**
eraskor* e. **eranskor**
eraso 1, erasotzen. *dio* ad.
eraso 2 iz.
erasoaldi
erasoka
eraspen 'debozioa'
eratorbide
eratorpen
eratorri, erator, eratoritzen. *du* ad.
eratu, era(tu), eratzen. 1 *da* ad. *g.er.* 'egokitu'. 2 *du* ad.: *elkarte bat eratu dute*.

eratxiki, eratzikitzen. *Ipar. du* ad.
eratzan, eratzaten. *Liter. du* ad. 'etzanarazi'
erauntsi 1 eraunts, eraunsten. *dio* ad.
 (Batez ere forma trinkoetan erabilia):
ateak ateari darauntsanean.
erauntsi 2 iz.
erauntzi, erauntz, eraunzten. *Ipar. eta Naf. du* ad. h. **erantzi**
erausi 1, eraus, erausten. *du* ad. g.er.
erausi 2 iz.
erauzi, erauz, erauzten. *du* ad.
erauzketa
erazagutu, erazagut, erazagutzen. *dio* ad.
Liter. 'ezagutarazi'
 erazi* e. **arazi**
eratzun
erbatz batez ere *Bizk.:* erbatza bezain la-tza da; zuk horretaz ez dakizu erbatzik ere.
erbeste
erbestealdi *Sin. atzerrialdi*
erbesterratu, erbestera(tu), erbestertzen. *da/du* ad.
erbesterratz: hainbat erbesterratzeren ondorioz, beldurgarriki urritu zen irlandarren kopurua.
erbestetar
erbi *Lepus sp.*
erbi(-)txakur
erbikume
erbinude *Mustela nivalis*
erdaldun
erdaldundu, erdaldun(du), erdalduntzen. *da/du* ad.
erdalkeria
erdaltzale
erdaltzaletasun
erdaltzaletu, erdaltzale(tu), erdaltzale-tzen. *da/du* ad.
erdara (*erdal* forma dagokio hitz-elkar-ketako lehen osagai denean)
erdarakada
erdaratu, erdara(tu), erdaratzen. *du* ad.
erdeinatu, erdeina, erdeinatzen. *du* ad.
erdeinu
 erdera* e. **erdara**
erdi 1
Erdi Aro

erdi bana
erdi bi egin
erdi lo
erdi maila
erditik egin
erdiz erdi
erdi 2, erditzen. *da* ad.: *seme batez erdi zen.*
erdialde
erdibanatu, erdibana(tu), erdibanatzen. *du* ad.
erdibide
erdibideko
erdibitu, erdibi, erdititzen. *du* ad.
erdibitzaile
erdietsi, erdiets, erdiesten. *du* ad.
erdigune
erdikari *Mat.*
erdikide
erdimin
erdipurdi
erdiragarri
erdiratu, erdira(tu), erdiratzen. 1 *du* ad. g.g.er. 'erdibitu, hautsi' (batez ere *bihotza erdiratu* esapidean erabilia). 2 *da/du* ad. 'erdian jarri, erdira eraman, bota': *baloia erdiratu zuen.*
erditsu: *erditsuan utzi dute; oren erditsu baten buruan etorriko da.*
erditu, erdi, erditzen. *da* ad.: *alaba batez erditu zen.*
erditze
erdiuharte *Sin. penintsula*
erdizka
erdizkatu, erdizka(tu), erdizkatzen. *du* ad.
erdu *Bizk. 'zatoz(te)'*: *erdu nire Aitaren bedeinkatuok.*
ere: *guk ere (bai); etxea ere; gaur ere; esan ere; batez ere; hala ere; *ere bai e. baita ere; orobat; *ere ez e. ezta ere.*
eredu
ereduzko
eredugarri
eregi, eregiten. *Bizk. du* ad. 'eraiki'
ereile
erein, ereiten. *du* ad.
ereinaldi

ereinotz *Laurus nobilis*
ereintza
 ereman* e. **eraman**
eremu
eremutar
ereserki
eresi
eretz(e) *batez ere Zub.* ‘aldea, alderdia’
erevandar (herritarra)
ergatibo
ergel
ergeldu, ergel(du), ergeltzen. *da/du* ad.
ergelkeria
ergeltasun
ergi
eri 1 *Ipar.* eta *Naf.* iz. ‘hatza’. 2 izond.
 eta iz. ‘gaixoa’
erialdi
erietxe
erikor
eriondo: *eriondoa ospitalean eman zuen.*
eritasun
eritegi
eritrear (herritarra)
eritu, eri(tu), eritzen. *da/du* ad. ‘gaixotu’
 eritzi* e. **iritzi**
erizain
erizaindegi
erizaintza
 erizpide* e. **irizpide**
erkatu, erka, erkatzen. *du* ad.
erkatz *Ipar.* ‘erratza’
erkide 1 iz. ‘partaidea, bazkidea’.
 2 izond. *Sin.* **komun**
erkidego: *Foru Erkidegoa.*
erkin
erkindu, erkin(du), erkintzen. *da/du* ad.
 erlakume* e. **erlekume**
erlastu, erlats, erlasten. *da/du* ad.
erlategi
erlatibitate
erlatibo
erlauntz
 erlazain* e. **erlezain**
 erlazantza* e. **erlezaintza**
erlazio
erlazonatu, erlazona, erlazonatzen. *du*
 ad.
 erlazkuntza* e. **erle-hazkuntza**

erle
erle-hazkuntza
erlekume
erlezain
erlezaintza
erliebe
erlijio
erlijiozko
erlijioso
erlikia
erlisione *Ipar.* h. **erlijio**
 erloi* e. **erloju**
 erlojari* e. **erlojugile**, **erloju(-)konpon-**
tzaille, **erloju(-)saltzaille**
erloju
erloju(-)denda
erloju(-)konpontzaille
erloju(-)saltzaille
erlojugile
erlojugintza
erlojutegi
ermita
ermitatxo
ermitau
ernaberritu, ernaberri, ernaberritzen.
da/du ad.
ernagarri
ernai
ernai egon
ernalarazi, ernalaraz, ernalarazten. *du*
 ad.
ernaldu, ernal, ernaltzen. *da/du* ad.
ernal-hazi
ernalketa
ernamuin
ernarazi, ernaraz, ernarazten. *du* ad.
ernari adlag. eta izond.
ernatu, erna, ernatzen. *da/du* ad.
erne 1, emetzen. *da* ad.
erne 2 izond. eta adlag.
ernearazi, ernearaz, ernearazten. *du* ad.
ernegarazi, ernegaraz, ernegarazten. *du*
 ad.
ernegatu, ernega, ernegatzen. *da/du* ad.
ernegazio
ernegu
ernetasun
ero 1, eraiten. *Zah.* *du* ad. ‘hil, erail’
ero 2 izond. eta iz.

- eroaldi**
eroale *Fis.*
eroan, eroaten. *du* ad. 1 *Batez ere Bizk. eta Zub.* ‘eraman’. 2 *Fis.:* *beroa eroan; elektroiak eroan.*
eroapen
eroarazi, eroaraz, eroarazten. *du* ad.
eroetxe
erokeria
erorarazi, eroraraz, erorarazten. *du* ad.
erorbide
erori, eror, erortzen. *da* ad.
erorialdi
eroriko iz.
erorka adlag.
erorketa h. **eroriko**
erorkor: *hosto erorkorra.*
erorkortasun
erortoki
erortze
erosarazi, erosaraz, erosarazten. *dio* ad.
erosi, eros, erosten. *du* ad.
erosio
erosketa
erosle
eroso
erosokeria
erosotasun
erospen
erosta
erostari
erostun
erotu, ero(tu), erotzen. *da/du* ad.
erpe
erpin
erpuru
errabia
errabia(-)belar *Hieracium pilosella.*
Sin. sagu(-)belar
errabiagarri
errabiarazi, errabiaraz, errabiarazten. *du* ad.
errabiatu, errabia(tu), errabiatzen. *da* ad.
errada* e. **edarra**
erradiadore
erradiazio *Sin. irrada*
erradikal
erradio
erradioaktibitate
erradioaktibo
erradiografia
erradiologia
erradioskopioa
errai pl. ‘gorputzaren bularralde eta sabelaldeko barne-organoak’
errail
errain 1 ‘semearen emaztea’
errain 2 *Ipar.* ‘giltzurruna’
errainu
erraketa ‘pala sareduna’
errakuntza
erralde
erraldoi
erramu ‘ereinetza’
erran, erraten. *du* ad.
errape
erratu, erra, erratzen. *Bizk. du* ad. ‘huts egin’
erratz 1 *Ruscus aculeatus.* 2 ‘garbitzeko tresna’
erraustu, errauts/erraustu, errausten. *da/du* ad.
errauts
errautsarazi, errautsaraz, errautsarazten. *du* ad.
erraz
 errazional* e. **arrazional**
errazki
erraztasun
erraztu, erraz(tu), errazten. *du* ad.
 erraztun* e. **eraztun**
erre 1 “r” letraren izena
erre 2, erretzen. *da/du* ad.
erre-arin
erreaktibo
erreakzio
erreal iz. ‘txanpona’
errealdi
errealismo
errealista
errealitate
errearazi, errearaz, errearazten. *du* ad.
errebal
errebelarazi, errebelaraz, errebelarazten. *Ipar. du* ad. ‘bidea galarazi’
errebelatu, errebela, errebelatzen. 1 *Batez ere Ipar. da* ad. ‘galdu, bidetik aterra’: *ardi errebelatuak; Parisko karri-*

ketan errebelaturik. 2 du ad.: argazkiak errebelatu; Jainkoak elizari errebelatu dizkion egiak.

erreberentzia

erreberritu, erreberri, erreberritzen.

Ipar. du ad. 'berritu'

errebes izond.

errebista h. **aldizkari**

errebolber

errebolta

erreboluzio h. **iraultza; bira, itzuli**

errebote

erredakzio

errediza h. **altzari**

errefain* e. **atsotitz**

errefau *Raphanus sativus*

errefera *Ipar. 'pilota-jokoan sakea edo botea itzultzea'*

erreferatu, errefera(tu), erreferatzen.

Ipar. du ad.

erreferendum

erreferentzia

erreflexio* e. 1 **gogoeta, hausnarketa. 2**

Fis. islatze

erreflexu

erreforma

erreformatu, erreforma(tu), erreformatzen. *du ad.*

erreformismo

erreformista

errefrakzio *Fis.*

errefrau h. **atsotitz**

errefusatu, errefusa, errefusatzen. *Ipar. du ad.*

erregai

erregaitz

erregalatu, erregala, erregalaten. *Heg.*

Herr. du ad. 'opari egin'

erregalu *Heg. Herr. 'oparia'*

erregarri: *sukar erregarria; egia, askoren erregarria.*

errege

errege(-)bide

errege-erreginak: *Espainiako errege-erreginak etorri dira.*

erregealdi

erregegai

erregego 'erregetza, erregetasuna'

erregela

erregelamendu *Ipar. h. araudi, arautegi*

erregelatu, erregela(tu), erregelatzen. *du ad. h. arautu*

erregeorde

erregetasun

erregetiar: *euskaldun erregetiar eta bonapartetiarrak.*

erregetu, errege(tu), erregetzen. *du ad.*

erregetxo *Regulus sp.*

erregetza

erregezko iz.: *erregezkoak, aitoren semeak eta herri xehea.*

erregina

errege-erreginak

erreginagai

erregistro

erregosi

erregu 1 'eskaria, otoitza'

erregu 2 (neurria): *bi erregu bihi.*

erreguka

erregular: *aditz erregularra; poligono erregularra.*

erregutu, erregu(tu), erregutzen. *du ad.*

errein* e. **errain**

erreinaldi

erreinatu, erreina, erreinatzen. *du ad.*

erreinu

erreka

erreka jo

errekaitatu, errekaita, errekaitatzen.

Ipar. Zah. du ad. 1 'bildu'. 2 'zaindu, artatu'

errekaitu *Ipar. 1 'arta'. 2 'erreminta'*

errekaratu, errekara(tu), errekaratzen.

Ipar. daldu ad. 'erreka jo': etxea errekaratu zaio.

errekasto

errekatxo

erreketa

errekete (soldadua)

erreki iz.

errekin

errekor

errekordun

errektore (hezkuntza sistemakoa)

erremate 1 *Heg. Herr. 'azkena, bukaera': erremate txarra eraman ('fin gaizto egin'). 2 'enkantea'*

- errematea egin**
errematean atera
errematean ipini
errematera atera
erremediatu, erremedia, erremediatzen.
du ad.
erremedio
errementaldegi h. **errementeria**, aroz-
tegi
errementari
errementeria
erreminta *Sin. lanabes*
erremolatxa *Heg. Beta vulgaris*
erremusina *Ipar. Zah. 'limosna'*
erremuskada *Bizk. 'purrustada'*
erren* e. **errain**
errendarazi, errendaraz, errendarazten.
du ad.
errendatu, errenda, errendatzen. *da/du*
ad.
errendimendu
errenditu, errendi, errenditzen. *da/du ad.*
errenkada
errenta
errenteria
errentero *Heg. h. maizter*
erreparatu, errepara, erreparatzen. 1 *Ipar.*
du ad. 'ordaindu, osatu': egin kalteak
erreparatu. 2 Heg. dio ad. 'ohartu,
hauteman': errepara tezaiozu haur ho-
rren ibilerari.
erreparatu *Heg. Herr.*
errepide
errepika
errepikapen
errepikarazi, errepikaraz, errepikaraz-
 ten. *dio ad.*
errepikatu, errepika(tu), errepikatzen.
du ad.
errepikatzaile
errepira *Ipar.*
 errepresentatu* e. **antzeztu**, **irudikatu**,
ordezkatu; **adierazi**, etab.
errepublika
errepublikano
errepublikazale
erres batez ere pl. 'bahia, bermea'
erresa 'zahi-mota berezia edo zahi-hon-
 dakina'
- erresaka**
erresalbu
erreserba
erresiñol h. **urretxindor**
erresistentzia
erreskada h. **errenkada**
errespetagarri
errespetagarritasun
errespetarazi, errespetaraz, errespetaraz-
 ten. *dio ad.*
errespetatu, errespeta, errespetatzen. *du*
ad.
errespetu
errespontsu
erresuma: *Belgikako Erresuma.*
erresumin
erretaula
erretegi
erreteila 'teilatu konpontzea'
erreten
erretilu
erretiratu, erretira, erretiratzen. *da/du*
ad.
erretiro
erretiroa hartu
erretoki
erretolika
 erretor* e. **erretore**
erretore 'parrokiako arduradun nagusia'
erretoretza
erretorgo *Ipar. 'erretoretza'*
erretorika
erretoriko: *ez dago hor sasi-galdera*
erretorikoa baizik.
erretorromaniera (hizkuntza)
erretreatu *batez ere Heg. 1 'argazkia'.*
 2 'giza irudia'
erretreta *Ipar.*
erretxin *izond.: agure erretxina.*
erretxina *iz.: pinuaren erretxina.*
erretzaile
erreuma
erreus 'akastuna': *arkume erreusa etxean*
jan ohi dugu, ez baita on ez saltzeko ez
aurreerako; zuk batutako intxaurretatik
erdiak baino gehiago erreusak ziren.
erreximanta 'marmelada moduko jana-
 ria'

errexin* e. **erretxina**
errezatu, erreza, errezatzen. *Heg. du ad.*
errezel
errezelo 1 'susmoa': *banuen horren errezeloa*. 2 *Ipar. 'akatsa'*
errezeta
errezibitu, errezibi, errezibitzen. *du ad.*
errezo *Heg.*
erribera
erribonukleiko izond. *Biokim.*
errient *Ipar. 'eskola-maisua'*
errientsa *Ipar. 'eskola-maistra'*
errieta
     errieta egin
     errieta eman
errifle
errima
errime *Bizk. izond.*
errinozero *Rhinoceros*
erritmo
erritu
errizoma *Bot.*
erro
     erroak egin
     errotik atera
     errotik maite
     erroz gora
errodura *Mat.*
erroi *Corvus corax*
erroitz
erroiztu, erroitz/erroiztu, erroizten.
     da/du ad. g.er. 'amildu'
erroketa *Mat.*
errokizun *Mat.*
errolda: *biztanle-errola*.
Erromako zubi
erromania *Ipar. 'erromeroa'*
erromaniko *Heg.*
erromantiko
erromantizismo
erromantze
erromatar (herritarra)
erromeria
erromero 1 (landarea) *Rosmarinus officinalis*. 2 (arraina) *Remora sp.*
erromes 1 iz.: *Arantzazura zetorren erromes bat*. 2 izond. 'pobrea'
erromesaldi
erromeskeria

erromestasan
erromestu, erromes(tu), erromesten.
     da/du ad.
erronbiko
erronbo
erronboedro
erronda
erronka *Heg.*
     erronka bota
     erronka egin
     erronka jo
 erropa* e. **arropa**
errore *Mat.*
errota 1 'ehotzeko tresna'. 2 'gurpila'.
     3 'paparoa'
errotari
errotarri
errotazain
erroti(ka)ko izlag.
errotu, erro(tu), errotzen. *da ad.*
erru
errudun
erruduntasun
errugabe izlag.
errugabetasun
errugbi
errugbilari
errukarri
erruki
     erruki(-)etxe
     erruki izan
errukiarazi, errukiaraz, errukiarazten.
     du ad.
errukigabe izond.
errukior
errukitasun
errukitsu
errukitu, erruki(tu), errukitzen. *da ad.*
erruleta
errumaniar (herritarra)
errumaniera (hizkuntza)
 erumes* e. **erromes**
errun, erruten. *du ad.*
errunaldi
errusiar (herritarra)
errusiera (hizkuntza)
errute
erruz
ertain

- erten* e. **irten**
erti
ertigintza
ertilari
ertz 1
 ertz 2* e. **eretz(e)**
ertzain
ertzaintza
erudizio
esaera
     esaera zahar
esaka: *ongi esaka; gaizki esaka.*
esakune Bizk. ‘esaera’
esakuntza
esaldi
esale
esamesa
esan 1, esaten. *du ad.*
esan 2 iz.
esanahi
esannahitsu
esanarazi, esanaraz, esanarazten. *dio ad.*
esaneko izond.
esaneatasun
esanezin izond.
esangin Bizk. ‘esanekoa’
esangura
esanguratsu
esankizun
esapide
esatari
esate
     esate baterako
     esaterako
esateke adlag.
esateko
 ese “s” letraren izena
eseki, esekitzen. *du ad.*
esentzia
eserarazi, eseraraz, eserarazten. *du ad.*
eseri, eser, esertzen. *daldu ad.*
eserialdi
eserleku
esertoki
esetsaldi
esetsi 1, esets, esesten. *du edo dio ad.*
esetsi 2 iz.
esfera
esferaerdi
- esferiko**
eskabide
eskaera
eskailburu h. eskailera(-)buru
eskailera
     eskailera(-)buru
eskainarazi, eskainaraz, eskainarazten.
     dio ad.
eskaini, eskain, eskaintzen. *du ad.*
eskainka
eskaintza
eskakizun
eskala
eskalada
eskalapoi
eskale
 eskalera* e. **eskailera**
eskaletasun
eskandalu
eskaner
eskapada egin
eskapatu, eskapa, eskapatzen. *da ad. h.*
     ihes egin
eskapulario
 eskaratz* e. **ezkaratz**
eskarazi, eskaraz, eskarazten. *dio ad.*
eskari
eskarmentatu, eskarmenta, eskarmentatzen. *da eta du ad. Herr.*
eskarmentu
eskarniatu, eskarnia, eskarniatzen. *Ipar. du ad.*
eskarnio Ipar.
     eskarnio egin
eskarola Cichorium endivia
eskas 1 Ipar. iz. ‘eza’: *lo-eskasa.* 2 izond.
     ‘bere mailara iristen ez dena, betea ez dena’
     eskas izan ‘falta izan, ez aski izan’:
     ura eskas dute.
eskasia 1 ‘gabezia’. 2 ‘urritasuna, aski ez izatea’: *ur-eskasiak eragindako galarak.*
eskastasun
eskastu, eskas(tu), eskasten. *Ipar. zaio ad.*
eskatima Ipar. ‘liskarra’
eskatu, eska, eskatzen. *du ad.*
eskatzaile: *laguntza-eskatzaile.*

eskaut
eske
   eskean
   eskez: *besteren eskez egin du.*
eskegi, eskegitzen. *Bizk. du* ad. ‘eseki’
eskeko iz.
eskeleto
eskema
eskematiko
eskematikoki
eskematismo
esker
   -i esker: *bizi banaiz, zuri esker bizi naiz.*
   esker gaizto(ko)
   esker on(eko)
   eskerrak: a) *eskerrak zure laguntzari!;*
   b) *eskerrak ez dela etorri, eskerrak etorri ez den.*
   eskerrak eman
   eskerrak bihurtu
   eskerrik asko
   esker txar(reko)
   mila esker
eskerge izond.
eskergabe izond.
eskergabekeria
eskergaitz izond.
eskertu, esker(tu), eskertzen. *du* ad.: *eskertzekoa da zure ahalegina.*
eski
eskiatu, eskia, eskiatzen. *du* ad. (*nor kasurik gabea*)
eskiatzaile
   eskilara* e. **eskailera**
eskinoso *Garrulus glandarius*
eskizofrenia
eskizofreniko *Med.*
esklabo
esklabotasun
esklerosi *Med.*
eskola
   eskola(-)etxe
   eskola(-)ume
eskolagabe izond.
eskolarazi, eskolaraz, eskolarazten. *du* ad.
eskolastiko
eskolatu, eskola(tu), eskolatzen. *da/du* ad.

eskolau ‘meza-laguntzailea’
eskolaurre
eskolazain
   eskoletxe* e. **eskola(-)etxe**
eskopeta
eskopetagile
eskorbuto *Med.*
eskorga
eskorta
eskoziera (hizkuntza)
eskribau
eskribautza
eskribitu, eskribi, eskribitzen. *du* ad. h.
   idatzi
eskritura
eskrupulu
esku
   -en esku egon
   esku-argi
   esku bete: *esku bete lan.*
   esku eman: *elkarri esku emanaz.*
   esku-erakutsi iz.
   esku hartu
   esku-hartzaile
   esku-hartze
   esku-huska(ko)
   esku-hutsik
   eskura (izan, egon, eduki)
   eskura eman
   eskura ordaindu
   esku sartu
   esku-sartze
   eskutik: *etsaien eskutik galdu du bizia.*
   eskutik eraman
   eskutik eskura
   esku-zarta ‘txaloa’
   esku-zartaka ‘txaloka’
   eskuz esku
eskuadra ‘gerraontzi multzoa’
eskuadroi
eskuaira
eskuaire *Ipar.* ‘trebetasuna’
eskualdatu, eskualda, eskualdatzen. *du* ad.
eskualdatze
eskualde
eskualdekatu, eskualdeka, eskualdekatzten. *du* ad.
eskualdekatze

- eskualdi** 1 ‘karta jokoan, jokaldia’. 2 *pintura eskualdi bat eman.*
- eskuare**
- eskuarki**
- eskuarte** iz. ‘baliabideak’: *bizitzeko adina eskuarte ez zaie faltako.*
- eskuarteko** iz. ‘diru xehea’
- eskubakar**
- eskubi* e. **eskuin**
- eskubide**
- eskubila* e. **eskuila**
- eskudantzia** *Jas.* 1 ‘ausardia’. 2 ‘bote-rea’
- eskudel**
- eskudun** iz. eta izond.
- eskuera**
- eskueran eduki**
- eskueran izan**
- eskuetaratu**, eskuetara(tu), eskuetaratzen. *da/du* ad.
- eskugain** *Ipar.* 1 ‘eskuartea, baliabideak’: *gurasoek eskugain zerbait bazuten.* 2 ‘abantaila’: *beste edozein mintzairaren aldean zer eskugaina duen euskarak.*
- eskui* e. **eskuin**
- eskuila**
- eskuilatu**, eskuila(tu), eskuilatzen. *du* ad.
- eskuin**
- ezker-eskuin**
- ezker eta eskuin**
- eskuinalde**
- eskuindar**
- eskuizkribu**
- eskukada** h. **eskutada**
- eskukaldi** 1 ‘esku ukaldia’. 2 ‘laguntza’
- eskuko**: *ni neure eskuko naiz.*
- eskulan**
- eskulangile**
- eskulangintza**
- eskularru**
- eskuleku** *Sin.* **eskutoki**
- eskuliburu**
- eskultore**
- eskultura**
- eskuma** *Bizk. h.* **eskuin**
- eskumakila**: *guztien nagusi beharra, guztien eskumakila eta morroi gertatu zen.*
- eskumen**
- eskumikatu**, eskumika, eskumikatzen. *du* ad.
- eskumiku**
- eskumotz**
- eskumuin** *Heg.* batez ere pl. *Sin.* **goraintzi**
- eskumuinak eman, egin**
- eskumutur**
- eskumuturreko**
- eskuoihal**
- eskupe**: *bere eskupe edo agindura dauden guztiak; handikien eskupetik herria atera zenean; berak ezetz esango du, baina eskupetik laguntzen die.*
- eskupeko** iz.: *eskupekotzat hamar pezetako bat eskaini zion mutikoari; eskupekoa eman zion.*
- eskuperatu**, eskupera(tu), eskuperatzen. *du* ad.
- eskuraezin** izond.
- eskuragaitz** izond.
- eskurakoi**
- eskuratu**, eskura(tu), eskuratzen. *du* ad.
- eskuratze**
- eskusoinu** *Sin.* **akordeoi**
- eskutada**
- eskutitz**
- eskutoki** *Sin.* **eskuleku**
- eskutrapu**
- eskutur** *Bizk. h.* **eskumutur**
- eskutzar**
- eskuzabal**
- eskuzapi**
- eskuzatar**
- eskuzerra**
- eskuzorro**
- eskuztatu**, eskuzta, eskuztatzen. *du* ad.
- eskuztatze**
- esleipen**
- esleitu**, eslei, esleitzen. *du* ad.
- eslogan** edo **slogan**
- eslovakiar** (herritarra)
- eslovakiera** (hizkuntza)
- esloveniar** (herritarra)
- esloveniera** (hizkuntza)
- esmeralda**
- esmokin** edo **smoking**
- esna** ‘lo hartu gabe’
- esnarazi**, esnaraz, esnarazten. *du* ad.

esnatu, esna(tu), esnatzen. *Batez ere Gip. da/du* ad. 'iratzarri'

esne

esne(-)belar *Euphorbia*

esne(-)denda *Sin. esnetegi*

esne(-)gain

esne(-)gauza

esne(-)hauts

esne(-)jaki

esneko hortz

esne(-)tela

esne(-)zopa

esnedun 1 izond. 'esnea duena'. 2 iz. 'esneketaria'

esneketari 'esne-banatzailea'

esneki iz.

esnetegi *Sin. esne(-)denda*

esnetsu

esnezale 1 izond. 'esnea maite duena'. 2 iz. 'esneketaria'

esoteriko

espa

espageti

espainiar (herritarra) *Sin. espainol*

espainiera (hizkuntza) *Sin. gaztelania*

espainol (herritarra) *Sin. espainiar*

espal 'azaoa'

espalo

espantagarri *Ipar.* 'harrigarria'

espantatu, espanta, espantatzen. *Ipar. da/du* ad. 'harritu'

espantu

espantu egin

espantuka

esparatrapu

esparrago h. zainzuri, frantses(-)porru

esparru

espartin

espartzu

espasmo *Med.*

espatu *Geol.*

espatsu

espazial

espazio

espedizio

espektro

espektrograma

espekulazio *Ekon., Fil.*

espeleologia

esperanto

esperantza

esperantzetan egon, izan 'haurdun egon'

esperientzia

esperimental

esperimentatu, esperimenta, esperimentatzen. *du* ad.

esperimentu

esperma 'ernal-hazia'

espermatozoide

espero

esperoan (egon)

espero izan: *denek espero zuten txapel-dun izatera iritsiko zela.*

espetxe *Sin. kartzela, presondegi*

espetxealdi

espetxeratu, espetxera(tu), espetxeratzten. *du* ad.

espetxezain

espezialista

espezialitate

espezializatu, espezializa, espezializatzen. *da* ad.

espezie

espezifiku

espia* e. **espioi**

espioi

espiral

espiritismo

espiritista

espiritu

Espiritu Santu

espirituz

espirituzko

espiritual

esplikatu, esplika, esplikatzen. *du* ad.

esplikazio

esplizitu

esplotatu, esplota, esplotatzen. *du* ad. h. **leher egin; ustiatu, etab.**

esplotazio h. **ustiapen**

esponja

esportatu, esporta, esportatzen. *du* ad.

esportazio

espos *Ipar.* h. **senar**

esposa *Ipar.* h. **emazte**

esposatu, esposa(tu), esposatzen. *da/du* ad.

- espres** 1 izond. 2 adb.
espresio
espresionismo
espresuki adb.
esprint
estai h. **solairu**
estakuru
estalgmita
estalaktitia
estaldidi
estalarazi, estalaraz, estalarazten. *du* ad.
estaldura
estagarri iz.
estalgile *Sin.* **estaltzaile**
estalgune
estali 1, estal, estaltzen. *da/du* ad.
estali 2 1 iz. ‘estalkia’. 2 izond.: *kolore zikin-estalia*.
estalki
estalpe
estalpetu, estalpe(tu), estalpetzen. *da/du* ad.
estaltzaile *Sin.* **estalgile**
estamine *Sin.* **lorezil**
estandar
estandarizatu, estandariza, estandarizatzen. *du* ad.
estasi
estatika *Fis.*
estatiko
estatistika
estatistiko
estatu
estatua
estatubatuar
estatuburu
estatutu
este* e. **heste**
estegorri* e. **hestegorri**
esteka *Ipar.*
estekadura
estekamendu
estekarazi, estekaraz, estekarazten. *du* ad.
estekatu, esteka(tu), estekatzen. *da/du* ad.
estekatzaile
estepa
estereofonia
esterilizatu, esteriliza, esterilizatzen. *du* ad.
- esteta**
estefika
estefiko
esti interj. ‘idiei eta behiei atzera eragiteko agindu hitza’
estilista
estilistika
estilo
estimagarri
estimarazi, estimaraz, estimarazten. *dio* ad.
estimatu, estima, estimatzen. *du* ad.
estimazio ‘estimua’
estimu
estimu egin
estimu handitan eduki, izan, etab.
estira ‘tortura’
estoiko
estola
estolda
estolderia
estonarazi, estonaraz, estonarazten. *Ipar. du* ad.
estonatu, estona, estonatzen. *Ipar. da/du* ad. ‘harritu’
estoniar (herritarra)
estoniera (hizkuntza)
estrainio *Zah.* h. **bitxi, arraro**
estrata ‘bide meharra, gurdiak-eta ibiltzeko modukoa’
estrategia
estratosfera
estreina iz. 1 *Ipar.* ‘inaugurazioa’. 2 *Heg.* ‘lehenbiziko aldiz erabiltzea’
estreinako
estreinaldi: *iragan ostiralean izan zen “Peccata Minuta” ren estreinaldia.*
estreinatu, estreina(tu), estreinatzen. *du* ad. 1 *Ipar.* ‘inauguratu’. 2 *Heg.* ‘zerbait lehenbiziko aldiz erabili’
estrena* e. **estreina**
estrepptomizina
estres
estropada
estropezu
estropu 1 *Ipar.* ‘istripua’. 2 (arraunarekiko)
- estruktura**
estrukturalismo

estrukturalista**estu****estu eta larri**(norbait) **estu hartu****estualdi****estuarazi**, estuaraz, estuarazten. *du ad.***estuario**estuasuⁿ* e. **estufasun****estudiante****estudiarazi**, estudiaraz, estudiarazten.*dio ad.***estudiatu**, estudia, estudiatzen. *du ad.***estudio****estugarri****estugune****estuki****estura****estufasun****estutu**, estu(tu), estutzen. *da/du ad.***eszeptiko****eszeptizismo****eta****eta abar****hiru eta erdietan****zortzi eta erdiak****etab.** (*eta abar*-en ohiko laburdura)**etapa****etc.****etekin****eten 1**, eteten. *da/du ad.***eten 2 iz.****eternaldi****etendarazi**, etendaraz, etendarazten. *du ad.*etendu* e. **eten****etendura****etenezin** izond.**etengabe** izond. eta adlag.**etengailu****etengaitz** izond.: *gizatasunezko lokarriak edozein etsakeria baino etengaitzagoak dira.***etenkor****etenune****eter****etika****etiketa** iz. 1 'paper-, ehun-zatia, informazioen bat eskainiz, zerbaiti erantsen zaiona'. 2 'eztabaida': *eskolastikoen etiketak.***etimo****etimologia****etiopiar** (herritarra)**etnia****etnografia****etnolinguistika****etnologia****etoi** 'saldua, traidorea'**etorbide****etorburu****etorki** 'jatorria'**etorkin****etorkizun** 1 iz. 2 izond.: *ondasun etorkizunak itzaroten.***etorrarazi**, etorraraz, etorrarazten. *du ad.***etorrera****etorri 1**, etor, etortzen. *da ad.***bat etorri****etorri 2 iz.:** *etorri handiko bertsolaria. Uraren etorria.***etortze****etrusko** (hizkuntza)**etsai****etsaigo** *Ipar.* 'etsaitasuna'**etsakeria****etsaitasun****etsaitu**, etsai(tu), etsaitzen. *da/du ad.***etsamina** *batez ere Ipar.* 'azterketa'**etsaminatu**, etsamina(tu), etsaminatzen. *Batez ere Ipar. du ad.***etsenplu** *batez ere Ipar.* 'adibidea, eredu'**etsi**, etsitzen. *du ad.***etsialdi****etsiarazi**, etsiaraz, etsiarazten. *du ad.***etsigaitz** izond.**etsigarri** izond.**etsimendu** *Ipar.* 'etsipena'**etsipen****etsipena eman****etsitu**, etsi, etsitzen. *Ipar.* eta *Naf. h.* **etsi**etxabere* e. **etxe(-)abere****etxadi**etxagintza* e. **etxegintza****etxagun** *Bizk.* 'etxeke jauna'**etxaguntza** *Bizk.***etxalde****etxandre****etxarte**

etxe**etxe(-)abere****etxeko jaun****etxebizitza****etxegabe** iz.**etxegile****etxegintza****etxejabe****etxekalte** izond.**etxeko** 1 'famiakoa'. 2 'morroi edo nes-
kamea'**etxekoandre****etxekoi****etxekotasun****etxekotu**, etxeko(tu), etxekotzen. *da/du*
ad.**etxelagun****etxepe** iz.: *etxepe bereko etxebizitzak.***etxepeko** iz.**etxeratu**, etxera(tu), etxeratzen. *da/du*
ad.**etxetiar****etxetresna****etxetxori****etxezain****etxola****etxondo** *Ipar.***etzaleku****etzan**, etzaten. *da/du* ad.**etzanaldi****etzanarazi**, etzanaraz, etzanarazten. *du*
ad.**etzauntza****etzi****etziko** 1 izlag.: *etziko jaialdira garaiz*
iritzi nahi dugu. 2 adlag.: *etziko egin*
*beharko duzu lan hori.***etzidamu****etzikaramu****etzin**, etziten. *da/du* ad. h. **etzan****eukalipto** *Eucalyptus***eukaristia****euki*** e. **eduki****euli** *Musca domestica*, etab.**eulitzar****eultze** 'erlauntza'**eultzi****eultzilari****eultzitu**, eultzi(tu), eultzitzen. *du* ad.**eunuko****eup****eurak** izord. 'haiek berak'**eurasiar****euria****euria ari izan**: *euria ari zuelako.***euria egin**: *goiz guztian euria egin du.***euria izan**: *euria denean.***huri(-)jasa****huri(-)neurigailu****eurialdi****euritako** iz.**eurite****euritsu****europar**: *Europar Batasuna.***eurrez** *Bizk.* 'ugari'**euskal****Euskal Autonomia Erkidego**: *Euskal*
Autonomia Erkidegoaren *baliabide*
*ekonomikoak.***Euskal Herri**: *Euskal Herriaren* *adis-*
*kideak.***euskal herritar****euskalari****euskaldun****euskaldun berri****euskaldun garbi****euskaldun zahar****euskaldundu**, euskaldun(du), euskaldun-
tzen. *da/du* ad.**euskaldungo** 'euskalduntasuna'**euskalduntasun****euskalduntze****euskalki****euskaltasun****euskaltegi****euskaltzain****euskaltzain ohorezko****euskaltzain oso****euskaltzain urgazle****euskaltzainburu****Euskaltzaindi****euskaltzale****euskaltzaletasun****euskaltzaletu**, euskaltzale(tu), euskaltza-
letzen. *da/du* ad.**euskara****euskaratu**, euskara(tu), euskaratzen. *du*
ad.

euskaratzaile**euskarri**

eusko (hitz elkarketako lehen osagai bezala erabiltzen da beti)

euskotar**eutanasia**

eutsi, euts(i), eusten. *dio* ad.

examina* e. **etsamina**

exegesi**exegeta**

exemplo* e. **etsenplu**

existentzia**existentzialismo****existentzialista**

existitu, existi, existitzen. *da* ad.

exkax *adkor.*

exorzismo**exorzista****exotiko****exotismo**

expres* e. **espres**

ez 1 iz. 2 partikula

-**ik eza**

ez adituarena egin

ez bezala

ez entzunarena egin

ez eta... ere edo ezta (... ere)

ez... ez...

ez ezagunarena egin

ez eze

ez ezen

ez ezik

ez ikusiarena egin

ezabagaitz izond.

ezabagoma *Sin. borragoma, goma*

ezabaketa

ezabatu, ezaba, ezabatzen. *da/du* ad.

ezaguera

ezagumen ‘ezagutzeko ahalmena’

ezagun izond. eta iz.: *liburu ezagun batean irakurria; ezagun asko ikusi genuen bileran.*

ezagun izan: *ezagun duzu Goierri aldekoa zarela; hemendik ezagun dira Baztango mendiak.*

ezagupen maila* e. **jakite maila**

ezagutarazi, ezagutaraz, ezagutarazten. *dio* ad.

ezaguterraz izond.

ezagutezin izond.

ezagutu, ezagut, ezagutzen. *du* ad. 1: *zure anaia atzo goizean ezagutu nuen.* 2: *ezagutzen dut huts egin dudala.*

ezagutza 1 ‘ezaguera’. 2 ‘aitortzea, onartzea’

ezagutza(k) egin *Ipar.*

ezagutza galdu *Ipar.* ‘konortea galdu’

ezain *Bizk.* ‘itsusia’

ezaindu, ezain(du), ezaintzen. *Bizk. da/du* ad.

ezaingarri *Bizk.*

ezaintasun *Bizk.*

ezaldi

ezantza *Ipar.* ‘gasolina’

ezarian

ezari-ezarian

ezarle**ezarpen**

ezarrarazi, ezarraraz, ezarrarazten. *du* ad.

ezarri, ezar, ezartzen. *du* ad.

ezaugarri**ezaupide**

ezaxola *Ipar.* ‘axolagabea’

ezaxolakeria *Ipar.* ‘axolagabekeria’

ezaxolatu, ezaxola(tu), ezaxolatzen. *Ipar. da* ad. ‘axolagabetu’

ezbai

ezbaian ‘zalantzan’

ezbehar iz.

ezberdin**ezberdintasun**

ezdeus 1 izond. 2 iz.

ezdeusarazi, ezdeusaraz, ezdeusarazten. *du* ad.

ezdeuskeria**ezdeustasun**

ezdeustu, ezdeus(tu), ezdeusten. *da/du* ad.

eze h. ezen

ezean: *geuk egin ezean, ez du inork egin-go; besterik ezean, lehengo arlotearna esan beharko.*

ezeduki 1 izond. 2 iz. *Bizk.*

ezegoki

ezein *Jas.* (ezezko esaldietan erabiltzen da, beti izenarekin: *ezein gizoni ez zaio gertatu*).

ezelako *Bizk.* ‘inolakoa’

ezelan *Bizk.* ‘inola’

ezen

ezen ez

ezer

ezer gutxi

ezerez 1 iz. 2 izond.

ezerezkeria

ezereztasun

ezereztu, **ezerez(tu)**, **ezereztzen**. *da/du* ad.

ezertxo

ezenen

ezetsi, **ezets**, **ezesten**. *du* ad.

ezetz: *ezetz erantzun dio; etetza eman dio.*

ezeuki* e. **ezeduki**

ezezagun

ezezka

ezezko: *ezezko perpausa; ezezkoa eman.*

ezezkoan

ezezkotasun

ezeztaezin izond.

ezeztagarri

ezeztapen

ezeztarazi, **ezeztaraz**, **ezeztarazten**. *dio* ad.

ezeztatu, **ezeztatu**, **ezeztatzen**. *du* ad.

ezgai izond.

ezgaitasun

ezgaitu, **ezgai(tu)**, **ezgaitzen**. *du* ad.

ezgarai

ezgauza

ezik *elkarri utzi nahi ezik dabilzanak (*denak joan ziren, ama ezik e. denak joan ziren, ama izan ezik)*

ezikasi izond.

ezilkor ‘hilezina, hilezkorra’

ezilkortasun ‘hilezkortasuna, hilezintasuna’

ezin

ezin... -ago: *ezin hobeto erantzun zion; bidea ezin ederragoa nuen.*

ezin... -zko: *ezin barkatuzko bekatua.*

ezinean: *etxera joan nahi eta joan ezinean; ezinean dabilenari laguntzeko.*

ezineko: *mugatu ezineko handinahikeria.*

ezin esan ahal(a)

ezinik: *irten nahi eta irten ezinik.*

ezin izan: *ezin da etorri (*ezin du etorri); ezin du egin.*

ezin konta ahal(a): *ezin konta ahal(a) paper.*

ezinbeste iz.

ezinbestean

ezinbesteko

ezinbestez

ezinbestezko

ezindu izond.

ezinegon iz.

ezinezko

ezinikusi iz.

ezinkizun

ezintasun

ezizen

ezjakin izond.

ezjakintasun

ezkabia

ezkai *Thymus vulgaris*

ezkailu *Phoxinus phoxinus*. *Sin.* **txipa**

ezkaratz

ezkata

ezkatatsun

ezkel

ezker

ezker-aihen *Calystegia sepium* eta *Convolvulus arvensis*

ezker-eskuin

ezker eta eskuin

ezkero (*eguerdiko hamabiak ezker*) moduko esapideetan bakarrik erabiltzekoa)

ezkerpareta *Ipar.* ‘frontoia’

ezkerti

ezkertiar

ezki *Tilia*

ezkila

ezko 1 iz. ‘argizaria’

ezko 2 *Bizk.* izond. ‘hezea’

ezkonahizpa *Sin.* **koinata**

ezkonanaia

ezkonarazi, **ezkonaraz**, **ezkonarazten**. *du* ad.

ezkonarreba *Sin.* **koinata**

ezkonberri

ezkondu, **ezkon**, **ezkontzen**. *daldu* ad.

ezkongabe izond.

ezkongai

ezkonlagun
ezkonsari
ezkontide
ezkontza
ezkor
ezkortasun
ezkotasun *Bizk.* 'hezetasuna'
ezkotu, ezko(tu), ezkotzen. *Bizk. da/du* ad. 'hezetu'
ezkur
ezkutaleku
ezkutapen
ezkutarazi, ezkutaraz, ezkutarazten. *du* ad.
ezkutari
ezkutatu, ezkuta, ezkutatzen. *da/du* ad.
ezkutu 1 izond. 'gordea'. 2 iz. 'sekretua'. 3 iz. 'diru-txanpona'. 4 iz. 'babskia'
ezkutuan
ezkutuko
ezkutuki
ezleku
ezongi *Ipar. eta Naf.* iz. 'ondoeza'
ezontsa *Ipar.* iz. 'ondoeza'
ezordu
ezoren
ez-organiko *Kim.*
ezpa *Zah.* 'zalantza'
ezpada 'baizik eta': *ez gizon baten, ezpada askoren egitekoa.*
ezpain
ezpainkari
ezpal
ezpara *Fam. Tabanidae*
ezpata 1 'arma'. 2 'lihoa zehatzeko lanabesa'. 3 (orgarena). 4 'karta-jokoko saila'
ezpata(-)arrain *Xiphias gladius*
ezpata(-)belar *Carex pendula*
ezpata(-)dantza
ezpata(-)dantzari
ezpatadun
ezpataka
ezpatari
ezpel *Buxus sempervirens*
ezpeldi
ezpere
ezperen

ezponda
ezproi
ezta (... ere) edo ez eta... ere
eztabaida
eztabaidagai
eztabaidagarri
eztabaidatu, eztabaida(tu), eztabaidatzen. *du* ad.
eztainu
eztainuztatu, eztainuzta, eztainuztatzen. *du* ad.
eztanda
eztarri
eztegu *Bizk.* 'ezteiak'
eztei pl.
ezteiliari
ezten
eztendun
eztenka
eztenkada
eztenkatu, eztenka(tu), eztenkatzen. *du* ad.
eztera* e. **geztera**
ezti 1 iz.
eztitan (izan...)
ezti 2 izond.
eztialdi
eztiarazi, eztiaraz, eztiarazten. *du* ad.
eztigailu
eztigarri izond. eta iz.
eztikeria
eztiki
eztitasun
eztitsu
eztitu, ezti(tu), eztitzen. *da/du* ad.
eztul
eztul(-)belar *Tussilago farfara*
eztul egin
eztulka
ezune *Bizk.* 'ezaldia'
ezurte
ezuste
ezustean
ezusteko izlag. eta iz.: *galerna eta zurrunbiloa ditu ezusteko lagun; sekulako ezustekoa etorri zaie gainera.*

F

f (efe)

fa 'musika nota'

faboratu, fabora, faboratzen. *du ad. Zah.*
h. fabore egin, mesede egin

fabore

-en fabore

-en faboretan

fabore egin

faborez

fabrika

fabrikatu, fabrika(tu), fabrikatzen. *du ad.*

fabrikatzaile

facsimile edo faksimile

fagoratu* e. fabore egin

fagore* e. fabore

fagot *Mus.*faisai *Phasianus colchicus*

faksimile edo facsimile

faktore

faktura

fakultate

falta

falta egin

falta gabe

falta izan, faltako. *da eta du ad.*

faltadun

faltarazi, faltaraz, faltarazten. *du ad.*faltatu, falta(tu), faltatzen. 1 *du ad.* 'huts egin'. 2 *da ad.* 'falta izan'

faltsu

faltsukeria

faltsuki

fama

famatu 1, fama(tu), famatzen. *du ad.*
'goraipatu'

famatu 2 izond. 'ospetsua'

familia

famiarte

famiarteko

fanatiko

fanatismo

fandango

fanfarre

fantasia

fantasma

faraoi

fardel

faringitis *Med.*

fariseu

farmakologia *Med.*

farmazia

faroera (hizkuntza)

fase

fatalista

fauna

fauno

fax

faxismo

faxista

fede

ene fedea

fede eman

fede on

fededun

fedegabe izond.

fedegabeko

fedegabetasun

federal: *Alemaniko Errepublika Federala.*

federalismo

federalista

federatu, federa, federatzen. *da ad.:* *Mikronesiako Estatu Federatuak.*

federazio

feldespato

feminismo

feminista

fenix

feniziera (hizkuntza)

fenomeno

ferde* e. berde

fereka

ferekaldi

ferekatu, fereka(tu), ferekatzen. *du ad.*

ferekatzaile

feria

fermu *Ipar.* 'irmao'

ferra

ferratoki

ferratu, ferra(tu), ferratzen. *du ad.*

ferratzaile

ferreta *Ipar.* ‘edarra, suila’
fiesta
festazale
fetu ‘umekia’
feudal
feudalismo
fida izan. *Ipar. du ad.* ‘fidatu’
fidagaitz
fidagaiztu, fidagaitz/fidagaiztu, fidagaiz-
 ten. *da/du ad.*
fidagarri
fidagarritasun
fidakor
fidantzia ‘uste ona’
fidatu, fida, fidatzen. 1 *da ad.:* *zeure in-*
darretan soilik fidatzen zara. 2 *du ad.:*
ez diozu berritsuari sekreturik fidatzen.
fidel
fidelitate
fidelki
fideltasun
fideo *Heg.*
fier *Ipar. eta Naf.*
fierki *Ipar.*
figura
fijiar (herritarra)
fikzio
filantropia
filantropiko
filantropo
filarmónico
filatelia
filateliko
filatelista
filipinar (herritarra)
film
filmatu, filma, filmatzen. *du ad.*
filmoteka 1 ‘mikrofilmen biltegia’. 2* e.
zinateka
filologia
filologiko
filologo
filosofia: *filosofia sistemak.*
filosofiko
filosofo
fin 1 iz.
fin gaitz egin
fin 2 izond.: *langile fina; fin jokatu, ibi-*
li.

final *Kirol.*
final-laurden
final-zortziren
finalaurreko *Sin.* **finalerdi**
finalerdi *Sin.* **finalaurreko**
finalista
finantza: *finantza arazoak.*
findu, fin(du), fintzen. *da/du ad.:* *petro-*
lioan findu.
fini izan *Ipar. da/du ad.* ‘amaitu, buka-
tu’
finitu, fini, finitzen. *Ipar. da/du ad.*
 ‘amaitu’, ‘bukatu’
finkagarri ‘finkatzen duena’
finkarazi, finkaraz, finkarazten. *dio ad.*
finkatu, finka, finkatzen. *du ad.:* *Saulek*
bere erregetza finkatu zuenean; zango-
ak non finkatzen zituen ikusi ere gabe;
bere egoitza Bilbon finkatzeko; *Do-
nostian finkatu dira e. Donostian ko-
katu dira.
finkatzaile
finki *Ipar.* ‘fermuki, irmoki’
finko izond.
finkotasun
finlandiar (herritarra)
finlandiera (hizkuntza) *Sin.* **suomiera**
fintasun
fio izan *Gip. da ad. Lgart.* ‘fidatu’
fiordo
firrinda *Ipar.*
firrindan
 firu* e. **piru**
firurika *Ipar.*
firurikatu, firurika(tu), firurikatzen.
Ipar. da/du ad. ‘birarazi’
fisika
fisikari iz.
fisiko izond.
fisiologia
fisiologiko
fisioterapia
fite *Ipar. eta Naf.*
fits
fitsik
fitxa
fitxategi
flakarazi, flakaraz, flakarazten. *Ipar. du*
ad. ‘ahularazi’

flakatu, flaka, flakutzen. *da/du* ad. 1 *Batez ere Ipar.* ‘ahuldu’. 2 *Heg.* ‘argaldu’

flakezia

flakia *batez ere Gip. Herr.*

flako *Batez ere Ipar.* ‘ahula’

flakotasun

flanela

flasko

flauta

flautista

flebitis

fleitean izan. *Ipar. da* ad. ‘sasoian izan’: *pilotari hori fleitean da egun.*

flexio *Gram.*

floka *Ipar.*

flora *Sin. landaredi*

florin (dirua)

fluor

fluoreszentzia

fobia

foka *Fam. Phocidae. Sin. itsas txakur*

foku

folklore

fondo h. **funts**

fonema

fonetika

fonetiko

fongafaletar (herritarra)

fonologia

fonologiko

foral

forja

forjari

forma

formal 1 ‘formazkoa, formari dagokiona’. 2 *Heg. Herr.* ‘zintzoa’

formaldatu, formalda, formaldatzen. *da/du* ad.

formaldu, formal(du), formalitzen. *Heg. da/du* ad. *Herr.* ‘formal, zintzo bihurtu’

formalismo

formalizatu, formaliza, formalizatzen. *du* ad.

formatu 1, forma(tu), formatzen. *da/du* ad.

formatu 2 iz.

formazio

formula

formulatu, formula(tu), formulatzen. *du* ad.

fortuna ‘zoria’

fortunatu, fortuna(tu), fortunatzen. *da* ad. *Lgart.* ‘gertatu, suertatu’: *fortunatu da horien etxetik dama gazte bat joatea.*

foru

Foru Aldundi

Foru Diputazio

Foru Erkidego: *Nafarroako Foru Erkidegoa.*

foruzale

foruzaletasun

fosfato

fosforeszentzia

fosforo

fosil

fosildu, fosil(du), fosiltzen. *da/du* ad.

foto

fotoelektriko

fotoelektrizitate

fotografia

fotografiatu, fotografia(tu), fotografia-tzen. *du* ad.

fotografiko

fotografo

fotoi *Fis.*

fotokonposaketa* e. **fotokonposizio**

fotokonposizio

fotokopia

fotometro

fragata

fraide

fraidegai

fraidego *Ipar.*

fraidetu, fraide(tu), fraidetzen. *da* ad.

fraidetza

fraile* e. **fraide**

fraka* e. **praka**

frakzio

frakzionario

framazon *Ipar.* ‘masoia’

franela* e. **flanela**

frango* e. **franko**

franko 1 zenb.: *duela franko urte; etxe frankotan ikusten den gauza; isurarazi diote negarra franko.*

frankotan: *frankotan esana.*

franko 2 'antzinako Frantziako herritarra'
frantses 1 (herritarra) *Sin.* **frantziar.** 2 (hizkuntza)
frantses(-)belar 'alpapa, luzerna'
frantses(-)porru 'zainzuria'
frantximant *Ipar. Pei.*
frantziar (herritarra) *Sin.* **frantses**
frantziskotar
freetowndar (herritarra)
freno
 frente* e. **fronte**
freskagarri
freskatu, freska, freskatzen. *da/du ad.*
fresko
freskotasun
freskura: *goizeko freskuran.*
frijiarazi, frijiaraz, frijiarazten. *dio ad.*
frijitu, friji, frijitzen. *du ad.*
frikari *Hizkl.*
frixtan *Ipar.* 'bat-batean'
froga 'zerbait egia dela finkatzeko edo egiaztatzeko balio duena': *euskararen antzinasunaren frogarik ez dute aurkitu han; *liburuaren lehen frogak e. liburuaren lehen probak.*
frogabide
frogaekin izond. 'ezin frogatuzkoa'
frogagarri
frogatza
frogarazi, frogaraz, frogarazten. *dio ad.*
frogatu, froga(tu), frogatzen. *du ad.:* *argudio egokiak erabili zituen haurraren aita zela frogatzeko; *lagunak frogatzeko esan zuen hori e. lagunak probatzeko esan zuen hori.*
 frogeta* e. **probeta**
fronte
frontoi 1 'arkitekturan erabilia'. 2 h. **pi-lotaleku**
fruitu
fruitutsu
fruta *Heg.*
 frutu* e. **fruitu**
fuel(-)olio
fuera *Herr.* 'alde!, kanpora!'
fuga 'musika-mota'
fula (hizkuntza)

fundamentu
fundatu, funda, fundatzen. *du ad.*
fundatzaile
fundazio
fundiarazi, fundiaraz, fundiarazten. *du ad.* 'suntsiarazi'
funditu, fundi, funditzen. *da/du ad.*
 1 *bonbilla funditu h. bonbilla erre.*
 2 *Ipar.* 'hondatu, desegin, suntsitu'
funikular
funsgabe izond.
funsgabekeria
funsgabeki
funsgabetasun
funski *Ipar.* 'benetan'
funts 1 'zerbaiten muina, oinarria'.
 2 'pertsonek ganora'. 3 (finantzetan-eta erabiltzen dena): *maileguaren funtsa eta korrituak.* 4 'lur ondasuna'
funtsean
funtsezko
funtsezkotasun
funtzio
funtzional
funtzionamendu
funtzionario
funtzionatu, funtziona, funtzionatzen. *du ad.* (*nor kasurik gabea*): *makina horrek ez du funtzionatzen = makina horrek ez du lan egiten, makina hori ez dabil.*
furfuria *Ipar.* 'haserre': *nahi bezainbat furfuria eta zalaparta.*
furfurian: *badoaz furfurian.*
furia
fuselaje
fusible
fusil
fusilarazi, fusilaraz, fusilarazten. *du ad.*
fusilatu, fusila, fusilatzen. *du ad.*
fusilatze
futbol
areto(-)futbol (lagunartean *fubito* deitzen zaio)
futbol(-)zelai
futbolari
 futbolin* e. **mahai(-)futbol**
futxo *Ipar.* (harridura adierazteko)

G

g (ge)**g** 'gramo'ren sinbolo nazioartekoa**gabardina****gabarra****gabe:** *argirik gabe; argi gaberik; argi gabe.***gabezia****gabi****gairai** *Accipiter nisus***gabon** *Heg.* 1 'gau on!'. 2 pl. 'Eguberriak'**Gabon(-)egun****Gabon(-)eske****Gabon(-)gau****Gabon(-)kanta****Gabon zahar****gabondar** (herritarra)**gaboronetar** (herritarra)**gaclera** (hizkuntza) *Sin. gaeliko***gaeliko** (hizkuntza) *Sin. gaclera***gai:** *zenbait gaitan aditua* (instrumentalean *-e-* hartzen du: *edozein gaiez mintzatu*).**gai izan** *da ad.***gailen****gailendu,** *gailen(du), gailentzen. da/du ad.***gailur****gailurreratu,** *gailurrera, gailurreratzen. da/du ad.: eguerdirako gailurreratu dira mendizaleak.***gailurtu,** *gailur(tu), gailurtzen. du ad.: haren idazkietan gailurtzen den gaia.***gain 1 iz.****-az gain****-en gain:** *bere gain hartu zuen lana.***-en gainean** 'i buruz'**gain behera** *adlag.***gainean****gainez(ka) egin****gainez gain ibili, joan****gainez gain irabazi** *Ipar.* 'erraz irabazi': *gainez gain irabazi zuten.***gain 2 iz.** 'esne gaina'**gainalde****gainazal****gainazpikatu,** *gainazpika, gainazpikatzten. du ad.***gainbalio****gainbegiratu 1,** *gainbegira, gainbegiratzten. du ad.***gainbegiratu 2 iz.:** *gainbegiratu bat eman, egin.***gainbehera iz.:** *erromatar inperioaren gainbehera.***gainbide****gaindegi****gaindi iz.** *eta izond.***-n gaindi** *postpos.: elkarrekin zebiltzan Galilean gaindi.***-z gaindi** *postpos.***gaindi egin****gaindiarazi,** *gaindiaraz, gaindiarazten. Ipar. du ad.***gaindidura****gaindika** *adlag.***gainditu,** *gaindi(tu), gainditzen. du ad.***gaindu,** *gain(du), gaintzen. du ad. h.***gainditu****gaineko 1** *Ipar.* 'soinekoa'. 2 *Heg.* 'otordu batean sarreraren ondoko jakia'**gainera** *adlag.***-z gainera** *postpos.: euskaraz ongi ikasteaz gainera, lan ikaragarria egin zuelako.***gainerako****gainerakoan****gainerateko** *Ipar. h. gainerako***gaineratu,** *gainera(tu), gaineratzen. da/du ad.***gainezka****gainezka egin****gaingiroki****gainka****gainkarga****gainkatu,** *gainka(tu), gainkatzen. du ad. 'arra emearen gainean jarri'***gainontzean** *Gip. eta Naf. h. gainerakoan***gainontzeko** *Gip. eta Naf. h. gainerako***gainzurikeria****gainzuritu,** *gainzuri, gainzuritzen. du ad.***gaiso*** *e. gaixo*

gaitasun**gaitu**, gai(tu), gaitzen. *da/du* ad.**gaitz 1** iz.**gaitz egin****gaitz erdi** adlag.**gaitz erran**, gaitz erraten. *Ipar.***gaitz esan**, gaitz esaten**gaitz 2** izond.**gaitz iritzi****gaitzaldi****gaitzeko** *Ipar. izlag.:* *gaitzeko arrakasta izan zuen.***gaitzerizko** *Jas.***gaitzeru****gaitzesgarri****gaitzesle****gaitzespen****gaitzetsi**, gaitzets, gaitzesten. *du* ad.**gaitzi izan** *Ipar. zaio* ad.: *deus ez zaio hain gaitzi nola eskergabekeria.***gaitzikor** *Ipar.***gaitzitu**, gaitzi(tu), gaitzitzen. *Ipar. da/zaio* ad.: *bikarioaren joko biziki gaitzitu zaitzaion Oxalderi.***gaitzizen**gaitzuru* e. **gaitzeru****gaixo 1** iz. eta izond. 'eria'. 2 izond. 'errukarria'**gaixoaldi****gaixobera** 'erikorra'**gaixotasun****gaixotegi****gaixoti** 'erikorra'**gaixotu**, gaixo(tu), gaixotzen. *da/du* ad.**gaizbera****gaizgabe** izond.**gaizki 1** adlag. 2 iz.: *ongiaren eta gaizkiaren arbola.***gaizkiagotu**, gaizkiago(tu), gaizkiagotzen. *da/du* ad.**gaizkile****gaizkin****gaizkinahi** iz.: *onginahia eta gaizkinahia.***gaizkitu**, gaizki(tu), gaizkitzen. *da/du* ad.: *gaixoa gaizkitu egin da.***gaizkoatu**, gaizkoa, gaizkoatzen. *da/du* ad. *Jas.:* *zauria gaizkoatu zaio.***gaizo** *Ipar. Adkor.* 'errukarria': *gaizo ni!***gaizpide****gaiztagin****gaiztakeria****gaiztasun** 'zailtasuna'**gaizto****gaiztoarazi**, gaiztoaraz, gaiztoarazten. *du* ad.**gaiztoki** adlag.**gaiztotasun****gaiztotu**, gaizto(tu), gaiztotzen. *da/du* ad.

1 'gaizto bihurtu'. 2 '(zauria) gaizkitu'

gajo *Gip.* (emakumezkoei dagokie)gakatu* e. **gakotu****gako** *Ipar.* 'giltza'**gakotu**, gako(tu), gakotzen. *Ipar. du* ad. 'giltzatu, giltzaz itxi'**galai****galaiiki****galaitasun****galanki****galanperna** *Cystoderma sp.; Lepiota sp.***galant****galanto** *Bizk.***galarazi**, galaraz, galarazten. *du* ad. 1 'eragotzi'. 2 'galtzera behartu'**galarazpen****galauts****galaxia****galbahe****galbide****galburu****galda****galdara****galdatu**, galda, galdatzen. *du* ad. 1 'goritu'. 2 *Ipar.* 'galdegin; eskatu'**galde 1** 'galdera, itauna'. 2 *Ipar.* 'eskaera'**galde-erantzunak****galdearazi**, galdearaz, galdearazten. *dio* ad.**galdegai****galdegile****galdegin**, galdegiten. *du* ad. 1 'galdetu'. 2 *Ipar.* 'eskatu'**galdeginarazi**, galdeginaraz, galdeginarazten. 1 *dio* ad. 2 *Ipar. du* ad. 'eskarazi'galdeikur* e. **galdera(-)marka****galdekatu**, galdeka, galdekatzen. *du* ad.

galdeketa
galdekizun
 galdemarka* e. **galdera(-)marka**
galdera
   galdera(-)marka
 galdetu, galde(tu), galdetzen. *du* ad.
galdetzaile
galdez
 galde-zeinu* e. **galdera(-)marka**
galdezka
galdu, gal, galtzen. *da/du* ad.
   galdu-gordean 1 'galtzeko zorian'.
   2 'noraezean, helbururik gabe'
galdukeria
galego (hizkuntza) *Sin.* **galiziera**
galeper *Coturnix coturnix*
galera 1 'galtzea'
galera 2 (itsasontzi-mota): *galeretara*
kondenatua.
galeria
galerna
galga
   galga eman
galgarau
galgarri
galgatu, galga(tu), galgutzen. *du* ad. 'gal-
   ga eman'
galiar (herritarra)
galipot *Sin.* **brea**
galiziar
galiziera (hizkuntza) *Sin.* **galego**
galkatu, galka, galkatzen. 1 *du* ad. 'mu-
   kuru bete'. 2* e. **kalkatu**
galkor
galoi 1 'neurri unitatea'. 2 'xingola'
galsoro 'gari soroa'
galtza pl.
galtzada
galtzadun
galtzaile
galtzamotz pl.
galtzar 'altzoa'
galtzarbe
galtze
galtzerdi
galzori
   galzorian
gambiar (herritarra)
gamelu *Camelus bactrianus*

ganadu
ganbara *Heg.* 'teilaupeko solairua'
ganbela
ganbelu *Lgart.* 'kirtena, inozoa'
ganbera 1 *Ipar.* 'logela'. 2 *Admin.:* *di-*
putatuen ganbera; merkataritza gan-
bera; ganbera musika.
ganbil *Sin.* **konbexu**
gandor
gandu
gandutu, gandu(tu), gandutzen. *da/du*
 ad.
ganer *Ipar.* 'ganbara'
ganga *Anat., Arkit.*
gangar *Bizk.* 1 iz. 'gandorra'. 2 izond.
   'ergela, harroa'
gangarkeria *Bizk.*
gangrena
ganibet
ganora
   ganoraz
   ganorazko
ganoragabe izond.
ganoratsu
gantz
gantzua
gantzudura
gantzugailu *Jas.* 'gantzua, ukendua'
gantzutu, gantzutu(tu), gantzutzen. *du* ad.
gapirio
gapoin *Ipar.* h. **kapoi**
gar 1 (suarena). 2 *Irud.* h. **kar:** *zure amo-*
dioaren kar saindua.
gara-1 'arbiaren eta beste landare ba-
   tzuen zurtoina'
 gara-2* *Ipar.* e. **geltoki**
garabi
garagar
garagardo
garagardotegi
garagarri 1 *Gip.* eta *Naf.* h. **ekain.**
   2 *Bizk.* h. **uztail**
garai 1 iz.: *Rubensen garaiko poeta.*
   2 izond.: *Normandia Garaia; Alpe Ga-*
raia.
   garaiz
garaiarazi, garaiaraz, garaiarazten. *dio*
 ad.
garaiera: *garaiera handiko mendi bat.*

garaiezin izond.
garaikide
garaikunde
garaile
garaipen
garaitasun: *zure arimaren handitasun eta garaitasuna.*
garaitia *Ipar. Jas.* ‘garaipena’
garaitiko *Ipar.* izlag. 1 ‘gainerakoa’.
 2 ‘goi(ti)koa’
garaitu, garai(tu), garaitzen. *du* ad.
garaitza *batez ere Bizk.* ‘garaipena’
garaitzaile
garaje
garandu, garan, garantzen. *Bizk. du* ad.
 ‘aleak kendu’
garaño
garapen
gararazi, gararaz, gararazten. *du* ad.
garatu, gara, garatzen. *da/du* ad.
 garatxa* e. **garatxo**
garatxo
garatzaile
garau: *garaurik ere ez da gelditu. Sin.*
ale, bihi
garautegi
garba ‘garrama, tresna’
garbai *Bizk.* ‘damua’
garbaitu, garbai(tu), garbaitzen. *Bizk. da*
 ad. ‘damutu’
garbantzu h. **txitxirio**
garbatu, garba(tu), garbatzen. *du* ad.
 ‘lihoa zehatu’
garbi izond. eta adlag.: *garbi azaldu digu auzia.*
argi eta garbi
garbi-ikuzi iz.
garbialdi
garbiarazi, garbiaraz, garbiarazten. *du*
 ad.
garbigailu
garbigarri
garbikeria
garbiketeta: *etxeko garbiketak egiten ari da; garbiketak egiteko ontziak.*
garbiki *Ipar.* ‘garbi’
garbikunde
garbiontzi
garbiro

garbitasun
garbitegi
garbitoki *Erl.:* *garbitokiko arimen bederatziurrena.*
garbitu, garbi(tu), garbitzen. *da/du* ad.
garbitzaile
garbizale
garbizalekeria
garbizaletasun
 gardabera* e. **kardabera**
garden
garden, garden(du), gardentzen. *da/du*
 ad.: *ura gardendu zenean, garbi agertu zen hondoa.*
gardenki adlag.
gardentasun
 gardu* e. **kardu**
garesti
garestiarazi, garestiaraz, garestiarazten.
du ad.
garestitasun
garestitu, garesti(tu), garestitzen. *da/du*
 ad.
garestitze iz.: *bizimoduaren garestitzea.*
gari
garil h. **uztail**
 garitxa* e. **garatxo**
garizuma
garmin
garmin, garmin(du), garmintzen.
da/du ad.
garo 1 *Gip.* ‘ira, iratzea’. 2 *Bizk.* ‘ihintza’
garondo
garraiarazi, garraiaraz, garraiarazten.
du ad.
garraiatu, garraia, garraiatzen. *du* ad.
garraio
garraiobide
garraiolari
garrantzi
garrantzizko
garrantzitsu
garrasi
garrasi egin
garrasika
 garraska* e. **karraska**
garratz
garrazkeria
garrazki

garraztasun

garraztu, garratz/garraztu, garrazten.
da/du ad.

garreztatu, garrezta, garreztatzen. *du* ad.

gartsu* e. **kartsu**

gartsuki* e. **kartsuki**

gartsutasun* e. **kartsutasun**

gartu, gar(tu), gartzen. *da/du* ad.

gartxu izond. ‘jan-edan urrikoa’

gartzela* e. **kartzela**

garun

garundegi

garuntxo

gas

gas(-)hodi

gasa* e. **gaza**

gasbide

gasdun

gaskoi

gasna *Lap.* eta *BNaf.* h. **gazta**

gasoil* e. **gasolio**

gasolina

(gasolina) zerbitzugune

gasolindegia h. (gasolina) zerbitzugune

gasolio

gastarazi, gastaraz, gastarazten. *du* ad.

gastatu, gasta, gastatzen. *da/du* ad.

gastatzaile

gasteropodo *Biol.*

gastronomia

gastu

gatazka

gatazkatsu

gatibatu, gatiba, gatibatzen. *du* ad.

gatibu

gatibualdi

gatibutasun

gatilu* e. **katilu**

gatu *Ipar.* h. **katu**

gatz

gatza bota

gatza eman

gatzaga

gatzagi

gatzarazi, gatzaraz, gatzarazten. *du* ad.

gatzatu 1, gatza, gatzatzen. *da/du* ad.

gatzatu 2 iz. *Bizk.*

gatzdun

gatzemaile

gatzgabe izond.

gatzil izond.

gatzobi

gatzontzi

gatzozpindu iz.

gatzun

gatzun(-)aska

gau (deklinabide berezia du: *gauk, gau-ri, gauren, gaez* mugagabea, eta *gauean, gaueko, gaeetik, gauera* singularrean)

gauaz

gau(-)eskola

gau eta egun

gau(-)lore *Mirabilis jalapa*

gau(-)mahai

gau on

gaualdi

gauaro

gaubeila

gaunenara *Ipar.* ‘saguzarra’

gauerdi

gauero

gaupasa iz.

gaur

gaur egun

gaur egunean

gaurko 1 izlag.: *gaurko lanak*. 2 ad-

lag.: *gaurko egin behar genuen hori*.

gaurkoan adlag. h. **gaur**

gaurko egunean

gaurko egunez

gaurkoz

gaurdaino

gaurdanik

gaurgero

gaurgoitik *Ipar.* ‘gaurdanik’

gaurkotasun

gaurkotu, gaurko(tu), gaurkotzen. *da/du* ad.

gautar

gautu, gau(tu), gautzen. *da/du* ad.

gautxori

gauza

gauza izan. *da* ad.

gauzaez *Bizk.* izond.

gauzain

gauzaki

gauzatu, gauza(tu), gauzatzen. *da/du* ad.

gaza ‘ehun mota’

gazela *Gazella*

gazi

gazi-geza

gazi-goza

gazigarri iz.

gaziki 1 adlag. 2 iz.

gazitasun

gazitu, gazi(tu), gazitzen. *da/du* ad.

gasna* e. **gasna**

gazta

gaztagile

gaztagintza

gaztaina

gaztainadi

gaztainondo *Castanea sp.*

gaztanbera

gaztandegi

gaztangin *Bizk.* ‘gaztagilea’

gaztaro

gazte

gaztean *Ipar.*

gazterik

gaztetan *Heg.*

gaztedi h. **gazteria**

gaztelania (hizkuntza) *Sin.* **espainiera**

gaztelera h. **gaztelania**

gaztelu

gazteria

gaztetasun

gaztetu, gazte(tu), gaztetzen. *da/du* ad.

gaztetxo

gaztigar* e. **astigar**

gaztigatu, gaztiga, gaztigitzen. 1 *dio* ad. ‘abisatu, ohartarazi’. 2 *Ipar.* *du* ad. ‘zigortu’

gaztigu 1 ‘abisua’. 2 *Ipar.* ‘zigorra’

gazur: *gaztari gazura atera. Odol gazura.*

ge “g” letraren izena

gedar* e. **kedar**

gehi ‘eragiketa sinboloaren deitura’

gehiago

are gehiago

ezin gehiagoan

gehiagoko(rik) gabe

gehiagorik

gehiagotan

gehiagotasun

gehiagotu, gehiago(tu), gehiagotzen. *du* ad.

gehiegi

gehiagian

gehiagizko

gehiagikeria

gehiagitxo

gehiagixko

gehien 1 izond. ‘nagusia’: *etxeke gehiena; seme gehiena.* 2 adlag.

gehieni(t)an

gehienez (ere)

gehienik

gehienbat

gehiengo

gehientsu adlag.

gehiarri

gehiakuntza

gehitu, gehi, gehitzen. *da/du* ad.

gehitxoago

gehixeago

gei* e. **gai**

gela

gelakide

gelari

gelatina

gelatzar

gelaxka (erleena)

gelbera

geldi

geldi egon

geldi-geldi

geldialdi

geldiarazi, geldiaraz, geldiarazten. *du* ad.

geldiera

geldigarri izond.

geldika ‘apurka, pittinka’

geldirik

geldi-geldirik

geldiro

geldi(ro)-geldiro

gelditasun

gelditu, geldi, gelditzen. *da/du* ad.

geldiune

geldo

geldoki adlag.

geldotasun

geldotu, geldo(tu), geldotzen. *da/du* ad.

geltoki: *tren-geltokia, autobus-geltokia.*

general* e. **jeneral**

genero

genetika

genetiko

genitibo

genoma

geodesia

geografia

geografiko

geografo

geologia

geologo

geometria

geometriko

georgetowndar (herritarra)

georgiar (herritarra)

georgiera (hizkuntza) *Sin. kartveliera*

gepardo *Acinonyx jubatus*

geraldi

geraleku

geranio *Geranium sp.*

gerarazi, geraraz, gerarazten. *du ad.*

geratu, gera, geratzen. *da/du ad.*

gerba ‘intxaurrondo, urritzondo edo gaztainondoaren lore arren multzo zintzilikaria’

gereta* e. **kereta**

gerezi

gereziando *Prunus avium*

geriza

gerizatu, geriza(tu), gerizatzen. *da/du ad.*

gerizpe

gerizpetu, gerizpe(tu), gerizpetzen. *da/du ad.*

gerla *Ipar.*

gerlari *Ipar.*

gerli

gernu

gernu(-)debeku: *gernu debekutik operatu dute.*

gero

eta gero (partizipioaren ondotik erabiltzen da, ez izenaren ondotik: *bilera bukatu eta gero etxera abiatu ziren; *bilera eta gero e. bileraren ondoren*)

-(e)z gero

geroago

geroagoko

geroago eta ...-ago

gero eta ...-ago

geroko 1 izlag.: *geroko bizitza.* 2 adlag.: *egitekoak geroko utzi.*

gerora

gerorako

geroztik(ak)o

geroaldi

gerok *gu* izord.aren era indartua

gerotxoago

geroxeago

geroztik

gerra

gerra(-)gizon h. **gerrari**

gerraontzi

gerrari

gerrate (gerra jakin bat edo gerra-denbora adierazteko): *bake-denboran eta gerratean.*

gerren

gerri 1 ‘giza gorputzaren zatia’. 2 ‘zuhaitz-enborra’

gerrialde

gerrikatu, gerrika, gerrikatzen. *da/du ad.*

gerriko iz.

gerrilla

gerrillari

gerruntze *Sin. kortse*

gertaberritu, gertaberri, gertaberritzen. *du ad. Jas.*

gertaera

gertakari

gertaketa ‘prestaketa’

gertakizun

gertakizun egon

gertaldi

gertaleku

gertarazi, gertaraz, gertarazten. *du ad.*

gertari

gertatu, gerta, gertatzen. *da/du ad.*

gerta ala gerta

zer gerta ere

gertu 1 adlag. ‘prest’. 2 adlag. eta izond. ‘hurbil’

gertu egon

gertuera ‘prestaera’

gerturatu, gertura(tu), gerturatzen. *da ad.*

gerturik
gertutasun
geruza
gesal
gesaldu, gesal(du), gesaltzen. *da/du* ad.
 ‘(elurra) urtu’
geu *gu* izord.aren era indartua
geun *Bizk.* iz. 1 ‘amaraun handia’. 2 ‘lau-
 soa’
geundu, geun(du), geuntzen. *Bizk. da/du*
 ad. ‘lausotu, gandutu’
geure
geureganatu, geuregana(tu), geuregana-
 tzen. *du* ad.
geurekoi
geuretu, geure(tu), geuretzen. *du* ad.
geurtz *Jas. Zah.* ‘datorren urtean’
geza
gazi-geza
gezatu, geza(tu), gezatzen. *da/du* ad.
gezi
geztera
gezur
gezur-jario iz. eta izond.
gezurra esan/erran
gezurretan
gezurrezko
gezurrontzi izond.
gezurtagen
gezurtarazi, gezurtaraz, gezurtarazten.
dio ad.
gezurtatatu, gezurta, gezurtatzen. *du* ad.
gezurti
ghanatar (herritarra)
gia (haragiarena)
gibel 1 ‘atzea’. 2 ‘erraia’
gibel(-)asmo
gibelalde
gibelamendu
gibelarazi, gibelaraz, gibelarazten. *du* ad.
gibelatu, gibela, gibelatzen. *da/du* ad.
gibelondo ‘ondorioa’
gibelori
gibelurdin *Russula virescens*
giboi *Hylobates sp.*
gida 1 ‘gidaria’. 2 ‘gidaritza’
gidabaimen
gidarazi, gidaraz, gidarazten. *du* ad.
gidari

gidaritza
gidatu, gida(tu), gidatzen. *du* ad.
gidatzaila
gider
gihar
 giharre* e. **gihar**
gihartsu
gihartu, gihar(tu), gihartzen. *da/du* ad.
gila
gilbor
giltza
giltza(-)hitz
giltzadura
giltzape
giltzapetu, giltzape(tu), giltzapetzen. *du*
 ad.
giltzari
giltzarri
giltzatu, giltza(tu), giltzatzen. *du* eta *da* ad.
giltzurrun
gillotina
gillotinatu, gillotina(tu), gillotinatzen. *du*
 ad.
gimnasia h. **gimnastika**
gimnasio
gimnastika
gimnospermo
gin
ginarra *Bizk.* ‘txilarra’
ginbail
ginbaildun
ginbalet
 ginda* e. **ginga**
gineaberriar (herritarra)
gineabissautar (herritarra)
ginear (herritarra)
 ginebra* e. **gin**
ginekologia
ginekologo
ginezeo
ginga
gingil
gingondo *Prunus cerasus*
ginoan *Bizk.* ‘neurrian, heinean’: *ahal*
dugun ginoan saiatuko gara lana bu-
rutzen.
giputz 1 ‘gipuzkeraz mintzatzen dena’.
 2. ‘gipuzkoarra’
gipuzkera

gipuzkoar (herritarra)
girgil ‘xingola’
girgileria
girgilu ‘presoak lotzeko burdina’
girstino *Lap.* eta *BNaf.* ‘kristaua’
girstinoki *Lap.* eta *BNaf.* ‘kristauki’
girstinotasun *Lap.* eta *BNaf.* ‘kristautasuna’
girstinotu, girstino(tu), girstinotzen.
Lap. eta *BNaf. da/du ad.:* ‘kristautu’
giro
giro egon
giro izan. *da ad.*
giroskopia
girotu, giro(tu), girotzen. *da/du ad.*
girtain *Ipar.* h. **gider**, **kirten**
girten* e. **kirten**
gisa
-en gisako
-en gisan postpos.
-en gisara postpos.
-en gisaz postpos.
gisako izond. ‘(pertsonez) egokia, atsegina’
gisats *Bizk.* h. **isats**
gisu *Ipar.* eta *Naf.* ‘karea’
gisuki *Ipar.* eta *Naf.*
gisuztatu, gisuzta, gisuztazen. *Ipar.* eta *Naf. du ad.*
gitarra
gitarrista
gitxi* e. **gutxi**
gizabanako
gizaberritu, gizaberri, gizaberritzen.
da/du ad.
gizabete ‘gizakiaren neurria’
gizabide
gizabidetsu
gizadi
gizagaixo
gizagajo* e. **gizagaixo**
gizagaldu
gizajale
gizajende
gizajo *Lgart.* ‘gizagaixoa’
gizaki
gizakume
gizalde *batez ere Ipar.* ‘giza taldea’
gizaldi
gizaldra *Bizk.* ‘giza taldea’

gizalege
gizarte
gizartekoi
gizartekotu, gizarteko(tu), gizartekotzen.
da/du ad.
gizarteratu, gizartera(tu), gizarteratzen.
da/du ad.
gizaseme
gizatasun
gizateria *Bizk.*
gizatxar
gizatxarkeria
gizatxartu, gizatxar(tu), gizatxartzen.
da/du ad.
gizen 1 izond. 2 iz.
gizenarazi, gizenaraz, gizenarazten. *du ad.*
gizendu, gizen(du), gizentzen. *da/du ad.*
gizenkor
gizentasun
gizeraile
gizon
gizondu, gizon(du), gizontzen. *da/du ad.*
gizonezko
gizongai
gizonkeria
gizonki adlag.
gizontasun
gizontxo
gizotso
glizerina
gloria ‘otoitz-izena’ (beste adierazkizunetarako, ik. **aintza**, **loria**)
glosa
glukosa
goait *Ipar.* ‘zain, erne, adi’
goaitan ‘zelatan’
goaitatu, goaita, goaitatzen. *Ipar. du ad.*
1 ‘zain egon’: *goaitatzen zaitut.*
2 ‘zaindu’
goarda* e. **guarda**
goardazibil* e. **guardia zibil**
goardia* e. **guardia**
gobada ‘lixiba’
gobernadore
gobernamentu
gobernari
gobernatu, goberna, gobernatzen. 1 *du ad.:* *herrialde bat gobernatu; bere artaldea ongi gobernatzen duena.* 2 *du ad.* ‘jokatu, portatu’

gubernatzaile
gobernu
godalet *Ipar.*
godalet(-)dantza
godo
gogabera izond.
gogaide
gogaidetasun
gogaikarri
gogait egin
gogait eragin
gogaitarazi, gogaitaraz, gogaitarazten.
du ad.
gogaitu, gogait, gogaitzen. *da/du* ad.
gogaldi
gogamen
goganbehar *Jas.*
goganbehartu, goganbehar(tu), goganbehartzen. *da* ad. *Jas.*
gogapen
gogara adlag.
-en gogara
gogarte
gogartetsu
gogatu, goga, gogutzen. *batez ere Zub.*
du ad. ‘norberaren iritzira erakarri’
gogo
gogo(a) hartu
gogoak eman
gogoan hartu
gogoan erabili
gogo eman
gogo izan: *egin gogo dut.*
gogo(-)jardun iz.
gogoz kontra
gogoangarri
gogobete, gogobetetzen. *da/du* ad. (*nor* kasua beti pertsona): *norbait zerbaitekin / zerbaitez gogobete da; zerbaitek norbait gogobetetzen du.*
gogobetegarri
gogobeteko izlag.
gogoeta
gogoeta egin
gogoeta egon *Ipar.*
gogoetagarri 1 *Ipar.* ‘kezkarria’.
 2 ‘gogoeta eragingarria’
gogoetatsu

gogoetatu, gogoeta(tu), gogoetatzen.
 1 *Ipar. da/du* ad. ‘kezkatu’. 2 *da* ad. ‘gogoeta egin’
gogoko izlag. eta izond.
gogoko izan. *da/du* ad.: *ikasle bihurriak zituen gogoko.*
gogor
gogor egin
gogor hartu
gogorrean
gogoragarri
gogorakizun
gogoramen
gogorarazi, gogoraraz, gogorarazten. *dio* ad.
gogoratu, gogora, gogoratzen. 1 *da/du* ad. ‘burura etorri, burura ekarri’: *ezin gogoratu naiz haren izenaz; gogora ezazu lehen zer esan dugun.* 2 *zaio* ad. ‘bururatu, otu’: *halako batean gogoratu zaio lan horri ekitea.*
gogorkeria
gogorki
gogorrazazi, gogorrazaz, gogorrazazten.
du ad.
gogortasun
gogortu, gogor(tu), gogortzen. *da/du* ad.
gogortxo
gogorxko
gogotik
gogotsu
gogoz
gogoz kontra
gogoz kontrako
gogozko
gohaindu, gohain, gohaintzen. *Ipar. da/du* ad. ‘gogaitu’
goi
goi(-)nafarrera
goi(-)maila
goiaingeru
goialde
goi-behe iz.: *kritikariak hartu dizkio poemari goi-beheak eta luze-laburrak.*
goibel
goibelaldi
goibelarazi, goibelaraz, goibelarazten.
du ad.
goibeldu, goibel(du), goibeltzen. *da/du* ad.

- goibeldura**
goibelkor
goibeltasun
goien izond. eta iz.
goiko
 goilare* e. **koilara**
 goipe* e. **koipe**
goitar
goitasun
goiti
   goitiko
goiti-beheiti
goitiarazi, goitiaraz, goitiarazten. *du ad.*
   ‘altxarazi’
goitika *Ipar.* adlag. eta iz.
   goitika egin
goititu, goiti(tu), goititzen. *Ipar.* eta *Naf.*
   da/du ad.
goitzen
goitu, goi(tu), goitzen. *du ad.*
goiz
goizalde ‘egunsentia’ (*goizaldea lanean
   eman dute e. goiza, goiz-partea...)
goizdanik
goizerdi
goizero
goizik adlag.
goiztiar
goiztiri *Ipar.* ‘egunsentia’
goiztxo
gol
goldaketa
goldatu, golda, goldatzen. *du ad.*
golde
goldelari
golf *Sin.* **kali(-)joko**
golko *Geogr.:* *Bizkaiko Golkoa; Liongo*
   Golkoa.
goma
gomendagarri
gomendatu, gomenda, gomendatzen.
   1 *du ad.:* *Salbatzaileak hitzez gomen-*
   datu diguna. 2 *zaio ad.:* *zure errukiari*
   gomendatzen natzaio.
gomendio
gomit h. gonbit
gomitatu, gomita, gomitatzen. *du ad. h.*
   gonbidatu
- gomuta**
   gomuta izan. *du ad.:* *ez dut gomuta*
   zer esan zidan.
gomutagarri
gomutarazi, gomutaraz, gomutarazten.
   dio ad.
gomutatu, gomuta(tu), gomutatzen.
   da/du/zaio ad. ‘oroitu’: *oraindik ondo*
   gomutatzen naiz horretaz; gomutatu
   zuen ugazabaren esana; gomutatu zaio
   ez dituela oraindik etxeko lanak egin.
gona
   gona-barren: *gona-barrena hartu.*
gonadun
gonazale *Lgart.*
gonbidatu, gonbida, gonbidatzen. *du ad.:*
   Mikelek bere festara gonbidatu nau.
gonbit
gonbito
gonburu *Bizk.* adlag. ‘mukuru’
   gonburu egin
gongoil
goniometro
gontz *Ipar.* pl. ‘(atearen) erroak’
gopor
gor
gora
   azpikoz gora
   gora jo
gorabehera: *eragozpen horiek gorabe-*
   hera, aurrera egitea erabaki dute; go-
   rabehera handiak izan dituzte.
   gutxi gorabehera
goragale
goragarri
goraintzi: *etxekoei goraintzi; semeak go-*
   raintziak igorri dizkigu.
goraipamen
goraipatu, goraipa, goraiatzen. *du ad.*
gorakada
goraki adlag.
goraldi
goraltxatu, goraltxa, goraltxatzen. *Ipar.*
   du ad.
goranahi
gorapen 1 ‘goratzea’. 2 ‘ilgora’
gorarazi, goraraz, gorarazten. *du ad.*
gorarik *Ipar.:* *kopeta gorarik zebilen.*

goratasun 1 'garaitasuna': *Ama Birjinaren goratasuna*. 2 'garaiera, altuera'
goratik *Ipar*.
goratu, gora(tu), goratzen. *da/du* ad.
goratzaile
goratzapen
goraxko
gorazarre
gorbata
gorbatadun
gordailu
gorde, gordetzen. *da/du* ad.
gordean adlag.: *bekatariak eginagatik bekatu ustez gordean*.
gordearazi, gordearaz, gordearazten. *du* ad.
gordegarri 'babesgarria'
gordegia *Ipar*. 'ezkutalekua'
gordeka
     gorde-gordeka
     gordeketan
     kuku-gordeka
gordeleku
gordetegi
gordetzaile
gordezale
gordin
     gordinik
gordindu, gordin(du), gordintzen. *da/du* ad.
gordinkeria
gordinki
gordintasun
goren
     gorenaz (ere) *Ipar*. 'gehienez ere'
     goreneko
     gorengo
goresgarri
goresle
goresmen
gorespen
goretsi, goretz, goretzen. *du* ad.
gori
goriarazi, goriaraz, goriarazten. *du* ad.
gorila *Gorilla gorilla*
goritasun
goritu, gori(tu), goritzen. *du* ad.
gor-mutu
goroldio *Cl. Musci*

gorosti *Ilex aquifolium*
gorotz
goroztegi
 gorporazio* e. **korporazio**
gorpu
gorputz
     gorputz(-)adar
     gorputz(-)enbor
gorputzaldi
gorpuzdun
gorpuzgabe izond.
gorpuzkera
gorpuzki iz. 'erlikia'
 gorpuzkin* e. **gorpuzki**
gorpuztu, gorpuzt/gorpuztu, gorpuzten. *da/du* ad.
gorraize
gorrantz
gorrasta
gorreri
gorri
gorriarazi, gorriaraz, gorriarazten. *du* ad.
gorrikara
gorrimin
gorrina 1 'elgorria'. 2 'landareen gaitza'
gorringo
gorriño *Ipar*. 'gorrixka'
gorritasun
gorritu, gorri(tu), gorritzen. *da/du* ad.
gorriune
gorrixka
gorrizta
gorrotagarri
gorrotarazi, gorrotaraz, gorrotarazten. *dio* ad.
gorrotatu, gorrota, gorrotatzen. *du* ad.
gorroto *Sin. herra*
     gorroto izan. *du/dio* ad.
gorte
gortina h. **errezel**
gortu, gor(tu), gortzen. *da/du* ad.
goru
     goruetan adlag.
gorulari
gosaldu, gosalt, gosaltzen. *du (Heg.)* edo *da (Ipar.)* ad.
gosari
gose 1 iz. 2 izond.: *zerri goseak ezkurra amets*.

- gose izan**
goseak egon
gosebera *Liter.*
gosegarri: *elurra bere aroan asegarri, handik kanpoan gosegarri.*
gosekil *Bizk.*
goserik
gosete
gosefi
gosetu, gose(tu), gosetzen. *da/du ad.*
gostu* e. **gustu**
gotiko
gotor
gotorleku
gotortasun
gotortu, gotor(tu), gotortzen. *da/du ad.*
gotzain
gotzainburu
gotzaindegi
gotzaindu, gotzain(du), gotzaintzen. *da/du ad.*
gotzaingo
gotzaintza
goxatu, goxa, goxatzen. *da/du ad. Adkor.*
goxo *Adkor.*
gozabide
gozagailu *Ipar.* ‘gozagarría’
gozagarri
gozakaitz
gozaldi
gozamen 1 ‘atsegina, bozkarioa, poza’.
 2 ‘ondasunak erabiltzea eta horien etekinak eskuratzea’: *ondasun horietarik bat bere-berea du, eta bestea gozame-nezkoa.*
gozarazi, gozaraz, gozarazten. *du ad.*
gozatsu
gozatu, goza, gozatzen. *da/du ad.*
gozo izond. eta iz.
gozogabe izond.: *gaurko bizimodu gozogabea.*
gozogile
gozogintza
gozokeria
gozoki 1 iz.
gozoki 2 *Ipar.* adlag.
gozoro
gozotasun
gozotegi
- gozozale**
gr* e. **g**
grabatu, graba, grabatzen. *du ad.*
gradiente *Fis.*
gradu
grafia
grafiko
grafito
grafologia
grafologo
grama* e. **gramo**
gramatika
gramatikal
gramatikari
gramo
granada (jaurtigaia)
granito
grazia
greba
greko 1 (herritarra) *Sin. greziar.* 2 (hizkuntza) *Sin. greziera*
grenadar (herritarra)
greziar (herritarra) *Sin. greko*
greziera (hizkuntza) *Sin. greko*
grina
grinagarri
grinarazi, grinaraz, grinarazten. *du ad.*
grinati *Ipar.*
grinatsu
grinatu, grina(tu), grinatzen. *Ipar.*
 1 *da/du ad.* ‘arduratu, kezkatu’. 2 *da ad.* ‘joera izan’: *idoloetara grinatu ziren.*
gripe
gris
groenlandiera (hizkuntza)
grua* e. **garabi**
gu
guanianera (hizkuntza)
guarda 1 *batez ere Ipar.* ‘mugazaina’.
 2 *Heg. h. -zain, zaintzaile*
guardasol *Heg. Lgart.* ‘aterkia’
guardia h. 1 **zaintza.** 2 **zaintzaile, udaltzain,** etab.
guardia zibil
guatemalar (herritarra)
gubia
guda h. **gerra**
gudagizon h. **gerra(-)gizon, gerrari**
gudalburu

gudaldi
gudaletxe ‘kaserna, kuartela’
gudamutil
gudari
gudaritza
gudaroste h. **armada**
gudu
gudu-eten
guduka iz.
gudukarazi, gudukaraz, gudukarazten.
du ad.
gudukatu, guduka(tu), gudukatzen.
da/du ad.: *etsai bortitzenekin guduka-*
tu dira (ez *gudukatu dute); beti gu-
dukatu ditu bere etsaiak.
gudulari iz. eta izond.: *herri gudularia.*
guganatu, gugana(tu), guganazten. *da/du*
ad.
guhaur *gu* izord.aren era indartua
gujaratera (hizkuntza)
gune
gupida
gupida izan
gupidagabe izond.
gupidagarri
gupidatsu
gupidatu, gupida(tu), gupidatzen. *du ad.*
gupidetsi, gupidets, gupidesten. *du ad.*
gur egin
gur-gur egin
gura
gurako izlag.: *bere gurako gaia em-*
ten badiote.
gura izan, gurako. *du ad.*
guraize pl. *Sin. aiztur, artazi*
gurari
guraritu, gurari(tu), guraritzen. *du ad.*
guraskide ‘ezkonlagunen gurasoak elka-
rrekiko’
guraso (pl. da gehienetan; zenbait tes-
 tuingurutan erabil daitezke *guraso bat*
bezalakoak)
gurata adlag.: *gurata egin dute horrela.*
gurbil 1 iz. ‘pitxerra’
gurbil 2 izond. *Liter.* ‘zuhurra, prestua’
gurbitz *Arbutus unedo*
gurdi
gurdibide
gurdikada

gurdizain
gureganatu, guregana(tu), gureganazten.
da/du ad.
guren
guretu, gure(tu), guretzen. *da/du ad.*
gurgarri
guri
guriarazi, guriaraz, guriarazten. *du ad.*
gurikeria
gurin
guritasun
guritu, guri(tu), guritzen. *da/du ad.*
gurpen h. **gurtza**
gurpil
gurtu, gur(tu), gurtzen. 1 *Ipar. da ad.*
 ‘makurtu’. 2 *du ad.* ‘adoratu’
gurtza
guruin: *malko-guruinak.*
gurutzada
gurutzadura
gurutzatu, gurutza, gurutzatzen. 1 *du*
ad.: *zangoak gurutzatu.* 2 *da/du ad.:*
atean gurutzatu gara. Kanean gurutzat-
tu dugun laguna.
gurutze
gurutzefika *Ipar.* iz. ‘Kristoren irudia
 duen gurutzea’
gurutzefikatu, gurutzefika(tu), gurutze-
 fikatzten. *Ipar. du ad.*
gurutzegram h. **hitz gurutzatuak**
gurutziltzatu, gurutziltza, gurutziltza-
 tzen. *du ad.*
gustagarri
gustatu, gusta, gustatzen. *zaio ad.*
gustu
gustuko
gustura
gutar
gutartean *Ipar.* eta *Naf.* ‘gure artean’
gutarteko
guti *Ipar.* ‘gutxi’
gutiz gehienak ‘ia denak’
gutixko
gutizia
gutiziagarri
gutiziarazi, gutiziaraz, gutiziarazten. *du*
ad.
gutiziatsu

gutziatu, gutzia(tu), gutzizaten. 1 *du* ad. ‘biziki desiratu’. 2 *da/du* ad. ‘gutzi-
ziaz bete’

gutizios(o) h. gutziatsu

gutun

gutun-azal

gutxi: *hamarrak hamar gutxi; hamarrak
hamar gutxiago; hamarrak hamar gu-
txitan; hamarrak hamar gutxiagotan.*

gutxiago

gutxi bat ‘pixka bat, xorta bat’

gutxieneko

gutxiegi

gutxienez

gutxiarik

gutxi gorabehera

gutxitan

gutxiagotu, gutxiago(tu), gutxiagotzen.
du ad.

gutxiarazi, gutxiaraz, gutxiarazten. *du* ad.

gutxiengo

gutxiespen

gutxietsi, gutxiets, gutxiesten. *du* ad.

gutxika adlag.

gutxitu, gutxi(tu), gutxitzen. *da/du* ad.

gutxitxo

gutxiago

guyanar (herritarra)

guzi h. guzti

guzti: *hau guztia; bide hartan guztian;
horiekien guztiekin; hau guztiau; hori
guztiori.*

eta guzti

guztian

guztiarekin ere

guztira

guztiz

guztiahaldun

guztizko izlag.

H

h (hatxe)

haatik

habaila

habailari

habanar (herritarra)

habe 1

habe 2 *Ipar.* ‘ezpara’

habearte

habia

habitat

haboro *Zub.* ‘gehiago’

haborokin

habuin *Zah.* h. **hagun**

haga

hagin 1

haginak erakutsi

hagine(ta)ko min

hagin 2 *Taxus baccata*

haginka adlag.

haginka egin

haginkada

haginkari

hagiografia

hagitx ‘asko, oso’

hagitzez ...-ago

hagoan *Zah.* ‘orekan’

hagun

haia-haia *Ipar.* adlag. ‘arin, laster’

haidor *Ipar.* ‘burgoia, harroa’

haikatu, haika, haikatzen. *Ipar.* *da* ad.
‘jaiki’

hain

hain zuzen (ere)

haina izord. ‘delako pertsona hura’: *nor
ere etorriko baita, haina ene laguna da.*

haina* e. **adina**

hainbat

hainbatean ‘erdipurdi, hainbestean’

hainbateko izlag.

hainbat ...-en *batez ere Bizk.:* *hainbat
lasterren erabaki.*

hainbatenaz... non

hainbatetan

hainbat gaizto(ago) ‘(-entzat) okerra-
go’: *hainbat gaizto(ago) egiten ez du-
tenentzat.*

hainbat hobe(to): *ikusten dut zenbaiten aurpegia arintzen: hainbat hobe!*
hainbat izan. *da ad.:* bizkaitar guztientzat hainbat da “sartzea” edo “sartutea”.
hainbateko iz.
hainbertze *Lap.* eta *Naf.* h. **hainbeste**
hainbertzenarekin
hainbeste
hainbestean: *orduko hainbestean lan egiten dute; —zer moduz? —hainbestean!*
hainbesteko izlag.
hainbestetan
hainbeste(ta)raino
hainbesteko iz.
haiotz* e. **aihotz**
haitada *Ipar.* ‘saioa’: *bazkal ondoan gaur izan dira bertso-haitada beroak.*
haitiar (herritarra)
haitz 1
haitz 2* e. **haritz**
haitzarte
haitzulo
haitzur* e. **aitzur**
haitzurdin ‘marmola’
haizarazi, **haizaraz**, **haizarazten**. *du ad.*
haizatu, **haiza**, **haizatzen**. *da eta du ad.*
haizatzaile
haize
haize alde *Ipar.* adlag.: *haize alde, nornahik egin dezake auzapez baten lana.*
haizea **poparean**
haize(-)bolada
haize(-)burrumba *Lap.* eta *BNaf.*
haize egin
haize hego ‘hego haizea’
haize eman
haize(-)errota
haize kirri *Meteorol.*
haize kontra *Ipar.* adlag.
haize-laster iz.
haize(-)oihal *Sin.* **bela**
haize(-)orratz
haize(-)zirimola
haize(-)zurrunbilo
haizealde
haizealdi

haizebe
haizeberritu, **haizeberri**, **haizeberritzen**.
da/du ad.
haizebide
haizegune
haizemaile
haizeño
haizetako ‘automobilaren aurreko kristala’
haizete
haizetsu
haizetxo
haizeztatu, **haizezta**, **haizeztatzen**. *du ad.*
haizeztatze
haizkora* e. **aizkora**
haizpe
haizu izan *Ipar.* *da ad.* ‘zilegi izan’
hala
hala-hala *Ipar.* adlag. ‘berdin-berdin’
hala ere *Sin.* **halere**
hala eta guztiz ere
hala nola 1 ‘adibidez’. 2 *Ipar.* ‘bezala’: *jauregiko eskailerak berrituak izan dira, hala nola zureriaren bertze zati asko.*
hala... nola
hala-hola ‘ez oso ongi’
hala-holako
halarik ere
halabehar
halabeharrez
halabeharrezko izlag.
halaber *Sin.* **orobat**, **berebat**
halabiz
halakatu, **halaka**, **halakatzen**. *Ipar.* *da/du ad.*
halako
halako bat egin: *hitz eder horiek aditzeak halako bat egiten digu.*
halako batean
halako eran... non
halako gisan... non
halako moldez... non
halakoxe
halan *Bizk.** e. **hala**
halatsu
halaxe
halere *Sin.* **hala ere**
halogeno
haltsar *pl. Liter.* ‘erraiak’

haltz *Alnus* sp.
haltzari* e. **altzari**
hamabi
hamabiko iz.
hamabina
hamabiren iz.
hamabortz *Ipar.* eta *Naf.* h. **hamabost**
hamabosgarren
hamaboskari iz.
hamabosna
hamabost
hamabostaldi
hamabosteroko h. **hamaboskari**
hamahiru: *atzoko hirurak etorri ziren, baina beste hamahiruak etxean gelditu ziren.*
hamaika: *hamaika pertsona dira; hamaika lan egin du.*
hamaikagarren
hamaikatxo: *hamaikatxo aldiz errepikatu zigun hori irakasleak.*
hamaiketako iz.
hamalau: *atzoko laurak etorri ziren, baina beste hamalauak etxean gelditu ziren.*
hamalaudun *Sin.* **soneto**
hamar: *hamarrez gero = hamarrak ezkerro.*
hamargarren
hamarkada
hamarna
hamarraldi
hamarratz *Astacus* sp. eta *Carnicus* sp. eta *Pachygrapsus* sp.
hamarreko iz.
hamarren
hamarretako iz.
hamartar izond.
hamasei
hamazazpi
hamazortzi h. **hemezortzi**
hamikatu *Ipar.* izond. '(goseak) akitua': *goseak (edo gosez) hamikatua.*
hamster *Cricetus* sp. eta *Mesocricetus* sp.
hamu* e. **amu**
han
handik hara
handik hona
han-hemenka

hanbat* e. **hainbat**
handi
handi-mandi
handiagotu, *handiagotu,* *handiagotzen.* *da/du* ad.
handiarazi, *handiaraz,* *handiarazten.* *du* ad.
handietsi, *handiets,* *handiesten.* *du* ad.
handigarri
handigura iz. eta izond.
handikari 'handizalea'
handikeria
handiki 1 iz.
handiki 2 *batez ere Ipar.* adlag. *g.er.* 'handizki'
handinahi iz. eta izond.
handinahikeria
handinahiko izond.
handinahitasun
handiro
handitasun
handitsu 'handitua, batez ere mamitsua'
handitu, *handi(tu), handitzen.* *da/du* ad.
handitxo
handiuste *Sin.* **hantuste**
handixko
handizale
handizka: *handizka saldu, erosi.*
handizkatu, *handizka(tu), handizkatzen.* *du* ad. 1 'goraipatu'. 2 'zerbait den baino handiagotzat eman'
handizki 1 adlag.
handizki 2 iz. *g.er.* 'handikia'
hangar 1 'hegazkinak gordetzeko aterpe'. 2 *Ipar.* 'aterpe hormaz itxi gabea'
hangare* e. **hangar**
hanitz* e. **anitz**
hanka 1 *Heg.* 'oina, zangoa'. 2 *Ipar.* 'aldaka, mehaka'
hanka-arin
hanka egin
hanka(-)hezur
hanka-hutsik
hanka(-)joko
hanka-luze
hanka-motz
hanka-okor
hanka(-)zain
hankaz gora

hankabiko**hankape** 1 iz. 2 adlag.**hankaperatu**, hankapera, hankaperatzen. *du* ad.**hankarte****hankazpi****hanoitar** (herritarra)**hanpadura** *Sin. enfasi***hanparazi**, hanparaz, hanparazten. *du* ad.**hanpatu**, hanpa, hanpatzen. *da/du* ad.**hantarazi**, hantaraz, hantarazten. *du* ad.**hantu**, hant(u), hantzen. *da/du* ad. 'puztu'**hantura****hantuste** *Sin. handiuste***har** (animalia)**hara****harago****hara han****hara hemen****hara hor****harantz-honantz****harabartu**, harabar, harabartzen. *da* ad.*Liter.* 'harrek jan'**haragi****haragi bizi(t)an** (egon, jarri)**haragi egin:** *hitza haragi egin zen.***haragita(ra)ko****haragi(-)uzte****haragi(-)xerra****haragizale****haragizko****haragijale****haragikeria****haragikoi****haragitsu****haragitu**, haragi(tu), haragitzen. *da* ad.**haragitze****haraindi:** *mugaz haraindi(an, -ko, -tik, -ra).***harakai** 'haragitako aberea'**harakin****harakintza****harakiri****harako:** *harako Cervantesek aipatzen zuen lanbide hura.***haran****hararetar** (herritarra)**harat-honat** iz., batez ere pl.: *gerraren harat-honatak.***harategi****haratu**, hara(tu), haratzen. *da* ad.harbi* e. **arbi****harbide** 'harrizko bidea'harbitxi* e. **harribitxi****harea****hareatsu****hareatza****harenganatu**, harengana(tu), harenganatzten. *da/du* ad.harez gero* e. **harrezkero****hargailu:** *uhin hargailua.***harganatu**, hargana, harganatzen. *Heg. da* ad.**hargin****hargintza****hari****harik eta:** *lan honetan jarraituko dugu, harik eta bukatu arte.***haril****harildu**, haril(du), hariltzen. *du* ad.**harilkai****harilkatu**, harilka, harilkatzen. *du* ad.**harilketa****harilko** *Ipar.* h. **haril**haristatu* e. **hariztatu****haritz** *Quercus sp.***hariztatu**, harizta, hariztatzen. *du* ad.**harizti****harjo** 1 iz.: *sagar honek harjoa du.*
2 izond.: *obra hilak, harjoak, hutsalak.***harkaitz****harkaitz(-)zulo****harkaizpe****harkantoi****harlandu****harlauza**harma* e. **arma**harmagin* e. **armagin****harmaila****harmailu**harmarri* e. **armarri**harmategi* e. **armategi****harmonia****harmonium****harnabar** h. **harrinabar****haro** *Ipar.* 'zarata'haro* e. **aro** 2harotz* e. **arotz**

harpa 1 ‘musika-tresna’. 2 ‘arranpa’

harpa jo

harpe

harpide

harpidedun

harpidetu, harpide(tu), harpidetzen.
da/du ad.

harpidetza

harpoi* e. **arpoi**

harrabots

harramantza

harramantzatsu

harramazka

harramazkatu, harramazka(tu), harramazkatzen. *du* ad.

harrapagailu

harrapaka

harrapakeria

harrapaketa

harrapakin

harraparazi, harraparaz, harraparazten.
dio ad.

harrapari

harrapatu, harrapa, harrapatzen. *du* ad.

harrapatzaile

harrapazka *Gip.* eta *Naf.* h. **harrapaka**

harrarazi, harraraz, harrarazten. *dio* ad.

harrarte ‘haitzen arteko igarobidea’

harraska

harreman

harreman(-)hauste

harrera

harresi

harresitu, harresi(tu), harresitzen. *du* ad.

harrezkero

harri

harri bizi

harri(-)erauntsi

harri eta belarri: *harri eta belarri*
eginik, eta lur jorik gelditu nintzen.

harri eta zur

harri(-)koskor

harri(-)meta

harri(-)min

harri preziatu

harri(-)ukaldi

harri xehe

harri zabal

harri bitxi* e. **harribitxi**

harriabar

harriarazi, harriaraz, harriarazten. *du* ad.

harribitxi

harridura

harridura(-)marka

harridura-ikur* e. **harridura(-)marka**

harrigarri

harrigarriro

harrigarritasun

harrika adlag.

harrikada

harrikarazi, harrikaraz, harrikarazten.
du ad.

harrikatu, harrika(tu), harrikatzen. *du* ad.

harrikatzen

harriko iz.

harriko egin

harrimen

harrinabar

harrite

harritsu

harritu, harri(tu), harritzen. *da/du* ad.

harritza

harritzar

harritzeko: *harritzekoa da hori berandu*
ibiltzea.

harrixka

harriztatu, harrizta, harriztazen. *du* ad.

harro

harroaldi

harrobi

harroin

harrokeria

harroki adlag.

harroputz

harropuzkeria

harropuztu, harroputz/harropuztu, harropuzten. *da* ad.

harrotasun

harrotu, harro(tu), harrotzen. *da/du* ad.

harroxko

harrukaldi* e. **harri(-)ukaldi**

hartakotzat

hartan: *hartan, bukatu zen jokoa eta gure*
bost gizonok hartu zuten etxerako bidea.

hartara: *hartara, ez luke gehiagoren be-*
harrik.

harta(ra)ko: *euskaltzain ohorezko izen-*
datu direnei hartako sinestamendua

- emango zaie; ez zuen, hartako bazen ere, herriko karguetan sartu nahi.*
- harta(ra)kotasun:** *organoak hartarakotasuna behar du.*
- hartara(tu), hartara(tu), hartaratzen.** *da/du ad.*
- hartu, har, hartzen.** *du ad.*
bere (neure...) buruaz hartu
elkar hartu
hartu-eman h. **harreman**
hartxintzar
hartz *Ursus sp.*
hartzaille
hartze
hartze izan *Ipar.* ‘mereziz izan, zor izan’: *hiltzea hartze du.*
- hartzedun** *Ipar.* h. **hartzekodun**
hartzeko iz.
hartzekodun
hartzi* e. **hartzi(tu)**
hartzidura
hartzi(tu), hartzi, hartzitzen. *da/du ad.*
hartzulo
harzuri
has *Ipar.* (ia beti bigarren osagai bezala erabilia): *buru-has (= buru hutsik), ipurdi-has, mahunga-has.*
- hasarazi, hasaraz, hasarazten.** *du ad.*
hasbeherapen *Ipar.* ‘hasperena’
haserrarazi, haserraraz, haserrarazten. *du ad.*
haserre
haserre egin *dio ad.* ‘errieta egin’
haserrealdi
haserrebide
haserrekor
haserrekontza *Bizk.* ‘haserrea’
haserretu, haserre(tu), haserretzen. *da/du ad.*
hasgabe* e. **hats-gabe**
hasgabetu* e. **hats-gabetu**
hasgorapen
hasi, has, hasten. *da/du ad.*
hasian-hasi *Ipar.:* *hasian hasi, goazen bururaino.*
- hasialdi**
hasiberri izond.
hasiera
hasikin
- hasi-masi.** iz.
hasperen
hasperen egin
hasperenka
hasandu, hastan, hastantzen. *da/du ad.* ‘urrundu’
hastapen
haste
hastiagarri
hastiarazi, hastiaraz, hastiarazten. *Ipar. du ad.*
hastiatu, hastia, hastiatzen. *Ipar. du ad.*
hastio
hastio izan. *du ad.*
hatiera (hizkuntza) *Sin.* **aurrehittera**
hats 1: *azken hatsa eman.*
hats hartu
hats(-)hartze
hats 2 ‘usain txarra’
hats-bahi *Ipar.* adlag. ‘arnasestuka’: *mendi tontorrera iritsi zen hats-bahi.*
hats-beherapen* e. **hasbeherapen**
hats-gabe
hats-gabetu, hats-gabe(tu), hats-gabetzen. *da ad.*
hats-gorapen* e. **hasgorapen**
hatsaldi
hatsanditu, hatsandi, hatsanditzen. *da ad. Sin.* **hatsantu**
hatsanka *Ipar.* ‘arnasestuka’
hatsantu, hatsant(u), hatsantzen. *Ipar. da ad. Sin.* **hatsanditu**
hatsapen* e. **hastapen**
hatsarre *batez ere Zub.*
hatsartze* e. **hats(-)hartze**
hatu
hatxe ‘h’ letraren izena
hatz 1 (eskuko). 2 ‘aztarna, arrastoa’. 3 ‘hazterria’
hatz-belar *Knautia arvensis*
hatz egin
hatzamar* e. **atzamar**
hatzazal* e. **azazkal**
hatzeman* e. **atzeman**
hau: *hau guztia; bide honetan guztian; hauekin guztiekin; hau guztiau.*
hau da
haundi* e. **handi**

haur

haurdanik *batez ere Ipar.* ‘haurretik, umetatik’

haur(-)denbora

haurrean *Ipar.* ‘umetan’

haur egin

haur(-)egite

haur(-)galtze

haur(-)min

haur(-)oihal

haurdun

haurdunaldi

haurgintza

haurkeria

haurño

haurride

haurridetasun

haurridetu, haurride(tu), haurridetzen.
da/du ad.

haurtu, haur(tu), haurtzen. *da* ad.: *zahartu eta haurtu*.

haurtxo

haurtzain

haurtzaindegi

haurtzaintza

haurtzaro

hausa (hizkuntza)

hausgarri: *albiste bihotz-hausgarria*.

hausiabar* e. ausiabar

hauskaitz

hauskara

hausketa h. hauste

hausko *Ipar.* h. hauspo

hauskor

hauskortasun

hauskortu, hauskor(tu), hauskortzen.
da/du ad.

hausle

hausnar

hausnar egin

hausnarrean

hausnarka

hausnarkari

hausnartu, hausnar(tu), hausnartzen. *du* ad.

hausnartzaile

hausnartu* e. hausnartu

hauspo

hauspogile

hauspogintza

hauspotu, hauspo(tu), hauspotzen. *du* ad.

haustaile h. hausle

hauste 1

hauste 2 *Ipar.* ‘hausterrea’

haustegi *Ipar.* ‘erraustegia’

hausterre

haustu, hauts/haustu, hausten/haustutzen. *da/du* ad. *Sin.* **hauts egin**

haustura

hauta *Ipar.* 1 izond. ‘bikaina’: *pilotari hauta*. 2 iz. ‘aukera’

hautagai

hautaldi

hautapen

hautarazi, hautaraz, hautarazten. *dio* ad.

hautatu, hauta, hautatzen. *du* ad.

hautatzaile

hautatze

hauteman, hauteman, hautematen. *du* ad.

hautemanarazi, hautemanaraz, hautemanarazten. *dio* ad.

hautemangarri

hauteskunde

hautesle

hautespen

hautetsi 1 hautets, hautesten. *du* ad.

hautetsi 2 iz.

hauts

hauspean: *hauspeko ogia*.

hauts bihurtu

hauts egin *Sin.* **haustu**

hauts(-)egin

hauts(-)kolore

hautsarazi, hautsaraz, hautsarazten. *du* ad.

hautsezin izond. ‘ezin hautsizkoa’

hautsez tatu, hautsezta, hautseztatzen. *du* ad.

hautsi, hauts(i), hausten. *da/du* ad.

ezin hautsizko

hautsi-mautsi

hautsontzi

hautu 1, haututzen. *Heg. du* ad. ‘hautatu’

hautu 2 *Ipar.* iz. ‘aukeratzea, hautatzea’

hautura: *gure hautura edo nahitara egiten ditugu lanak*.

hautuz
hautuzko
hauxe
 hauzi* e. **auzi**
 hauzitegi* e. **auzitegi**
 hauzo* e. **auzo**
 hauzo lan* e. **auzolan**.
haxe *Ipar.* 'zama': *belar-haxea*.
haxekatu, haxeka, haxekatzen. *Ipar. du*
 ad. 'zamatu'
haxelari
hazaita
hazaldi
hazama
hazarazi, hazaraz, hazarazten. *du* ad.
hazbete
hazgai *Ipar. iz.*
hazgale
hazgarri
hazi 1, haz, hazten. *da/du* ad.
hazi 2 iz.
hazibide
haziera
hazil *Lap.* eta *BNaf.* h. **azaro**
hazitegi
hazitoki
hazka adlag.
hazka egin
hazkor
hazkunde: *biztanleen hazkundera*.
hazkuntza: *usoen hazkuntza*.
hazkurri
hazle
hazpegi pl. 1 'beso-zangoak'. 2 'begitar-
 tearen alderdiak'
hazta iz. 'pisua'
haztaka *Ipar.* eta *Naf.* 'haztamuka'
haztamu iz. 'haztamuka bilatzea': *haur*
denborako haztamu eta lehen urratsak.
haztamuka: *haztamuka dabil ilunpean*
doana bezala.
haztatu, hazta, haztatzen. *du* ad. 1 'uki-
 tuz hauteman'. 2 'pisuaz jabetzeko es-
 kuan hartu'. 3 'pisatu'
hazte: *hazte gaiztoko umea*.
hazteri
hazteritsu
hebain
hebain-hebain egin

hebaindu, hebain(du), hebaintzen. *da/du*
 ad.
hebreera (hizkuntza)
hedabide
hedadura
hedagarri
hedailo *Zub.* 'ahuspez, luze-luze etzan-
 da'
hedakor: *olioa berenaz hedakor da*.
hedamen
hedapen
hedarazi, hedaraz, hedarazten. *du* ad.
hedatu, heda, hedatzen. *da/du* ad.
hede
hedexuri *Ipar. Lgart.* 'jendarmea'
 hedoi* e. **hodei**
hegabera *Vanellus vanellus*
hegada h. **hegaldi**
hegaka
hegal 1 'teilatuaeren, kapelaren,... ertza'.
 2 *Ipar.* eta *Naf.* 'hegaztien hegoa'.
 3 'arrainen igeri organoa'
hegalabur *Thunnus (Thunnus) thynnus*.
Sin. atungorri
hegalari
hegeldaka adlag.
hegeldarazi, hegeldaraz, hegeldarazten.
du ad.
hegeldari *Ipar.* 'hegalaria'
hegeldatu, hegalda, hegaldatzen. *da* ad.
hegaldi
hegaldun
hegalpe
hegaluze *Thunnus (germo) alalunga*.
Sin. atunzuri
hegan
hegan egin
heganagi *Liter.* 'basoiloa'
hegabe
hegats 'luma'
hegatu, hega, hegatzen. *da* ad.
hegatxabal *Alauda sp.*
hegatxuri *Larus ridibundus*
hegatz *Ipar.* 'teilatu ertza'
hegaz batez ere Bizk.
hegaz egin
hegazka batez ere Bizk.
hegazkada batez ere Bizk.
hegazkaldi batez ere Bizk.

hegazkin**hegazkinlari****hegaztegi** 'teilatua'**hegazterren** 'pauma'**hegazti****hegazti(-) hazkuntza****hegaztiki** 'hegazti-okela'hegazin* e. **hegazti****hegatzizain****hegatzizaintza****hegi** 'ertza, bazterra'**hegiz hegi****hegigo** *Zah.* 'gorrotoa'**hego** 1 (hegaztien organoa). 2 (haize-mota)**haize hego****hego-ekialde****hego(-)haize****hego-mendebalde**hegoa* e. **hego****hegoafrikar** (herritarra)**hegoalde****hegoburu****hegodun****heia** *Ipar.* 'abeltegia'**heiahora** *Jas.* 'garrasia, oihua'**heiahora egin****heiahoraz****hein** iz. 'maila, neurria, tamaina': *ez apal zuen buruak hein horretaraino.***hein bat** 'apur bat'**hein batean** 'neurri batean'**hein berean** 'neurri berean'**-tzeko heinean** '-tzeko zorian'**heintsu** *Ipar.:* *heintsu bat egon* ('berdintsu egon'); *heintsu berean egon.***hektarea****hektogramo****hektolitro****hektometro****hel** 'laguntza eskatzeko oihua': *hel guri!***hel egin** 'laguntza eskatzeko oihu egin'**hela** *Ipar.* 'eup!'**helarazi**, **helaraz**, **helarazten**. *du* ad.**helbide****helbideratu**, **helbidera(tu)**, **helbideratzen**. *du* ad.**helburu****helde** *Ipar.* 1 'izurritea'. 2 'zertzelada'**heldu** 1, **hel**, **heldzen**. 1. *da* ad. 'iritsi, ailegatu': *gure oihua zuregana hel bedi; autobusa heldu zeneko aspertuak ginen.* 2. *Ipar. eta Naf. da* ad. 'etorri': *menditik heldu dira (menditik datoz); heldu den astean ekarriko dugu hori (datorren astean).* 3. *Ipar. da* ad. 'gertatu': *gertakari txarraz inor gutxi ohartzen da heldzen den arte.* 4. *zaio* ad. 'lagundu, sorotsi': *hel zakizkie, eror ez daitezen.* 5. *da* ad. 'umotu, zoritu'. 6. *dio* ad. 'oratu, eutsi'. 7. *dio* ad. 'ausiki, ziztatu': *suge batek heldu ziolako moztu zioten hanka.***heldu** 2 iz. 'ausikia, hozkada': *suge pozoitsuen heldu edo hozkadetatik sendatu.***heldu** 3 izond.: *gari helduaren kolorekoa; mutil gazte eta gizon helduak.***heldualdi****helduaro****heldubada** *Zub.* 'beharbada'**helduera** *Bizk.***heldugabe** izond.**helduleku****heldutasun****heleniar** (herritarra): *Heleniar Errepublikak.***helenismo****helenizatu**, **heleniza**, **helenizatzen**. *da/du* ad.**helmen****helmenean**: *helmenean egon, jarri.***helmuga****helsinkiar** (herritarra)**heldze****hemen****hemendik aitzina****hemendik hara****hemendik aurrera****hemengo****hementxe****hemeretzi****hemeretzina****hemezortzi****hemezortzina****hemisferio**

hemofilia *Med.*

hemoglobina

hemorroide *Med.*

hepatitis *Med.*

heptagono

hera

herabe

herabe izan 1 *da ad.*: ez zara herabe jendartera ilkitzera; herabe zen gauza horietaz mintzatzeko. 2 *du ad.*: herabe du gezurra esatera.

herabez ‘lotsaz, ahalkez’

herabearazi, herabearaz, herabearazten.

Ipar. du ad.

herabeki

herabetasun

herabeti

herabetu, herabe(tu), herabetzen. *da/du ad.*

heraldika

herbal *batez ere Ipar. eta Naf.* 1 ‘ahula’. 2 ‘elbarria’

herbaldu, herbal(du), herbaltzen. *da/du ad.*

herbaltasun

herbeheretar (herritarra) *Sin. nederlander*

herdoil

herdoildu, herdoil(du), herdoiltzen. *da/du ad.*

herdoildura

herdoilgaitz

herdoilgarri ‘herdoiltzen duena’

herdoilkor ‘erraz herdoiltzen dena’

herdoiltzu

heredatu, hereda, heredatzen. *Heg. du ad.* ‘jarauntsi’

heredero *Zah. h. oinordeko*

hereje *Heg. h. heretiko*

heren

herenegun

herensuge

herentzia *Heg.* ‘ondoretasuna’

heresia

heretiko *iz. eta izond.*

herexa *Ipar.* 1 ‘aztarna’: *aitzinekoen herexa sainduei jarraikirik.* 2 ‘kaltea’: *haizeak ez du herexa edo kalte handirik egin.*

herexe* e. **heretiko**

herio: *herioak eraman zuen.*

heriosuhar *adlag.* ‘ahalegin bizian’: *eta heriosuhar ihesari eman zioten.*

heriotza 1: *heriotzako orduan.* 2: *heriotza bat eginda, Ameriketara joan zen.*

heriotze* e. **heriotza**

heriozko *izlag.*

heroi

heroiko

heroina (droga)

heroismo

herori *hi* *izord.aren era indartua*

herots *Zub.* ‘zarata’

herpes *Med.*

herra *Sin. gorroto*

herratsu

herratu, herra(tu), herratzen. *da ad.* ‘bidea galdurik ibili’

herren

herren egin

herrendu, herren(du), herrentzen. *da/du ad.*

herrenka

herrentasun

herresa* e. **erres**; **erresa**

herresta

herrestan

herrestarazi, herrestaraz, herrestarazten. *du ad.*

herrestari ‘herrestan dabilena’

herrestatu, herresta(tu), herrestatzen. *da/du ad.*

herri

herri(-)errepublika: *Aljeriako Herri Errepublika Demokratikoa.*

herri(-)gizon

herriko etxe

herriko mutil

herri(-)lan

herri(-)zerbitzu

herrialde

herribildu h. **hiribildu**

herriburu

herrikide

herriko

herrikoitasun

herrikoitu, herriko(i)tu, herrikoitzen. *da/du ad.*

herrimin**hERRIÑO** *Ipar.***hERRIRATU**, herrira(tu), herriratzten. *da/du* ad.**herritar****herritartasun****hERRITARTU**, herritar(tu), herritartzen. *da* ad.**herritasun****herrixka****herrizain****herrizale****herrizaletasun****hERRIZALETU**, herrizale(tu), herrizaletzen. *da/du* ad.**hERRONKA** *Ipar.* ‘errenkada, ilara’**hERSKARI**herstu* e. **ESTU****herstura****hERTARAZI**, hertaraz, hertarazten. *Ipar. du* ad.**hERTSATU**, hertsu, hertsatzen. *du* ad.**hERTSI 1** izond. ‘estua’: *zentzu hertsian mintzatuz; hitz baten adiera hertsia; jabeari eman beharreko kontu hertsia.*hertsi 2* e. **ITXI, hetsi****hERTSIGUNE****hERTSIKERIA****hERTSIKI****hERTSITASUN****hERTSITU**, hertsi, hertsitzen. *da/du* ad. ‘es-tutu’**hERTU**, hert, hertzen. *Ipar. da/du* ad.**hertze h. heste****hesgailu** *Ipar.* ‘zaurietako lotura’**hesi****hesitu**, hesi(tu), hesitzen. *du* ad.**hesola** (hesiak egitekoa)**hespil****heste**

heste itsu

heste lodi

heste mehar

hestebete**hestegorri**hestu* e. **ESTU****heterodoxo****heterogeneo****heterosexual****hetika****hetsi**, hets, hesten. *Ipar. eta Naf. du* ad. ‘itxi’**heu** *hi* izord.aren era indartua**heure****heureganatu**, heuregana(tu), heureganatzen. *du* ad.**heuretu**, heure(tu), heuretzen. *du* ad.**hexaedro****hexagono****hexametro****heze****hezetasun****hezetu**, heze(tu), hezetzen. *da/du* ad.**hezi**, hez, hezten. *du* ad.**hezibide****heziera****hezigabe** izond.**hezigaitz****heziketa****hezitzaile****hezkuntza****hezle****hezuri****hezur**

hezur eta azal (egin, egon, gelditu)

hezur eta larru (egin, egon, gelditu)

hezur eta mami

hezur-huts

hezurdura**hezurtegi****hezurtsu****hezurtu**, hezur(tu), hezuritzen. *da/du* ad.**hi****hiato****hiazinto** *Hyacinthus sp.*hibai* e. **IBAI**hibaibide* e. **IBAIBIDE**hidoi* e. **IDOI****hidratatu**, hidrata, hidratatzen. *du* ad.**hidratazio****hidrato****hidraulika****hidrodinamika****hidrogeno****hidrografia****hidrokarburo****hidrolisi****hidrosfera**

hidrostatika *Fis.*

hidroxido

hidruro

hiena *Subfam. Hyaeninae*

hierarkia

hieroglifiko izond.

hieroglifo iz.

higadura

higanatu, higanatu(tu), higanatzen. *da* ad.

higanot

higatu, higa, hingatzen. *da/du* ad.

higatzaile

higialdi

higiarazi, higaraz, higarazten. *du* ad.

higiene

higieniko

higiezin izond.

higigaitz

higikari

higikera

higikor

higimen

higitu, higi, higitzen. *da/du* ad.

higitzaile

higuin

higuin izan. *du* ad.

higuinaldi

higuinarazi, higuinaraz, higuinarazten. *du* ad.

higuindu, higuin(du), higuintzen. *du* eta *da* ad.

higuingarri

hihaur *Ipar. hi* izord.aren era indartua

hika: *hika hitz egin*

hikako: *hikako formak; hikako moldea*

hil 1, hiltzen. *da/du* ad.

hil edo bizi(ko)

hil 2 iz. 1 'hiltzea'. 2 'pertsone hila'

hil(-)hotza adlag.: *hil-hotza erori zen.*

Sin. hil(-)hotzik

hil(-)hotzik *Sin. hil(-)hotza*

hil-jantzi

hil-ohere

hil 3: *abenduko hilaren 24a.*

hilabete: *hilabete egon zen gaixorik; hiru hilabete egon zen gaixorik.*

hilabetekari

hilaldi *Liter.*

hilarazi, hilaraz, hilarazten. *du* ad.

hilarri

hilaurre

hilaurretu, hilaurre(tu), hilaurretzen. *da* ad.

hilberri iz.: *haren hilberria heldu zitzaizgun* (baina *Txomin hil berri da*)

hilburuko

hildako *Heg. iz.:* *hildakoen artean* ('hilen artean')

hildo* e. **ildo**

hildu izond.: *eguzki hildua.*

hildura

hilduratu, hildura(tu), hilduratzen. *du* ad.

hile* e. **hil**; **hilabete**

hileko iz.

hileroko

hilerroko

hilerri

hileta

hileta jo

hiletak egin

hiletari

hiletsi, hilets, hilesten. *du* ad.

hilezin izond.

hilezintasun

hilezkor *Liter.* 'hilezina'

hilezkortasun

hilgarri 'hiltzen duena'

hilik 'hilda'

hilketa

hilkor 'hiltzen dena'

hilkortasun

hilkutxa

hilobi

hilobiratu, hilobira(tu), hilobiratzen. *du* ad.

hilondoko

hilotz 'gorpua'

hiltamu *Bizk.* 'agonia'

hiltegi

hiltzaile

hiltze: *zerrri-hiltzea; hiltze on bat eman diezagula.*

hiltzori

himno

hindi (hizkuntza)

hiperbola

hiperbole

hipnosi

- hipnotismo**
hipodromo
hipofisi *Anat.*
hipokrisia
hipokrita
hipopotamo *Fam. Hippopotamidae*
hipoteka
hipotekatu, hipoteka(tu), hipotekatzen.
du ad.
hipotenusa
hipotesi
hira *Zah.* ‘haserrea’
 hiraka* e. **iraka**
hire
hireganatu, hiregana, hireganatzen.
da/du ad.
hiretu, hire(tu), hiretzen. *du ad.*
hiri
hiriarteko
hiribide
hiribildu
hiriburu
hirigintza
hirigune
hiritar
hiritartu, hiritar(tu), hiritartzen. *da/du ad.*
hirizain
hiro *Zub.* ‘zornea’
hiroarazi, hiroaraz, hiroarazten. *Zub. du ad.*
hirodura *Zub.*
hirotu, hiro(tu), hirotzen. *da/du ad.*
hiru
     hiruna
     hirunaka
     hiruretan hoge *Ipar.* ‘hirurogei’
hirugarren
     hirugarrenekorik
     hirugarrengo
     hirugarrenik
hirugarrendar ‘hirugarren ordena erlijiosoko kidea’
hirugihar *iz.*
hiruhortz *iz.*
hiruki *iz.*
hiruko *iz.*
hirukoitz
hirukoitzasun
hirukoiztu, hirukoitz/hirukoiztu, hirukoizten. *da/du ad.*
hirukote
hirur *Ipar.* eta *Naf. Zah.* h. **hiru**
hirurehun
hirurehun
hirurogei: *hirurogeita lau; hirurogeita batgarren.*
     hirurogeina
hirurogeigarren
hirurogeitar *izond.*
hirurren
hirusta *Trifolium sp.*
hirutasun
hiruzpalau
hisia *Ipar.* g.er. ‘gorroto pasakorra’: *hisia handitan daude bi auzoak.*
histeria
histeriko
historia
historialari
historiaurre
historiko
historiografia
histu, hits, histen. *da/du ad.*
histura
hitano
hititera (hizkuntza)
hits
hitsarazi, hitsaraz, hitsarazten. *du ad.*
hitz
     hitz-aspertu
     hitza atxiki
     hitza bete
     hitza hautsi
     hitza jan
     hitzaren jabe egon
     hitzari eutsi
     hitzean egon
     hitz egin
     hitz eginarazi
     hitz eragin
     hitz(-)erdika
     hitz eta pitz
     hitzetik hortzera
     hitzezko
     hitz-jario 1 *iz.:* ezin atertzuko *hitz-jarioa*. 2 *izond.:* zaharrago eta *hitz-jarioago* izaten omen gara.

- hitz(-)mitz**
hitz(-)mizti izond.
hitz-motel izond.
- hitzaldi**
hitzalditxo
hitzarmen
hitzartu, hitzar, hitzartzen. *du* ad.
hitzaurre
hitzaurregile
hitzeko: *hitzeko emakumea da Edurne.*
hitzeman, hitzematzen. *du* ad.
hitzontzi izond.
hitzordu: *Iñakirekin hitzordu bat hartu dugu; badut bihar hitzordu bat Maite-rekin.*
- hizka**
hizka-mizka *Ipar.* 1 adlag. 2 iz.: *hizka-mizka zerbait izan dugu gure artean.*
- hizkatu**, hizka, hizkatzen. *da* ad. ‘eztabaidatu’
- hizkera**
hizketa
hizketan
hizketakide
hizketaldi
hizketatu, hizketa(tu), hizketatzen. *da* ad: *elkarrekin hizketatu ziren.*
- hizki**
hizkuntza
hizkuntzalari *Sin. linguista*
hizkuntzalaritza *Sin. linguistika*
hizlari
hizpide
hizpidean egon ‘arrazoia izan’
- hiztegi**
hiztegi gile
hiztegi gintza *Sin. lexikografia*
hiztun
hobari
hobe izond. (*hobe esan e. *hobeki esan*)
hobe beharrez
hobe izan, hobe izaten, hobe izango / hobeko. *da/du* ad.: *hobe dugu isildu lotsagabe gelditu baino.*
hobe ustean
hobe ustez
hobeki adlag.
hobekien
- hobekienik**
hobeki esan
hobekitu, hobeki(tu), hobekitzen. *Ipar. da/du* ad. ‘hobetu’
- hobekuntza**
hoben
hobendun
hobengabe izond.
hobengabetasun
hoberen
hobeto
hobetsi, hobets, hobesten. *du* ad.
hobetu, hobe(tu), hobetzen. *da/du* ad.
hobi
hobikari *Hizkl.*
hobiratu, hobira(tu), hobiratzen. *du* ad.
hobiratzaille
hodei
hodeiarte *Sin. ostarte*
hodeitsu
hodeitu, hodei(tu), hodeitzen. *da/du* ad.
hodeitxo
hodi
hoditeria
hoge: *hogeita bost; hogeita batgarren.*
hogeigarren
hogeiren
hogen* e. **hoben**
hogerleko* e. **ogerleko**
hogoi* e. **hoge**
hola ‘honela, horrela’
hola-hala
hola-hola
holako
holakatu, holaka, holakatzen. *Ipar. da/du* ad.
holandar (herritarra)
holandes (herritarra)
holatsu ‘honelatsu, horrelatsu’
holaxe
holtz ‘parea mehea’
homilia
homogeneo
homologo
homonimo
homosexual
homotezia *Mat.*
hona
hona hemen

- honaino**
hona non
honantz
honaindi: *mugaz honaindi(an, -ko, -tik, -ra)*
honako: *honako adibide hau jarri zuen.*
honatx ‘hona hemen’
hondabide
hondagarri
hondakin
hondamen
hondamendi
hondar 1 1 ‘harea’. 2 ‘jaten edo erabiltzen den zerbaitetik gelditzen dena’: *eltzeko hondarrak.*
hondar 2 1 *Ipar.* ‘hondoa’. 2 *Ipar.* eta *Naf.* ‘azkena’: *urtearen hondarrean.*
hondarreko: *hondarreko aldian.*
hondarazi, hondaraz, hondarazten. *du* ad.
hondargabe *Ipar.* izond.: *itsaso hondargabea.*
hondarraldi *Ipar.* eta *Naf.* ‘azkenaldia’
hondartu, hondar(tu), hondartzen. 1 *Ipar.* *da/du* ad. ‘azkendu, ahitu’. 2 *da* ad. ‘ontzi bat, hondoa jo duelako gelditu’
hondartzatza
hondatu, honda, hondatzen. *da/du* ad. 1 ‘desegin, galdu’. 2 ‘hondoratu’
hondatzaile
hondeatu, hondea, hondeatzen. *du* ad. ‘lurzoruan zangak edo zuloak egin’: *nabasaiaz harrotu eta laiaz hondeatu.*
hondo
hondoa jo
hondogabe izond.
hondoratu, hondora, hondoratzen. *da/du* ad.
hondurastar (herritarra)
honela
honelako
honelakoxe
honelatsu
honelaxe
honen: *ez nuen uste honen ergela nintzenik.*
honenbeste
honenbestean: *ehuneko honenbestean erosi dute.*
honenbesteko izlag.
honenbesteraino
beste honenbeste
honenbesteko iz.
honezkero
honiarrar (herritarra)
hontz
hor
horko
hortik
hor-hemen
hor-hemengo
hor-hemenka
hor nonbait
horail
horaildu, horail(du), horailtzen. *da/du* ad.
hordi
hordialdi
hordiarazi, hordiaraz, hordiarazten. *du* ad.
hordigarri izond. eta iz.
hordikeria
hordirik
horditasun
horditu, hordi(tu), horditzen. *da/du* ad.
hori 1: *hori guztia; horiekin guztiekin.*
hori bai
horreatatik
hori 2
horikara
horitasun
horitu, hori(tu), horitzen. *da/du* ad.
horitza* e. **oritz**
horixe
horixka
horizontal
horizonte ‘ostertza’
horizta
horiztatu, horizta, horiztatzen. *da/du* ad.
horma 1 *Sin.* **izotz, lei**
horma 2
horma(-)belar *Parietaria officinalis.*
Sin. **pareta(-)belar**
horma(-)bular
horma lehor
horma(-)sugandila *Podarcis muralis*
hormamendi h. **izozmendi**
hormate

hormatu, horma(tu), hormatzen. *du* ad.

Sin. **izoztu, leitu**

hormatxori ‘txolarrea’

hormona

horni ‘hornidura’

hornidura

hornigai

hornikuntza

hornitegi

hornitu, horni(tu), hornitzen. *da/du* ad.

hornitzaile

horoskopo

horra

horra-hona

horra hor

horraino

horrantz

horrako: *lastima horrako zuzentzaile horrek liburua zuzendu duen bezain erraz mundua ezin zuzendu ahal izatea.*

horratik

horratu, horra(tu), horratzen. *da* ad.

horratx

horregatik junt.

horrela

horrelako

horrelatsu

horrelaxe

horren: *ez nuen uste horren ergela nintzenik.*

horrenbeste

horrenbestean: *iritsi ginen, eta horrenbestean pozik; hileko horrenbestean egin zuten tratua.*

horrenbesteko

horrenbestetan ‘horrenbeste aldiz’

horrenbestearainoko

beste horrenbeste

horrenbestez

horretaratu, horretara(tu), horretaratzen. *da/du* ad.

horrezkero

hortakotz *Ipar.* ‘horregatik’

hortaz: *liburu gehienak eleberriak ditu; eleberrigile handi dugu, hortaz?*

hortentsia *Hydrangea hortensia*

hortxe

hortz

hortzetako eskuila

hortzetako pasta

hitzetik hortzera

hortz-artatzaile* e. **aho-artatzaile**

hortz-midiku* e. **aho-artatzaile**

hortz-ore* e. **hortzetako pasta**

hortzeskuila* e. **hortzetako eskuila**

hortzorde

horzbiko

horzdun

horzgabe izond.

horzkari *Hizkl.*

hoskide

hoskidetasun

hostaila

hostailatu, hostaila(tu), hostailatzen. *da* ad.

hostaldi

hostatu, hosta, hostatzen. *da* ad. ‘landa-reak hostoz jantzi’

hostazuri *Sorbus aria*

hostia* e. **ostia**

hosto

hosto erorkor

hosto iraunkor

lore(-)hosto

hostoberritu, hostoberri(tu), hostoberritzen. *da* ad.

hostodun

hostope

hostotsu

hostotza

hotel

hots

hots egin

hots eman 1 ‘gidatu’: *ardiak hots emateko.* 2 ‘akuilatu’

hotsandiko: *hotsandiko zeremonia.*

hotsemaile ‘eragilea, gidaria’

hotz 1 iz. 2 izond.

hotz-hotzean

hotzaldi

hotzarazi, hotzaraz, hotzarazten. *du* ad.

hotzapel

hotzeri

hotzete

hotzik

hotzikara

hotzil ‘epela baino zerbait hotzagoa’

hotzildu, hotzil(du), hotziltzen. *da/du* ad.

hozbera**hozberatasun****hozbero** iz. 'tenperatura'**hozgarri** 'hozten duena'**hozi** 'ernamuina'**hozitu**, hozi(tu), hozitzen. *da ad.***hozka** 1 iz. 2 adlag.**hozka egin****hozkada****hozkailu****hozki****hozkirri 1** izond. eta iz.**hozkirri 2** *Bizk.* 'hotzikara'hozpera* e. **hozbera****hozpil****hozpildu**, hozpil(du), hozpiltzen. *da/du ad.***hoztasun****hozte**: *hozte-prozesua.***hoztu**, hotz, hozten. *da/du ad.***humanismo****humanista**humil* e. **umil****hungariar** (herritarra)**hungariera** (hizkuntza)**hunki 1**, hunkitzen. *Ipar. du ad. h. hunkitu***hunki 2** iz. 'ukitua': *Jainkoaren hunki eztiak onera bihurtzen gaitu.***hunkiarazi**, hunkiaraz, hunkiarazten. *du ad.***hunkigarri** izond.**hunkitu**, hunki, hunkitzen. *da/du ad.***huntz** *Hedera sp.***hupa** *Ipar.* 'aupa!'**hupatu**, hupa(tu), hupatzen. *Ipar. du ad.* 'aupatu, gora altxatu'**hur 1** iz. 'hurritzaren fruitua'**hur 2** *Bizk.* adlag. 'hurbil, hurran'**hurrean****hurreko****hurrera****hurretik****hur-hurrean****hur-hurreko****hur-hurretik****ezta hurrik eman ere****hura****huraxe****hurbil**: *Ekialde Hurbila***hurbildik****hurbiletik****hurbileko****hurbilagotu**, hurbilago(tu), hurbilago-tzen. *da/du ad.***hurbilarazi**, hurbilaraz, hurbilarazten. *du ad.***hurbildanik****hurbildu**, hurbil(du), hurbiltzen. *da/du ad.***hurbilketa****hurbilkor**: *lerro hurbilkorrak.***hurbiltasun****hurbiltxo****hurko** izond. eta iz.**lagun hurko****hurkotasun****hurran** *Ipar.* 1 'hurbil'. 2 '-tzeko zorian': *hil hurran da; zeren akabatu hurran baita eguna.***hurraneko****hurrandu**, hurran(du), hurrantzen. *Ipar.* 1. *da/du ad.* 'hurbildu'. 2. *da ad.* 'hiltzorian egon'**hurte h. hur 2****hurten****hurten arte****hurrena****hurrenik****hurrenez hurren****hurrenge****hurrenkera****hurreratu**, hurrera(tu), hurreratzen. *da/du ad.***hurriera** (hizkuntza)**hurritz** *Corylus avellana***hurrondo** *Corylus avellana***hurrop****hurrupa****hurruparazi**, hurruparaz, hurruparazten. *dio ad.***hurrupatu**, hurrupa(tu), hurrupatzen. *du ad.***huskeria****hustasun****hustu**, huts/hustu, husten. *da/du ad.***hustuezin** 'ezin hustuzkoa'

huts 1 iz.**huts egin****huts eragin****hutsa izan:** *akats hori, akatsa baldin bada, hutsa da besteen aldean.***hutsean****huts 2 izond.****huts-hutsik****huts ala kausi****huts edo bete****huts 3 zenb.:** *bost eta huts; huts eta huts.***hutsal****hutsaldi****hutsalkeria****hutsarazi,** hutsaraz, hutsarazten. *du ad.***hutsarte****hutsegile****hutsegite****hutsezin** ‘hutsik ezin egin duena’**hutsezintasun****hutsik****hutsune****I****i** “i” letraren izena**i greko** “y” letraren izena**ia****ia-ia****iaio** *Gip.* eta *Naf.* (bi silabatan esaten da)**iaiotasun****iaz****ibai:** *Ibai Beltza; Ibai Gorria.***ibai(-)aho****ibaiadar****ibaibide****ibaiertz****ibaika****ibar****ibeni*** e. **ipini****iberiar** iz. eta izond.**iberiera** (hizkuntza)**iberiko****ibi****ibiarazi,** ibiaraz, ibiarazten. *du ad.***ibilaldi****ibilarazi,** ibilaraz, ibilarazten. *du ad.***ibilbide****ibilera****ibilgailu****ibilgaitz:** *leku ibilgaitza da hau.***ibili,** ibil, ibiltzen. *da/du ad.:* *berriz ibili behar ez ditugun bideak.***ibilkari****ibilketa****ibilki****ibiltari****ibiltoki****ibis** *Fam. Threskiornicidae***ibitu,** ibi, ibitzen. *da/du ad.***idaroki*** e. **iradoki****idarokizun*** e. **iradokizun****idatzaldi****idatzarazi,** idatzaraz, idatzarazten. *dio ad.***idatzi,** idatz, idazten. *du ad.***idazgai****idazgela****idazkari****idazkariorde****idazkaritza****idazkera****idazketa****idazki****idazkintza*** e. **idazkuntza****idazkun** *Sin.* **inskripzio****idazkuntza****idazlan****idazlari****idazle****idazmahai****idazmakina****idazmen** ‘idazteko gaitasuna’**idazpen****idazpuru****idaztaldi*** e. **idatzaldi****idaztankera****idazti** h. **liburu****idaztoki**

ide* e. **kide**

ideal

idealismo

idealista

ideia

identifikatu, identifika, identifikatzen.
du ad.

ideografiko

ideograma

ideologia

ideologiko

ideologo

idi

idi(-)begi *Anacyclus clavatus*

idi(-)bihotz ‘tulipa’

idi(-)mihi *Anchusa azurea*

idiki ‘idi-okela’

idisko

idoi 1 ‘zingira’. 2 *Ipar*: ‘iraina, laidoa’

idoitsu

idoki, idokitzen. *Ipar. du* ad. 1 ‘atera’.
2 ‘kendu’

idolatra

idolatria

idolo

idolozale

idor *Ipar. eta Naf.* ‘lehorra, agorra’

idorki adlag.

idoro, idorotzen. *da/du* ad.

idorraldi

idorrarazi, idorraraz, idorrarazten. *du* ad.

idorreri

idortasun

idorte ‘agortea’

idortu, idor(tu), idortzen. *da/du* ad.

idulki

idun *Bizk.*

iduneko *Bizk. iz.*

iduri *iz. Ipar. eta Naf. h. irudi*

iduri izan *Ipar. eta Naf.:* *iduri du eri dela.*

ene iduriko *Ipar. eta Naf.* ‘nire ustez’

idurimen* e. **irudimen**

iel

ieldu, iel(du), ieltzen. *da* ad.

ifernu* e. **infernu**

ifrentzu ‘txanpon, oihal, etab.en atzeko aldea’. *Sin. iruntzi*

ifrentzuz *Sin. iruntzitarra*

igali ‘fruitua’

igan, igaten. *da* ad. *Ipar. eta Naf.* ‘igo’

igande

igandero

igaraba *Lutra sp. eta Enhydra sp.*

igarkizun

igarle

igarmen

igaro, igarotzen. *da/du* ad.

igaroaldi

igaroarazi, igaroaraz, igaroarazten. *du* ad.

igarobide

igarokor

igarrarazi, igarraraz, igarrarazten. *dio* ad.

igarri, igar, igartzen. *du/dio* ad.

igaz* e. **iaz**

igboera (hizkuntza)

igebelar *Nymphaea sp.*

igel *Fam. Ranidae eta Hylidae*

igeltsari* e. **igeltsero**

igeltsaritz* e. **igeltserotza**

igeltsero

igeltserotza

igeltsu

igeltsuztatu, igeltsuzta, igeltsuztatzen.
du ad.

igeri adlag. 1: *ibaia igeri zeharkatu*. 2: *airean igeri gelditzen den ilauna*.

igeri egin

igerian

igeri egon: *ur gainean igeri dagoen enborra*.

igerialdi

igerika *batez ere Ipar. eta Naf.* ‘igerian’

igerikari *Ipar.* ‘igerilaria’

igerikatu, igerika(tu), igerikatzen. *Ipar. da* ad. ‘igeri egin’

igeriketa

igerilari

igerileku

igeritako *iz.*

igerri* e. **igarri**

igita *iz.* ‘igitatzea’: *igita lanera joan da*.

igitali

igitaldi

igitari

igitatu, igita(tu), igitatzen. *du* ad.

iglu
igo, igotzen. *da* ad.
igoaldi
igoarazi, igoaraz, igoarazten. *du* ad.
igobide
igoera
igogailu
igokari
igokunde
 igon* e. **igo**
 igongailu* e. **igogailu**
igorgailu
igorle
igorpen
igorrarazi, igorraz, igorrazten. *dio* ad.
igorri, igor, igortzen. *du* ad.
 igortziri* e. **ihurtzuri**
igotze
igun ‘gabia, mailu handia’
igurain *g.er.* ‘basozaina’
igurikatu, igurika, igurikatzen. *Ipar. du* ad. h. **iguriki**
iguriki, igurikitzen. *Ipar. du* ad. ‘itxaron’: *zaude ene begira, iguriki nazazu.*
igurikimen *Ipar.* ‘itxaropena’
igurtzaldi
igurtzarazi, igurtzaraz, igurtzarazten. *dio* ad.
igurtzi, igurtz, igurzten. *du* ad.
igurtzika
igurzkari *Hizkl.*
 iguzki e. **eguzki**
ihabali ‘beldurtia’
ihakin *Ipar.* 1 ‘norbaiten keinuen edo moldeen antzeratzea, askotan isekazkoa’. 2 ‘iseka’. 3 ‘keinua’
ihakindatu, ihakinda, ihakindatzen. *Ipar. du* ad. ‘norbaiten keinuak eta moldeak antzeratu, norbaiten ihakina egin’
 ihaloskatu* e. **ihalozkatu**
ihalozka *Ipar.*
ihalozkatu, ihalozka(tu), ihalozkatzen. *Ipar. da* ad. ‘iraulkatu’
ihar
ihardesle
ihardespen
ihardetsarazi, ihardetsaraz, ihardetsarazten. *dio* ad.

ihardetsi, ihardets, ihardesten. *du* ad.
 iharduera* e. **jarduera**
iharduki, iharduki, ihardukitzen. *Ipar. du* ad. 1 ‘eztabaidatu’. 2 ‘mintzatu’. 3 ‘gogor egin’
 ihardun* e. **jardun**
 ihardun erazi* e. **jardunarazi**
 ihardunaldi* e. **jardunaldi**
 ihardunbide* e. **jardunbide**
 ihardungai* e. **jardungai**
ihargarri
iharrarazi, iharraraz, iharrarazten. *du* ad.
 iharrausi* e. **inarrosi**
 iharrosi* e. **inarrosi**
ihartasun
ihartu, ihar(tu), ihartzen. *da/du* ad.
 ihauli* e. **irauli**
 ihaurkin* e. **inaurkin**
ihaurri 1, ihaur, ihaurtzen. *Ipar. du* ad.
ihaurri 2 *Ipar.* adlag.
ihausi *Ipar.* iz. ‘zaunka’
ihausika *Ipar.*
ihauska *Ipar.*
ihauskatu, ihauska(tu), ihauskatzen. *Ipar. da* ad.
 ihaute* e. **inaute**
 ihauteri* e. **inauteri**
 ihaz* e. **iaz**
ihes iz.
ihes egin
ihesari eman
ihesari lotu *Ipar. zaio* ad.
ihes eragin
ihes(-)hodi
ihesaldi
ihesarazi, ihesaraz, ihesarazten. *dio* ad. h. **ihes eragin**
ihesbide
ihesi 1 adlag.: *etsaiaren ihesi dabilena; ihesi (joan, etorri, etab.) direnak.*
ihesi 2, ihes(i), ihesten. *da* eta *du* ad.
iheska
iheskor
iheslari
ihesleku
ihi *Juncus sp.*
ihintz
ihinzatu, ihinzta, ihinztatzen. *du* ad.
 ihizaldi* e. **ehizaldi**

ihizi *Ipar.* eta *Naf.* h. **ehiza**

ihizketa* e. **ehiza**

ihiztoka *Ipar.* ‘zingira’

ihiztokatsu *Ipar.*

ihortziri* e. **ihurtzuri**

ihurtzuri *Sin.* **inusturi**

ijjito

ijjito(-)sardina *Sprattus sprattus*

ijitokeria

ika-mika iz.

ikara iz.

ikara egin

ikara egon

ikara eman

ikara eragin

ikara ibili

ikaran *Ipar.*

ikaraz

ikaretan

ikaragarri

ikaragarriko *Ipar.*

ikaragarritzko *Heg.*

ikaragarrikeria

ikaraio *Torpedo marmorata*

ikarakor

ikaraldi

ikararazi, **ikararaz**, **ikararazten**. *du* ad.

ikarati

ikaratu, **ikara(tu)**, **ikaratzen**. *da/du* ad.

ikasarazi, **ikasaraz**, **ikasarazten**. *dio* ad.

ikasbide

ikasgai

ikasgela

ikasi, **ikas**, **ikasten**. *du* ad.

ikasketa

ikaskide

ikaskizun

ikaskuntza

ikasle

ikasliburu

ikasmahai

ikaspén *g.er.* h. **irakaspen**

ikastaldi

ikastaro

ikaste

ikastegi

ikastetxe

ikastola

ikastordu

ikastun

ikasturte

ikatz

ikazketa iz. ‘ikatz-garraioa’

ikazketari

ikazkin

ikazkintza

ikaztegi

ikaztobi

ikaztu, **ikatz/ikaztu**, **ikazten**. *da/du* ad.

ikergai

ikergaitz

ikergoa* e. **ikerketa**, **ikertze**

ikerka *Ipar.* ‘ikertzen’

ikerketa

ikerkuntza

ikerlan

ikerlari h. **ikertzaile**

ikerraldi

ikertu, **iker**, **ikertzen**. *du* ad.

ikertzaile

ikertze

ikol *Bizk.* izond. ‘barne-hutsa’

ikoldu, **ikol(du)**, **ikoltzen**. *Bizk. da/du* ad.

ikoltasun *Bizk.*

ikono

ikonoklasta

ikortzirin ‘azaleko baba’

ikosaedro

ikoti *Bizk.* ‘jauzia’

ikotika

iktiologia

ikuilu* e. **ukuilu**

ikur

ikurrin ‘bandera, bereziki Euskal Herri-koa’

ikus-entzule

ikus-entzunezko

ikusarazi, **ikusaraz**, **ikusarazten**. *dio* ad.

ikusbera

ikusbide

ikusezin izond. ‘ezin ikusizkoa’

ikusezintasun

ikusgai

ikusgailu

ikusgaitasun

ikusgaitz

ikusgarri 1 izond. 2 iz.

ikusgarriro

ikusgune

ikusgura iz. eta izond.

ikusi, ikus, ikusten. *du ad.*

ikusi-makusi

ikusiezin iz. *Sin. ezinikusi*

ikuska

ikuskari 1 'ikusbizuna'. 2 'ikuskatzailea'

ikuskatu, ikuska(tu), ikuskatzen. *du ad.*

ikuskatzaile

ikusker

ikusket

ikusbizun

ikuskor* e. **ikusgai**

ikusle

ikusliar *Ipar.*

ikusmen

ikusmin

ikusmira

ikusmiran

ikusmiratu, ikusmira(tu), ikusmiratzen. *du ad.*

ikusmolde

ikusnahi iz. eta izond.

ikuspegi

ikuspen

ikuspuntu

ikustaldi

ikustate *Ipar.* 1 'begirunea'. 2 'esker ona'

ikustatu, ikusta, ikustatzen. *du ad.* 'ikuskatu'

ikuste

ikusterrean: *ikusterrean duen haranari begira.*

ikustoki

ikutu* e. **ukitu**

ikuzgailu *Sin. ikuzmakina*

ikuzgarri *Ipar.*

ikuzi, ikuz, ikuzten. *Ipar. da/du ad.* 'urez garbitu'

ikuzle *Ipar.*

ikuzmakina *Sin. ikuzgailu*

ikuztegi *Ipar.*

ilagin *Ipar.*

ilagintza *Ipar.*

ilaintsa *Zub.* 'mirua'

ilaje

ilar 1 *Pisum sativum*. 2 *Ipar.* eta *Naf.* 'babarruna, indaba'

ilar xabal *Ipar.* eta *Naf.* 'dilista'

ilar xehe *Ipar.* eta *Naf. Pisum sativum*

ilar biribil *Ipar.* eta *Naf. Pisum sativum*

ilara

ilargi

ilargi-jo izond. 'aldizkako zoroaldiak dituen'

ilargi-aldarte

ilargi berri

ilargi bete

ilargialdi

ilargitar

ilargite

ilaun 1 izond.: *azterna hutsal eta ilaunak*. 2 iz. 'errautsa': *berehala ikatzak ilaunez estaltzen dira*.

ilaundu, ilaun(du), ilauntzen. *da/du ad.*

ilaur* e. **hilaur**

ilaurtu* e. **hilaurtu**

ilbehera

ilbeltz *Gip.* eta *Naf. h. urtarril*

ilberri

ilbete

ildaska

ildaskatu, ildaska(tu), ildaskatzen. *du ad.*

ildo

ildokatu, ildoka(tu), ildokatzen. *du ad.*

ile

ile alde

ile kontra

ile(-)apaindegi

ile-apaintzaile

ile(-)motots

ileapaindegi* e. **ile(-)apaindegi**

ileapaintzaile* e. **ile-apaintzaile**

ileberritu, ileberri(tu), ileberritzen. *da ad.*

iledun

ilegabe izond.

ileki *Ipar.* iz.

ilendi* e. **ilinti**

ileorde

ileti* e. **ilinti**

iletsu

ilgora

ilinti

ilki, ilkitzen, ilkiko. *Batez ere Ipar. da ad.* 'atera, irten'

ilkialdi *Ipar.*

- ilkiarazi**, ilkiaraz, ilkiarazten. *Ipar. du ad.*
ilkibide *Ipar.*
ilkitze
iloba 1 ‘senidearen semea nahiz alaba’.
 2 ‘biloba, semearen edo alabaren semea nahiz alaba’
iloba txiki ‘lehengusuaren semea nahiz alaba’
ilobaso *Ipar. Sin. biloba*
 ilor* e. **hilaur**
iltzatu, iltza, iltzatzen. *du ad.*
iltze
iltze-belar *Caryophyllus aromaticus*
iltzegile
iltzeztatu, iltzezta, iltzeztatzen. *du ad.*
ilun
ilunabar
ilunabartu, ilunabar(tu), ilunabartzen. *du ad. (nor kasurik gabea)*
ilunaldi
ilunantz ‘argitasun ahula’
ilunarazi, ilunaraz, ilunarazten. *du ad.*
ilunarte
 ilunbe* e. **ilunpe**
ilundegi
ilundu, ilun(du), iluntzen. *da/du ad.*
ilundura
ilungarri
ilunik adlag.
ilunkara
ilunkera *Bizk.* ‘ilunabarra, iluntzea’
ilunki adlag.
ilunkor
ilunpe
ilunpean
ilunpetan
ilunpetsu
iluntasun
iluntze
ilunxko
ilunzale
ilusio
ilustrazio
imajina
imajinatu, imajina(tu), imajinatzen. *du ad. ‘irudikatu’*
imajinazio ‘irudimena’
iman
iman(-)harri
- imandu**, iman(du), imantzen. *da/du ad.*
imanorratz
imantze
imilaun *Bizk.*
imina *Bizk.*
iminerdi *Bizk.*
 imini* e. **ipini**
imintzio
imitatu, imita, imitatzen. *du ad.*
imitazio
immunitate
immunizatu, immuniza, immunizatzen. *da/du ad.*
immunizazio
imurtxi
imurtxi egin
inar 1 *Ipar.* ‘txinparta, pindarra’. 2 e. **ginarra**
inarrosaldi
inarrosarazi, inarrosaraz, inarrosarazten. *du ad.*
inarrosi, inarros, inarosten. *da/du ad.*
inarroste
inarroste
inauguratu, inaugura, inauguratzen. *du ad.*
inaugurazio
inaurkin
 inaurri* e. **ihaurri**
inausaldi
inausarazi, inausaraz, inausarazten. *dio ad.*
inausi, inaus, inausten. *du ad.*
inauskai
inausketa
inaustari
inauste
inaute ‘inauteria’: *hori astelehen inautez egingo da.*
inauteri
inbasio
inbentario
inbertsio *Mat.*
inbidia batez ere *Herr.*
inbutu *Sin. onil*
indaba *Bizk. Phaseolus vulgaris*
indar
indar egin
indar eman

indarrean: *indarrean dagoen legea; indarrean zeuden ohiturak.*
indarrez
indarrezko
indarberritu, indarberri(tu), indarberritzen. *da/du* ad.
indardun
indargabe izond.
indargabetasun
indargabetu, indargabe(tu), indargabetzten. *da/du* ad.: *gaitz luze hark gorpuzta argaldu eta indargabetu zion; gobernuaren dekretu guztiak indargabetuz.*
indargarri
indarka
indarkeria
indarraldi
indarretxe
indartsu
indartu, indar(tu), indartzen. *da/du* ad.
indartze
independentzia
Indi gaztaina *Aesculus hippocastanum.*
Sin. itsas gaztaina
indiano
indiar (herritarra)
indikatio
indioilar *Meleagris gallopavo*
indioilasko
indioilo
indizio *Heg. Herr.* (gaixoari orratzaz egiten zaiona)
indoeuropar (herritarra)
indoeuropar hizkuntzak
indoeuropea (hizkuntza)
indonesiar (herritarra)
indonesiera (hizkuntza)
indukzio
induljentzia h. barkamen
induska adlag.
industria
industrial izond.
industrialari
industrializatu, industrializa, industrializatzen. *da/du* ad.
inertzia
infanteria
infekzio *Med.*

infernu
infernuru, infernura(tu), infernuratzen. *da/du* ad.
infernutar
infinitibo *Gram.*
infinitu
inflazio *Ekon.*
informatika
informatu, informa, informatzen. *da/du* ad.
informatzaile
informazio
infragorri
infusorio
ingeles (hizkuntza)
ingeniari
ingeniaritza
ingira
ingude
inguma 1 'lo dagoenari erasotzen dion iratxoa; amesgaiztoa'. 2 'iratxoa, mamua'. 3 'tximeleta, pinpirina'
ingurabide 'herria inguratzen duen bidea'
inguraldi
ingurarazi, inguraraz, ingurarazten. *du* ad.
inguratu, ingura, inguratzen. 1 *da* ad. 'hurbildu'. 2 *du* ad.: *urak inguratzen dituen lurralde ezkutua.*
inguratzale
ingurrazti* e. **koaderno, kaier**
inguru
inguru-minguru
ingurubira
ingurugiro h. **ingurumen**
inguruka
ingurumari: *herriko eta ingurumariko etxeetan.*
ingurumen (bereziki Ekologian): *autobi-deek kalte handiak egiten dizkiote ingurumenari.*
ingurune
ingurutren* e. **aldiriko tren**
ingurutxo
injektore
injekzio
injineru h. **ingeniari**
injinerutza h. **ingeniaritza**

inkesta 1 'iritzi-bilketa'. 2 *Ipar.* 'auzite-giko ikerketa'

inkestagile

inkoniatu *Ipar.:* *eri inkoniatua.*

immunitate* e. **immunitate**

inoiz

inoiz edo behin

inoiz ere ez

inoizka

inoizko

inola

inola ere ez

inolako

inolaz ere

inon

inondik

inondik ere

inondik inora

inongo: *ez naiz inongoa; ez dugu inongo testutan aurkitu.*

inor

inora

inorako

inortxo

inozente *Herr.* 1 'errugabea'. 2 'tolesgabea'

inozo

inozokeria

inozotasun

inperialismo

inperialista

inperio

implizitu

inporta izan. *dio/zaio ad. Herr.*

inportant h. **garrantzitsu**

inportantzia h. **garrantzi, munta**

inportatu, inporta, inportatzen. *du ad.*

inportazio

inposatu, inposa, inposatzen. *du ad.*

inposatze

inposizio

inprenta h. **inprimatze**

inpresio h. **zirrara**

inpresionismo

inpresionista

inprimagailu

inprimaki

inprimarazi, inprimaraz, inprimarazten. *dio ad.*

inprimategi

inprimatu, inprima, inprimatzen. *du ad.*

inprimatzaile

inprimatze 'inprimatzeko teknika'

inprimeria h. **inprimatze**

insektizida* e. **intsektizida**

insektu* e. **intsektu**

inskripzio 1 'izen ematea'. 2 *Sin.* **idazkun**

inspektore 1 'poliziaren kargua'. 2 h.

ikuskatzaile

instalatu, instala, instalatzen. *du ad.*

instalazio

instant* e. **istant**

institutu

instituzio h. **erakunde**

instrumental

instrumentu 'musika-tresna'

integral *Mat.*

integratu, integra, integratzen. 1. *Mat.*

2. h. **bertakotu, gizarteratu**

integrazio 1 *Mat.* 2 h. **bertakotze, gizarteratze**

integrismo

integrista

intelektual

intentsitate

intenzio *Herr.*

interes

interesatu, interesa, interesatzen. *da ad.*

interesgarri

interferentzia *Fis.*

interjekzio

internazional h. **nazioarteko**

interpretatu, interpreta, interpretatzen. *du ad.*

interpretatzaile

interpretazio

interprete

intsektizida

intsektu

intsektujale

intsentsatu, intsentsa, intsentsatzen. *du ad.*

intsentsu

intsentsu(-)belar *Senecio cruentus,* etab.

intsentsu(-)ontzi

intsulina

intsusa *Sambucus sp.*
intsusa-txori ‘txinboa’
intuizio
intxaur
intxaur beltz
intxaur(-)hauskailu
intxaur muskatu
intxaur(-)saltsa
intxaurrondo *Juglans regia*
intxaurtze ‘intxaurrondo’
intxixu
intzestu
intziri
intziri egin
intzirika
inude
inurri *Formicidae*
inurritegi
inurritu, inurri(tu), inurritzen. *da ad.*
inusturi *Sin. ihurtzuri*
inuzente *Herr.*
inuzentekeria *Herr.*
ioi
ionizatu, ioniza, ionizatzen. *da/du ad.*
ionosfera
ipar
ipar-ekialde
ipar(-)haize
ipar-mendebalde
ipar-orratz* e. **iparrorratz**
ipar-sartalde ‘ipar-mendebaldea’
ipar-sortalde ‘ipar-ekialdea’
iparburu
iparralde
iparraldeko
iparraldetar
iparrizar
iparrorratz
ipartar
ipi-apa
ipinarazi, ipinaraz, ipinarazten. *dio ad.*
ipini, ipin, ipintzen. *du ad.*
ipotx
ipuin
ipuingile
ipuingintza
ipuinlari
ipurbeltz

ipurdi
ipurdi-has *Ipar.:* *ipurdi-has utzi dute Txomin, gehiegizko irabazpideak salatzean.*
ipurdiz gora
ipurdiko iz.
ipurkada
ipurmami
ipurtalde izond.
ipurtandi ‘ipurdi-handia’
ipurtargi *Lamprys noctiluca*
ipurtarin izond. ‘ipurdi-arina’
ipurtats *Putorius putorius*
ipurterre izond.
ipurteste ‘ipurdi hestea, heste lodia’
ipurtezur ‘ipurdi hezurra’
ipurtondo
ipurzulo
ipuru 1 *Juniperus communis*
ipuru 2 ‘alor baten ertza, landu gabe geratzen dena’
ipuruko iz. ‘kopetakoa, idi eta behiei, uztartzean, kopetan jartzen zaiena’
ira Bizk. ‘iratzea’
irabazarazi, irabazaraz, irabazarazten. *dio ad.*
irabazi 1, irabaz, irabazten. *du ad.*
irabazian
irabazi 2 iz.
irabazkin
irabazle
irabazpide
irabaztun
irabiagailu
irabiaketa
irabiatu, irabia, irabiatzen. *da/du ad.*
irabio
irabiur
iradoki, iradokitzen. *du ad.*
iradokizun
iragabide* e. **iraganbide**
iragaile
iragaita
iragaitza
iragaitzaz ‘bidenabar’
iragan 1, iragaten, iraganen. *da/du ad.*
iragan 2 iz.
iraganaldi

iraganarazi, iraganaraz, iraganarazten.
du ad.

iraganbide

iragangaitz

iragangaiztasun

iragankor

iragankortasun

iragarki

iragarkizun

iragarle

iragarmen: *batari sendatzeko antzea ematen diozu, besteari iragarmena, beste bati mirari egiteko indarra.*

iragarpen

iragarri, iragar, iragartzen. *du ad.*

iragazgaitz *Sin. irazgaitz*

iragazgaiztasun *Sin. irazgaiztasun*

iragazi *Sin. irazi*

iragazki *Sin. irazki 1*

iragazkor *Sin. irazkor*

iragazkortasun *Sin. irazkortasun*

iragaztegi *Sin. iraztegi*

irail

irain

irain egin

iraindu, irain(du), iraintzen. *du ad.*

iraingarri

iraitzi, iraitz, iraitzen. *du ad.*

iraitz-aparatu edo **iraitzaparatu**

irazean* e. **iragaitzaz**

iraka

irakasbide

irakasgai

irakaskizun

irakaskuntza

irakasle

irakasleria

irakaspen

irakastaldi

irakaste

irakastegi

irakatsi 1 irakats, irakasten. *du ad.*

irakatsi 2

irakiar (herritarra)

irakidura

irakin, irakiten. *du ad. (nor kasurik gabea)*

irakinaldi

irakinarazi, irakinaraz, irakinarazten. *du ad.*

irakitan

irakite

irakitu* e. **irakin**

irakurgai

irakurgaitz

irakurgarri

irakurgarritasun

irakurgela

irakurketa

irakurkizun

irakurle

irakurlego 1 ‘irakurletza’. 2* e. **irakurleria**, **irakurleak**

irakurleria

irakurletza

irakurmen ‘irakurtzeko gaitasuna’

irakurpen

irakurraldi

irakurrarazi, irakurraraz, irakurrarazten.
dio ad.

irakurri, irakur, irakurtzen. *du ad.*

irakurterraz

irakurtezin

irakurtze

iralki* e. **eralki**

irandar (herritarra)

irarketa

irarkola

irarlan

irarle

irarri, irar, irartzen. *du ad.: igeltsu eta-barretan irarritako lerroak.*

irasagar

irasagarrondo *Cydonia oblonga*

irastor ‘lapa-belarra’

irato, iratotzen. *du ad. ‘itoarazi’*

iraxeki* e. **eraxiki**

iratxo

iraxori ‘buztanzuria’

iratzargailu

iratzargarri

iratzarri, iratzar, iratzartzen. 1. *da/du ad. ‘iratzartu’: oso goiz iratzarri naiz gaur; garaiz iratzarri dugu haurra. 2 izond.: gazte batzuk beste batzuk baino iratzarriagoak dira.*

iratzarrarazi, iratzarraraz, iratzarrarazten. *du ad.*

iratzartu, iratzar, irartzartzen. *da/du* ad.: *lotatik iratzartu zenean; telefono-hotsak iratzartu zuen.*

irartzartzaile

iratze *Filicopsida*

iratze ar

iratze eme

iratzeketa iz. 1 'iratze-bilketa'. 2 'iratze-pila'

iraulaldi

iraularazi, iraularaz, iraularazten. *du* ad.

irauli, iraul, iraultzen. *da/du* ad.

iraulka

iraulkatu, iraulka(tu), iraulkatzen. *da/du* ad.

iraulketa

iraultza

iraultzaile

iraultze

iraun, irauten. *du* ad.

iraunaldi

iraunarazi, iraunaraz, iraunarazten. *dio* ad.

iraunarazle

iraungarri

iraungi, iraungitzen. *da/du* ad. *Jas.* 'itza-li; ahitu'

iraungiarazi, iraungiaraz, iraungiarazten. *du* ad.

iraungidura

iraungigaitz

iraungikor

iraungitzaile

iraunkor

iraunkortasun

iraupen

irausi adlag. 'ahardia arreske'

iraute

irazeki, irazekitzen. *du* ad. *Jas.* 'piztu'

irazgaitz *Sin.* **iragazgaitz**

irazgaiztasun *Sin.* **iragazgaiztasun**

irazi, iraz, irazten. *du* ad. *Sin.* **iragazi**

irazki 1 *Sin.* **iragazki**

irazki 2 'hari-multzoa'

irazkitu, irazki(tu), irazkitzen. *du* ad.

irazkor *Sin.* **iragazkor**

irazkortasun *Sin.* **iragazkortasun**

iraztegi *Sin.* **iragaztegi**

iraztor 'iratze saila'

ireki, irekitzen. *da/du* ad.

irekialdi

irekiarazi, irekiaraz, irekiarazten. *du* ad.

irekidura

irekigune

irekitasun

iren izond.

irendu, iren(du), irentzen. *du* ad.

irensle

irentsarazi, irentsaraz, irentsarazten. *dio* ad.

irentsi, irents, irensten. *du* ad.

iretargi *Bizk.* 'ilargia'

iretsi* *Ipar.* e. **irentsi**

iri *Ipar.* 'ingurua': *eguerdi iria.*

irian

irin

irindu, irin(du), irintzen. *da/du* ad.

irineztatu, irinezta, irineztatzen. *du* ad.

iringile

irintsu

iris *Anat.*

irispide: *irispidean* (*izan, jarri...*)

iritsi, irits, iristen. *da/du* ad.

iritzi 1, iritz(i), irizten. *dio* ad.

iritzi 2 iz.

iritzira

irizkide

irizpen

irizpide

irla *Ipar.* h. **uharte**

irlandar (herritarra) *Sin.* **eiretar**

irmo

irmoki

irmotasun

irmotu, irmo(tu), irmotzen. *da/du* ad.

ironia

irozgarri iz. 'euskarria, indargarria'

irozkai iz. 'euskarria'

irozo, irozotzen. *du* ad. 'eutsi, jasan'

irozoarazi, irozoaraz, irozoarazten. *dio* ad.

irrada *Sin.* **erradiazio**

irradi

irratsaio

irrazional

irri

irri(-)antzerki

irri(-)belar *Ranunculus sceleratus*

irri egin
irri eragin
irri-karkaila
irribarre
irribarre egin
irribarrez
irribarreka
irribarretsu
irribera *Sin.* **irrikor**
irrigarri
irrika 1 iz.
irrikan
irrikaz
irrika 2 adlag.
irrikatu, irrika(tu), irrikatzen. *du* ad.
irrikor *Sin.* **irribera**
irrimarra *Sin.* **karikatura**
irrintzi
irrintzi egin
irrintzika
irrintzilari
irriño *Ipar. Sin.* **irribarre**
irris *Sin.* **arroz**
irrisku* *Ipar. e.* **arrisku**
irrist
irrist egin
irrista iz.
irristada iz.
irristagarri
irristailu
irristakor
irristalari
irristaldi
irristarazi, irristaraz, irristarazten. *du* ad.
irristatu, irrista, irristatzen. *da* ad.
irrits 'grina bizia'
irritsu 1 izond. 'irriz dagoena'
irritsu 2 izond. 'irritsez betea'
irriz
irrizko
irrizale
irteera
irten, irteten. *da* ad.
irtenaldi
irtenarazi, irtenaraz, irtenarazten. *du* ad.
irtenbide
irtengune
irudi
irudia egin *Sin.* **itxura egin**

irudiz
irudizko: *irudizko munduak.*
irudialdatu, irudialda, irudialdatzen.
da/du ad.
irudiarazi, irudiaraz, irudiarazten. *du*
ad.: *irudiarazi zieten haien alde zeu-*
dela.
irudidun
irudigile
irudigintza
irudikatu, irudika, irudikatzen. *du* ad.
irudikeria
irudiko 1: *bere irudiko egin zuen gizona.*
2: *gehienen irudiko ('gehienen ustez').*
irudikor
irudikortasun
irudikortu, irudikor(tu), irudikortzen.
da/du ad.
irudimen
irudimentsu
irudipen
iruditu, irudi(tu), iruditzen. *zaio* ad.
irudiztatu, irudizta, irudiztatzen. *du* ad.
'irudiz hornitu'
irule
irun, iruten. *du* ad.
irunaldi
irundegi
iruntz Bizk. h. **ihintz**
iruntzi *Sin.* **ifrentzu**
iruntzitara *Sin.* **ifrentzuz**: *iruntzitara*
jantzia duzu elastikoa.
iruzkin
iruzkina egin: *testu horri iruzkina*
egin diot.
iruzkindu, iruzkin(du), iruzkintzen. *du* ad.
iruzkingile 'testu-iruzkinak egiten ditue-
na'
iruzur
iruzur egin
iruzurgile
iruzurkeria
iruzurtti
isats
isatsdun
isatsgabe izond.
iseka
iseka egin
isekari

isekatu, iseka(tu), isekatzen. *du ad.*

isil

isil-gorde

isil-gordeka

isil-hizketa

isil-isila *Ipar.*

isil-isilik

isil-misil

isil-misilean

isil-misilka

isil-poltsa

isilaldi

isilarazi, isilaraz, isilarazten. *du ad.*

isildu, isil(du), isiltzen. *da/du ad.*

isilean

isileko

isilik

isilka

isilkako

isilpe

isilpeko izlag. eta iz.

isiltasun

isilune

isiotu, isio, isiotzen. *Batez ere Bizk. du ad.* ‘(argia, sua) piztu’

isipu

isipu(-)belar *Hyssopus officinalis*

isipula *Herr.*

iskanbila

iskanbilatsu

iskilinba

iskilu

iskiludun

isla 1 h. uharte

isla 2 iz.: *mendien isla uretan.*

islara: *Jainkoaren edertasuna islara ikusten dugu.*

islada* e. **isla 2**

isladata* e. **islatu**

islamabadar (herritarra)

islamiar (herritarra): *Irango Errepublikan Islamiarra.*

islandiar (herritarra)

islandiera (hizkuntza)

islapen

islatu, isla(tu), islatzen. *da/du ad.*

islatze

iso interj. (agindu-hitza)

isobara

isoglosa

isolagailu *Fis.*

isolamendu *Fis.*

isolatu, isola, isolatzen. *du ad. Fis.* (beste arloetan hobestekoak dira *bakartu, bakandu*)

isolatzaile *Fis.*

isomero *Kim.*

isomorfismo

isomorfo

isoszele

ispilu

israeldar (herritarra)

istant

istibor* e. **istribor**

istil

istiltzu

istilu

istinga

istingadi

istingor *Gallinago gallinago*

istorio

istribor

istripu

isun

isuna ezarri

isuraldatu, isuralda, isuraldatzen. *du ad.:* *odol kutsatua isuraldatu diote.*

isuraldatze

isurarazi, isuraraz, isurarazten. *du ad.*

isurbera

isurbide

isuri 1, isur, isurtzen. *da/du ad.*

isuri 2 iz.

isurialde

isurkari *Sin. likido*

isurketa

isurki iz.

isurkor

isurle: *gizon gaizto odol-isurlea.*

isurpen

isurtze

isuski *Bizk.* ‘erratza’

itaizur* e. **itaxur, itogin**

italiar (herritarra)

italiera (hizkuntza)

itatxur* e. **itaxur, itogin**

itaun

itaundu, itaun(du), itauntzen. *du ad.*

- itaunka**
itaunketa
itaurleri *Bizk.* ‘itaurrekoa’
itaurrean adlag.
itaurreko iz.
itaxur *Ipar. eta Naf. Sin.* **itogin**
itegi ‘ukuilua, korta’
iteuli *Tabanus bovinus*
ito, itotzen. *da/du* ad.
itoaldi
itoarazi, itoaraz, itoarazten. *du* ad.
itobehar iz.
itogarri
itogin *Bizk. Sin.* **itaxur**
 itoiti* e. **itaxur**, **itogin**
itoka adlag.
ito-itoka
itokarrean adlag.
itolarri iz.
itomen
 itote* e. **itaxur**, **itogin**
itsadar
itsas aingira *Conger conger*
itsasalde
itsasaldi
 itsasandi* e. **itsas handi**
itsasargi
itsas arrano *Haliaeetus albicilla*
itsasarte
itsasbazter
itsasbehera
itsasbide
 itsasegi* e. **itsas hegi**
itsasertz
itsas gaztaina *Aesculus hippocastanum.*
Sin. **Indi gaztaina**
itsasgizon
itsasgora
itsas handi
itsas hegi
itsas izar *Asteroidea*
itsasikara
itsas kabra *Scorpaena scrofa*
itsasketa: *itsasketan ohituak diren gizonak.* *Sin.* **nabigazio**
itsaski 1 ‘sagailoa, itsaso nahasia’
itsaski 2 (jatekoa)
itsaskirri
itsaskor
- itsas korronte*** e. **itsaslaster**
itsaslabar
itsaslamina
itsaslapur
itsaslapurreta
itsaslaster
itsas lehoi *Otaria sp. eta Zalophus sp.*
itsas lore *Coelenterata*
itsasmutil
itsaso: *Galileako Itsasoa edo Kinneret aintzira.*
itsasontzi
itsasontziratu, itsasontzira, itsasontziratzen. *da/du* ad.
itsasoratu, itsasora(tu), itsasoratzen. *da/du* ad.
itsasorratz
itsas otso *Phoca vitulina*
itsasozain
itsaspe
itsaspekari
itsaspeko
itsasperatu, itsaspera(tu), itsasperatzen. *da/du* ad.
itsastar
itsas triku *Echinoidea*
itsasturi *Ipar.* ‘marinela’
itsas txakur *Fam. Phocidae. Sin.* **foka**
 itsasuntzi* e. **itsasontzi**
itsas zabal
 itsas-zain* e. **itsasozain**
itsas zaldi *Hippocampus sp.*
itsatsarazi, itsatsaraz, itsatsarazten. *dio* ad.
itsatsi, itsats, itsasten. *Batez ere zaio* ad.
itsu
itsu-itsuan
itsu-gidari *Ipar.* ‘itsuaurrekoa’
itsura adlag.: *itsura jarraiki zitzaion jakin gabe nora.*
itsuaurreko iz.
itsugarri izond.
itsuka
itsukeria
itsuki adlag.
itsulapiko *Sin.* **eltzeitsu**
itsumandoka
itsumen
itsumustu iz. ‘ustekabea’
itsumustuan

itsumustuka

itsumutil

itsurik

itsusarazi, itsusaraz, itsusarazten. *du* ad.

itsusgarri izond.

itsusi

itsuskeria

itsuski adlag.

itsustasun

itsustu, itsus, itsusten. *da/du* ad.

itsutasun

itsufu, itsu(tu), itsutzen. *da/du* ad.

itsutuki

itun 1 iz.

itun 2 izond. *Jas.* ‘tristeia, goibela’

itundu 1, itun(du), ituntzen. *da/du* ad.
‘ituna egin, hitzartu’

itundu 2, itun(du), ituntzen. *da/du* ad.
‘tristetu, goibeldu’

ituntasun

iturbegi

iturburu

iturgin

iturgintza

iturri

iturri(-)belar *Nasturtium officinale*

itxaro izan *du* ad. 1: *oneratuko dela itxaro dut.* 2: *itxaro zuten Jesu Kristoren etorrera.*

itxarobide

itxaron, itxaroten, itxarongo. 1 *dio* ad. (objektu biziduna denean): *Mireni itxaron diogu luzaz.* 2 *du* ad.: *itxaroten dut hilen piztuera.*

itxaronaldi

itxaronarazi, itxaronaraz, itxaronarazten. *dio* ad.

itxarongela

itxaropen

itxaropentsu

itxi, ixten. *da/du* ad.

itxialdi

itxiarazi, itxiaraz, itxiarazten. *du* ad.

itxiera

itxigailu

itxindi *Ipar.* ‘ilintia’

itxitura ‘eremu itxia; eremua ixten duen hesia’

itxoin, itxoiten. *dio* ad. h. **itxaron**

itxulastu, itxulas, itxulasten. *du* ad. ‘irabiatu, nahasi’

itxura

itxura(k) egin

itxura denez

itxuragabe

itxuragabeko

itxuragabekeria

itxuragabeki izond.

itxuragabetu, itxuragabe(tu), itxuragabetzen. *du* ad.

itxurakeria

itxurako: *arrautza-itxurako perretxikoa, tonto-itxurako pertsona.*

itxuraldaketa

itxuraldatu, itxuralda, itxuraldatzen. *da/du* ad.

itxuraldatze

itxuran: *jaitsi zen zerutik uso baten itxuran; itxuran bizi da.*

itxurapen

itxurati

itxuratu, itxura(tu), itxuratzen. *da/du* ad.

itxuratxarki

itxuratxartu, itxuratxar(tu), itxuratxaritzen. *da/du* ad.

itxuraz: *gauzak itxuraz egin; itxuraz, oso pozik daude.*

itxurazale

itxurazalekeria

itxurazko 1 ‘egiazkoa ez dena’: *itxurazko damua.* 2 ‘itxura onekoa’: *emakume itxurazko eta maitagarria.*

itxuroso *Herr.* ‘itxura onekoa; behar den bezalakoa’

itzain

itzaingo *Ipar.*

itzaintza

itzal

itzalaldi

itzalarazi, itzalaraz, itzalarazten. *du* ad.

itzalezin

itzalezlatu, itzalezta, itzalezlatzen. *du* ad.

itzalgaitz

itzalgaizka *Liter.*

itzalgarri izond.

itzalgune

itzali, itzal(i), itzaltzen. *da/du* ad.

itzalkor
itzalpe
itzalpetu, itzalpe(tu), itzalpetzen. *du* ad.
itzaltasun
itzaltsu
itzarri 1, itzar, itzartzen. *da* ad.
itzarri 2 izond.
itzarrik *Bizk.*
itzartu, itzar, itzartzen. *da* ad.
 itzatu* e. **iltzatu**
itze *Ipar.* eta *Naf.* h. **iltze**
itzel izond. ‘ikaragarria, oso handia’
itzelezko
itzul-amilka
itzul-lan
itzulaldi
itzularazi, itzularaz, itzularazten. *du* ad.:
etxera itzularazi du; testua frantsesera
itzularazi digute.
itzulbide
itzulbira
itzulera
itzulerraz
itzulezin
itzulgai
itzuli 1, itzul, itzultzen. 1 *da* ad. 2 *du* ad.
itzuli 2 iz.
itzuli-mitzuli
itzulika
itzulikatu, itzulika(tu), itzulikatzten.
da/du ad. ‘irauli, biratu’
itzulinguru
itzulipurdi
itzulipurdika
itzulketa
itzulpen
itzultzaile
itzultze
itzurarazi, itzuraraz, itzurarazten. *du* ad.
itzurbide
itzuri, itzur, itzurtzen. *da/zaio* ad.
itzuri ibili
itzuri joan
itzurkor
ixa “x” letraren izena
ixi *Bizk.* ‘ixo’
ixo
 ixtante* e. **istant**
 ixtil* e. **istil**

izadi
izaera
izai h. **izei**
izain *Hirudo medicinalis*
 izakera* e. **izaera**
izaki
izan 1, izaten. *da/du* ad.
izan ere lok.
izan ezik ‘salbu’: *denak joan ziren,*
ama izan ezik.
izan 2 iz.: *izena eta izana.*
izanarazi, izanaraz, izanarazten. *du* ad.
izandun izond. ‘aberatsa’
izar
izar(-)belar *Stellaria holostea*
izar egon: *zerua izar dago.*
izar(-)laino *Sin. nebulosa*
izar(-)multzo *Sin. konstelazio*
izara *Sin. maindire, mihise*
izari ‘neurria, tamaina’
izarigabe izond.
izarño
izarniarazi, izarniaraz, izarniarazten.
Ipar. du ad. ‘distirarazi’
izarniatu, izarnia, izarniatzen. *Ipar. du*
 ad. ‘distiratu’
izarratu, izarra, izarratzen. *da* ad.: *zeru*
izarratua.
izartegi
izartsu
izartu 1, izar(tu), izartzen. *du* ad. ‘izar-
 tu’
izartu 2, izar(tu), izartzen. *da* ad. ‘izarrez
 bete’
izartxo
izatasun
izate
izatedun
izatekide
izatez
izeba
izei *Abies sp.* eta *Pseudotsuga sp.* eta *Pi-
 cea sp.*
izeki, izekitzen. *da/du* ad. ‘su hartu, sua
 piztu’
izeko *Bizk.* ‘izeba’
izen 1: *Xabier du izena. 2: haren izen*
ona zikindu.
-ren izenean

izenburu

izendapen

izendatu, izenda, izendatzen. *du ad.*: *Euskaltzaindiak horretarako izendatu nauelako; ez dugu izendatuko nor den; euskaldunok "euli" izendatzen dugun intsektua; langileen soldataren neurria izendatzeko; egun izendatua.*

izendatuki adlag.

izendatzaile

izendatze

izendegi

izendun

izengabe izond.

izengabeko

izengoiti

izenkide

izenlagun *Gram.*

izenondo *Gram.*

izenordain *Gram.:* *pertsona izenordainak.*

izenorde 1 'ezizena'. 2* e. **izenordain**

izenpe

izenpearazi, izenpearaz, izenpearazten. *dio ad.*

izenpetu, izenpe(tu), izenpetzen. *du ad.*

izenpetzaile

izerbera

izerdi

izerdi(-)zapi: *aurpegia izerdi-zapi batekin estali zioten hilotzari.*

izerdi(-)guruin

izerditan

izerdi(-)bitsetan *Bizk.*

izerdi(-)lapetan *Bizk.*

izerdi(-)patsetan

izerdi(-)uharretan *Bizk.*

izerdialdi

izerdiarazi, izerdiaraz, izerdiarazten. *du ad.*

izerdikor

izerditsu

izerditu, izerdi(tu), izerditzen. *da ad.*

izerkari: *aurpegia izerkari batez estalita ehortzi zuten.*

izi *Ipar.* eta *Naf.* h. **izu**

izialdura *Ipar.* 'izua'

izipera *Ipar.* 'izutia'

izkilu* e. **iskilu**

izkina

izkira *Subord. Natantia*

izkiriatu, izkiriara, izkiriartzen. *Ipar. du ad.* 'idatzi'

izkirimiri

izkribu

izkribuz

izkribuzko

izkutu* e. **ezkutu**

izokin *Salmo sp.*

izorra *Zah.* izond. 'haurduna'

izorra *Zah. egon, Zah.* 'haurdun izan'

izorratu, izorra, izorratzen. 1 *da ad. Zah.*

'haurdun gertatu'. 2 *da/du ad. Arrunk.*

'kalte egin, hondatu'

izotz *Sin.* **horma, lei**

izotza egin

izotzaldi

izotzil *Naf.* h. **urtarril**

izozkailu

izozki

izozki(-)denda

izozkigile

izozkitegi

izozmendi: *izozmendi batek hondoratu zuen Titanic itsasontzia.*

izozte

izoztegi

izoztu, izotz/izoztu, izozten. *da/du ad.*

Sin. **hormatu, leitu**

izpar *g.er.* h. **albiste, berri**

izparringi *g.er.* h. **egunkari**

izpi

izpirik

izpika 1 adlag. 'zatika'

izpika 2 iz. 'izpi txikia'

izpil

izpildun

izpiliku *Lavandula officinalis*

izpiltsu

izpiño

izpiritu *Ipar.* edo *Jas.* h. **espiritu**

izpitsu

izpitxo

iztai 'izterra eta sabela elkartzen diren (sakon)gunea'

iztarte 'hankarte'

izter

izter-lehengusu

izterbegi *Batez ere Zub.* ‘etsai pertsonala’
iztupa
izu
     izu-laborri
izualdi
izuarazi, izuaraz, izuarazten. *du ad.*
izugarri izond. eta iz.
     izugarrizko
izugarrikeria
izukaitz
izukari
izukor

izur iz.
izurde *Delphinus delphis*
izurri
izurrite
izurritsu
izurritu, izurri(tu), izurritzen. *da/du ad.*
izurtsu *Sin.* **zimurtsu**
izurtu, izur(tu), izurtzen. *du ad.*
izutasun
izuti
izutu, izu(tu), izutzen. *da/du ad.*
izutzaile

J

j (jota)
ja *Ipar.* eta *Naf.* ‘dagoeneko; ordurako’
jabal *Ipar.*
jabalaldi *Ipar.*
jabalarazi, jabalaraz, jabalarazten. *Ipar. du ad.*
jabaldu, jabal(du), jabaltzen. *Ipar. da/du ad.*
jabaldura *Ipar.*
jabalgarri *Ipar.*
jabaltasun *Ipar.*
jabe
     jaun eta jabe
     jabe egin
jabedun
jabegabe izond.
jabegai
jabegaitasun
jabego *Sin.* **jabetasun**, **jabetza**
jabekide
jabekidetasun
jabekuntza
jabetasun *Sin.* **jabego**, **jabetza**
jabetu, jabe(tu), jabetzen. *da ad.*
jabetza *Sin.* **jabego**, **jabetasun**
jada ‘jadanik’
jadanik
jadetsi, jadets, jadesten. *Bizk. du ad.* ‘er-dietsi, lortu’
jagi, jagiten. *Bizk. da ad.* ‘jaiki’

jagoitik *Ipar. Zah.* ‘aurrerantzean, gaur-danik’
jaigole
jagone, jagoten. *Bizk. du ad.*
jaguar *Panthera (jaguaris) onca*
jai (instrumentalean *jaiez*)
     jai egin
     jai eman
     jai hartu
jaialdi
jaidura ‘joera’
jaiegun
jaiera
jaiero
jaiki, jaikitzen. *da ad.*
jaikialdi
jaikiarazi, jaikiaraz, jaikiarazten. *du ad.*
jaikiera
jainko
Jainkoarren interj.
jainkogabe izond.
jainkosa
jainkotasun
jainkotiar
jainkotu, jainko(tu), jainkotzen. *da/du ad.*
jainkozale
jainkozaletasun
jainkozko
jaio, jaiotzen. *da ad.*
jaioarazi, jaioaraz, jaioarazten. *du ad.*

jaioberri
jaioberritu, jaioberri(tu), jaioberritzen.
da ad.
jaiopera ‘jaiotza’
jaioleku
jaiotegun
jaioterri
jaiotetxe
jaiotordu
jaiotza
jaiotze *Ipar.* eta *Naf.* h. **jaiotza**
jaiotzez
jaitsaldi
jaitsarazi, jaitsaraz, jaitsarazten. *du* ad.
jaitsi, jaits, jaisten. *da/du* ad.
jaitsiera
jaka
jakartar (herritarra)
jaki
jakile
jakin, jakiten. *du* ad.
jakina: *beste asko ere, jakina, mintzatuak dira auzi horrezaz.*
jakinaren gainean
jakinean
jakinarazi, jakinaraz, jakinarazten. *dio* ad.
jakinarazpen
jakinbide
jakinduria
jakingai
jakingarri
jakingura iz. eta izond.
jakin-min
jakin-nahi iz. eta izond.
jakintasun
jakintsu
jakintza
jakitate
jakite
jakitun
jakitun egin
jakitun egon
jakitun ipini
jakituria *batez ere Bizk.*
jakobino
jale
jalgi, jalgitzen. *Ipar. da* ad. ‘atera, irten’
jalgialdi

jalgiarazi, jalgiaraz, jalgiarazten. *Ipar. du* ad.
jalgitze
jalki, jalkitzen. *da* ad. ‘isurkari batean dilindan dauden zatikiak hondoratu’
jalkin
jamaikar (herritarra)
jamusukroar (herritarra)
jan 1, jaten. *du* ad.
jan-arin(ean)
jan berri
jan-txakur
jan-urri
jan-zahar
jan 2 iz.
janaldi
janarazi, janaraz, janarazten. *dio* ad.
janari
janari(-)denda
janaritegi ‘janariak gordetzeko tokia’
janaritu, janari(tu), janaritzen. *du* ad.:
zeure herria aingeruen ogiaz janaritu zenuen.
janbo
jandarma* e. **jendarme**
jangai iz. ‘janaria, jatekoa’
jangaitz
jangale
jangarri iz. ‘janaria, jatekoa’
jangartxu izond.
jangela
jangura iz.
janiza *Ipar.* ‘gose handia; grina makurra’
jankatu, janka, jankatzen. *Ipar. du* ad.
‘hortzikatu’
janleku
jansenismo
jansenista
jantegi
jantoki
jantxakur
jantzarazi, jantzaraz, jantzarazten. *du* ad.
jantzi 1, jantz, jantzen. *da/du* ad.
jantzi 2 iz.
jantzigintza
janzkera
janzki
janzteko iz.

japoniar (herritarra)

japoniera (hizkuntza)

jaramon

jaramon egin *dio* ad.

jaraunsle

jarauntsi, jaraunts, jaraunsten. *du* ad.

jardin* e. **lorategi**

jarduera

jardun 1, jarduten. *da/du* ad.: *lanean jardun da / du egun osoa.*

jardun 2 iz. ‘hizketa, solasa’

jardunaldi

jardunarazi, jardunaraz, jardunarazten. *du* ad.

jardunbide

jardungai

jare izond.

jaregin, jaregiten. *dio* ad. (*nor* kasurik gabea) ‘askatu, libratu’: *neuk esatean, jaregin usoei.*

jargia batez ere *Zub.* ‘jarlekua’

jargoi ‘tronua’

jariagai

jariakin

jariarazi, jariaraz, jariarazten. *dio* ad.

jariatu, jaria, jariatzen. 1 *zaio* ad.: *ur bizko ibaiak jariatuko zaizkio sabeletik.* 2 *du* ad. *Biol.:* *malko-guruinek malkoak jariatzen dituzte.*

jario 1, jarioko. *zaio* ad.

galtza-jario

gezur-jario

hitz-jario

jarioan

jario 2 iz.

jarioka

jarki, jarkitzen. *zaio* ad.

jarleku

jarrai 1 adlag.: *norbaiti / norbaiten jarrai ibili.*

jarrai 2* izond. gisa e. **jarraitu**, **jarraiki**: **hezkuntza jarraia* e. *hezkuntza jarraitua / jarraikia.*

jarraian: *elkarren jarraian zetozen.*

jarraiarazi, jarraiaraz, jarraiarazten. *dio* ad.

jarraibide

jarraika

jarraiki 1, jarraikitzen. *da/zaio* ad.

jarraiki 2 izond.: *lan jarraikia.*

jarraikitahun *Ipar.*

jarraikitzaile

jarraipen

jarraitu 1, jarrai(tu), jarraitzen. *du/dio* ad.: *lanean jarraitu du; Jesusi jarraitu dio.*

jarraitu 2 izond.: *errotaren hots jarraitua.*

jarraituki adlag.

jarraitutasun ‘jarraitua denaren nolako-tasuna’

jarraitzaile

jarrarazi, jarraraz, jarrarazten. *du* ad.

jarrera

jarri, jar, jartzen. *da/du* ad.

jarrialdi

jartoki h. **jarleku**

jartzaile

jas *Bizk.* iz.: *dantzan jasa dauka horrek.*

jaseko: *jaseko mutila.*

jasa iz.: *kanpoan jasa itsua ari du, kazkabarrak gogor astintzen ditu artaburuak.*

jasaille

jasan, jasaten. *du* ad.

jasanarazi, jasanaraz, jasanarazten. *dio* ad.

jasanezin

jasangaitz

jasangarri

jasankor

jasankortasun

jasmin *Jasminum sp.*

jaso, jasotzen. *du* ad.

jasoaldi

jasoarazi, jasoaraz, jasoarazten. *dio* ad.

Jasokunde

jasotasun

jasotzaile

jasotze

jaspe

jateko iz.

jaten iz. (batez ere abereena)

jatetxe

jator

jatordu

jatorkeria

jatorki adlag.

jatorri
jatorriz
jatorrizko
jatortasun
jats *Ipar.* ‘erratza’
 jatsi* e. **jaitsi**
jatun
jaugin *Ipar.* ‘joera’
jaulki, jaulkitzen. 1 *zaio* eta *du* ad.’(ahotik) irten, (ahotik) bota’. 2 *du* ad. *Finantz.:* *eusko bonoak jaulki.*
jaulkiarazi, jaulkiaraz, jaulkiarazten. *dio* ad.
jaulkipen *Finantz.*
jaulkitze
jaun
jaun eta jabe
Jauna hartu
jaunartzaile
jaunartze
jaundetar (herritarra)
jaundu, jaun(du), jauntzen. *da/du* ad.
jauneria *Ipar.*
jaungoiko h. **jainko**
jauntasun
jauntxo
jauntxokeria
jauntzi, jauntz, jaunzten. *Ipar.* h. **jantzi**
jaunxkila
jauregi
jauregitar
jaurerri
jauretsi, jaurets, jauresten. *du* ad.
jauretxe
jaurgo
jaurlaritze (Euskal Autonomia Erkidegoko gobernua izendatzeko)
jaurti, jaurtitzen. *du* ad.
jaurtiarazi, jaurtiaraz, jaurtiarazten. *dio* ad.
jaurtigai
jaurtigailu
jaurtika
jaurtiketa
jaurtiki, jaurtikitzen. *du* ad. h. **jaurti**
 jaurtikigai* e. **jaurtigai**
jaurtitzaile
jausarazi, jausaraz, jausarazten. *du* ad.
jausi, jaus, jausten. *Batez ere Bizk.* *da* ad.

jausitasun
jauskor
jauspen *Ipar.* 1 ‘jaustea’. 2 ‘begirunea’
jautsapen *Jas.:* *Erromako inperioaren jautsapena.*
jautsi, jauts, jausten. *Lap.* eta *Naf.* h. **jaitsi**
jauzarazi, jauzaraz, jauzarazten. *du* ad.
jauzi 1, jauz, jauzten. *da* ad.
jauzi 2 iz.
jauzi egin
jauzi eragin
jauzian
jauzika
jauzilari: *lasterkari eta jauzilari txapel-dunak.*
jauzkari: *orein jauzkaria.*
jauzte
jauzteka adlag. ‘jauzika’
 jaz* e. **iaz**
jazarbide
jazarkunde *Ipar.* h. **jazarpen**
jazarle
jazarpen
jazarraldi
jazarri, jazar, jazartzen. *zaio/dio* ad.
 jazinto* e. **hiazinto**
 jazki* e. **janzki**
 jazmin* e. **jasmin**
jazo, jazotzen. *da* ad.
jazoera
jazz
 jei* e. **jai**
 jeiki* e. **jaiki**
jeinu *Ipar.* ‘antzea, trebetasuna’
 jeitsi* e. **jaitsi**
jela *Gip.*
jelatu, jela(tu), jelatzen. *Gip.* *da/du* ad. ‘izoztu’
jelkide
jelosia ‘jeloskortasuna’
jeloskor
jeloskortasun
jeloskortu, jeloskor(tu), jeloskortzen. *da/du* ad.
jeloskortze
jelostu, jelos(tu), jelosten. *Ipar.* *da/du* ad. ‘bekaiztu’
jeltzale

- jeltzaletasun**
jeltzaletu, jeltzale(tu), jeltzaletzen. *da/du* ad.
jendaila *Pei*.
jendaki iz.
jendalde
jendarme
jendarte
    jendartean
    jendarteko
jendaurre
    jendaurrean
    jendaurreko
jende
jendeketa *Ipar. h.* **jendetza**
jendeki* e. **jendaki**
jendekin ‘jendartea atsegin zaiona’
jendetasun
jendetsu
jendetza
jendeztatu, jendezta, jendeztatzten. *du* ad.: 72 *leinuek jendeztatu zuten mundua*.
jeneral
jeneraltza
jenio 1 *Heg.:* *jenio txarra du*. 2: *Einstein jenio bat zen*.
jentil
jentiltasun
jertse
jerusalemendar (herritarra)
jesan, jesa(i)ten. *Zub. du* ad. ‘maileguz hartu’
jesapen
jesarleku *Bizk.*
jesarri, jesar, jesartzen. *Bizk. da/du* ad.
jesuita
jesulagun
jetzi, jezten. *du* ad.
jetzialdi
jin, jiten. *Ipar. da* ad.
jinarazi, jinaraz, jinarazten. *Ipar. du* ad.
jipoi
jipoialdi
jipoitu, jipoi(tu), jipoitzen. *du* ad.
jira
jirabira
    jirabiran
jirabiraka
- jirabiratu**, jirabira(tu), jirabiratzten. *du* ad.
jirafa *Giraffa camelopardalis*
jiraka
jiratu, jira(tu), jiratzten. *da/du* ad.
jite 1 ‘izaera’. 2* e. **eite**
jo, jotzen. *du* ad.
    gora jo
    -tzat jo: *egokitizat jo*.
    jo eta jo
    jo eta ke
    jo eta su
joaki adlag. *Batez ere Ipar.:* *beti joaki eta joaki, eta sekula joaten ez*.
joaldi
joaldun: *Iturengo joaldunak*.
joan, joaten. *da* ad.
joan-etorri iz.
joan-jin *Ipar. iz.*
joanaldi
joanarazi, joanaraz, joanarazten. *du* ad.
joanera
joarazi, joaraz, joarazten. *dio* ad.
joare
joaredun* e. **joaldun**
joera
jogailu
jogurt
joia h. **bitxi**
joile *Ipar. h.* **jotzaile**
joka adlag.
jokabide
jokaera
jokalari
jokaldi
jokalege
jokaleku
jokamolde
jokarazi, jokaraz, jokarazten. *dio* ad.
jokatu, joka, jokatzen. 1 *du* ad.: *dirua jokatatu du*. 2 *da/du* ad.: *era lotsagarrian jokatatu du* / *gara*.
joko
jolas
    jolasean (ibili, ari izan...)
    jolas egin
    jolas(-)ordu
    jolas(-)parke
jolasaldi

- jolasgarri** iz. eta izond.
jolaskeria
jolasketa
jolasleku
jolasti izond.
jolastoki
jolastu, jolas(tu), jolasten. *da* ad.
jole h. **jotzaile**
jomuga
joniko izond.: *Itsaso Jonikoa*.
jopu
joputasun
joputza
joran
gorantsu
jordaniar (herritarra)
jori
goritasun
goritu, jori(tu), joritzen. *da/du* ad.
goritzaile
jornal *Herr.* ‘soldata’
jorra
jorran
jorrai ‘jorrazeko aitzur txikia’
jorrai(-)dantza
jorrail h. **apiril**
jorraldi
jorratu, jorra(tu), jorratzen. *du* ad.: *artoa jorratu; gai bat jorratu; pertsona bat jorratu*.
jorratzaile
gorubera (hizkuntza)
josi, jos, josten. *du* ad.
joskera
josketa
joskura* e. **jostura**
josle
jostagailu* e. **jostailu**
jostagarri iz. eta izond.
jostagura: *ez gara hemen inor jostagura, lazten gaitu bazterren isiltasunak*.
jostailu
jostailu(-)denda
jostaketa *Heg.* h. **josteta**
jostakin
jostalagun
jostalari
jostaleku
jostarazi, jostaraz, jostarazten. *du* ad.
- jostatu**, josta, jostatzen. *da* ad.
joste
josteko makina
josteta
jostetan
jostirudi ‘Lore Jokoen garaiko euskal komedia’
jostorraz
jostun
jostundegi
jostura
jota “j” letraren izena
jotzaile
jotze
jubilazio* e. **erretiro**
judaismo
judegu *Bizk.* h. **judu**
judizio *Jas.* ‘epaiketa’
judu
judu iz. eta izond.
jeuz *Heg.* h. **epaile**
jugoslaviar (herritarra)
juizio *Heg.* ‘epaiketa’
jujamendu *Ipar.* ‘epaiketa’
jujatu, juja, jujatzen. *Ipar. du* ad. ‘epaitu’
juje *Ipar.* ‘epailea’
jukutria
julufrai *Ipar.* ‘krabelina’
juntagailu
juntarazi, juntaraz, juntarazten. *du* ad.
juntatu, junta(tu), juntatzen. *da/du* ad.
juntura
juramentu *Zah.* 1 h. **zin**. 2 h. **arnegu**, **birao**
juridiko
jurisdikzio
jurisprudenzia
jus* e. **zuku**
justifikatu, justifika, justifikatzen. *da/du* ad.
justizia
justu *Herr.*
hain justu ere
justu-justu
justuki *Ipar.*
juzgatu, juzga, juzgatzen. *Heg. du* ad. h. **epaitu**
juzgu: *Pauloren juzgua egin* (‘Paulo dela uste izan’)

K

k (ka)**ka** “k” letraren izena**kabala** *Ipar.* ‘aberea, azienda’**kabalkada** *Ipar.***kabalzain****kabaret**kabarra* e. **gabarra****kabestru**kabia* e. **habia****kabiar****kabila** ‘eusteko edo lotzeko ziria’**kabina****kabinete****kabitu**, kabi, kabitzen. *Heg.* 1 *da* ad.: *hemen ez naiz kabitzen* (hemen ez naiz sartzen). 2 *du* ad.: *kutxa honek asko kabitzen du* (kutxa honek asko hartzen du)**kable****kabo** *Heg.* h. **kaporal****kabuldar** (herritarra)**kabuxa** *Blennius gattorugine***kabuz** (*neure, zeure, bere...* *kabuz* esapi-deetan erabiltzen da)**kaden** *batez ere Bizk.* izond. ‘ahula, argala’**kadena** *Ipar.* h. **kate****kadendu**, kaden(du), kadentzen. *Batez ere Bizk. da/du* ad. ‘ahuldu, argaldu’**kadentasun** *batez ere Bizk.* ‘ahultasuna, argaltasuna’**kadete****kadira** *Ipar.* (aulki-mota)**erregeen kadira** (haur-jokoa)**kadmio****kafe****kafe(-)denda****kafe(-)errota****kafe-eten** ‘kafea hartzeko egiten den etenaldia’**kafe(-)etxe****kafe(-)landare****kafeina****kafeinagabe:** *hiru kafesne, bi kafe, eta kafeinagabe bat.***kafeondo** *Coffea sp.***kafeontzi****kafesne****kafetegia**kafetxe* e. **kafe(-)etxe****kahaka** *Ipar.* ‘mozoloa’**kai****kaialde****kaier** *Ipar. Sin. koaderno***kaiku** 1 iz. ‘ontzia’. 2 izond. ‘irain-hitza’**kaikukeria****kaikutzar****kailu** *Ipar.* iz. eta izond.: *gizon kailua* (hezur eta azal dena)**kaiman** *Fam. Alligatoridae*kainabera* e. **kanabera**kainoi* e. **kanoi****kaio****kaiola****kaiolatu**, kaiola(tu), kaiolutzen. *da/du* ad.**kairotar** (herritarra)**kaisar** ‘Alemaniako enperadorea’**kaixo** *Heg. Lgart.***kaixoka****kaizu** ‘neurria, tamaina’kajoi* e. **tiradera****kaka****kaka egin****kaka-nahaste****kaka-ume****kaka zahar****kakagale****kakagura** iz.**kakahuete** *Arachis hypogaea***kakalardo** *Fam. Scarabaeidae* eta *Dytiscidae* eta *Hydrophilidae* eta *Gyrinidae***kakalarri** iz.**kakamarlo** *Ipar.* ‘kakalardoa’**kakanarru** *Lgart.* iz. eta izond.**kakao** *Theobroma cacao***kakarraldo** *Bizk.* ‘kakalardoa’**kakati****kakatsu****kakaztu**, kakaz(tu), kakazten. *da/du* ad.**kakazu** *Ipar. eta Naf.* ‘kakatsua’**kakeri****kako****kako-mako**

kakodun**kakofonia**

kakola *Ipar.* 1 izond. 'okertua; traketsa'.
2 iz. pl. 'zama eramateko kakoak'

kakolakeria *Ipar.*

kakolatu, kakola(tu), kakolatzen. *da/du*
ad.

kakontzi izond.

kakotu, kako(tu), kakotzen. *da/du* ad.
'kako-itxura eman'

kakotx h. koma

kaktus *Cactus sp.*

kala 1 *Heg.* 'arrantza-gunea'

kala 2 *Zantedeschia aethiopica*

kalabaza *Heg.* h. **kuia**

kalabazin *Heg.* h. **kuiatxo**

kalaka *Ipar.* eta *Naf.*

kalakari *Ipar.* eta *Naf.*

kalamu *Cannabis sativa*

kalapita *Ipar.* eta *Naf.*

kalapitari *Ipar.* eta *Naf.*

kalatxori 'antxeta-mota txikia'

kalbario**kalbinismo****kalbinista**

kaldera* e. **galdara**

kale

(kale) **agerraldi** *Sin.* **manifestazio**

kale egin 'huts egin'

kale-garbitzaile

kaleidoskopio**kalejira****kalekume**

kalentura *Heg.* h. **sukar**

kaleratu, kalera(tu), kaleratzen. *da/du*
ad.

kaletar

kaletartu, kaletar(tu), kaletartzen. *da/du*
ad.

kalezulo

kali *Ipar.* iz. 'kali-jokoko makila'

kali(-)joko

kalibratu, kalibra, kalibratzen. *du* ad.
Tekn. 'kalibrea hartu'

kalibre**kalifa****kalifaldi**

kalifikatu, kalifika, kalifikatzen. *du* ad.

kalifikazio**kaligrafia**

kalipu *Ipar.* 'adorea'

kalitate

kalitu, kali, kalitzen. *Ipar.* *du* ad. '(piz-
tia) akabatu, hil'

kalitxa *Ipar.* 'garatxoa'

kalitxa-belar 'zaran-belarra'

kaliza iz. 1 (mezakoa). 2 (loreena)

kalkatu, kalka, kalkatzen. *du* ad.

kalko**kalkulagailu**

kalkulamakina* e. **kalkulagailu**

kalkulatu, kalkula, kalkulatzen. *du* ad.

kalkulu**kalonje****kaloria**

kalostra *Ark.*

kalostrape iz.

kalpar**kalte**

-en **kaltean**

kalte egin

kalte eragin

kalte-galera

kalte hartu

kalte izan

kalte-ordain: *kalte-ordaina eman, kalte-ordaina hartu.*

kaltetun**kaltegarri****kaltegile**

kaltekor h. **kaltegarri**

kaltetsu

kaltetu, kalte(tu), kaltetzen. 1 *da* ad.
'kaltea jasan': *autoa kaltetu zitzaigun;*

gauza kaltetua ontzat saldu. 2* *du* ad.

e. **kalte egin**

kaltzara* e. **galtzada**

kaltzio**kaltzita****kamaina**

kamaleoi* e. **kameleoi**

kamamila

kamara* e. 1 **kamera**. 2 **ganbera**

kamarero* e. **zerbitzari**

kameleoi *Chamaeleontidae*

kamelia *Camellia sp.*

kamelu* e. **gamelu**

kamera

kamerundar (herritarra)
kamino *Bizk.* h. **errepide**
kamio *Heg.* h. **errepide**
kamioi
kampalar (herritarra)
kamustasun
kamustu, kamuts/kamustu, kamusten.
da/du ad.
kamuts
kana
     kana bete
     kana-erdi
kanabera *Arundo donax*
kanaberadi
kanadar (herritarra)
kanal
kanariar: *Kanariar Uharteak.*
kanari(o) *Serinus canaria*
kanbiatu, kanbia, kanbiatzen. *da/du* ad.
     h. **aldatu**
kanbodiari (herritarra)
kandela
kanela *Cinnamomum ceylanicum* eta
     Cinnamomum cassia
kanelondo
kanguru *Macropus sp.*
kanibal ‘gizajalea’
kanibet* e. **ganibet**
kanika h. **puxtarri**
kanila *Heg.* h. **txorrota**
kankailu
kankarreko ‘buruan hartu edo emanda-
     ko kolpea’
kannada (hizkuntza)
kanoa
kanoi
kanoigintza
kanon
kanoniko izond.
kanonizatu, kanoniza, kanonizatzen. *du*
     ad. *Erl.*
kanore *Ipar.* h. **ganora**
kanpadenda *Sin.* **oihal-etxola**
kanpai
     kanpai-hots
     kanpaia(k) jo
kanpaina ‘ekinaldia’
kanpaina denda* e. **kanpadenda**
kanpaitxo

kanpaleku
kanpandorre
kanpatu, kanpa, kanpatzen. *da* ad.
kanpin *Sin.* **camping**
kanpo: *legez kanpoko*; *kanpo-harremana*.
     kanpoko izlag. eta iz.
     kanpora
     kanpotiko
     kanpo utzi
kanpoalde
kanpoeder izond.
kanpolarrosa *Bizk.*
kanporaketa
kanporakoi
kanporatu, kanpora(tu), kanporatzen.
da/du ad.
kanposantu *Heg.* h. **hilerri**
kanpotar
kanputxear (herritarra)
kanta
     kantaz
kantaezin
kantagile
kantagintza
kantaldi
kantarazi, kantaraz, kantarazten. *dio* ad.
kantari
kantata
kantatu, kanta(tu), kantatzen. *du* ad.
kantatxo
kantatzaile
kantiarazi, kantiaraz, kantiarazten. *du*
     ad.
kantika
kantitate
kantitu, kanti, kantitzen. *Ipar.* *da/du* ad.
     ‘higitu, mugitu’
kantoi: *kale baten kantoian.*
kantonamendu: *Lau Kantonamenduen*
     aintzira.
kantore batez ere *Zub.* ‘kanta, kantua’
kantu
     kantuz
kantutegi
kantziler
kaoba *Swietenia mahoganis*
kaolin
kaos

kapa

kapar 1 *Rhizina inflata*; *Rhizina* sp. 2 (akain-mota)

kapare iz. ‘aitonen semeen eta bilauen artekoa’

kapazitate *Elektr.*

kapela

kapela(-)denda

kapelu *Ipar.* h. **kapela**

kapera

kaperaño

kapeta *Ipar.*

kapilau

kapilautza

kapirio* e. **gapirio**

kapitain

kapital

kapitalismo

kapitalista

kapitalizatu, kapitaliza, kapitalizatzen. *du* ad.

kapitulazio

kapitulu

kapoi

kaporal

kaporalburu

kapusai

kaputxino

kar: *zure amodioaren kar saindua.*

kar-kar(-kar) adlag. ‘barrearen onoma-topeia; algaraz’

kara *batez ere Ipar.* ‘itxura’

karabana

karabina

karabinero h. **mugazain**

karaitz* e. **kare(-)haitz**

karaka ‘oiloaren kantua’

karako(i)l h. **barraskilo**

karamelu

kararri* e. **kareharri**

karate

karats* e. **kirats**

karatxo* e. **garatxo**

karbonato

karbono

karburagailu

karburo

karda

kardaba *Gip.* ‘kezka, egonezina’

kardabera *Sonchus* sp.

kardantxilo *batez ere Bizk.* ‘karnaba’

kardantxori *Bizk.* ‘karnaba’

kardari

kardatu, karda(tu), kardatzen. *du* ad.

kardenal* e. **kardinal**

kardinal iz.

kardinalgo

kardiologia

kardiologo

kardu *Carduus* sp., etab.

kardulatu *Cirsium* sp., etab.

kare

kare(-)haitz

kare(-)ikatz

kare(-)lur

karealdi

karedun

karegai

kareharri

karel

karen ‘ume ondokoa, plazenta’

kareore

karesa *Ipar. Herr.* ‘fereka’

karesatu, karesa(tu), karesatzen. *Ipar. du* ad. *Herr.* ‘ferekatu’

karga

kargaketa

kargarazi, kargaraz, kargarazten. *du* ad.

kargatu, karga(tu), kargatzen. *da/du* ad.

kargu

kargu hartu *Heg.* ‘erantzukizuna eskatu’

kargua utzi

kargudun

kari *Ipar.*

-en kariaz *Jas.*

-en karietara

karie(s) h. **txantxar**

karikatura

kario *Ipar.* eta *Naf.* ‘garestia’

kariotasun *Ipar.* eta *Naf.* ‘garestitasuna’

kariotu, kario(tu), kariotzen. *Ipar.* eta *Naf. da/du* ad. ‘garestitu’

karisma

karismadun

karitate

karitatetsu

karkaba

- karkaila**
karkailaz
karkailaka
karkara
karkaraz
karkaraka
karkaxa
karkaxaka
karlismo
karlista
karlistada h. **karlistaldi**
karlistaldi
karmeldar
karmin 1 *Ipar.* ‘garratza’
karmin 2 (kolorea)
karmindu, karmin(du), karmintzen.
Ipar. daldu ad. ‘garrastu’
karmindura *Ipar.*
karnaba *Carduelis carduelis*
karnata ‘beita’
karnazer(u)* e. **harakin**
karnet* e. **nortasun-agiri**, **gidabaimen**,
(X Elkarteko) **txartel**
karobi
karpa *Cyprinus carpio*
karraio* e. **garraio**
karraka ‘metala edo zura berdintzeko
edo leuntzeko tresna’
karrakatu, karraka(tu), karrakatzen. *du*
ad.
karrakela *Littorina sp.*
karramarro *Astacus sp.* eta *Carnicus sp.*
eta *Pachygrapsus sp.*
karranka
karrankari
karranpa *Sin. arranpa*
karrasi* e. **garrasi**
karraska
karraskari
karraskatu, karraska(tu), karraskatzen.
du ad.
karraskila *Rhamnus alaternus*
karraspio *Symphodus (Crenilabrus) sp.*
karratu *Ipar.* izond. ‘koadroa’
karrera *Heg. h. ikasketak:* *Zuzenbide*
karrera h. *Zuzenbide ikasketak.*
karretera* e. **errepide**
karretila* e. **eskorga**
- karrika** *Ipar.* eta *Naf.* ‘kalea’
karrika egin ‘kale egin, huts egin’
karro *Herr. h. orga:* *zaldi-karroa.*
karroin *Ipar.* ‘horma, izotza’
karroindatu, karroinda(tu), karroinda-
tzen. *daldu* ad. ‘izoztu’
karroza
karrozeria
karsoil
karsoildu, karsoil(du), karsoiltzen. *daldu*
ad.
karta 1 (jokokoa). 2* e. **gutun**, **eskutitz**;
mapa
kartel *Heg. Sin. afixa*
karteldegi* (gaztelaniazko *kartelera*-rako
e. **ikuskizunak**)
kartera* e. **diru(-)zorro**, **paper(-)zorro**
kartilago
kartografia
kartoi
kartoi mehe
kartoifin* e. **kartoi mehe**
kartsu
kartsuki
kartsutasun
kartulina* e. **kartoi mehe**
kartutxo
kartuxa* e. **kartutxo**
kartveliar (herritarra)
kartveliera (hizkuntza)
kartzela
kartzelatu, kartzela(tu), kartzelatzen. *du*
ad.
karu *Bizk.* ‘garestia’
karutu, karu(tu), karutzen. *Bizk. daldu*
ad. ‘garestitu’
kasa (*neure, zeure, bere...* *kasa* esapide-
etan erabiltzen da)
kasaila *Ipar.* ‘kalapita, iskanbila’
kasaka (jantzi-mota)
kasarazi, kasaraz, kasarazten. *Ipar. du*
ad.
kasatu, kasa, kasatzen. *Ipar. du* ad.
kaserna *Ipar. Sin. kuartel*
kasete
kasik
kasino
kaska
kaskabeltz *Parus sp.*

kaskabilo ‘txilin-modukoa’
kaskagogor izond.
kaskagorri izond.
kaskail 1 ‘kankailua’. 2 ‘bipila, soila’
kaskaildu, kaskail(du), kaskailtzen.
da/du ad.
kaskako iz.
kaskamotz izond.
kaskar
kaskarin izond.
kaskarreko iz.
kaskazuri izond.
kasket* e. **kasketa**
kasketa ‘apeta’
kasketaldi
kaskezur
kasko
kaskodun
kaskutsik
kasta
kastigatu, *kastiga*, *kastigatzen*. *du* ad.
Heg. h. **zigortu**
kastigu *Heg.* h. **zigor**
kastitate
kasu
kasu!
kasu egin
kasu eman
kasualitate
kasuistika
katabut *Zah.* ‘zerraldoa, hilkutxa’
katagorri *Sciurus sp.*
katakonba
katakume
katakunba* e. **katakunba**
katalan 1 (herritarra): *Herrialde Katalan-ak*. 2 (hizkuntza)
katalingorri *Fam. Coccinellidae. Sin. marigorri(ngo), amona mantangorri*
katalisi
katalizatu, *kataliza*, *katalizatzen*. *du* ad.
katalizatzaile
katalogatu, *kataloga*, *katalogatzen*. *du* ad.
katalogo
katamixar *Bizk.* ‘katagorria’
katamotz *Lynx sp.*
katanarru
katapulta

katar ‘katu arra’
katarro *Heg.* ‘hotzeria’
katarsi
katastro
katatxori ‘okila’
katazuri ‘erbinude zuria’
kate
kateatu, *katea(tu)*, *kateatzen*. *da/du* ad.
katedra
katedradun
katedral
kategoria
katekesi
kateme ‘katu emea’
kateto *Mat.*
katibatu* e. **gatibatu**
katibu* e. **gatibu**
katigatu, *katiga*, *katigatzen*. *da* ad. ‘lotu, trabatu’
katigu ‘lotua, trabatua’
katilu
katilukada
katixima *Ipar.* ‘kristau-ikasbidea’
katmandutar (herritarra)
katodo
katoliko
katolikotasun
katolizismo
katramila
katramilatsu
katramilatu, *katramila(tu)*, *katramilatu-zen*. *da/du* ad.
katu *Felis catus* eta *Felis silvestris* eta *Felis (Leptailurus)*
katu-belar *Nepeta cataria*
katuarrain *Scyliorhinus canicula*
katutu, *katu(tu)*, *katutzen*. *Bizk. da/du* ad. *Lgart.* ‘mozkortu, horditu’
kaudimen
kausa
dela kausa
direla kausa
-en kausaz
kausal
kausatu, *kausa(tu)*, *kausatzen*. *du* ad.
kausazko
kausiarazi, *kausiaraz*, *kausiarazten*. *du* ad.
kausitu, *kausi*, *kausitzen*. *da/du* ad.

kautan: *neure, bere... kautan* ('neure, bere... artean').
kauter *Ipar.* (-r biguna du)
kautxu
kaxa 1 *Heg.* 'kutxa'. 2 *Ipar.* 'kazola'
kaxalote *Physeter catodan. Sin. zeroi*
kaxarranka 'Lekeitioko dantza'
kaxmirera (hizkuntza)
 kaxoi* e. **tiradera**
kazakhera (hizkuntza)
kazakhstandar (herritarra)
kazeta
kazetagintza
kazetari
kazetaritza
 kazetateria* e. **prentsa**
kazike
kazkabar
kazola
ke
kealdi
kebide
keдар
kedartsu
kedartu, *keдар(tu), kedartzen. da/du ad.*
keheila *Zub.* 'kereta'
keina
keinada
keinatu, *keina(tu), keinatzen. du ad.*
keinu
 keinu egin
keinuka
kemen
kemendu, *kemen(du), kementzen. da/du ad.*
kemendun
kementasun
kementsu
kemin 'garmina'
ken
kenarazi, *kenaraz, kenarazten. du ad.*
kendu, *ken, kentzen. da/du ad.*
kendura *Mat.*
 kenka* e. **kinka**
kenketa *Mat.*
kenkizun *Mat.*
kentzaile
kenyar (herritarra)
 keramika* e. **zeramika**

keramikari* e. **zeramikari**
kereila
kereta
keroseno
kerubin
keta 1 *Ipar. iz.* 'multzoa'
keta 2 *Ipar. adlag.* 'bila'
ketsu
ketu, *ke(tu), ketzen. da/du ad.*
ketzal *Trogons resplendens*
kexa
kexadura
kexarazi, *kexaraz, kexarazten. du ad.*
kexati
kexatu, *kexa(tu), kexatzen. da ad.*
 1 'arranguratu'. 2 *Ipar.* 'kezkatu; hase-
 rretu'
kexu 1 *iz.* 'kexa'. 2 *adlag.* 'urduri; hase-
 rre'. 3 *izond.*
kexu izan *da ad.*
kezka
kezkabide
kezkagarri
kezkazaraz, *kezkazaraz, kezkazarazten. du ad.*
kezkati
kezkatsu
kezkatu, *kezka(tu), kezkatzten. da/du ad.*
keztatu, *kezta, keztatzen. da/du ad.*
kg 'kilogramo'ren sinbolo nazioartekoa
khartumdar (herritarra)
khemerera (hizkuntza)
 kibizta* e. **begizta**
kide
kideko
kidekotasun
 kider* e. **gider, kirten**
kidetasun
kidetsu
kidetu, *kide(tu), kidetzen. da/du ad.*
kiebra *Heg. Herr.* 'porrota'
 kiebra jo
 kiebra egin
kievtar (herritarra)
kigaliar (herritarra)
kikara
kikil
kikildu, *kikil(du), kikiltzen. da/du ad.*
kikilgarri *izond.*
 kila* e. **gila**

kilika 1 *Ipar.* izond. 'kilikorra; irudikorra'. 2 iz. 'kili-kilia'

kilikagarri

kilikari

kilikatu, kilika(tu), kilikatzen. 1 *du* ad. 'kilika egin'. 2 *da/du* ad. 'ernatu, kitzikatu'

kili-kili iz.

kilikor

kilima *Gip.* 'kilika, kili-kilia'

kilimakor *Gip.* 'kilikorra'

kilimatu, kilima(tu), kilimatzen. *Gip.* 'kilikatu'

kilimon egin *Bizk.* 'porrot egin'

kilker *Gryllidae*

kilo 1 'kilogramoa'

kilo 2 'gorua'

kilogramo

kilometro

kima 1 'abarraren muturra'

kima 2 'zaldiek eta beste zenbait aberek lepagainean duten zurden multzoa'

kimatu, kima(tu), kimatzen. 1 *du* ad. 'kimak kendu'. 2 *da* ad. 'kimua(k) erne'

kimatzaile

kimera 1 'liskarra'. 2 'ametsa, lilura'

kimika

kimikari iz.

kimiko izond.

kimioterapia

kimono

kimu

kina *Heg. Chinchona sp.*

kingstondar (herritarra)

kingstowndar (herritarra)

kiniela *Heg.*

kinina

kinka

kinkina *Ipar. Chinchona sp.*

kinshasar (herritarra)

kintal

kintze *Ipar.* 'pilota-jojoko tantoa'

kinyaruanda (hizkuntza)

kio 'aholegarra'

kiosko

kipula *Bizk. h. tipula*

kirasdun

kirastasun

kirastu, kirats/kirastu, kirasten. *da/du* ad.

kirats 1 iz. 'usain txarra'. 2 izond. 'min-gotsa, samina'

kirots* e. **kirots**

kirgizera (hizkuntza)

kirgizistandar (herritarra)

kiribatiar (herritarra)

kiribatiera (hizkuntza)

kiribil iz. eta izond.

kiribildu, kiribil(du), kiribiltzen. *da/du* ad.

kiribilka

kiribilkor

kirika

kirikino *Erinaceus europaeus. Sin. sagarroi, triku*

kirio *Liter.* 'nerbioa'

kirmen

kirmentasun

kirofano* e. **operazio(-)gela, ebakuntza(-)gela**

kirol

kirolari

kiroldegi

kirolzale

kirrinka 'karranka, batez ere zorrotza'

kirrinkari

kirru

kirten

kirtenkeria

kirundi (hizkuntza)

kirurgia

kirurgiko

kishinevar (herritarra)

kiskaili* e. **kiskali**

kiskalarazi, kiskalaraz, kiskalarazten. *du* ad.

kiskaldu, kiskal, kiskaltzen. *da/du* ad.

kiskalgarri

kiskali, kiskal, kiskaltzen. *da/du* ad.

kisketa

kiskil

kiskilkeria

kisu* e. **gisu**

kitagarri

kitantza *Ipar.* 'ordainagiria'

kitara* e. **zitara**

kitarra* e. **gitarra**

kitatu, kita, kitatzen. *du* ad.

kito adlag.: *zorrak kito utzi.*

kito egin

kito izan, *da* ad. ‘zorrik gabe gelditu’: *zorretan ginen eta orain kito gara.*

kitorik ‘doan, urririk’

eta kito

kitxua (hizkuntza)

kitzika

kitzikan

kitzikari

kitzikatu, *kitzika(tu)*, *kitzikatzen*. *da/du* ad.

kitzikatzaile

kiwi 1 *Actinidia deliciosa*. 2 *Apteryx australis*

kizki

kizkur

kizkurtu, *kizkur(tu)*, *kizkurtzen*. *da/du* ad.

klabier

klabikordio

klan

klar h. **argi**

klaratar

klarinete

klarion

klarki h. **argi(ro)**

klaru h. **argi**

klase: *klase-borroka*; *ornogabeen klasea*; *eragile baliokideen klasea*.

klasiko

klasikotasun

klasikozale

klasizismo

klaska *Ipar. iz.:* *zigorraren klaska*; *bi klaskaz irentsi zuen*.

klaskatu, *klaska*, *klaskatzen*. *du* ad. 1 ‘irentsi’. 2 ‘hortzekin, hatzekin hotsa egin’

klausula

klera

klik

klikarazi, *klikaraz*, *klikarazten*. *Ipar. du* ad.

klikatu, *klika*, *klikatzen*. *Ipar. du* ad. ‘irentsi’

klima

klimatologia

klinika

kliniko

kliska *Ipar.* ‘begiaren itxi-irekia’

kliskatu, *kliska(tu)*, *kliskatzen*. *Ipar. du* ad.

klisket* e. **kisketa**

klixe

kloro

klorofila

kloroformo

kloruro

klub

km ‘kilometro’ren sinbolo nazioartekoa

koaderno *Heg. Sin. kaier*

koadro: *bost metro koadro*.

koala *Phascolarctos cinereus*

koalizio

koartel* e. **kuartel**

koartza *Ardea purpurea*, etab.

koba *Heg.*

kobalto

kobazulo *Heg.*

kobla *Zub. h. kopla*

koblakari *Zub. h. koplari*

koblari *Zub. h. koplari*

koblatu, *kobla(tu)*, *koblatzen*. *du* ad. *Zub. h. koplatu*

kobra *Elapidae, Naja naja, Naja nigricollis*, etab.

kobrantza

kobrarazi, *kobraraz*, *kobrarazten*. *Ipar. du* ad.

kobratu, *kobra*, *kobratzen*. *du* ad. 1 *Ipar.* ‘berreskuratu’. 2: *soldata kobratu*.

kobratzaile

kobre

kobreztatu, *kobrezta*, *kobreztatzen*. *du* ad.

kobru

kobru eman

kobrutan ipini

kodaina *Sin. sega*

kode

kodetu, *kode(tu)*, *kodetzen*. *du* ad.

kodoin ‘irasagarra’

koefiziente

koerlazio* e. **korrelazio**

kofau* e. **kofoin**

kofesategi *Ipar. h. aitorleku*

kofesatu *Ipar. h. aitoritu*

kofesio *Ipar.* h. **aitortza**
kofesor *Ipar.* h. **aitorle**
kofoin *Ipar.*
kofradia
koherente
koherentzia
kohesio
koilara
koilarakada
koilare h. **iduneko, lepoko**
 koinak* e. **koñak**
koinata *Sin.* **ezkonarriba; ezkonahizpa**
koinatu
koiote *Canis latrans*
koipe
koipedun
koipekeria
koipeketa
koipetu, **koipe(tu)**, **koipetzen**. *da/du* ad.
koipetsu
koipeztaketa
koipeztatu, **koipezta**, **koipeztatzen**. *du* ad.
koipezto
koitadu *Lgart.*
 kojjin* e. **kuxin**
kojo *Gip.* h. **herren**
koka
koka-landare *Erythroxylum coca*
kokaina
kokainazale
kokaleku
kokarazi, **kokaraz**, **kokarazten**. *du* ad.
kokatu, **koka**, **kokatzen**. *da/du* ad. (per-
 tsonak lekuz aldatzean, *kokatu* egiten
 dira bizileku berrian, eta ez *finkatu*)
 kokildu* e. **kikildu**
kokin *Ipar.* eta *Naf.*
koko 1 'lekariaren zomorrotxoa'
koko 2 1 *Ipar.* 'espainola'. 2 *Naf.* 'ondo-
 ko ibarreko biztanlea'
koko 3 'kokondoaren fruitua'
 kokodrilo* e. **krokodilo**
kokolo *Bizk.*
kokolokeria
kokolotu, **kokolo(tu)**, **kokolotzen**. *da/du*
 ad.
kokondo *Cocos nucifera*
kokorikatu, **kokorika**, **kokorikatzen**. *da*
 ad. 'kokoriko jarri'

kokoriko 1 adlag. 'nor bere orkatilen
 gainean eseririk'
kokoriko 2* e. **kukurruku**
kokospe
kokote *Heg.*
kokoteko *Heg.* iz.
kokots
kokotseko iz.
koktel
kola
kolaio (arrain-mota)
kolatu, **kola(tu)**, **kolatzen**. *da/du* ad.
 'itsatsi'
koldar
koldarkeria
koldartasun
koldartu, **koldar(tu)**, **koldartzen**. *da/du*
 ad.
kolegio 1: kardinalen kolegioa. 2 h. **ikas-**
tetxe. 3 h. **elkargo**
kolektibizatu, **kolektibiza**, **kolektibiza-**
tzen. *du* ad.
kolektibizazio
kolektibo
kolera
koleratsu
koleratu, **kolera(tu)**, **koleratzen**. *da/du*
 ad.
kolesterol
kolibri *Trochilus sp.*
 koliflor* e. **azalore**
koliko *Med.*
kolirio
 kolka* e. **loka**
kolko 'jantziaren eta bularraren arteko
 hutsunea': *kolkoa bete diru.*
-en kolkorako: *bere kolkorako hitz*
egin.
koloka 1 adlag.
kolokan adlag.
koloka 2 *Ipar.* izond. h. **loka**
kolonbiar (herritarra)
kolonboar (herritarra)
kolonia 1 'atzerritar-multzoa; orobat lu-
 rraldea'
kolonia 2 *Heg. Sin.* **Kolonia ur**
Kolonia ur
kolonial: *administrazio koloniala = kolo-*
nia-administrazioa.

- kolonialismo**
kolonialista
koloniar (herritarra)
kolonizatu, koloniza, kolonizatzen. *du* ad.
kolonizatzaile
koloragarri
koloratu, kolora, koloratzen. *du* ad.
kolore
kolorebakar izond.
koloredun
koloregabe izond.
koloregai
koloretsu
kolorezale
koloreztatu, kolorezta, koloreztatzen. *du* ad.
kolorge izond.
kolorgetu, kolorge(tu), kolorgetzen. *da* ad.
kolpatu, kolpa, kolpatzen. *du* ad.: *gani-bet-ukaldiz kolpatu zuten* (teklak-eta ez dira kolpatzen). *Sin. zauritu*
kolpatzaile
kolpe
     kolpe batez
     kolpe batean
     kolpe egin
     kolpea huts egin
     kolpetik *Heg.*
     kolpez *batez ere Ipar.*
kolpeka
kolpekada
kolpetxo
kolpetzar
koltxoi h. **lastaira**
     koltxoi(-)denda h. **lastaira(-)denda**
koltza
koma
komandante
komandantzia
komatxo
komedia
komekatu, komeka, komekatzen. *Naf. da* ad. 'Jauna hartu'
komenentzia *Gip. Herr.* 'aukera ona'
komenigarri
komeni izan, komeni izaten, komeni-ko/komeni izango. *zaio* eta *du* ad.
- komentario** h. **iruzkin**
komentu
komeria *Heg. Herr.*
komertzio h. **merkatalgo**, **merkataritza**
kometa
komiki
komiko
 komisaldegi* e. **polizia(-)etxe**
komisaria h. **polizia(-)etxe**
komisario
komisio 1 h. **batzorde**
komisio 2 h. **betekizun**
komisio 3 'kobratzen den saria'
komisiodun
 komit* e. **gonbit**
komoreera (hizkuntza)
komoretar (herritarra)
komulgatu, komulga, komulгатzen. *Heg. da* ad. h. **Jauna hartu**
komun 1 iz.
komun 2 izond.: *guztion ondare komuna.*
komuniatu, komunია, komuniatzen. *Ipar. du* ad. 'Jauna hartu'
komunikabide
komunikazio
komunio h. **jaunartze**
komunismo
komunista
komunitate
komunzki h. **arrunki**, **eskuarki**
komunztadura
komunztatu, komunzta, komunztatzen. *da* ad.
konakriar (herritarra)
konbergente *Sin. hurbilkor*
konbergentzia
konbertitu, konberti, konbertitzen. *da/du* ad.
konbertsio
konbexu *Sin. ganbil*
konbidatu, konbida, konbidatzen. *du* ad. h. **gonbidatu**
konbinatu, konbina, konbinatzen. *du* ad.
konbinazio
konbit(e) h. **gonbit**
kondaira
kondar *Gip.* 'hondarra, hondakina'
 kondatu* e. **kontatu**

- konde**
kondena
kondenagarri
kondenarazi, kondenaraz, kondenaraz-
 ten. *du* ad.
kondenatu, kondena(tu), kondenatzen.
da/du ad.
kondenatzaile
kondenazio
kondentsadore
kondentsatu, kondentsa, kondentsatzen.
da/du ad.
konderri
kondesa
kondetza
kondizio 1 ‘baldintza’. 2 ‘egoera, izaera;
 izateko modua’
kondor *Vultur gryphus*
 kondu* e. **kontu**
konektatu, konekta, konektatzen. *du* ad.
konfederakunde: *Suitzako Konfederakun-
 dea*.
konfederatu, konfedera, konfederatzen.
da ad.
konfederazio
konfesakizun
konfesatoki h. **aitorleku**
konfesatu, konfesa, konfesatzen. *da/du*
 ad. h. **aitortu**
konfesio h. **aitortza**
konfiantza
 konfidantza* e. **konfiantza**
konfirmatu, konfirma, konfirmatzen.
 1 *du* ad. h. **berretsi**. 2 *da/du* ad. *Erl.*
 h. **sendotza hartu**, **sendotza eman**
konfirmazio 1 h. **berrespen**. 2 *Erl.* h.
sendotza
konfiskatu, konfiska, konfiskatzen. *du*
 ad.
konfitatu, konfita, konfitatzen. *du* ad. 1
 h. **melatu** (fruituak). 2 h. **urinean
 eman** (haragikiak)
konfitura *Sin.* **marmelada**
konformatu, konforma, konformatzen.
Heg. da ad. *Herr.*
konforme *Heg. Herr.*
konforme izan
konforme egon
konforme gelditu
- konfraria* e. **kofradia**
kongestio *Med.*
kongoar (herritarra)
kongregazio
kongresu
koniko
konjuntibitis
konjuru
konkabo *Sin.* **ahur**
konkanera (hizkuntza)
konketa
konkista
konklabe
konklusio ‘ondorioa’
konkor
konkordatu iz.
konkordun
konkortasun
konkortu, konkor(tu), konkortzen. *da/du*
 ad.
konkretu
konkurrentzia *Ekon.*
konnotazio
kono
konorte
konortea galdu
konortea kendu
konortegabetu, konortegabe, konortega-
 betzen. *da/du* ad.
konorteratu, konortera(tu), konortera-
 tzen. *da/du* ad.
konpainia
konpaktu ‘trinkoa’
konparantza *Ipar.* eta *Naf.*
konparatibo
konparatu, konpara, konparatzen. *du* ad.
Sin. **erkatu**
konparazio
konparazio baterako
konparazione *Ipar.* ‘adibidez, esate ba-
 terako’
konpas
konpletibo *Gram.*
konplexu
konplimendu 1 *Zah.* ‘bururatzea, buka-
 tzea’. 2 ‘kortesiazko hitza, ele onak’
konplitu, konpli, konplitzen. *da/du* ad.
 ‘bete’: *norbaitekin konplitu* ‘norbaite-
 kikoak egin’

konplituki *Zah.* ‘osoki’

konplot

konplot egin

konponbide

konpondu, konpon, konpontzen. *da/du* ad.

hor konpon

konponduezin iz.

konponezin izond. ‘ezin konponduzkoa’

konponketa

konpontzaile

konposaketa h. **konposizio**

konposatu, konposa, konposatzen. *du* ad.

konposizio

konpota

konpreniarazi, konpreniaraz, konpreniarazten. *dio* ad.

konprenitu, konpreni, konprenitzen. *du* ad. ‘ulertu’

konpromezu* e. **konpromiso**

konpromiso *Heg. Herr.*

konputagailu

konsagratu* e. **kontsakratu**

konspirazio

konstante

konstelazio *Sin.* izar(-)multzo

konstituzio

kontabilitate

kontaera

kontaezin izond. ‘ezin kontatuzkoa’

kontagai

kontagailu

kontagaitz

kontagarri

kontakatilu

kontaketa

kontakizun

kontaktu

kontalari

kontarazi, kontaraz, kontarazten. *dio* ad.

kontari

kontatu, konta, kontatzen. *du* ad.

ezin konta ahal(a)

kontatzaile

kontent (*kontent izan, egon* esapideetan erabiltzen da batez ere)

kontentagaitz

kontentamendu *Ipar. Zah.*

kontentarazi, kontentaraz, kontentarazten. *du* ad.

kontentatu, kontenta, kontentatzen. *da/du* ad.

kontentu iz. *Heg. Zah.*

kontestu* e. **testuinguru**

kontinental

kontinente

kontra

-en kontra

-i kontra *Ipar.*

kontra egin

kontrabanda* e. **kontrabando**

kontrabandista

kontrabando

kontrabaxu

kontradantza

kontraeraso

kontraesan iz.

kontrairaultza

kontrajarri, kontrajar, kontrajartzen. *du* ad.

kontrakar iz.

kontrakarrean jarri

kontrako

kontrako eztarri

kontrakotasun

kontralto *Mus.*

kontramaisu

kontrapas

kontrapisu

kontrapozoi

kontrara adlag.

kontrario *Herr.* ‘aurkaria’

kontrarreforma

kontraste

kontratu iz.

kontrizio *Sin.* maite-damu

kontrol

kontrolatu, kontrola, kontrolatzen. *du* ad.

kontrolatzaile

kontsakratu, kontsakra, kontsakratzen. *du* ad. *Erl.* h. **sagaratu**

kontsakrazio *Erl.* h. **sagara**

kontseilari

kontseilaritza

kontseilatu, kontseila, kontseilatzen. *du* ad.

kontseilu
kontsekutibo h. **ondo**z **ondoko**, **ondoriozko**
kontserba
kontserbadore
kontserbategi
kontserbatorio
kontserbatu, kontserba(tu), kontserbatzen. *da/du* ad.
kontserbazio
kontsideratu, kontsidera, kontsideratzen. *du* ad. *Zah.* ‘gogoan erabili; gogo eman’
kontsigna ‘zaindegia’
kontsolagarri
kontsolamendu *Ipar.*
kontsolatu, kontsola, kontsolatzen. *da/du* ad.
kontsolatzaile
kontsolazio
kontsonante
kontsul
kontsulatu iz.
kontsuletxe
kontsulorde
kontsulta 1 (medikuarekikoa). 2 *Heg.* h. **argibide(-)eskaera**, **aholku-eske**
kontsulta egin
kontsultatu, kontsulta(tu), kontsultatzen. *du* ad. *Zah.* ‘argibidea, kontseilua eskatu’
kontsumitu, kontsumi, kontsumitzen. *du* ad.
kontsumitzaile
kontsumo
kontu
nire (zure...) kontu
kontuak atera
kontuak egin
kontuan eduki
kontuan egon
kontuan hartu
kontuan ipini
kontuan jarri
kontu egin
kontu(-)emaile
kontu eman
kontu hartu
kontu(-)hartzaile

kontu(-)hartze
kontu(-)kontari
kontu korronte
kontuz
kontuz ibili
kontuzko
kontulari
kontularitza
konturarazi, konturaraz, konturarazten. *du* ad.
konturatu, kontura(tu), konturatzen. *da* ad.
kontxo interj. *Lgart.*
kontzeju *Heg.*
kontzentratu, kontzentra, kontzentratzen. *da/du* ad.
kontzentrazio
kontzeptu
kontzepzio
kontzertu
kontzesio
kontzesionario
kontzientzia
kontzientzia(-)eragozle *Sin.* **kontzientzia(-)objektore**
kontzientzia(-)eragozpen *Sin.* **kontzientzia(-)objektzio**
kontzilio
koñak
kooperatiba
kooperatibo: *Guyanako Errepublika Kooperatiboa.*
koordinatu iz.
koordinakunde
koordinarazi, koordinaraz, koordinarazten. *du* ad.
koordinatu, koordina, koordinatzen. *da/du* ad.
koordinatzaile
koordinazio
kopa
kopau *Bizk.* ‘mokadua, ahamena’
kopenhagetar (herritarra)
kopeta
kopeta(-)hezur
kopetako iz. 1 ‘idiei-eta kopetan jartzen zaien babesgarria’. 2 ‘kopetan emandako edo hartutako kolpea’
kopetalde

kopetatsu**kopetilun****kopetilundu**, kopetilun(du), kopetiluntzen. *da/du* ad.**kopia****kopiagintza****kopiarazi**, kopiaraz, kopiarazten. *dio* ad.**kopiatu**, kopia(tu), kopiatzen. *du* ad.**kopiatzaile****kopla****koplari****koplatu**, kopla(tu), koplatzen. *du* ad.:
*etxeoandrea kopla dezagun nagusiaren hurrena.***koptoera** (hizkuntza)**kopuru****kopurutsu**koraina* e. **kodaina****koral** iz. *Ord. Corallimorpha* eta *Ord. Madreporaria* eta *Subkl. Octocorallaria***korapilatsu****korapilatu**, korapila, korapilatzen. *da/du* ad.**korapilo****koraza****korazatu** iz.korбата* e. **gorбата****korbeta****korda** 1 ‘soka’: *korda bat hiru korapiloz estekaturik dagoena.* 2 ‘sorta lotua’: *baratxuri-korda handi bana hartuz.***korde****kordegabetu**, kordegabe(tu), kordegabetzten. *da/du* ad.**kordel** ‘soka mehea, listaria baino lodiagoa’**kordeldegi****kordeleria** ‘kordel-multzoa’**korderatu**, kordera(tu), korderatzen. *da/du* ad.**kordoka****kordokarazi**, kordokaraz, kordokarazten. *du* ad.**kordokatu**, kordoka(tu), kordokatzen. *da/du* ad.**korear** (herritarra)**koreera** (hizkuntza)**koreografia****koreografo**korkoi* e. **korrokoi****korkox** 1 iz. ‘konkorra’. 2 izond. ‘konkorduna’**kornadu** ‘kobrezko diru zaharra’**kornubiera** (hizkuntza)**koroa****koroadun****koroatu**, koroa(tu), koroatzen. *da/du* ad.**koroatze****korola****koronario** izond.**koronel****korortar** (herritarra)korotz* e. **gorotz****korporazio**korputz* e. **gorputz****korrale** *Ipar.***korrejidore****korrelazio****korridore****korrika** *Gip.***korrikalari** *Gip.***korritu 1**, korri, korritzen. *du* ad.**korritu 2** iz.: *dirua korrituan jarri, %15eko korrituarekin.***korrok****korrok egin****korroka** *Sin. korrokada, korroskada***korrokada** *Sin. korroka, korroskada***korrokoi** *Fam. Mugilidae. Sin. lazun*korronka* e. **korroka****korronte****korroskada** *Sin. korroka, korrokada***korta****kortesia**kortina* e. **errezel** (eta bigarren mailan, **gortina**)**kortsario****kortse** *Sin. gerruntze***kortxo** *Heg. ‘artelazkia’***koru 1** (elizakoa). 2 ‘abesbatza’**kosekante** *Mat.***kosinu** *Mat.***kosk****kosk egin****koska****koskabilo** *Lgart. ‘barrabila’***koskadun**

koskari *Ipar.*
koskatsu
koskoil *Ipar.* ‘barrabila’
 koskol* e. **oskol**
koskor
     mutil koskor
     neska koskor
koskordun
koskortsu
koskortu, koskor(tu), koskortzen. 1 *dal/du*
 ad. ‘koskorrez bete’. 2 *da* ad. ‘hazi’
kosmetika
kosmetiko
 kosmo* e. **kosmos**
kosmogonia
kosmopolita
kosmopolitismo
kosmos
kosta
kostalde
kostaprezio
kostarik adlag.
kostata adlag.
kosta(tu), kosta, kostatzen. *zaio* ad.
     kosta ahala kosta
kostu
kostuma *Ipar. Zah.* ‘ohitura’
kostumatu, kostuma(tu), kostumatzen.
da ad. *Ipar. Zah.* ‘ohitu’
kota
kotangente *Mat.*
kotizatu, kotiza, kotizatzen. *du* ad.
kotizazio
kotoi
     kotoi(-)landare *Gossypium sp.*
 kotsu* e. **kutsu**
kottear (herritarra)
kotxe 1* e. **auto(mobil)**, **beribil**. 2 ‘zal-
 gardia; bagoia’. 3 *Heg.* (haurrentza-
 koa)
koxxor *Adkor.*
koxu *Bizk.* ‘herrena’
kozkor *Adkor.*
 kozkordun* e. **koskordun**
 kozkortsu* e. **koskortsu**
 kozkortu* e. **koskortu**
kraba *Serranus cabrilla*
krabarroka *Scorpaena scrofa*
krabelin *Dianthus sp.*

kraka
krakada
krako *Ipar.* ‘kakoia’
kraska
kraskarazi, kraskaraz, kraskarazten. *du*
 ad.
kraskatu, kraska(tu), kraskatzen. *dal/du*
 ad.
krater
kreatu, krea, kreatzen. *du* ad. *Erl.*
kreatura *Erl.*
kreatzaile *Erl.*
kreazio *Erl.*
kreditu
kredo
krema
kremaiera
kreolera (hizkuntza)
kresal
kretona
 krima* e. **krimen**
krimen ‘lege-hauste larria’
kriminal
krisantemo *Chrysanthemum sp. Sin.*
     urrelili
kriseilu
krisi
krisialdi
 krisket* e. **kisketa**
kriskitin
     kriskitin-suge *Subfam. Crotalinae*
krisma
kristal 1 (mineralogian). 2 ‘kalitate han-
 diko beira’: *Bohemiako kristala*.
kristaldu, kristal(du), kristaltzen. *dal/du*
 ad.
kristandade *Bizk.*
kristau
     kristau(-)ikasbide
kristaugai
kristautasun
kristautu, kristau(tu), kristautzen. *dal/du*
 ad.
kristoren *Lgart.:* *kristoren haserrea*.
     kristorenak (esan, egin, entzun...)
 kriterio* e. **irizpide**
kritika
kritikari iz.
kritikatu, kritika(tu), kritikatzten. *du* ad.

- kritiko** izond.
kroaziar (herritarra)
kroaziera ‘serbokroaziera’
krobitxet *Ipar. Zah.* ‘hil-mihisea’
kroketa
krokodilo *Fam. Crocodylidae*
kromatiko
kromatu, kroma, kromatzen. *du ad.*
kromo *Kim.*
kromosoma
kromoztatu, kromozta, kromoztatzen.
du ad.
kronika
kronikari iz.
kroniko izond.
kronologia
kronometro
kros
kroska *Ipar. h. koska*
krosleri
 kroska* e. **kroska**
krudel
 krustaz* e. **oskoldun, krustazeo**
krustazeo *Sin. oskoldun*
kruxpeta *Ipar.* ‘opil-mota’
ku “q” letraren izena
 kua* e. **kuma**
kualalumpurta (herritarra)
 kualitate* e. **nolakotasun**
kualitatibo
kuartel *Sin. kaserna*
kuarteto
kubatar (herritarra)
kubiko
kubismo
kubista
kubo 1 *Geom. 2: zortzi metro kubo.*
kudeaketa
kudeatu, kudea(tu), kudeatzen. *du ad.*
kudeatzaile
kui iz. ‘akuria’
kua *Cucurbita pepo*
kuiatxo *Cucurbita pepo var. oblonga*
kuku *Cuculus sp. eta Clamator sp.*
     kukuak jo
     kukuak makur jo
     kukuak oker jo
     kuku(-)bala
     kuku(-)belar *Aquilegia vulgaris*
     kuku egin
     kuku jo
     kuku(-)lore ‘kuku-belarra’
     kuku(-)praka *Digitalis purpurea*
     kuku(-)sagar
kukuarazi, kukuaraz, kukuarazten. *Ipar. du ad.*
kukuka
kukula *Ipar.* ‘zerbaiten goialdea’
kukuma *Amanita ovoidea*
kukurruku
kukurrukuka
kukuso *Sin. arkakuso*
     kukuso(-)belar *Plantago psillium*
kukutu, kuku(tu), kukutzen. *Ipar. da/du ad. 1 ‘estali’. 2 ‘ezkutatu, gorde’*
 kulatz* e. **puntu**
kuleto *Amanita caesarea*
kuliska *Limosa*
kulpa
kulpadun
kulpagabe izond.
 kulto* e. **kultu**
kultu 1 iz. *Erl.*
 kultu 2* e. **ikasi, landu**
kultura
kultural
kulubiz
kulunka
kulunkari
kulunkatu, kulunka(tu), kulunkatzen.
da/du ad.
 kuluska* e. **kuluxka**
kuluxka
kuma *batez ere Bizk.* ‘sehaska’
kume ‘animalien umea’
kumino *Cuminum cyminum*
 kunplitu* e. **konplitu**
kuota
kupel h. **upel**
 kupira* e. **gupida**
kupitu, kupi, kupitzen. *Gip. da/du ad. h.*
     gupidatu
kupoi
kupula
kuraia *Ipar.* ‘adorea’
kuraio *Ipar.* ‘adoretsua’
kurba *Geom.*
kurbadura

kurbatu, kurba(tu), kurbatzen. *da/du* ad.
kurduera (hizkuntza)
kurios *Ipar.* ‘polita, ikusgarria’
kurioso *Herr.* 1 izond. 2 adlag.
kuriostasun *Ipar.*
kurka *Zah.* ‘hurrupa’
kurkubita (kuia-mota)
kurlinta *Numenius sp.*
kurlo 1 *Ipar.* h. **kurrilo**
kurlo 2 *Ipar.* ‘nanao’
kurloi *Bizk.* ‘txolarrea’
kurrika batez ere pl.
kurrilo *Grus sp.*
kurrinka
kurrinkari
kurritu, kurri, kurritzen. *du* ad. *Ipar.* h.
korritu
kurririka ‘oihua, txilioa’
kurruka ‘(usoaren) urruma’
kurtsu 1 h. **ikasturte, ikastaro.** 2 h. **ibildide**
kurumino *Vespa crabro*
kusi *Ipar.* ‘lehengusua, lehengusina’
kusku
kuskula *Cuscuta epithimum*
 kutizia* e. **gutizia**
kutsadura
kutsaezin

kutsagarri: *baterietako merkurioa kutsagarria da.*
kutsakor: *gaitz kutsakorra.*
kutsapen
kutsarazi, kutsaraz, kutsarazten. *du* ad.
kutsatu, kutsa, kutsatzen. *da/du* ad.
kutsatzaile: *baterietako merkurioa kutsatzailea da.*
kutsu
kutsudun
kutsugabe izond.
kutturlio *Galerida sp.*
kutun 1 iz.
kutun 2 izond.
kutunki adlag.
kutuntasun
kutxa
aurrezki-kutxa
 kutxare* e. **koilara**
kutzazain
kuwaitar (herritarra)
kuxian *Ipar.* adlag. ‘brehala’
kuxidade *Gip. Lgart.* ‘txukuntasuna’
kuxin
kuxkuxean
kuzkur
kuzkurtu, kuzkur(tu), kuzkurtzen. *da/du* ad.

L

I (ele)
laba: *sumendiaren laba.*
labain izond.
 labaina* e. **labana**
labainarazi, labainaraz, labainarazten.
du ad.
labainarri ‘labainarazten duen harria’
labaindu, labain(du), labaintzen. *da* ad.
labaingarri: *bide labaingarriak.*
labainka adlag.
labainkada
labainkatu, labainka(tu), labainkatzen.
da ad. ‘labaindu’
labainkeria
labainketa
labainkor

labainkortasun
labaintasun
labaki ‘luberria’
labakitu, labaki(tu), labakitzen. *du* ad.
labana iz.
bizar(-)labana
labankada ‘labana-ukaldia’
labar
labe
labe garai
 labe handi* e. **labe garai**
labealdi
labekada ‘labealdia’
labetatu, labera(tu), laberatzen. *du* ad.
labetegi *Ipar.* ‘labea’
labezomorro *Blattaria*

- labirinto**
laborantza
laborari
laborategi
laboratu, labora, laboratzen. *du ad.*
labore
laborri
labur
labur-zurrean
laburbildu, laburbil, laburbiltzen. *du ad.*
laburdura
laburgarri
laburketa
laburki
laburkiro
laburpen
laburrarazi, laburraraz, laburrarazten. *du ad.*
laburtasun
laburtu, labur(tu), laburtzen. *da/du ad.*
laburtxo
laburtzapen
laga, lagatzen. *du ad.* ‘utzi’
lagin
laginketa
lagostar (herritarra)
lagun
lagun egin: *etxeraino lagun egin diot adiskideari.*
lagun eraman
lagun hartu
lagun hurko
lagun izan
lagunarte
lagundi (*Jesusen Lagundia* esapidetan erabilia)
lagundu, lagun(du), laguntzen. *du (Ipar.) eta dio (Heg.) ad.* 1 ‘lagun egin’. 2 ‘laguntza eman’
lagungarri
lagungo ‘lagun izatea, laguntasuna, laguntza’
lagunkin *Ipar.* ‘jendekina’
laguntasun
laguntxo
laguntza
laguntzaile
lahar *Rubus sp.*
lahardi
- laia**
laiaketa
laiari
laiatu, laia(tu), laiatzen. *du ad.*
laido *Ipar. edo Jas.*
laidogarri
laidoka
laidotu, laido(tu), laidotzen. *du ad.*
laidoztatu, laidozta, laidoztatzen. *du ad.*
laiko
laikotasun
lain *Bizk. eta Gip.* ‘adina’: *banaiz hori egiteko lain.*
laineza
laineza eman
laineza hartu
laino 1 ‘behe-lainoa’. 2 *Batez ere Gip. h. hodei*
lainope
lainotsu
lainotu, laino(tu), lainotzen. *da/du ad.*
laiotz iz. eta izond. *Sin. ospel 2*
laira *Ipar.* ‘aihena’
laka 1 ‘errotariaren saria’
laka 2 (berniz-mota)
lakain* e. **akain**
lakar *batez ere Bizk.* ‘zakarra’
lakari ‘garau-neurria’
lakatu, laka(tu), lakatzen. *du ad.*
lakatx 1 *batez ere Bizk.* izond. ‘latza’
lakatx 2 *batez ere Bizk.* iz. ‘gaztainaren oskola’
laket izond.: *gizon laketa da.*
laket izan 1 *da ad.: adiskidegoa berdintasunean baizik ez da laket.* 2 *zaio ad.: hona zer zaidan niri gehienik laket euskaran.* 3 *du ad.: arriskuan laket duena, han galduko da.*
laket-portu
laketaldi
laketarazi, laketaraz, laketarazten. *du ad.*
laketgarri
laketontzi
laketu, laket(u), laketzen. *da/zaio ad.*
lakio
lako 1 *Bizk. h. bezalako*
lako 2 ‘dolarearen ontzia’
laku h. **aintzira**

lama *Ipar* ‘garra’
su-lama
lamada
 lamikatu* e. **miazkatu, milikatu**
lamina
lan
lan egin
lan eragin
lanabes
lanaldi
lanarte
lanbide
 lanbo* e. **lanbro**
lanbro
lanbrotsu
lanbrotu, lanbro(tu), lanbrozten. *da/du* ad.
landa 1 iz. 1 ‘lantzeko on den lur-eremua, alorra’. 2 ‘hiriguneari kontrajartzen zaion eremua’ (batez ere hitz elkartuetan)
landa 2 postpos.
-tik landa
-z landa(ra)
 landara* e. **landare**
landarazi, landaraz, landarazten. *dio* ad.
landare
landaredi *Sin. flora*
landaretza
landatu, landa(tu), landatzen. *du* ad.
landatzaile
landazain
lander *Jas.* ‘behartsua’
landerretxe *Jas.*
landetxe
landu, lant/landu, lantzen. *du* ad.
landugabe izond.
lanegun
langa
langabe iz. eta izond.
langabezia ‘lanik eza’
langai
langar
langatu, langa(tu), langatzen. *du* ad.
langela
langile
langilego 1 *Ipar.* ‘langiletasuna’. 2* e.
langileria, langileak
langileria

langiletasun
langintza
lanjer *Ipar. g.er.* ‘arriskua’
lanjeros *Ipar. g.er.* ‘arriskutsua’
lankide
lankidego *Sin. lankidetza*
lankidetasun
lankidetza *Sin. lankidego*
lanleku
 lano* e. **laino; laño**
lanpa *Ipar. h. lanpara*
lanpara
lanperna 1 (oskolduna) *Fam. Lepididae.*
 2 (perretxikoa) *Amanita sp.*
lanpetu izond.
lanpeturik
lanpostu
lansari
lantegi 1 ‘lan egiteko tokia, batez ere fabrika baino txikiagoa’: *eskultorearen lantegia.* 2 ‘egitekoa, lana’: *lantegi ederra hartu dik bere gain!*
lantoki
lantsu
lantu iz.
lantza
lantzaile (gehienetan hitz elkartuko bigarren osagai bezala): *lur-lantzaile.*
lantzean *Bizk.*
lantzean-lantzean
lantzean behin
lantzoi *Ammodytes tobianus*, etab.
lanuzte
laño 1 ‘apala’. 2 ‘laua’: *itsasoa laño dago.*
lañotasun
laosera (hizkuntza)
laostar (herritarra)
lapa *Fam. Patellidae*
lapa-belar *Arctium lappa*
lapastu, lapats/lapastu, lapasten. *da* ad.
g.er. ‘(esnea) mindu’
lapati *Fam. Gobiesocidae*
lapatin ‘lapa-belarraren fruitua’
lapats
lapatx *Bizk.* ‘lapa-belarra’
lapaztar (herritarra)
lapiko
lapikoko iz.

lapikotxo**lapikotzar****lapitz** 1 *Ipar*. ‘arbela’. 2 *Sin*. **arkatz****lapranean** *Bizk*. ‘zeharka’**laprast**   **laprast egin****laprastada****laprasteko** iz.**lapur**lapurketa* e. **lapurreta****lapurrieria****lapurreta****lapurtar****lapurtera****lapurtu**, lapur(tu), lapurtzen. *du* ad.**lapurtxori** ‘mika’**lar** *Bizk.*: *ez dio geroari lar begiratu behar*; *lar ondo ere*; *lar zorrotz erantzun zion*; *beldur lar har ez dezaten*.**laranja**: *laranja-zukua*.laranjaondo* e. **laranjondo****laranjondo** *Citrus sinensis***laratro** *Bizk*. ‘daratulua’**laratz****larba****lardaska****lardaskatu**, lardaska(tu), lardaskatzen. *du* ad.**lardaskeria****lardastu**, lardats/lardastu, lardasten. *du* ad.**lardats****larderia** *Ipar*. eta *Naf*.**larderiatsu** *Ipar*.**larderiatu**, larderia(tu), larderiatzen. *Ipar*. *da/du* ad.larehun* e. **laurehun****largabista** *Ipar*. ‘betaurrekoa’**largatu**, larga, largatzen. *du* ad. *Zah*. h.   **laga****largo** *Ipar*. ‘zabala, lasaia’: *sorbaldaz arras largoa*.**largoki** *Ipar*.**largotasun** *Ipar*.**laringe****laritz** *Larix decidua***larmintz**laroegi* e. **laurogei****larrabere****larrain**larrapast* e. **laprast****larrasuge** ‘sugegorria’**larratu**, larra, larratzen. *da/du* ad.**larrazken** *Ipar*. eta *Naf*. ‘udazkena’**larre****larregi** *batez ere Bizk*.**larregikeria****larreratu**, larrera(tu), larreratzen. *da/du* ad.**larretxori** ‘hegatxabala’**larri 1** izond.: 1 ‘handia’: *gatz larria*. 2 (estutasuneko): *gure hizkuntzaren egoera larria*.**larri 2** iz. ‘larritasuna’: *bere hutsa aitortu beharrak ematen zion larria eta lotsa*.   **larri-ikara****larriagotu**, larriago(tu), larriagotzen. *da/du* ad.**larrialdi****larriarazi**, larriaraz, larriarazten. *du* ad.**larrigarri****larriki****larrimin****larritasun****larritu**, larri(tu), larritzen. *da/du* ad.**larritxo****larru**   **larrua apaindu**   **larrua jo** 1 ‘larrua ondu’. 2 *Lgart*. ‘sexu harremanak izan’   **larrua ondu**   **larrutik pagatu****larruarazi**, larruaraz, larruarazten. *du* ad.**larruazal****larrudura** *Ipar*.**larrugin****larrugorri**: *larrugorrien buruzagia*; *gizon larrugorriak*; *larrugorri zegoen eguzkitan*.   **larrugorrian****larrugorritasun****larrugorritu**, larrugorri(tu), larrugorritzen. *da/du* ad.**larruki****larrutu**, larru(tu), larrutzen. *da/du* ad.**larrutzaile****lartxo** *Bizk*. ‘gehiegitxo’

laru *batez ere Bizk.* izond. eta iz. ‘(kolorre) horia’

larunbat

larutu, laru(tu), larutzen. *da/du* ad.

lasai

lasaialdi

lasaiarazi, lasaiaraz, lasaiarazten. *du* ad.

lasaibide

lasaigarri izond. eta iz.

lasaikeria

lasaiki

lasaitasun

lasaitu, lasai(tu), lasaitzen. *da/du* ad.

lasaitxo

lasatu* e. **lasaitu**

laskitu, laski, laskitzen. *Bizk. da/du* ad. ‘hondatu’

lastaira

lastaira(-)denda

lastamarrega

lastargi

lastategi

laster 1 izond. eta iz.: *laster batean; lan lasterra*. 2 adlag.: *laster etorriko da*.

laster egin

lasterrean

lasterbide

lasterka: 1 adlag. 2 iz.: *lasterka batean*.

lasterka egin

lasterkarazi, lasterkaraz, lasterkarazten. *du* ad.

lasterkari

lasterkatu, lasterka(tu), lasterkatzen. *Ipar.* 1 *da* ad. ‘lasterka egin’. 2 *Zub. du* ad. ‘jazarri’: *etsaiak hilik eta lasterkaturik*.

lasterketa

lasterraldi

lastertasun

lastertxo

lastima

lastimagarri

lasto

lastodun

lastokara

lastotu, lasto(tu), lastotzen. *da* ad.

lastoztatu, lastozta, lastoztatzen. *du* ad.

lata 1 ‘teilapeko ohol mehea’

lata 2 *Heg.* ‘kontserba-ontzi mota bat’

laterri h. **estatu**

latex

latifundio

latin

latorri

lats *batez ere Ipar.* ‘ur-laster txikia’

latsari

latsarri

latsatu, latsa, latsatzen. *du* ad. ‘arropa urez garbitu’

latz

latzarazi, latzaraz, latzarazten. *du* ad.

lau 1: *arratsaldeko laurak dira; uztailaren lauan*.

lau hankan ‘eskuak eta zangoak lurrean ezarriz’

lau oinean ‘eskuak eta zangoak lurrean ezarriz’

lauretan hoge *Ipar.* ‘laurogei’

lau 2 iz. eta izond.

lauburu

laudagarri

laudamen

laudarazi, laudaraz, laudarazten. *dio* ad.

laudatu, lauda, laudatzen. *du* ad.

laudatzaile

laudorio

laugarren

lauhazka 1 adlag. ‘urratsik bizienean (ibili, zaldiak eta)’. 2 iz.: *espainiar behorren lauhazka pisua*.

lauhazkatu, lauhazka(tu), lauhazkatzen. *da* ad.

lauhortz

lauki

lauko

laukoitz

laukoiztu, laukoitz/laukoiztu, laukoizten. *da/du* ad.

laukote

laukun

laun* e. **lau 2**

launa

launaka

launakatu, launaka(tu), launakatzen. *da/du* ad.

launazka *Ipar.* h. **launaka**

laundu* e. **lautu**

lauoineko

- lauoinka** 1 adlag. ‘urratsik bizienean (ibili, zaldiak eta)’. 2 iz.: *zaldien lauoinka ezin geldituz*.
- laurden**: *ordu bat eta laurden; ordu bat eta laurdenak; hirurak eta laurden; hiru eta laurdenak*.
- laurdendu**, laurden(du), laurdentzen. *da/du* ad.
- laurdenkatu**, laurdenka, laurdenkatzen. *du* ad. *Ipar*. 1 ‘laurdendu’. 2 ‘gillotinatatu’
- laurehun**: *laurehun eta bost; laurehun eta hoge*.
- laurehungarren**
- laurleko** *g.er.* h. **pezeta**
- laurogei**: *laurogeita bat; laurogeita hamar; laurogeita batgarren*.
- laurogeigarren**
- laurogeina**
- lausengari**
- lausengatu**, lausenga, lausengatzen. *du* ad.
- lausengu**
- lauso**
- lausogarri** izond.
- lausotasun**
- lausotu**, lauso(tu), lausotzen. *da/du* ad.
- lautada** *Geogr.* h. **ordoki**
- lautasun**
- lautu**, lau(tu), lautzen. *da/du* ad.
- lauza**
- lauzatu**, lauza(tu), lauzatzen. *du* ad.
- lauzka** *Ipar*.
- lauzkatu**, lauzka(tu), lauzkatzen. *du* ad. *Ipar*. ‘lagundu, indartu’
- lauzpabost**
- laxatu**, laxa, laxatzen. *Ipar.* eta *Naf.* *da/du* ad. 1 ‘askatu’. 2 ‘lasaitu’. 3 ‘zabartu’
- laxo**
- laxokeria**
- laxoki**
- laxotasun**
- lazeria** *Ipar*. ‘miseria’
- lazgarri**: *oroitzapen ile-lazgarria*.
- lazki**
- laztabin**
- laztan** iz. eta izond.
- laztan egin**
- laztan eman**
- laztan izan** ‘maite izan’
- laztandu**, laztan(du), laztantzen. *du* ad.
- laztangarri**
- laztanka** adlag.
- laztanki**
- laztankiro**
- laztantasun**
- laztantxo**
- laztasun**
- laztu**, latz/laztu, lazten. *da/du* ad.
- laztura**
- lazun** *Fam. Mugilidae. Sin. korroko* lebatz* e. **legatz**
- lebitar** *Erl.*
- legamia**
- legamiadun**
- legamiagabe** izond.
- legamiagabeko**
- legamiatu**, legamia(tu), legamiatzen. *da* ad. ‘(orea) altxatu’
- legar**
- legarreztatu**, legarrezta, legarreztatzen. *du* ad.
- legartsu**
- legartz**
- legatz** *Merluccius merluccius*
- lege**
- lege nagusi**
- legealdi**
- legebiltzar**
- legebiltzarkide**
- legedi** *Sin. legeria*
- legegabe** izond.
- legegai**
- legegile**
- legegin** *Bizk.* ‘legegilea’
- legegintza**
- legegintzaldi**
- legegizon** ‘gizon legelaria’
- legelari**
- legen**
- legendar** ‘legen beltza, Hansen-en bazilok eragindako legen-mota’
- legendun**
- legeria** *Sin. legedi*
- legetxe** *Bizk.* ‘bezalaxe’
- legez** 1 ‘legearen arabera’. 2 *Bizk.* ‘beziala’
- legezko**

legezkotasun

legeztapen

legeztatu, legeztatu, legeztatzen. *du* ad.

legoa (bide-neurri zaharra)

lehen 1 adlag. 'lehenago'. 2 ord. 'lehenengo'. 3 iz. 'lehenaldia, iragana'

lehen baino lehen 'lehenbailehen'

lehen buruan

lehenago

lehenagoko

lehenaldi

lehenbailehen

lehenbizi

lehenbiziko

lehenbizikoz h. **lehenbizi**, **lehenik**

lehendabizi

lehendabiziko

lehendakari

lehendakariorde

lehendakariordetza

lehendakaritza

lehendani *Jas.* h. **lehendik**

lehendik

leheneko *Ipar.* h. **lehenago**

lehenen

lehenengo

lehenengo eta behin

lehenengoz

lehengai

lehenago

lehengoratu, lehengora(tu), lehengoratzten. *da/du* ad.

lehengusina *Bizk.*

lehengusu

lehenik

lehenik eta behin

lehentasan

lehentxeago

leher egin 1 'lehertu, eztanda egin'.
2 'guztiz nekatu'

ahalak eta leherrak egin

leher eragin

leher gaizto egin

leherrenak egin

lehergai

lehergailu

lehergarri

leherkari *Hizkl.*

leherketa

leherra *Ipar.*: *arrainez bazen leherra han; aste guztian euriz leherra egin zuen.*

leherrarazi, leherraraz, leherrarazten. *du* ad.

lehertu, leher(tu), lehertzen. *da/du* ad.:
1 'eztanda egin'. 2 'nekatu'. 3 *Batez ere Ipar.* 'zanpatu'

lehertzaile

lehia 1 'ahalegin bizia'. 2 'norgehiagoka': *elkarren lehian ibili.*

lehiaka adlag.

lehiaketa

lehiakide

lehiarazi, lehiaraz, lehiarazten. *du* ad.

lehiatsu

lehiatu, lehia(tu), lehiatzen. *da* ad.

lehiatuki

lehoi *Panthera (leo) leo:* *lehoi arra; lehoi emea; lehoi-zuloa.*

lehoinabar *Panthera (panthera) pardus.*
Sin. pantera

lehoitegi

lehoitzar

lehor izond. eta iz.: *itsasoz eta lehorrez.*

lehor-haize

lehorpe

lehorreratu, lehorrera(tu), lehorreratzen.
da/du ad.

lehortar

lehortasun

lehorta

lehortu, lehor(tu), lehortzen. *da/du* ad.

lei *Sin. horma, izotz*

leia egin

leial

leialki

leialtasun

leiar 1 *Opt.* 'gutxienez alde bat konka-boa edo konbexua duen beirakia'. 2 h.

kristal; beira

leihatila

leiho

leior* e. **lehor**

leinargi iz. eta izond.

leinargitasun

leinu

leinuru *batez ere Zub.* 'izpia, distira'

leitu 1 *Herr.* 'irakurri'

leitu 2 *da/du* ad. *Sin. hormatu, izoztu*

leizar* e. **lizar**

leize

leize-zulo

su(-)leize

leizetsu

leka izond. eta iz.

lekadun 1 izond.: *arbola lekadunak*. 2 iz. ‘*Leguminosae* familiako landarea’

lekaide

lekaime

lekaio 1: *erregeren lekaio lehena*.

lekaio 2 ‘oihua, irrintzia’

lekari

lekaro *g.er.* ‘basamortua’

lekat *Ipar. Zah.* ‘salbu, izan ezik’: *leku guztietako herriez, lekat juduez*.

lekatu 1, lekat(u), lekatzen. *Ipar. du ad. Zah.* ‘kanpo utzi, salbuetsi’

lekatu 2, leka(tu), lekatzen. ‘lekan sartu’; ‘lekek aletu’; ‘(landarea) lekaz bete’

lekoa* e. **legoa**

lekora postpos.

-tik lekora *Ipar.* ‘-tik kanpora’; ‘-en ondoan, handik berehala’

-z lekora *Ipar.* ‘-z kanpora’: *ez da nehor onik Jainkoaz lekora*.

leku

-en lekuan ‘-en ordez’: *arrainaren lekuan suge bat emango dio*.

lekuan ‘beharrean’ (aditzaren era burutuaren ondoan): *lehengo neke gogorrak arindu lekuan, eman zizkien neke berriak*.

lekuan-lekuan adlag.

lekuan lekuko izlag.: *lekuan lekuko fruituak ezagutu nahi zituen*.

leku eman

leku(-)izen

leku onean (egon, etab.): *orain ordaindu behar dizudala? Bai, leku onean!*

lekutan: *lekutan dago lan horren bukaera!*

lekutara

lekualdaketa

lekualdatu, lekualda, lekualdatzen. *da/du ad.*

lekualdatze

lekuko iz.

lekukotasun

lekukotu, lekuko(tu), lekukotzen. *da ad.*

lekune

lekuratu, lekura(tu), lekuratzen. *da/du ad.*

lekutu, leku(tu), lekutzen. *da/du ad.* ‘urrundu, baztertu, desagertu’: *Jesus handik lekutu eta bere herrira itzuli zen; bazterrera lekutu zuen*.

lektutze

lelo 1 iz. ‘errepika; askotan errepikatzen dena’

lelo 2 izond. *Batez ere Bizk.* ‘ergela’

lelokeria

lelotu, lelo(tu), lelotzen. *da/du ad.*

lema (itsasontziarena)

lemamia* e. **legamia**

lemari

lemazain

lengoia *Zah. h. mintzaira, hizkuntza*

lengoradu* e. **mihirrain**

leninismo

leninista

lente *Heg. h. leiar*

lenteja* e. **dilista**

lentilla 1 (begietakoa). 2* e. **dilista, ilar xabal**

ntoi *Pagellus acarne*

leopardo* e. **lehoinabar, pantera**

lepahori *Martes martes*

lepauztai

lepazuri *Martes foina*

lepo

-en lepora

-en lepotik

lepoa egin (ipini, jokatu, etab.) ‘apustu egin’

lepo egin ‘lepoa moztu’

lepo(-)hezur

lepo-luze

lepo-motz

lepo-okor

leporaino

lepo(-)zintzur *Ipar.* ‘lepoa’

lepoalde

lepogain

lepoko iz.

lepondo

leporatu, lepora(tu), leporatzen. 1 *dio ad.*: *hilketa berari leporatu ziotelako*.

2 *du ad.*: *berrehun kiloko harria leporatu baietz!*

lepozaki ‘lepondoa’

lepra h. **legendar**

lepradun h. **legendardun**

ler *Pinus sp.* *Sin.* **pinu**

ler beltz

ler gorri

lera 1 ‘gurpilik gabeko orga’. *Sin.* **narra**

lera 2 *batez ere Bizk.* ‘grina’

leratsu ‘grinatsua’

lerdamin h. **aloe**

lerde *Sin.* **adur**

lerden

lerdendu, **lerden(du)**, **lerdentzen**. *da/du* ad.

lerdengarri

lerdenki

lerdentsun

lerdoi *Sin.* **pinudi**

lerradura *Sin.* **lerrakuntza**

lerragarri

lerrakor

lerrakuntza *Sin.* **lerradura**

lerraldi

lerrarazi, **lerraraz**, **lerrarazten**. *du* ad.

lerratu, **lerra**, **lerratzen**. *da* ad.

lerro

lerroan

lerro-lerro adlag.

lerroka

lerrokada

lerrokatu, **lerroka(tu)**, **lerrokatzen**. *da/du* ad.

lertsun *Grus grus*

lertxun *Populus tremula*

lertxundi

lertzotzu *Ipar.* ‘lohitasuna’

lertzotu, **lertzotzu(tu)**, **lertzotzen**. *Ipar.* *da/du* ad.

lesbianismo

lesothoar (herritarra)

lesuin* e. **pezoi**

letagin

letania

letaria h. **letania**

letoi

letoniar (herritarra)

letoniera (hizkuntza)

letra

letra larri *Sin.* **maiuskula**

letra xehe *Sin.* **minuskula**

letra nagusi* e. **letra larri**, **maiuskula**

letra xipi* e. **letra xehe**, **minuskula**

letradu *Heg.* ‘legelaria’

letradun

letragabe izond.

letratu ‘ikasia, letraduna’

letrazale

letreiatu, **letreia**, **letreiatzen**. *du* ad.

letxe *Bizk.* h. **legetxe**, **bezalaxe**

letxuga h. **uraza**

leukozito

leun

leunarazi, **leunaraz**, **leunarazten**. *du* ad.

leundu, **leun(du)**, **leuntzen**. *da/du* ad.

leungarri izond. eta iz.

leunkeria

leunketa

leunki

leunkiro

leuntasun

leuntzaile

leuzemia

lexikal

lexiko

lexikografia *Sin.* **hiztegitintza**

lez *Bizk.* h. **legez**

leze* e. **leize**

lezka *Typha sp.*

lezoi h. **pezoi**

libanoar (herritarra)

libera 1 ‘Frantziako dirua’. 2 *Ipar.* h.

libra

libera esterlina

liberal 1 *Zah.* izond. ‘eskuzabala’

liberal 2 iz. eta izond.: *karlistak eta liberalak.*

liberalismo

liberalkeria

liberalki

liberaltasun

liberdi ‘libra-erdia’

liberiar (herritarra)

libertate *batez ere Ipar.* ‘askatasuna’

libertimendu *Ipar.*

libertitu, **liberti**, **libertitzen**. *da* ad. *Ipar.*

h. **dibertitu**, **jostatu**

libiar (herritarra)

libido iz.

libra (pisu-neurria): *libra-erdi.*

librantza *Ipar.*

librarazi, libraraz, librarazten. *du* ad.

libratu, libra(tu), libratzen. 1 *du* ad. ‘ate-
ra, askatu’. 2 *da* ad. *Lgart.* ‘kaka egin’

libratzaile

libre

libreki

librevilletar (herritarra)

libro *Ipar.* h. **libre**, **aske**

liburu

liburu(-)denda

liburugile

liburugintza

liburuki *Sin.* **tomo**

liburukote

liburutegi

liburuxka

liburuzain

liburuzale

lidiera (hizkuntza)

liechtesteindar (herritarra)

liga 1 1 ‘elkarte-mota’. 2 ‘kirol-lehiaketa’

liga-txapelketa

liga 2 ‘ardoak-eta eratzen duten hondar
lodia’

lignito

lihazi* e. **linazi**

liho *Linum sp.*

lika *Sin.* **biska**

likatsu *Sin.* **biskatsu**

likatu, lika(tu), likatzen. *da/du* ad. *Sin.*

biskatu

liken *Lichenes*

likido *Sin.* **isurkari**

likidu* e. **likido**

likiera (hizkuntza)

likin *Bizk.* ‘itsaskorra, likatsua’

likiskeria

likistasun

likistu, likits/likistu, likisten. *da/du* ad.

likits ‘zikina, lizuna’

lili *Ipar.* edo *Jas.* ‘lorea’

lilipa ‘nartzisosa’

lilitegi

lilitu, lili(tu), lilitzen. *da* ad.

liliztatu, lilizta, liliztatzen. *du* ad.

lilongwetar (herritarra)

lilura

lilurabide

liluragarri

lilurakeria

lilurakor

liluraldi

liluramendu

liluratu, lilura(tu), lilurazten. *da/du* ad.

1 ‘argi gehiegiak ikusmena nahasi’: *argiaren distirak begiak liluratu dizkielako*. 2 *hegaztia lilurazten duen sugea*.

liluratzaille

lima 1 (altzairuzko lanabesa)

lima 2 *Citrus limetta*

limatar (herritarra)

limikatu* e. **milikatu**

limoi

limoiondo *Citrus limon*

limondo *Citrus limetta*

limosna

limosna egin

limosna eman

limosnagile

limosnari

limuri

limurkeria

limurkor

limurrarazi, limurraraz, limurrarazten.
du ad.

limurtu, limur, limurtzen. 1 *da/du* ad.
‘irritatu, labaindu’. 2 *du* ad. ‘lerratu,
zerbait egitera bultzatu’: *ez dakit nork
limurtu duen haiei dirua uztera*.

limurtzaile

linabera

linai *Gip.* edo *Naf.* ‘gorua’

linazi

linbo

linburi* e. **limuri**

linburtu* e. **limurtu**

linea

lineal

linfa

lingala (hizkuntza)

lingirda* e. **lirdinga**

linguista *Sin.* **hizkuntzalari**

linguistika *Sin.* **hizkuntzalaritza**

linguistiko: *atlas linguistikoa* = *hizkuntz
atlasa*.

lino* e. **liho**

linotipia**linterna** 1 *Ark.* 2 *Heg.* h. esku-argi**lintzura** 'zingira'linu* e. **liho****lipar** 1 'unea': *hari begira gelditu naiz lipar batez.* 2 *Ipar.* 'apurra, zati txikia': *ogi liparrik ez dut etxean.***lipizta** 'kalapita'**lipotimia**lipu* e. **lupu****lira 1** (musika-tresna)**lira 2** (diru-banakoa)**lirain****liraindu**, *lirain(du)*, *liraintzen.* *da/du* ad.**liraintasun**liranj* e. **laranja****lirdinga****lirdingatsu****lirika** iz.**liriko** izond.**lirin** *Jas.* 'umoa, heldua': *gordinak jaten dituenak jan ditzake lirinak.***lirindu**, *lirin(du)*, *lirintzen.* *da* ad. *Jas.* 'gehiegi umotu'**lirio** *Heg.***lisaburdina****lisaketa****lisatu**, *lisa*, *lisatzen.* *du* ad.**lisatzaile****lisboar** (herritarra)liseriketa* e. **digestio**lisiba* e. **lixiba****liskar****liskarbide****liskarraldi****liskarti****liskartsu****liskartu**, *liskar(tu)*, *liskartzen.* *da* ad.liskatsu* e. **likatsu****lista** *Sin.* **zerrenda****listafin** *Ipar.* 'liztorra'**listari** 'hari sendoa'**listu****listuka****listukari**litera* e. **ohatze****literario****literato****literatura****literaturazale****litio****litografia****litro****lits****lituaniar** (herritarra)**lituaniera** (hizkuntza)**liturgia****liturgiko**: *musika liturgiko = liturgia-musika.***litxar****litxarrerria****litxarrero** *Heg.***lixiba****lixibatu**, *lixiba(tu)*, *lixibatzen.* *du* ad.**lizar** *Fraxinus sp.***lizardi****lizentzi izan** *Gip. da* ad. *Herr.* 'zilegi izan'**lizentzia****lizentziadun****lizentziatu** *Heg.* h. **lizentziadun****lizeo****lizpaper****liztor** *Superfam. Vespoidea* etab.**liztortzar** h. **kurumino****lizun****lizunarazi**, *lizunaraz*, *lizunarazten.* *du* ad.**lizundu**, *lizun(du)*, *lizuntzen.* *da/du* ad.**lizunkeria****lizunki****lizunkiro****lizunkoi****lizuntasun****ljubljanar** (herritarra)**lo****loak hartu.** *du* ad.: *bitarte hartan loak hartu zuen Jesus.***lo-belar** *Papaver somniferum***lo egin****lo eragin****lo-lo** *Haur.***lotan****loaldi****loba** *Bizk.***lobambar** (herritarra)**lodi****lodiarazi**, *lodiaraz*, *lodiarazten.* *du* ad.

- lodiera**
lodikote
loditasun
loditu, lodi(tu), loditzen. *da/du* ad.
lodixko
loeri 1 ‘logalea, logura’. 2 ‘gaitza’
logale
logaletu, logale(tu), logaletzen. *da/du* ad.
logaritmo
logela
logika
logikari
logiko iz. eta izond.
logura
lohi iz. eta izond.
lohidura
lohigabe
lohihartzeko iz. ‘lan-jantzia’
lohikeria
lohitasun
lohitsu
lohitu, lohi(tu), lohitzen. *da/du* ad.
lohitzatu, lohizta, lohiztatzen. *Ipar. da/du* ad. ‘lohitu’
loina *Chondrostoma* sp.
loka 1 1 izond.: *oilo loka*. 2 adlag.: *oiloa loka jarri da*.
loka 2 adlag. ‘koloka’: *loka-loka jarri ziztaizkion hortzak*.
lokabe izond.
lokabetasun
lokabetu, lokabe(tu), lokabetzen. *da/du* ad.
lokailu
lokal
lokarrarazi, lokarraraz, lokarrarazten. *du* ad.
lokarri
lokartu, lokar, lokartzen. *da* ad.: *berehala lokartu zen haurra*.
lokatu, loka(tu), lokatzen. *da/du* ad.
lokatz iz. ‘lohia, basa’
lokatza ‘lokaztia, lokatza dagoen tokia’
lokazti
loki ‘buruaren alboko alde’
loki(-)hezur
lokia *Ipar.* ‘heldulekua’
lokotx ‘morkotsa, lakatza’
lometar (herritarra)
- londrestar** (herritarra)
lopide *Ipar.* ‘heldulekua’
lor
zor eta lor
loradenda
lorail h. **maiatz**
loraketa
loraldi
lorarazi, loraraz, lorarazten. *du* ad.
lorategi
loratu, lora, loratzen. *da/du* ad.
loratze
lorbide
lore
lore(-)hauts *Sin.* **polen**
lore(-)orratz *Sin.* **pistilo**
 lore-zil* e. **lorezil**
loredun
loreontzi
loretoki
loretsua
lorenzain
lorenzaintza
lorezil *Sin.* **estamine**
loretzatu, lorezta, loreztatzen. *da/du* ad.
loria 1 ‘aintza’. 2 *Ipar.* ‘poza’
loriagarri *Ipar.*
loriatu, loria(tu), loriatzen. *Ipar. da/du* ad. ‘poztu’
lorifikatu, lorifika, lorifikatzen. *Ipar. du* ad. *g.er.*
lorios *Ipar.*
loro *Psittacula* sp.
lorpen
lorraldi
lorratz
lorrin *Bizk.* 1 izond.: *eguraldi lorrina*. 2 iz.: *satorrak soroan lorrinak egin ditu*.
lorrindu, lorrin(du), lorrintzen. *Bizk. da/du* ad.: *basatzen lorrindu; etxea eta ondasunak lorrintzen*.
lor্তু, lor, lortzen. *du* ad.
losintxa
losintxari
losintxatu, losintxa(tu), losintxatzen. *du* ad.
lotaratu, lotara(tu), lotaratzen. *da/du* ad.
lotarazi, lotaraz, lotarazten. *du* ad. ‘lortzera behartu’

lotazil h. **abendu**
loteria
loti
lotinant *Ipar. Sin. teniente*
loto *Nelumbo nucifera* edo *Nymphaea Lotus*
lotsa 1 ‘ahalkea’. 2 *Ipar.* ‘beldurra’
lotsa gaizto
lotsa izan
lotsabako *Bizk.* izlag.
lotsabide
lotsagabe izond.
lotsagabeko
lotsagabekeria
lotsagabeki
lotsagabetasun
lotsagabetu, lotsagabe(tu), lotsagabe-
 tzen. *da/du* ad.
lotsagaldu izond.
lotsagalduko
lotsagarri
lotsagarritzko
lotsagarrikeria
lotsaizun *Jas.*
lotsakor
lotsaldi
lotsarazi, lotsaraz, lotsarazten. *du* ad.
lotsari *batez ere Bizk.* 1 ‘lotsa’. 2 pl.
 ‘giza ernalkinen ageriko zatia’: *ikusi*
zuen bere aitaren lotsariak agerian
zeudela.
lotsati
lotsatu, lotsa(tu), lotsatzen. *da/du* ad.
lotseria *Ipar.* ‘beldurra’
lotsor
lotu, lot, lotzen. 1 *du* ad. 2 *zaio* ad. ‘atxi-
 ki, itsatsi’. 3 *zaio* ad. ‘heldu, oratu;
 ekin’: *zeri lot ez dakizula; bizitza be-*
rri bati lotu.
lotune
lotura
lotutasun
lotzaile
lozorro
luandar (herritarra)
lubaki
luberri
luberritu, luberri(tu), luberritzen. *du* ad.
ludi ‘lurbira, mundua’

luebaki* e. **lubaki**
lugin
lugintza
lugorri
luhartz *Gryllotalpa gryllotalpa*
luizi
lukainka
luki *Bizk.* ‘azeria’
luki(-)buztan ‘azeri-buztana’
 lukru* e. **lukuru**
lukur h. **lukurari**
lukurantz h. **lukurreria**
lukurari
lukurreria
lukurreru *Heg.* h. **lukurari**
lukuru
luma
lumaberritu, lumaberri, lumaberritzen.
da ad.
lumadi *Sin.* **lumaje**
lumadun
lumagabe izond.
lumaje *Sin.* **lumadi**
lumatsu
lumatu, luma(tu), lumatzen. 1 *du* ad. ‘lu-
 maz gabetu’. 2 *da* ad. ‘lumaz hornitu’
lumatxa
lumatxo
lumera ‘baleen eta arrainen koipea’
lunbago
lupa
lupetz *Bizk.* ‘basa, lohia, lokatza’
lupetza *Bizk.* ‘basatza, lokaztia, lokatza
 dagoen tokia’
lupia *Dicentrarchus labrax*
lupu 1 ‘eritasun kutsakorra’
lupu 2 ‘animalia txiki pozoitsua’
lur
lur-emaile *Sin.* **ehorzle**
lur eman
lur-lan
lur jo
Lurra mug. *Astron.:* *gure planeta, Lu-*
rra da.
lurbira
lurburu ‘Lurraren poloa’
 lurgerri* e. **ekuatore**
 lurkapa* e. **(lur) geruza**
lurkoi

lurmen ‘elurra urtu den lur-zatia’
lurmendu, lurmen(du), lurmentzen. *da/du* ad.
lurmutur
lurmuturtar (herritarra)
lurpe
 lurpebide* e. **azpibide**
lurperatu, lurpera(tu), lurperatzen. *da/du* ad.
lurpetu, lurpe(tu), lurpetzen. *da/du* ad. h.
lurperatu
lurraldatu, lurralda, lurraldatzen. *du* ad.
lurralde
lurrazal
lurrerarazi, lurreraraz, lurrerarazten. *du* ad.
lurreratu, lurrera(tu), lurreratzen. *da/du* ad.
lurreztatu, lurrezta, lurreztatzen. *du* ad.
lurrikara
lurrin 1 ‘usain gozoa’. 2* e. **lurrun**
lurrindu, lurrin(du), lurrintzen. *du* ad.
lurrinontzi ‘lurrina edukitzeko ontzia’
lurrontzi
lurrontzigintza
lurrun ‘gasa’
lurrun(-)makina
lurrundu, lurrun(du), lurruntzen. *da/du* ad.
lurrunkor
lurrunontzi ‘lurrunez dabilen ontzia’
lursagar *batez ere Ipar.* ‘patata’
lurtar
lurtu, lur(tu), lurtzen. *da* ad.
lusakar (herritarra)
lusitaniar (herritarra)
lusuil
luteranismo
luterano
luto *Heg.* iz. h. **dolu**
lutxo *Fam. Esocidae*
luvitera (hizkuntza)

luxemburgar (herritarra). *Sin.* **luxen-
 burgotar**
luxenburgera (hizkuntza)
luxenburgotar (herritarra). *Sin.* **luxem-
 burgar**
luzabide
luzaezin
luzagarri iz. eta izond.
luzakeria
luzakin
luzakor
luzamendu *Ipar.*
luzanga izond.
luzapen
luzara adlag. ‘luzarora’: *ihintz handiak
 luzara kalte egiten dio ardiari.*
luzaran izond.: *begi luzaranak dituzte
 ekialdekoek.*
luzarazi, luzaraz, luzarazten. *du* ad.
luzaro
luzar oan
luzaro gabe
luzaroko 1 izlag.: *luzaroko egonaldiak
 egin zituen han.* 2 adlag.: *munduan lu-
 zaroko ez zegoela.*
luzarora
luzarotxo
luzatu, luza, luzatzen. *da/du* ad.
luzaz
luze
luze-labur iz.
luze-zabal iz.
luzeki *Ipar.* ‘luzaro, luzaz’
luzera
luzerna *Medicago sativa.* *Sin.* **alpapa**
luzetasun
luzetsi, luzets, luzesten. *dio* ad.: *luzetsi
 dio hitzaldiari.*
luzetxo
luzexko
luzoker *Cucumis sativus.* *Sin.* **pepino**

M

m (eme)

m 'metro' ren nazioarteko sinboloa

madagaskartar (herritarra)

madari

madari(-)dantza

madarikatu, **madarika**, **madarikatzen**. *du ad.*

madarikazio

madariondo *Pyrus communis*

madrildar (herritarra)

madura *batez ere Bizk.* 'padura'

mafrundi *Ipar.* 'buruko hotzeria'

mafrunditu, **mafrundi(tu)**, **mafrunditzen**.

Ipar. du ad.

magal

magalpe

magia

magiko

magina *Zah.* 'ezpata eta antzeko armak gordetzen diren zorroa'

magisteritza* 1 e. **irakasle(-)ikasketak:**

magisteritza ikasi zuen* e. *irakasle ikasketak egin zituen.* 2. *Magisteritza-eskola** e. *Irakasle-eskola.*

magistratu iz.

magnesio

magnetiko

magnetismo

magnetita

magnetofono

magnitude *Fis.*

magnolia *Magnolia sp.*

mago: *Errege magoak.*

magurio *Littorina littorea.* *Sin. karra-kela*

magyar (herritarra)

magyarrera (hizkuntza)

mahai

gau(-)mahai

mahai(-)inguru

mahai(-)futbol

mahai(-)zapi

mahaiburu

mahaiburuko iz.

mahaikide

mahaiko iz.

mahairatu, **mahaira(tu)**, **mahairatzen**.
da/du ad.

mahaitxo

mahasgintza

mahaspasa

mahasti

mahastizain

mahats

mahatsardo *Zah.* 'ardo'

mahatsondo *Vitis vinifera subsp. Vinifera*

ra mahel* e. **urrael**

mahuka

mahuka-hutsik

mahunga *Ipar.* 'mahuka'

mahunga-has *Ipar.*

maiatz

maiestate

mail* e. **maila**

maila

mailadi *Sin. mailak*

mailaka

mailakatu, **mailaka(tu)**, **mailakatzen**. *du ad.*

mailaketa

mailakide

mailasto *Bizk.* 'artoaren lastoa'

mailatu 1, **maila(tu)**, **mailatzen**. *da/du ad.: fruta mailatua.*

mailatu 2 iz.: *mailatuak egin dizkiote gure autoari.*

mailatune *Bizk.*

mailegatu, **mailega**, **mailegatzen**. *du ad.*

mailegu

mailu

mailu-arrain *Sphyrna sp.*

mailuka 1 adlag.

mailuka 2 *Bizk.* iz. 'mailu txikia'

mailukada

mailukari

mailukatu, **mailuka(tu)**, **mailukatzen**. *du ad.*

mailuki *Bizk* 'marrubia'

mailutzar

mailuxka

maina 1 'amarrua'. 2 *Ipar.* eta *Naf.* 'arta'. 3 'haurraren negar-zotinak'

mainatu 1, **maina(tu)**, **mainatzen**. *du ad. Ipar. Zah.* 'mainak, xerak egin'

mainatu* 2 e. **bainatu**
maindire *Sin.* mihise, izara
maingu *Sin.* herren
maingueri
mainguka
mainontzi izond.: *ume mainontzia.*
 mainu* e. **bainu**
maionesa
maiorazko
maiordomo *Heg.*
maira *g.er.* ‘azpila, aska’
mairu
maiseaketa
maiseatu, maisea, maiseatzen. *du* ad.
maiseatzaile
maiseo
maistra
maisu
maisukeria
maisuki
maisulan
maisutasun
maisutza
maitabera
maitagarri
maitagarriki
maitagarritasun
maitakeria
 maitakor* e. **maitekor**
maitale
maitarazi, maitaraz, maitarazten. *dio* ad.
maitasun
maitatu, maita, maitatzen. *du* ad.
maitatzaile
maite
     maite egin
     maite-maite egin
maite-damu *Sin* kontrizio
maite izan, maite izaten, maiteko / maite izango. *du* ad.
maiteki
maitekor: *Jainko maitekorra.*
maitemin
maitemindu, maitemin(du), maitemintzen. *da* ad.
maitenõ
maitetsu
maitetxo
maitez adlag. ‘maitasunez’

maiuskula *Sin.* letra larri
maiz
     maizenik
     maizko izlag.: *maizko erabilera.*
maiztasun
maizter
maiztertza
maiztu, maiz(tu), maizten. 1 *Batez ere Bizk. daldu* ad. ‘(arropa) hondatu, hingat’ 2 *du* ad. ‘(zerbait) maiz egin’
maiztxo
majo *Heg. Lgart.* adlag.
majuroar (herritarra)
 makailao* e. **bakailao**
makako *Macaca sp.*
makakorro ‘abere nagusien orroa’
makal 1 iz. *Populus sp.*
makal 2 izond. ‘ahula’: *ez zen hura lan makala!*
makalaldi
makaldu, makal(du), makaltzen. *da/du* ad.
makalik
makaltasun
makar 1 iz. ‘betazal-ertzetan pilatzen den malko lehortua’
makar 2 *Bizk. g.er.* izond. ‘txikia, ahula’
makarroi
makatu, maka(tu), makatzen. *da/du* ad. *Ipar.* ‘mailatu’
makatz 1 iz. ‘fruitu-zuhaitz txertatu gabea, eta horrelakoen fruitua (batez ere madaria)’. 2 izond. ‘txertatu gabea’
makestu, makets/makestu, makesten. *du* ad.
maketa
maketo *Heg.* (irain-hitza)
makets izond. ‘kamutsa’
makila
     makil dantza
makilada
makiladaka adlag. ‘makilaka’
makiladun
 makilaia* e. **makillaje**
makilaka
makilakada
makilakari ‘makila-kolpeka ari dena’
makilakatu, makilaka(tu), makilakatzten. *du* ad.
makilari ‘makilekin jolasean ari dena’

makilatu, makila(tu), makilatzen. *du* ad.
makilazo *Heg. Lgart.*
makillaje
makillatu, makilla, makillatzen. *da/du* ad.
makina
makina-erreminta *Heg. h. makina*
 (-)tresna
makina(-)tresna
makina bat: *makina bat lagun gixotu*
zen bidean; makina bat gizagaixok gal-
du du hor bizia.
makineria
makinista *Heg.*
mako
makodun
makola *Ipar. h. makulu*
makotu, mako(tu), makotzen. *da/du* ad.
makulu
makur 1 izond.
makur 2 *batez ere Ipar. iz. 'ezbarra,*
istripua'
makurbide
makurdura
makurgaitz
makurka
makurkeria
makurki
makurraldi
makurrazazi, makurraz, makurraz-
 ten. *du* ad.
makurrera
makurtasun
makurtu, makur(tu), makurtzen. *da/du* ad.
 makutsik* e. **mahuka-hutsik**
malabarera (hizkuntza)
malaboar (herritarra)
malapartatu 1, malaparta, malapartatzen.
 1 *Ipar. du* ad. 'barreiatu, hondatu'
malapartatu 2 *Heg. izond. Lgart. 'ma-*
darikatua'
malaria
malatu 'erretena'
malawiar (herritarra)
malaysiar (herritarra)
malaysiera (hizkuntza)
malba *Malva sp. eta Althaea sp.*
malba zuri *Althaea officinalis*
malda 1 'aldapa': *malda(n) gora* (joan,
 etab.); *malda(n) behera* (abiatu, amil-

du, etab.); malda gora egin. 2 Ipar.
 'babesa, geriza': *haize-maldan.*
maldatsu 'aldapatsua'
maldatu, malda(tu), maldatzen. *du* ad.
 'babestu': *bere burua maldatzeko.*
maldivar (herritarra)
maldivera (hizkuntza)
maldizio
malenkonia *Liter.*
malenkoniatsu *Liter.*
malenkoniatu, malenkonia(tu), malen-
 koniatzen. *da* ad. *Liter.*
malerus *Zub. h. malurus*
malet *Ipar. 'ahula'*
maleta
maletar (herritarra)
malezia
maleziatsu
malgaxe (hizkuntza)
malgu
malguki 1 adlag. 'malgutasunez'
malguki 2 iz. 'gorputz edo gailu elasti-
 koa'
malgutasun
malgotu, malgu(tu), malgutzen. *da/du* ad.
maliar (herritarra)
 malizia* e. **malezia**
malkar 1 iz. 'aldapa'. 2 izond. 'aldapa-
 tsua'
malkartsu
malkartu, malkar(tu), malkartzen. *da/du*
 ad. 'amildu'
malko
malmutz 'maltzurra'
malta
maltar (herritarra)
maltera (hizkuntza)
 maltso* e. **mantso**
maltzur
maltzurkeria
maltzurki
maltzurtasun
maltzurtu, maltzur(tu), maltzurten. *da*
 ad.
malur *batez ere Ipar. 'zorigaitza': oi ene*
malurra!
malurtu, malur(tu), malurtzen. *da/du* ad.
Ipar. 'kaltetu; kalte egin'
malurus

- maluruski**
maluta
mama *Haur*. ‘edaria’
mamala *Herr.* (emakumeez mintzatuz) ‘memeloa’
mami 1 iz.: *ogiaren mamia*. 2 iz. *Gip.* ‘gatzatua, gaztanbera’. 3 izond.: *adis-kide mamia*.
mamidun
mamigabe izond.
mamitsu
mamitu, *mami(tu)*, *mamitzen*. *da/du* ad.
mamorro *Gip.* ‘zomorroa’
mamu
mamurtu, *mamur*, *mamurtzen*. *Bizk. du* ad. 1 *Sin.* **mastekatu**, **murtxikatu**. 2 ‘hausnartu, gogoan erabili’
mamut *Mammut sp.*
mamutxa ‘zomorroa’
mana ‘Jainkoak israeldarrei basamortuan igorri zien janari miragarria’
manaerraz
managuar (herritarra)
manaiatu* e. **maneiatu**; **maneatu**
manak pl. *Ipar.* ‘(Eliz) deiak’
manamar (herritarra)
manamendu *Ipar.* ‘agindua’
manatu, *mana*, *manatzen*. *Ipar.* eta *Naf. du* ad.
manatzaile *Ipar.* eta *Naf.*
mandako iz. ‘mando gaztea’
mandarin
mandarina
mandarinondo *Citrus deliciosa*
mandatari
mandataritza
mandatu iz.
mandazain
mandeuli *Hippobosca equina*
mandil *Ipar.* ‘bidelapurra; gizatxarra’
mandio
mando
mandotegi
mandragora *Mandragora officinarum*
mandrain *Ipar.* ‘nagia, alferra’
maneatu, *manea*, *maneatzen*. 1 *da/du* ad. ‘atundu, prestatu’. 2 *du* ad. ‘(janaria) prestatu, ondu’. 3 *du* ad. ‘(lurra) landu’
maneatzaile
maneiatu, *maneia*, *maneiatzen*. *du* ad. ‘erabili’: *armak maneiatu*.
manera *Ipar.* eta *Naf.*
manex *Zub.*
manganeso
mangolino *Bizk. Sin.* **karrakela**
manierismo
manierista
manifestatu, *manifesta*, *manifestatzen*. 1 *Heg. da* ad.: *milaka lagun manifestatu ziren Bilboko kaleetan*. 2 *Ipar. du* ad.: *milaka lagunek manifestatu zuten Baionako kaleetan*.
manifestazio *Sin.* (**kale**) **agerraldi**
manifestu
manikeismo
manikeo
manilar (herritarra)
manipurera (hizkuntza)
maniura (musika-tresna)
manta *Heg.* ‘burusia, tapakia’
mantal 1 ‘jantziak ez zikintzeko, horien gainean jartzen den soinekoa’. 2 ‘gorputzaren aurreko aldea babesteko, gainerako jantzien gainean ezartzen den janzkia’
mantar 1 *Ipar.* ‘emakumeen atorra’. 2: *abarka-mantarrak*.
mantar 2 ‘enplastua’
mantelina
mantendu, *manten*, *mantentzen*. *da/du* ad. 1 ‘(abereak) elikatu’. 2 ‘iraun edo irauarazi, atxiki’
mantenimendu* e. **mantentze**
mantentzaile
mantentze: *mantentze-lanak*.
mantenu: *mantenua eta soldata*.
mantso
nantsoki
nantsotasun
nantsotu, *nantsotu(tu)*, *nantsotzen*. *da/du* ad.
mantu *Heg.*
mantxa *Heg. Herr.* ‘orbana’
mantxu *Heg. Herr.* ‘besmotza’
manu
manupeko *Ipar.*
manxera (hizkuntza)
maoismo

maoista
maoriera (hizkuntza)
mapa
mapatxe *Procyon rotor*
maputoar (herritarra)
mara-mara adlag.: *elurra mara-mara ari zuen.*
marabedi
 maradikatu* e. **madarikatu**
marapilo *Bizk.* ‘korapilota’
marasma *Bizk.* ‘armiarma’
marathera (hizkuntza)
maratila
maratz
maraztasun
marbre *Ipar. g.er. h.* **marmol, haitzurdin**
mardo *Bizk.* ‘mardula’
mardotasun *Bizk.*
mardotu, mardo(tu), mardotzen. *Bizk. da/du ad.*
mardul izond. eta adlag.
marduldu, mardul(du), mardultzen. *da/du ad.*
mardulik adlag. ‘mardul’
mardultasun
marea
mareabehera ‘itsasbehera’
mareagora ‘itsasgora’
marexal 1 *Ipar.* ‘albaitaria’
marexal 2 *Ipar. h.* **mariskal**
marfil h. boli
margarina
margo *Sin.* pintura
margolan
margolari
margotu, margo(tu), margotzen. *du ad. Sin. pintatu*
margul
marguldu, margul(du), margultzen. *da/du ad.*
margultasun
mari (elkartuen lehen osagai gisa erabilia; erdeinuzkoa da): *mari-maistra; mari-maisu; mari-matraka; mari-mutil; mari-mutiko; mari-motrailu; mari-gizon; marizikin.*
marian adlag.: *marian berotu; marian egosarazi; marian egosi.*
mariburduntzi

marigorri(ngo) *Coccinellidae. Sin. katalingorri, amona mantangorri*
marihuana
marijesi pl. ‘Gernikaldeko gabon-kantak’
marina
marinel
 marioneta* e. **txotxongilo**
mariorratz *Libellula*
maripulis *Ipar.*
mariskal
marisorgin *Mantis religiosa*
maritzar ‘emagaldua’: *maritzar adinbat manestzar bada munduan.*
marka 1 ‘seinalea, ezaugarria’
marka 2 1 ‘kiroletakoa’: *marka hautsi, marka berdindu.* 2 ‘merkataritzakoa’: *industri marka.*
marka 3 ‘golde-mota’
markatu, marka(tu), markatzen. *du ad.*
markes
markesa
markets
marko
marloi ‘antxeta’
marmalo *Ipar.* ‘zomorroa’
marmar
marmarrean
marmar egin
marmario *Gip.* ‘marmarra’
marmarka
marmarka jardun
marmarti
marmelada *Sin.* konfitura
marmita
marmitako iz.
marmoka *Cl. Scyphozoa*
marmol
 marmola* e. **marmol**
marmolari
marmota *Marmota sp.*
 marmuka* e. **marmoka**
marmutxa *Ipar.* ‘zomorroa’
marokoar (herritarra)
marra
 marraga* e. **marrega**
marraka ‘ardien, ahuntzen, etab.en orroa’
marraka egin
marrakaldi

marrakari
marraketa
marranta 1 ‘eztarrari latza’. 2 *Ipar.* ‘buruko hotzeria’
marraño
marraska *batez ere Ipar.* ‘orroa’: *nigar-marraskak.*
marraskari
marraskatu, marraska(tu), marraskatzen. *du* ad.
 marraskilo* e. **barraskilo**
marratu, marra(tu), marratzen. *du* ad.
marratxo
marratzaile
marraza *Ipar.* ‘ganibet handia’
marrazketa
marrazki
marrazkigile
marrazkilari
marrazo *Lamnidae*
marraztu, marraz(tu), marrazten. *du* ad.
marrega ‘artilezko oihal arrunta’
marro *Ipar. eta Naf.* ‘aharia’
marroi
marru
marrubi *Fragaria vesca*
marruka
marruma
marrumaka
marrumalari
marruskaldi
marruskatu, marruska, marruskatzen. *du* ad.
marrusketa ‘zurginaren lanabesa’
marshallar (herritarra)
marshallera (hizkuntza)
marteilu *Ipar.* ‘mailua, mailuxka’
marti *Bizk.* h. **martxo**
martin *Uris sp. eta Cepphus sp.*
martin arrantzale *Alcedo atthis*
martineta h. **martin arrantzale**
martinsalto *Ipar. eta Naf.* h. **matxinsalto**
martir *Ipar.* h. **martiri**
martiri
martirio
martiritza 1 ‘martirioa’. 2 ‘martiri izatea’
martirizatu, martiriza, martirizatzen. *du* ad.
martitzen *Bizk.* h. **astearte**

martopil
martxa
martxandiza *Ipar.* h. **salgai**
martxo
martxuka *Ipar.* ‘masusta’
martzal *Heg.* ‘sendoa, indartsua’
maruga *Zub.* ‘arbolako masusta’
marugatze *Zub.* ‘masustondoa’
marxismo
marxista
masa
 masaia* e. **masaje**
masail
masaileko iz.
masailekoka
masailezur
masaje
masakratu, masakra, masakratzen. *du* ad.
masakre *Ipar.* ‘sarraskia’
maseruar (herritarra)
maska *Ipar.* h. **maskara**
maskal
maskaldu, maskal(du), maskaltzen. *da/du* ad.
maskara ‘mozorroa’
maskarada
maskatar (herritarra)
maskor
maskordun
maskur ‘eskuetako gogorrunea’
maskuri 1 ‘gernu-zorroa’. 2 *Ipar.* ‘maskurra’
maskurtu, maskur(tu), maskurtzen. *da/du* ad.
masoi *Heg.*
masokismo
masokista
masoneria *Heg.*
 masopa* e. **mazopa**
maspil iz. ‘mailatua, akatsa’
maspildu, maspil(du), maspiltzen. *da/du* ad.
maspildura
masta
mastadi *Sin.* **mastak**
mastekatu, masteka, mastekatzen. *du* ad.
Sin. **mamurtu**, **murtxikatu**
mastodonte

masusta 'laharraren eta masustondoaren fruitua'
masustondo *Mora sp.*
matalaz *Ipar. h. lastaira*
mataza
matela *Ipar. eta Naf.* 'masaila'
matelezur
matematika
matematikari iz.
matematiko izond.: *kalkulu matematiko-*
ak.
matematikoki
materia 1 'gaia'
materiazko
materia 2 *Herr.* 'zornea'
materiadun
materiagabe izond.
material iz. eta izond.
 materiale* e. **material**
materialismo
materialista
mato *Ipar.* 'makila lodia'
matoi 'gazta egiteko gatzatu bildua'
matrail 'masaila'
matraileko
matrailezur
matraka *Bizk. Herr.* 'istilua, iskanbila'
matrikula
matrikulatu, matrikula(tu), matrikula-
 tzen. *Heg. da/du ad.*
matrize *Mat.*
matutia pl.
matxete (aihotz mota)
matxinada
matxinarazi, matxinaraz, matxinarazten.
du ad.
matxinatu, matxina, matxinatzen. *da ad.*
matxingorri *Bizk.* 'marigorringoa'
matxino
matxinsalto *Subord. Saltatoria*
 matxite* e. **matxete**
matxura
mau h. **miau**
 mauka* 1 e. **mahuka**
mauka 2 'aukera aparta'
mauka-mauka adlag. (jateko moduaz
 mintzatuz)
maukari izond. h. **miaulari**
mauritaniar (herritarra)

mauriziar (herritarra)
mausoleo
maximo *Mat.*
mazal izond.
mazapan
mazedoniar (herritarra)
mazedoniera (hizkuntza)
mazela *Ipar. eta Naf.*
mazelako *Ipar. eta Naf.* iz.
mazi
mazopa *Phocaena phocaena*
mazpil *Sorbus torminalis*
mbabanetar (herritarra)
mea
meategi
meatoki
meatzari
meatzaritza
meatze
medaila 'domina'
mediku iz.
medikuntza
medio postpos.: *hori dela medio.*
 -en **medioz** *Ipar.*
meditatu, medita, meditatzen. *du ad. Erl.*
 'meditazioa egin'
meditazio
medium
medizina h. **sendagai**
medusa 'marmoka'
megafono
mehaka 1 'bide meharra'
mehaka 2 'aldaka, gorputz-alboa'
mehaka(-)hezur
mehar
mehargune
mehartasun
mehartu, mehar(tu), mehartzen. *da/du ad.*
mehastu, mehats/mehastu, mehasten.
Ipar. da/du ad. 'mehetu'
mehats *Ipar.* 'mehea'
mehatu, meha, mehatzen. *Ipar. da/du ad.*
 h. **mehetu**
mehatxagarri
mehatxari
mehatxatu, mehatxa, mehatxatzen. *du ad.*
mehatxatzaile
mehatxu
mehatxu egin

mehatzukamehatz(e)* e. **meatz****mehazketa****mehaztu**, mehaz(tu), mehazten. *Bizk.**da/du* ad. 'bakandu'**mehe****mehe egin****meheki****mehetasun****mehetu**, mehe(tu), mehetzen. *da/du* ad.**mekanika 1** *Ipar.* 'tresna, makina'**mekanika 2** 'Fisikaren atala'**mekanikari** iz. 'makinak muntatzen edo konpontzen dituen langilea'**mekaniko** izond.**mekanikoki****mekanismo****mekano** (jostailua)**mekanografia****mela-mela egin****melankolia** 'malenkonía'**melatu**, mela, melatzen. *da/du* ad.: *fruitu melatuak*.**melodia****melodrama****meloi** *Cucumis melo***melokotoi** *Heg.* h. **mertxika****memelo** *Herr.***memento****memoria** 1 h. **oroimen**. 2 h. **oroitzapen****memorio** *Ipar.* h. **oroimen****men****men egin****menda** *Mentha species***mendabeltz** *Mentha spicata***mendafin** *Mentha piperita***mendate****mende 1** 'ehun urteko denbora-bitartea'**mende 2** *Sin.* **menpe****-en mende** '-en mendean'**-en mendean:** *etsaien mendean erori ziren.***-en mendera****-en mendetik****mendean hartu****mendebal****mendebal-haize****mendebal alde****mendebalde** 'mendebal aldea'**mendekari****mendekatu**, mendeka, mendekatzen.*da/du* ad.**mendekatzaile****mendekio** *Ipar.* h. **mendeku****mendeko****Mendekoste****mendekotasun** 'mendetasuna'**mendeku****mendel****mendemuga****menderaezin** izond.**menderagailu** *Gram.***menderakaitz****menderakuntza****menderarazi**, menderaraz, menderaraz-ten. *dio* ad.**menderatu**, mendera(tu), menderatzen.*du* ad.**menderatzaile****mendetasun****mendeurren****mendi****mendialde****mendiarte****mendigoizale****mendigoizaletasun****mendigune:** *Erdialdeko Mendigunea.***mendikate****mendilerro****mendipe****menditar****menditsu****menditzar****mendixka****mendizain****mendizale****mendizaletasun****mendratu**, mendra, mendratzen. *Batez**ere Ipar.* eta *Naf.* *da/du* ad. 'gutxitu; ahuldu'**mendre** *batez ere Ipar.***den mendrena****mendretasun****meneko** *Ipar.***meneratu**, menera(tu), meneratzen. *Ipar.**du* ad.**mengel** 'ahula, erkina'

mengeldu, mengel(du), mengeltzen.
da/du ad. ‘ahuldu, erkindu’

menhir

menia

meninge

meningitis

menpe *Sin.* **mende 2**

menstu, ments/menstu, mensten. *Ipar.*
zaio ad. 1 ‘ments izan, falta izan’.
 2 *da/du* ad. ‘ergeldu, zozotu’

menta 1 ‘arrakasta’
menta izan *Ipar. du* ad. ‘arrakasta izan’

menta 2* e. **benta**

ments 1 *Ipar.* izond. 2 *Zub.* iz. ‘eskasia, hutsa’

ments izan *Zub. du* ad. ‘falta izan, eskas izan’

mentu ‘txertoa’

mentura

menturan

menturaz ‘beharbada’

menturazko

menturatu, mentura(tu), menturatzen.
da ad.

menu

mera h. **alkate, auzapez**

merezi iz.
merezi onez

merezi izan, merezi, mereziko. *du* ad.:
bere saria merezi du langile zintzoak;
merezi du nolakoa den adieraztea (*joateak merezi du e. joatea merezi du).

merezidun

merezimendu

merezitu, merezi(tu), merezitzen. *du* ad.

meridiano

merindade

merio

meritu *Herr.*

merkaldi* e. **merkealdi**

merkantzia *Heg.* h. **salgai, gai**

merkatalgo *Sin.* **merkataritza**

merkatari

merkataritza *Sin.* **merkatalgo**

merkatu 1 iz.

merkatu 2, merka, merkatzen. *du* ad.

merkaturatu, merkatura(tu), merkaturatzen. *du* ad. *Ekon.*

merke

merke-zurrean

merkealdi

merketu* e. **merkatu 2**

merketxo

merkurio ‘zilarbizia’

merla *Ipar.* ‘tupa’

merlatu* e. **melatu**

mero *Epinephelus guaza* eta *Polyprion americanus*

meroera (hizkuntza)

mertxika

mertxikondo *Prunus persica*

mertzenario

mesede

mesede egin

mesedez

mesedegarri

mesedegile

mesfidantza

mesfidatu, mesfida, mesfidatzen. *da* ad.

mesianismo

mesias

mespretxatu, mespretxa, mespretxatzen.
Ipar. du ad. ‘gutxietsi’

mespretxu *Ipar.* ‘gutxiespena’

meta

metafisika

metafisiko izond.

metafora

metagailu

metahizkuntza

metaka

metaketa

metal

metalezko

metal(-)iturri

metal(-)ur

metalgintza

metaliko izond.

metalurgia

metalurgiko

metamorfosi

metano

metanol

metatu, meta(tu), metatzen. *du* ad.

metatzaile

meteorito

meteorologia

- metodo**
metodologia
metodologiko
metraila
metrailadore
metrailatu, metraila(tu), metrailatzen. *du*
 ad.
metraileta
metrika
metriko
metro
metro karratu ‘metro koadroa’
metro koadro
metro kubiko
metro kubo
metropoli
metxa
mexikar (herritarra)
meza
meza atera
meza eman
meza entzun
meza lagundu
meza nagusi
mezalagun
mezenas
mezerdi
 meziprezatu* e. **mespretxatu**
mezu
mezulari
mezularitza
mezutu, mezu(tu), mezutzen. *Ipar.* 1 *du*
 ad. ‘agindu, manatu’. 2 *dio* ad. ‘mezua
 igorri’
mg ‘miligramo’ren sinbolo nazioartekoa
miaka *Ipar.* ‘miatuz’
miaketa
miatu, mia, miatzen. *du* ad.
miatzaile
miau
miauka
miaulari izond.
miazkatu, miazka(tu), miazkatzen. *du*
 ad.
miaztu, miaz, miazten. *du* ad.
 midiku* e. **mediku**
 midikuntza* e. **medikuntza**
mihi
mihi(-)arrain *Fam. Soleidae*
- mihidun**
mihigabe izond.
mihilu *Foeniculum vulgare subsp. Vul-*
gare var. Azoricum
mihimen
mihipeko iz.
mihise *Sin. izara, maindire*
mihise(-)denda
mihiseria
mihura *Viscum album*
mihuri *Ipar. g.er.*
mika *Cyanopica* eta *Haematopus* eta
Pica sp.
mika (arrunt): *Pica pica*
mikatz ‘mingotsa’
mikaztasun ‘mingostasuna’
mikaztu, mikatz/mikaztu, mikazten.
da/du ad. ‘mingostu’
mikelete
miko
mikologia
mikologiko
mikra h. **mikroi**
mikrobio
mikrobiologia
mikrobus
mikrofilm
mikrofono
mikroi
 mikrokosmo* e. **mikrokosmos**
mikrokosmos
mikrometro
mikronesiar (herritarra)
mikroskopio
mila: *mila eta berrehun; mila berrehun*
eta bi; bosna mila pezeta zor dizkigute.
mila bana: *mila bana pezeta ordaindu*
dugu bazkaria.
milatan *Sin. miletan*
mila esker
milagarren
milagro h. **mirari, mirakulu**
milaka
milako iz.
milaren iz.
milesker *Ipar.* eta *Naf.* ‘mila esker’
miletan *Sin. milatan*
milia
miliar ‘mila milioi’

miliarka
miligramo
milika *batez ere Ipar. eta Naf.:* 1 iz. *bildotsak, sortu delarik, behar du amaren milika.* 2 adlag.: *milika ari da.*
milikarazi, *milikaraz, milikarazten.* *dio* ad.
milikari
milikatu, *milika(tu), milikatzen.* *du* ad.
mililitro
milimetro
milioi
milioika
militante
militantzia
militar
militarismo
milizia
milu* e. **mihilu**
mimosa *Acacia dealbata*
min 1 1 iz. 2 izond.: *piper mina; edari mina; adiskide mina.*
min egin
min eman
min hartu
min izan
min hori
min 2 *Bizk.* ‘mihia’
minagre *Ipar. h. ozpin*
minbera 1 izond.
minbera 2 iz. *Mimosa pudica*
minberakaitz
minberatasun
minberatsu
minberatu, *minbera(tu), minberatzen.* *da/du* ad.
minbizi
minbizidun
mindegi* e. **mintegi**
mindu, *min(du), mintzen.* *da/du* ad.
mindura
minduri *Ipar.* ‘erostaria, hiletaria’
mineral
mineralogia
mingain ‘mihia’
mingar *Zub.* ‘mingotsa, garratza’
mingarratz *Rumex acetosa*
mingarri
mingor *Gallinago gallinago*

mingorri ‘elgorria’
mingostasun
mingostu, *mingots/mingostu, mingosten.* *da/du* ad.
mingots
mingrana
mingranondo *Punica granatum*
minigona
minimo *Mat.*
ministergoa* e. **ministerio**
ministerio
ministeritza* e. **ministerio**
ministrari* e. **ministro**
ministraritza* e. **ministerio**
ministro
minki adlag.
minkor
minoria* e. **gutxiengo**
minskar (herritarra)
mintasun
mintegi
mitsu
mintu* e. **mindu**
mintz
mintzabide
mintzaera 1 ‘mintzatzeko modua’
mintzaera 2* e. **mintzaira**
mintzagai
mintzaide
mintzaira
mintzalari
mintzaldi
mintzaleku
mintzamen
mintzamolde
mintzarazi, *mintzaraz, mintzarazten.* *du* ad.
mintzategi
mintzatu, *mintza, mintzatzen.* *da* ad.
mintzatzaille
mintzo iz.
mintzo izan *da* ad.
mintzura
minuet
minus *Mat.*
minuskula *Sin. letra xehe*
minutu
miñoi
miokardio

miopia**mira** iz. 'mirespena'**mira egin:** 1 'harritu'. 2 'norbaiten edo zerbaiten falta nabaritu'**miraz (egon, gelditu, jarri,...)****mirabe****mirabetu**, mirabe(tu), mirabetzen. *da/du* ad.**mirabetza****miragarri****miragarrizko****miragarriki** *Ipar.***miragarriro****miragarritasun****mirail** *Ipar.* 'ispilua'**mirakulu** *Ipar. Sin.* **mirari****mirakuluz****mirakuluzko****mirari****mirariz****mirarizko****mirarigile****miraritsu****miraritu**, mirari(tu), miraritzen. 1 *da/du* ad. 'harritu'. 2 *du* ad. 'miretsi'**miratu**, mira(tu), miratzen. *Batez ere Ipar. da/du* ad.**miresgarri****miresle****mirespen****miretsarazi**, miretsaraz, miretsarazten. *dio* ad.**miretsi**, mirets, miresten. 1 *du* ad.: *haren bertutea miretsi zuten paganoek*. 2 *da* ad.: *han ikusi zuenaz miretsi zen*.**mirotz** 'gabiraia'**mirra****mirrin****mirrindu**, mirrin(du), mirrintzen. *da/du* ad.**mirto** *Myrtus communis***miru** *Milvus milvus***misanthropo****misera** *Homarus gammarus***miseria****miserikordia** *Zah.* 'errukia'**miserikordios(o)** *Zah.* 'errukiorra'**misio** *Erl.:* *misioetara joan*.**misiolari****misiolaritza****misionest** *Ipar.* h. **misiolari****miskitoera** (hizkuntza)**misterio****misteriozko****misteriotsu****mistika****mistiko****miter** *Juniperus sabina***mitiko****mitin****mitinlari****mito****mitologia****mitologiko****mitra****mitradun:** *abade mitraduna*.mitrailus* e. **metrailadore**mitxa* e. **metxa****mitxeleta** h. **tximeleta****mitxirrika** *Gip.* h. **tximeleta****mitxoleta** *Papaver rhoeas***mixkandi** *Zub.* 'morroia, zerbitzaria'**mizkin****mizppira****mizppirondo** *Mespilus germanica***Japoniako mizppirondo** *Eriobotrya japonica***mizto** iz. 'suge eta muskerren mihia'**ml** 'mililitro'ren sinbolo nazioartekoa**mm** 'milimetro'ren sinbolo nazioartekoamobitu* e. **mugitu****moda****modan egon****modan izan****modan jarri****modal****modelo****modernismo****moderno****modestia** *Zah.* 1 'apaltasuna'. 2 'lotsa, modu ona (janzkeran)'**modu****modu onean:** *modu onean, modu txarrean erantzun; modu onean erositako tresna*.**moduko** (izen baten ondoren): *han ikusi genuen etxe moduko bat, handia*.**modulu**

moduzko izond.: *izan gaitezen apalak, moduzkoak, baketsuak.*

moduzkotasun: *moduzkotasunez jantzi.*

moduztatu, moduzta, moduztatzen. *Bizk. du ad.* ‘zerbaiti itxura ona edo egokia eman’

moeta* e. **mota**

mogitu* e. **mugitu**

moila ‘kaia’

moja

mojagai

mojategi

mokadu

mokanes *Ipar.* ‘musuzapia’

mokasin

moketa

mokil *Bizk.* ‘mokorra, sokila’

moko

moko-zuri *Ipar.*

mokodun

mokofin

mokoka

mokokada

mokokatu, mokoka(tu), mokokatzen. *da/du ad.*

mokor

mokordo

mokortu, mokor(tu), mokortzen. *da/du ad.*

mol *Kim.*

moldaera

moldakaitz

moldakaizki

moldakaiztasun

moldaketa

moldakuntza

moldarazi, moldaraz, moldarazten. *du ad.*

moldatu, molda, moldatzen. *da/du ad.*

moldatzaile

moldaviar (herritarra)

molde

moldegabe izond.

moldiztegi

molekula

molekular

molestatu, molesta, molestutzen. *Heg. du ad. Herr. h. eragotzi*

molestia *Heg. Herr. h. eragozpen*

moleta *Ipar.* ‘arrautzopila’

molokot egin *Bizk.* ‘porrot egin’

moltsa *Ipar.* ‘diru-zorroa’

moltso *Bizk.* ‘multzo nahasia’

moltsotu, moltso(tu), moltsotzen. *Bizk. da/du ad.*

momentu 1 *Heg. Lgart. h. memento*

momentu 2 *Fis.*

momia

monakoar (herritarra)

monarka

monarkia

monarkiko *Sin. erregetiar*

monastegi* e. **monasterio**

monasterio

moneda* e. **moneta**

moneta 1 h. **diru**, **dibisa**: *Europako moneta-batasuna* h. *Europako diru-batasuna*; *dirua bi monetatan daukat* h. *dirua bi dibisatan daukat*; *lira Italiako moneta da* h. *lira Italiako dirua da*. 2* e. **txanpon**, **xeh**: *hiru moneta* e. hiru txanpon*

mongol (herritarra)

mongoliar (herritarra)

mongoliera (hizkuntza)

monje *Heg. Zah.*

monogamia

monografia

monolito

monopolio

monopolizatu, monopoliza, monopolizatzen. *du ad.*

monoteismo

monoteista

monotonia

monotono

monroviar (herritarra)

monstru(o)* e. **munstro**

montevideoar (herritarra)

monumentu

moral

moralismo

moralista

moralitate ‘moraltasuna’

moraltasun

mordo

mordoilo

mordoilokeria

mordoilotu, mordoilo(tu), mordoilotzen.
du ad.

mordoilozale

mordoka

mordoxka

mordoxkaka

more

moretu, more(tu), moretzen. *da/du* ad.

morfema

morfina

morfologia

morfologiko

morko* e. **murko**

morkots

moro h. **mairu**

morokil

moroniar (herritarra)

moropilo *Bizk.* h. **korapilo**

morroi

morroilo ‘sarraila’

morroin h. **borraja**

morrontza

morrosko

mortero 1 ‘kareorea’. 2 ‘arma’

mortsa *Odobenus rosmarus*

mortu *g.er.* ‘basamortua’

mosaiko

moskete

mosketoi

moskutur (herritarra)

mostaza *Heg.* h. **ziape**

mosu* e. **musu**

mota

motel 1 izond.

motel 2 *Lgart.* (dei-hitz gisa erabilia):
bai, motel!

motel 3 (hotel-mota)

motelaldi

moteldu, motel(du), moteltzen. *da/du* ad.

motelgarri

motelki

moteltasun

motibazio

motibo

motin* e. **mutin**

moto 1 *Ipar.* ‘mototsa’

moto 2 ‘motozikleta, motorra’

motodun

motor 1 ‘makina’. 2 ‘motozikleta’

motordun

motore* e. **motor**

motots

motozikleta

motrailu ‘aleak kolpeka apurtzeko tresna’

motroilo *Bizk.* 1 izond. ‘potoloa’. 2 iz.
‘multzo nahasia’

motu (hizkuntza)

motxaile ‘ijittoa, buhamea’

motxila *Heg.* ‘bizkar-zorroa’

motz

motzaldi

motzarazi, motzaraz, motzarazten. *dio*
ad.

motzondo

moxal

mozambiketar (herritarra)

mozarabiar (herritarra)

mozarabiera (hizkuntza)

mozkeria

mozketa

mozki *Ipar.:* *mozki eta idorki erantzun zioten.*

mozkin ‘etekina’

mozkindu, mozkin(du), mozkindzen.
Ipar. du ad. ‘murriztu’

mozkor

mozkorgarri izond. eta iz.

mozkorkeria

mozkorraldi

mozkorrarazi, mozkorraz, mozkorrazten. *du* ad.

mozkorrondo

mozkorti

mozkortu, mozkor(tu), mozkortzen.
da/du ad.

mozle *Ipar.*

mozolo 1 *Athene noctua*. 2 (irain hitza)

mozolokeria

mozorro

mozorroitu, mozorrotu(tu), mozorrotzen.
da/du ad.

moztaile

moztasun

moztu, motz/moztu, moztzen. *du* ad.

muble* e. **altzari**

mudakor

mudakortasun

mudantza**mudarazi**, mudaraz, mudarazten. *du* ad.**mdatatu**, muda, mudatzen. *da/du* ad.mueta* e. **mota****muga****mugaezin** izond.**mugagabe** izond.**mugagabetasun****mugagaitz****mugagarri****mugaketa****mugakide****mugakidetasun****mugako****mugalde****mugarri****mugarritzatu**, mugarritzta, mugarritzta-
tzen. *du* ad.**mugatu**, muga(tu), mugatzen. *da/du* ad.**mugatzaile****mugazain****mugazaingo****mugazaintza****muger** 1 *Ipar.* izond. 2 *Bizk.* iz. 'legarra'**mugertasun** *Ipar.***mugertu**, muger(tu), mugertzen. *Ipar.**da/du* ad. 'zaildu, laztu, gogortu'**mugiarazi**, mugiaraz, mugiarazten. *du*
ad.**mugida****mugiezin** izond.**mugigaitz****mugikor****mugikortasun****mugimendu****mugita** *Arrhenaterum elatius***mugitu**, mugi, mugitzen. *da/du* ad.**mugon** *g.er.* 'aukera'**mugonean** 'ordu onean'**mugonez** 'ordu onez'**muilatu**, muila, muilatzen. *Ipar. da/du*
ad. *Zah.* 'aingura bota'**muin** 1 'hezurren barneko gaia'; 'zerbai-
ten zatirik barnekoena'**muin** 2 'musua, aurpegitik at ematen
dena'**muin egin****muin eragin****muin eman****muindun****muinetaratu**, muinetara(tu), muinetara-
tzen. *da/du* ad.**muinkatu**, muinka(tu), muinkatzen. *du*
ad.**muino****muinotxo****muker****mukerkeria****mukertasun****mukertu**, muker(tu), mukertzen. *da/du*
ad.**muki****mukieri****mukitsu****mukizu**: *ume mukizua.***mukur** *Bizk.* 'enborra'mukurru* e. **mukuru****mukuru** 1 adlag. 2: *hau da zorakeriaren*
*mukurua!***mukurutu**, muku(tu), mukurutzen. *da*
ad.**mulko** *Ipar.* 'multzoa'**mulkoka****multa** h. **isun****multiple** *Mat.* 'anizkoitza'**multzo****multzoka****multzokari****multzokatu**, multzoka(tu), multzokatzen.
da/du ad.**multzotasun****multzotu**, multzo(tu), multzotzen. *da/du*
ad.multzu* e. **multzo**mun* e. **muin****mundu****munduratu**, mundura(tu), mundurazten.
da/du ad.**mundatar****munduzale****munizio****muniziotegi**muno* e. **muino****munstro****munstrokeria****munta**: *munta handiko gertakaria.***munta izan.** *du* ad.: *zer munta du ho-*
rrek?

- muntatu**, munta(tu), muntatzen. *du* ad. ‘antolatu’
- munukutuba** (hizkuntza)
- muqdishoar** (herritarra)
- mur-mur** adlag.
- muraila** *Zah.* ‘harresia, murrua’
- murde** *Ipar. Zah.:* *Murde Etxepareren liburua.*
- murgil**
- murgil egin**
- murgilaldi**
- murgilarazi**, murgilaraz, murgilarazten. *du* ad.
- murgilari**
- murgildu**, murgil(du), murgiltzen. *da/du* ad.
- murko** ‘suila’
- murmur** iz. h. **marmar**
- murmuratu**, murmura, murmuratzen. *Zah.* h. **marmar egin**, **marmarka jardun**
- murmurazio** *Zah.* h. **marmar**
- murmurikatu**, murmurika, murmurikatzen. *Ipar. du* ad.
- murritz**
- murrizgarri** ‘murrizten duena’
- murrizketa**
- murriztapen**
- murriztasun**
- murrizte**
- murriztu**, murriztu/murriztu, murrizten. *da/du* ad.
- murru**
- murrutzar**
- murtik** *Bizk.* ‘tutik’
- murtxatu**, murtxa, murtxatzen. *Ipar. du* ad.
- murtxikatu**, murtxika, murtxikatzen. *Ipar. du* ad. *Sin.* **mamurtu**, **mastekatu**; **txikitu**
- mus**
- musa**
- musde** *Ipar. Zah.*
- muselina**
- museo**
- musika**: *musika-terapia.*
- musikagile**
- musikaldi**
- musikari**
- musikatu 1**, musika(tu), musikatzen. *Ipar. du* ad. ‘iseka egin’
- musikatu 2**, musika(tu), musikatzen. *du* ad. ‘musika jarri’
- musikazale**
- musker** 1 iz. *Lacertidae.* 2 izond. *Jas.* ‘berdea’
- muskertu 1**, musker(tu), muskertzen. *Ipar. da* ad. ‘haserretu’
- muskertu 2**, musker(tu), muskertzen. *da/du* ad. ‘berdatu’
- musketa**
- muskete* e. **moskete**
- muskil** ‘kimua’
- muskildu**, muskil(du), muskiltzen. *da* ad.
- muskiltsu**
- muskuilu** *Mytilus edulis*
- muskulo* e. **muskulu**
- muskulu** ‘giharra’
- muslari**
- mustarda** *Ipar.* h. **ziape**
- mustio* e. **muztio**
- mustra** *Ipar.* ‘itxura’
- mustro* e. **munstro**
- mustupil** *Ipar.* ‘muturra, aurpegia’
- mustupilka** *Ipar.* ‘ahoz behera’
- mustupilkatu**, mustupilka(tu), mustupilkatzen. *Ipar.* 1 *da* ad. ‘mustupilka erori’. 2 *du* ad. ‘muturrekoa hartu edo eman’
- mustur* e. **mutur**
- musu** 1 ‘laztana, muina, pota’. 2 ‘aurpegia, begitartea’
- musu eman**
- musu-huts**
- musu(-)truk**
- musuka**
- musukatu**, musuka(tu), musukatzen. *du* ad.
- musulman**
- musuri** *Ipar.*
- musurika** *Ipar.*
- musurikatu**, musurika(tu), musurikatzen. *Ipar. du* ad. ‘lardaskatu’
- musuzapi**
- mutazio** *Biol.*
- mutiko**
- mutil**
- mutil(-)dantza**

mutildu, mutil(du), mutiltzen. *da* ad.
mutilgo *Ipar.* eta *Naf.* ‘morrontza’
mutilzahar
mutilzahartu, mutilzahar(tu), mutilzahartzen. *da* ad.
mutilzale
mutin
mutinatu, mutina, mutinatzen. *da* ad.
mutiri *Ipar.* eta *Naf.*
mutiritasun *Ipar.*
mutiritu, mutiri(tu), mutiritzen. *Ipar. da* ad.
mutu
muturik
mutualdi
mutualitate
mutuarazi, mutuaraz, mutuarazten. *du* ad.
mutur
muturka
muturkatu, muturka(tu), muturkatzen. *du* ad.
muturreko iz.
muturrekoka

muturtu, mutur(tu), muturtzen. *da/du* ad.
mutufasun
mututu, mutu(tu), mututzen. *da/du* ad.
mututurik
mutxi *Ipar.*
mutxidura *Ipar.*
mutxikin
mutxiko (dantza-mota)
mutxitu, mutxi(tu), mutxitzen. *Ipar. da/du* ad.
mutxurdin
 mutzitu* e. **mutxitu**
muxar *Diplodus sp.*
muxika
muxurka
muzin
muzin egin
muzinaldi
muzindu, muzin(du), muzintzen. *da/du* ad.
muzinka
muzinkeria
muztio

N

n (ene)
naba 1 *g.er.* ‘laua, zelaia’. 2 *Zub.* ‘ibarra’
nabala *Ipar.* eta *Naf.* h. **labana**
nabar 1 izond. ‘kolore askotakoa’
nabar 2 iz. ‘goldearen hortza’
nabari
nabari izan *da/zaio/du* ad.: *nabari da zer gertatzen zaigun; nabari zaio ez dela hemengoa; ez dut uste nabari ez dugun hutsa huts dei daitekeenik.*
nabarigaitz
nabarigarri
nabari, nabari(tu), nabaritzen. *du* ad.
nabarmen
nabarmen izan *da/du* ad.: *udaberriaren zantzu garbiak nabarmen zirenen; giro eta joera baten ezaugarriak nabarmen dituzte aurpegian.*
nabarmendu, nabarmen(du), nabarmentzen. *da/du* ad.

nabarmengarri
nabarmenkeria
nabarmenki
nabarmentasun
nabarmentxo adlag.
nabarri
nabartasun
nabartu, narbar(tu), nabartzen. *da/du* ad.
nabasai *Bizk.* ‘lau hortzeko golde-mota’
nabasi *Zub.* izond.
 nabigari* e. **nabigatzaile**
nabigatu, nabiga, nabigatzen. *da/du* ad.
nabigatzaile
nabigazio *Sin.* **itsasketa**
nafar
nafarrera
nafarreri
nafartasun
nafta
naftaleno *Kim.*

naftalina**nagi****nagiak atera****nagialdi****nagiarazi**, nagiaraz, nagiarazten. *du* ad.**nagikeria****nagiki****nagitasun****nagitu**, nagi(tu), nagitzen. *da/du* ad.**nagusi****nagusiarazi**, nagusiaraz, nagusiarazten. *du* ad.**nagusigo****nagusikeria****nagusiki****nagusiorde****nagusitasun****nagusitu**, nagusi(tu), nagusitzen. *da* ad.**nagusitza**naharo* e. **naro****nahasarazi**, nahasaraz, nahasarazten. *du* ad.**nahasbide****nahasdura** *Ipar.* ‘nahasmendua, batez ere burukoa’**nahasgarri****nahasi 1**, nahas, nahasten. *da/du* ad.**nahasian****nahasi 2** izond.: *arazo nahasia da hori.***nahasialdi****nahasi-mahasi** iz.**nahaskeria****nahasketa****nahasle****nahas-mahas 1** adlag. ‘nahasirik’. 2 iz. ‘nahastea, nahaspila’**nahasmendu****nahaspila****nahaspilatu**, nahaspila(tu), nahaspilazten. *du* ad.**nahastaile** h. **nahasle****nahastatu**, nahasta, nahastatzen. *Batez ere Bizk. da/du* ad. ‘nahasi’**nahaste 1** iz. 2 adlag.: *gizon eta emakume nahaste dantzan ibiltzea.***nahastean****nahaste-borraste** iz.**nahasteka 1** adlag. ‘nahasian’. 2 iz. ‘nahastea’**nahastu**, nahas, nahasten. *da/du* ad. h.**nahasi****nahastura** ‘zenbait gai nahasiz sortzen den gaia’**nahi 1** iz. 2 *Bizk.* junt.**nahi... nahi...** *Bizk.:* *nahi txantxetan zoazela, nahi benetan zoazela.***nahi izan**, nahi izaten, nahiko/nahi izango. *du* ad.**esan nahi izan:** *ez dakit hitz horrek zer esan nahi duen.***nahiago izan****nahien izan****nahi eta nahi ez****nahiera** iz.**nahierara** adlag.: *mana gozoa biltzea asko zuten nahierara bazkatzeko.***nahiez** iz.: *ba al da, ezkontzeko, nahieza baino eragozpen handiagorik?; lanpostu batean nahiezik dagoena.***nahigabe** iz.**nahigabealdi****nahigabetsu****nahigabetu**, nahigabe(tu), nahigabetzen. *da/du* ad.**nahikari****nahikeria****nahiko****nahikotu**, nahiko(tu), nahikotzen. *da/du* ad.**nahikunde** ‘nahi izatea, nahikaria; bereziki, nahi izate hutsa edo ondoriorik gabea’: *batasunaren aldeko gogo bizia nabari genuen: nahia, eta ez nahikundea.***nahimen****nahita****nahita ere****nahitaez****nahitaezko**nahitanahiez* e. **nahitaez, nahi eta nahi ez****nahitara** *Ipar.* ‘(bere) gogoz’**nahitasun****nahiz** junt.**nahiz eta****nahiz... nahiz...****nahiz... edo...****nairobiar** (herritarra)

nakar: *nakarrezko kutxatila.*
namibiar (herritarra)
nano iz. eta izond.
narda
     narda izan zaio eta *du* ad.
nardagarri
nardarazi, nardaraz, nardarazten. *du* ad.
nardatu, narda(tu), nardatzen. *da/du* ad.
nardo *Valeriana celtica.* *Sin. akara*
nare
     narerik
naretasun
naretu, nare(tu), naretzen. *da/du* ad.
narkotiko
naro
naroki
naroro
narotasun
narotu, naro(tu), narotzen. *da/du* ad.
narra *Sin. lera 1*
narras 1 izond.: *hizkera narrasa.* 2 ad-
     lag. ‘herrestan, arrastaka’
narraska ‘herrestan, arrastaka’
narraskeria
narraski
narrastari izond.: *suge narrastariak.*
narrastasun
narrasti
narrastu, narras(tu), narrasten. *da/du* ad.
 narrats* e. **narras**
 narraz* e. **narras**
 narrazti* e. **narrasti**
narriatu, narria(tu), narriatzen. *da/du* ad.
     Zah.
narrio *Zah.* ‘akatsa, orbana’
narritamendu *Zah.*
narritatu, narrita, narritatzen. *du* ad. ‘ha-
     serrearazi; zirikatu’
narru *Bizk. h. larru*
nartziso *Narcissus sp.*
nasa
nasai 1 *Ipar.* ‘ugaria, zabala’. 2 *Bizk.* ‘la-
     saia’
nasaialdi *Bizk.*
nasaigarri *Bizk.*
nasaikeria *Bizk.*
nasaiki *Ipar.* ‘ugaritasunez’
nasaitasun 1 *Ipar.* ‘ugaritasuna, joritasu-
     na’. 2 *Bizk.* ‘lasaitasuna’

nasaitu, nasai(tu), nasaitzen. *Bizk. da/du*
 ad.
naski *Ipar.* 1 ‘nire ustez’. 2 *bai naski!*
     (‘bai segurki’)
nassautar (herritarra)
Natibitate *Herr.* ‘Eguberria’
natura
natural
naturalismo
naturalista
naturaltasun
nauruar (herritarra)
nauruera (hizkuntza)
nausa *Ipar.* ‘burla, trufa’
 nausi* e. **nagusi**
naza *Ipar.* ‘erretena, ubidea’
nazaretar
nazi
nazio
nazioarteko
nazioartekotasun
nazional
nazionalismo
nazionalista
nazionalitate
nazionalizatu, nazionaliza, nazionaliza-
     tzen. *du* ad.: *burdinbideak nazionaliza-*
     tu zituzten.
nazionalsozialismo
nazionalsozialista
naziotasun: *Finlandiarren naziotasuna*
     asko indartu zen halako epetan.
nazismo
nazka
nazkagarri
nazkagarrikeria
nazkatu, nazka(tu), nazkatzen. *da/du* ad.
ndebelera (hizkuntza)
n’djamemar (herritarra)
neba *Bizk.*
     neba-arrebak
nebulosa *Sin. izar-laino*
nederlandar (herritarra)
nederlandera
negar
     negar(-)anpulu
     negar batean
     negar egian
     negar eragin

negarrari eman
negarrez
negar(-)zotin
negarbide
negargale *Naf.* ‘negargura’
negargarri
negargarritzko
negargura
negarraldi
negarrontzi
negarti
negartsu
negartu, negar(tu), negartzen. *du ad.*
negatibo
negel *Ipar.* ‘larruazaleko erregosia’
negel(-)belar *Knautia arvensis*
negoziatu, negozia, negoziatzen. *du ad.*
negoziazio
negozio
negu
negualde 1 ‘Iparraldea’. 2 ‘negualdia’
negualdi
neguburu
negutar izond.
negute
negutegi h. berotegi
negutu, negu(tu), negutzen. *du ad.*
nehoiz *Ipar.* ‘inoiz’
nehola *Ipar.* ‘inola’
neholere *Ipar.* ‘inola ere’
nehon *Ipar.* ‘inon’
nehor *Ipar.* ‘inor’
nehorat *Ipar.* ‘inora’
nekabide
nekadura
nekaezin izond.
nekagarri
nekaldi
nekarazi, nekaraz, nekarazten. *du ad.*
nekatu, neka, nekatzen. *da/du ad.*
nekazale
nekazalgo *Naf.* ‘nekararitza’
nekazari: nekazari-kooperatibak.
nekazaritza: nekazaritza-produktuak.
neke
neke izan. *da/du ad.*: *neke da beleaz aztoze egitea; ez zaigu neke horrelakoa ulertzea; neke du hizkuntza ilun ba-*

tek hizkuntza argi bati gogor egitea; neke izan duzu euskaraz ikastea?
nekepe (batez ere leku-denborazko kasuetan)
neketsu
nekez 1 adlag. ‘eragozpen edo zailtasun handiz’
nekez 2 izond. ‘neketsua, zaila’
nekezia *Ipar.*
nekoso *Heg. Lgart.*
nekosta *Cupressus sp.*
nekrologia h. **hilberri**
nekropoli
nektar: *jainkoen nektarra.*
neolitiko
neologismo
nepaldar (herritarra)
nepalera (hizkuntza)
nerabe
nerabetasun
nerabezaro
nerau
nerbio
neska
neskame
neskametza
neskatila
neskato
neskatxa
neskazahar
neskazahartu, neskazahar(tu), neskazahartzen. *da/du ad.*
neskazale
neskenegun *Zub. h. larunbata*
net *Ipar. g.er.* ‘txit, oso’
neu *ni* izord.aren era indartua
 neumatiko* e. **pneumatiko**
 neumonia* e. **pneumonia**
neurastenia
neure
neureganatu, neuregana(tu), neureganatzen. *du ad.*
neuretu, neure(tu), neuretzen. *du ad.*
neurgai
neurgailu
neurgaitz
neurgarri
neurkera
neurketa

neurkizun
neurologia
neurona
neurosi
neurofiko
neurri
neurribide
neurridun
neurrigabe izond.
neurrigabeko
neurrigabekeria
neurrigabeki
neurrigabetasun
neurriratu, neurrira(tu), neurriratzen.
da/du ad.
neurritasun
neurritsu
neurrizko
neurtezin izond. ‘ezin neurtuzkoa’
neurtitz
neurtu, neur, neurtzen. *du ad.: zerbaiten luze-zabala neurtu; soka horrek bost metro neurtzen ditu: h. soka hori bost metro luze da.*
neurtzaile
neutral
neutralizatu, neutraliza, neutralizatzen.
du ad.
neutraltasun
neutro
neutroi
newdelhiar (herritarra)
ni (deklinabidea: *nire, niri, nirekin, nireztat, etab.*)
niameiar (herritarra)
nibel
niganatu, nigana(tu), niganatzen. *da/du ad.*
nigar* *Ipar. e.* **negar**
nigeriar (herritarra)
nigertar (herritarra)
nihaur *Ipar. ni* izord.aren era indartua
nihilismo
nikaraguar (herritarra)
nikel
nikeleztatu, nikelezta, nikeleztatzen. *du ad.*
niketz *g.er.: mila goraintzi, niketz, atezainari.*

nikosiar (herritarra)
nikotina
ninfa
nini
ninika iz.
ninikatu, ninika(tu), ninikatzen. *da ad.*
nipondar (herritarra)
nireganatu, niregana(tu), nireganatzen.
da/du ad.: mutil hori nireganatu arte ez naiz geldituko.
nirekoi
nirekoikeria
nirekoitasun
niretar
niretu, nire(tu), niretzen. *du ad.: niretu ditut bestek egin dituen bekatu guztiak.*
nitrato
nitro
nitrogeno
nitroglizerina
no
nobela ‘eleberria’
nobelagintza
nobizio
noble
noblezia
noel *Ipar. Liter.* ‘gabon-kanta’
noharroin *Zah. g.er.* ‘behartsua, erromesa’
noiz
noiz baino noiz
noizean behin
noizean behingo
noizean behinka
noizean noiz
noiz edo behin
noiz edo noiz
noiz ere: *noiz ere uste baituzu urrun naizela zureganik, orduan zure hurbi-lean naiz.*
noiz eta ere
noizetik noizera
noizik behin
noizik behingo
noizik behinean
noizik behinka
noizik noizera
noiz... noiz...
noiz nola: *langilea da? Noiz nola.*
noizaldi *Jas.*

noizbait
noizbaiteko
noizbehinka
noizdaino
noizdanik
noizdanik(ak)o
noizgura
noizko 1 adlag.: *noizko bukatuko duzue lana?* 2 izlag.: *Jainkoak daki noizkoa den.*
noiznahi
noiznahi den
noiznahiko
noiznolako
noiztenka *Ipar.* ‘noizbehinka’
noiztik
noiztik(ak)o
noiztsu
noka adlag.: *noka hitz egin.*
noketa
nola
nola edo hala
nola... ere!
nola eta ez ...-n: *etorriko gara, nola eta ez duen sekulako euri-jasa egiten.*
nola... hala...
nola hala
nola-halako
nolabait
nolabait ere
nolabaiteko
nolakatu, nolaka, nolakatzen. *Ipar. da/du ad.: begira zure gorputza lurpean eta nolakatua gelditzen den.*
nolako
nolakotasun
nolakotsu: *hona, nolakotsua izan zen gure solasa.*
nolanahi
nolanahi ere
nolanahika *Ipar.* eta *Naf.* ‘nolanahi’: *ez da, ordea, nolanahika egiteko lan bat.*
nolanahiko 1 ‘edozein motatakoa’. 2 ‘er-dipurdikoa’
nolatan
noлаты
nolaz h. nola
nolazpait h. nolabait
nolerebait h. nolabait ere

nomada
nomenklatura
nominatibo
non
hala... non
halako eran (gisaz, maneraz)... non
non edo han
non edo non
non ere 1: *non ere baitzaude, kanpoko zara eta arrotz.* 2: *Erromara jo zuen non ere sasoi hartan aurkitzen zen Hurgolino.*
non (eta) ez... -n: *etorriko gara, non eta ez duen sekulako euri-jasa egiten.*
non-nahi *Sin.* **nonahi**
non-nahi den *Sin.* **nonahi den**
non-nahiko *Sin.* **nonahiko**
non-nahitik *Sin.* **nonahitik, nondik-nahi**
nonbait
nonbaiteko
nonbaitera h. norabait
nonbaitetik
nonbaitik *Ipar.* ‘nonbaitetik’
nonbait han
nonbait hor
nombre* *Ipar.* e. **kopuru**
nondar
nondik
nondik(ak)o
nondik edo handik
nondik ere: *hitzak hartu behar dira, nondik ere baitute beren etorkia.*
nondik nora
nondik norako
nondik-nahi *Sin.* **non-nahitik, nonahitik**
nondik-nahiko
nongo
nongotar
nongotasun
nongura *Bizk.*
nonius *Mat.*
nonnahi* e. **nonahi, non-nahi**
nontsu
nor
nor edo nor
nor ere 1: *nori ere pot egingen baitiot, hura da;* 2: *nor ere baitzara, adiskidea, barka iezadazu ene bizitasuna.*

nor izan: *ez naiz nor auzi hau erabakitzeko.*
nor... nor...: *herri berean bizi behar dugu, nork batera, nork bestera maite dugun herrian.*
nora
norabait
nora edo hara
nora ere: *nora ere doan, hara noakiztu atzetik.*
nora ezean: *itsasontzia nora ezean zihoan.*
nora gabe
norako
norabide: *norabide baten bi noranzkoak.*
norabideratu, *norabidera, norabideratzen. da/du ad.*
noraezean ‘nahitaez, ezinbestean’: *ez ohi naiz sartu arandegietan noraezean baino.*
noraezeko
noragabe *izond.:* *gerra alferrikako eta noragabea.*
noraino
norainoko
noranahi
noranahiko
norantz
norantza* e. noranzko
noranzko: *norabide baten bi noranzkoak.*
noratsu
noratu, *nora(tu), noratzen. da/du ad. Zah.*
norbait
norbaitzuk
norbera *Heg.*
norgehiagoka
norgehiagokako
norgehiagokan
norlehenka

normal
normalizatu, *normaliza, normalizatzen. da/du ad.*
normalizazio
normalki
normaltasun
nornahi
nornahi den *Ipar.* ‘nornahi’
nortasun: *nortasun-agiria.*
nortsu: *nortsu zen edo zertsu bititze eraman zuen.*
nortu, *nor(tu), nortzen. da/du ad.*
nortzuk: *nortzuk dira ene anaiak? h. nor dira ene anaiak?*
norvegiar (herritarra)
norvegiara (hizkuntza)
noski 1 (ziurtasun adierazlea) ‘jakina, horixe!’: *bai noski!* (‘bai segurki!’); **noski baietz! e. bai, noski!* 2 *g.er.* ‘beharbada, dirudienez’
nostalgia
nota 1 *Mus.* 2: *eskolako notak.*
nota 2 *Ipar. g.er.* ‘lohidura, orbana’
notalgo *Ipar.* ‘notariotza’
notari* e. notario
notario
notariotza
notizia *Heg. Herr.*
noziarazi, *noziaraz, noziarazten. dio ad.*
nozitu, *nozi, nozitzen. du ad.*
nuakchotar (herritarra)
nuklear
nukleo
nukualofar (herritarra)
nulu *Mat.*
numero *Gram.*
numismatika
nun* e. non
nuntzio
nylon

Ñ

ñ (eñe)
ñabar
ñabardura
ñabartu, *ñabar(tu), ñabartzen. du ad.*

ñañan egin *Haur.*
ñaño *Adkor.*
ñandu *Rhea americana*
ñapur *Ipar.* *izond.*

ñapurki *Ipar.*

ñapurtu, ñapur(tu), ñapurtzen. *Ipar.*
da/du ad.

ñarro *Ipar.*

ñarrotu, ñarro(tu), ñarrotzen. *Ipar.* *da/du*
ad.

ñimiño

ñimiñotu, ñimiño(tu), ñimiñotzen. *da/du* ad.

ñir-ñir adlag.

ñir-ñir egin

ñirñir iz.

ñirñirka

ñirñirtu, ñirñir(tu), ñirñirtzen. *da* ad.

ñu *Connochaetes sp.* eta *Gorgon sp.*

O

o 1 “o” letraren izena

o 2 interj.

oasi

obal izond.

obalo

obediarazi, obediaraz, obediarazten. *dio*
ad.

obedient *Ipar.* ‘esanekoa’

obediente *Heg.* ‘esanekoa’

obedientzia ‘esaneכותasuna’

obeditu, obedi, obeditzen. *du/dio* ad.

obeditzaile

obeditze

obelisko

objektibo

objektiboki

objektibotasun

objektore (*kontzientzia(-)objektore* hitz
elkartuan bakarrik erabiltzekoa)

kontzientzia(-)objektore *Sin.* **kon-**
tzientzia(-)eragozle

objektu

objekzio

kontzientzia(-)objekzio *Sin.* **kon-**
tzientzia(-)eragozpen

obligarazi, obligaraz, obligarazten. *Ipar.*
du ad.

obligatu, obliga, obligatzen. *da/du* ad. h.
behartu, **obligarazi**

obligazio *Ekon.*

obra

obramendu *Heg. Herr.* ‘giza kaka’

obratu, obra(tu), obratzen. *du* ad.

obus

oda

odaiertz h. **ostertz**

odi* e. **hodi**

odieria* e. **hoditeria**

odol

odol(-)belar *Parietaria officinalis*

odol(-)emaile

odol(-)hodi

odol(-)kolpe

odolaldi

odolbatu *Sin.* **odolbilde**, **odoluri**

odolbide

odolbilde *Sin.* **odolbatu**, **odoluri**

odoldu, odol(du), odoltzen. *da/du* ad.

odoldun

odoleztatu, odolezta, odoleztatzen. *Ipar.*
eta *Naf.* *da/du* ad. ‘odoldu’

odoleztatze

odolgabe izond.

odolgabetu, odolgabe(tu), odolgabetzen.
da/du ad.

odolgiro izond. ‘odolzalea’

odoljario iz.

odolkara izond. ‘odol kolorekoa’

odolki *Sin.* **odoloste**

odolkide

odolkidetasun

odolkoi ‘odolzalea’

odolodi* e. **odol(-)hodi**

odoloste *Bizk. Sin.* **odolki**

odoltsu

odoluri *Ipar.* eta *Naf. Sin.* **odolbatu**,
odolbilde

odoluste

odolustu 1, odoluts, odolusten. *da/du* ad.

odolustu 2 iz. ‘odolustea’: *odolustea*
agudoago egiteko, harakinaren lagun-
tzaileak atzeko hanka batetik oratu
zion diskoari.

odolzale

odontologia

ofenditu, ofendi, ofenditzen. *Heg. du ad.* 'iraindu'

ofentsa

ofentsagarri *Zah.* 'iraingarria'

ofentsatu, ofentsatu, ofentsatzen. *Ipar. du ad.* 'iraindu'

ofentsatzaile *Ipar.* 'iraintzailea'

ofizial 1 izond.

ofizial 2 *Heg. iz.* 'armadako karguduna'. *Sin. ofizier*

ofiziale *Ipar. iz.* 'bere kontura ari den hargina, arotza, etab.'

ofizialki**ofizialtasun**

ofizier *Ipar.* 'armadako karguduna'. *Sin. ofizial*

ofizio

ofrenda *Zah. h. eskaintza*

ogale *Ipar.* 'azienda-bazka'

ogasun 1 *Bizk.* 'ondasuna'. 2 *Admin.* 'finantzak'

ogen *Zub. h. hoben*

ogerleko iz.

ogi 1 'jangaia'. 2 *Batez ere Ipar.* 'garia'

ogi-zuhaitz *Artocarpus communis*

ogibide

ogidun *Bizk.* 'ogi-saltzailea'

ogigazta *Bizk. Mustela nivalis. Sin. erbinude*

ogiketa 1 iz. 'gari-uzta; gari-kopurua'. 2 *Ipar. adlag.* 'gari bila; ogi bila': *ogiketa joan dira.*

ogipeko iz.

ogitarteko iz.

ogitsu 'garitsua'

ogu(t)zi* e. **ahoskatu, ebaki**

oh* e. o 2

ohaburu* e. **oheburu**

ohaburuko* e. **oheburuko**

ohaide**ohako**

ohantze *Ipar. 1* 'habia'. 2 'etzauntza, etzalekua'

ohape* e. **ohepe**

ohar**ohargarri****ohargarriki**

oharkabe adlag.

oharkabean**oharkabeko****oharkabez**

oharkabekeria

oharkabetasun

oharkabetu, oharkabe(tu), oharkabetzen. *da ad.*

oharkizun *Sin. oharpen*

oharkor**oharmen****oharpen**

ohartarazi, ohartaraz, ohartarazten. *du ad.*

oharti izond.

ohartu, ohart/ohartu, ohartzen. 1 *da/du ad.:* *ez da horretaz ohartu.* 2 *Ipar. zaio ad.*

ohartuki**ohartzaile**

ohartzeke adlag.

ohatu, oha, ohatzen. *Batez ere Ipar. 1 da ad.* 'ohean etzan'. 2 *da/du ad.* 'oheratu'

ohatze 1 *Ipar. eta Naf. iz.* 'ohea'. 2 *Ipar.* 'etzauntza'

ohe**ohe(-)bagoi****oheburu**

oheburuko iz.

ohepe

oherarazi, oheraraz, oherarazten. *du ad.*

oheratu, ohera(tu), oheratzen. *da/du ad.*

ohi 1 (partikula): *zintzo etorri ohi zen.* 2 (elkarketako bigarren osagaia): *lehendakari ohia.*

ohiz kanpoko**ohiko****ohikotasun****ohikunde****ohikuntza**

ohil *Zub.* 'basa, basatia'

ohildu, ohil(du), ohiltzen. *Zub. du ad.* 'egotzi, bota'

ohitu, ohi(tu), ohitzen. *da/du ad.*

ohitugabe izond.

ohitura**ohiturazko**

ohituratu* e. **ohitu**

ohizko h. **ohiko**
ohoin
ohoingo
ohoinkeria
ohointza
ohol
oholeztatu, oholezta(tu), oholeztatzen.
du ad.
oholtxo
oholtza
ohondikatu, ohondika, ohondikatzten.
Ipar. Zah. 'oinperatu'
ohoragarri
ohoragarriki
ohorarazi, ohoraraz, ohorarazten. *du ad.*
ohoratu, ohora, ohoratzen. *du ad.*
ohoratzaile
ohore
ohoretsu
ohorezki *Ipar.*
ohorezko
 ohostu* e. **ostu**
 ohots* e. **ordots**, **orots**
oi 1 interj.
oi 2 'hortz-haginak inguratzen eta finkatzen dituen haragi sendo gorrixka'
 oial* e. **oihal**
 oian* e. **oihan**
oies
oihal
     oihal(-)denda
     oihal(-)etxola *Sin. kanpadenda*
 oihaldegi* e. **oihaltegi**
 oihaldenda* e. **oihal(-)denda**
oihaldun
oihalgile
oihalgintza
oihalki iz.
oihaltegi
oihaltxo
oihan
oihanbide
oihandar
oihandu, oihan(du), oihantzen. *da/du ad.*
oihaneratu, oihanera(tu), oihaneratzen.
da/du ad.
oihanpe
oihantsu
oihanzain

oihanzaingo
oihartzun
oiher *Ipar. Zah. g.er. 'okerra'*
oihu
     oihu egin
     oihuz
     oihuz egon
oihuka
oihukari *g.er. h. oihulari*
oihukatu, oihuka(tu), oihukatzen. *du ad.*
oihulari
oihuztatu, oihuzta(tu), oihuztatzten. *du ad.*
oilagor *Scolopax rusticola*
oilakaran 'zumalakarra'
oilaki 'oilo-okela'
oilaloka
oilanda
oilar 1 'oiloaren arra'. 2 (arrain mota)
Lepidorhombus sp., etab.
oilaran *Prunus mahaleb*
oilarite *Jas. 'egunsentia'*
oilarkatu, oilarka, oilarkatzen. *Ipar. da/du ad. 'oilartu; nabarmendu'*
oilarkeria
oilartoki
oilartu, oilar(tu), oilartzen. *da ad. 1 'harrotu'. 2 'nagusitu, gailendu'*
oilasko
oilaskoki 'oilasko-okela'
oilategi
oilo *Gallus gallus*
     oilo(-)salda
oilokeria
oiloki 'oiloaren motako hegaztia'
oilotu, oilo(tu), oilotzen. *da ad.*
oin 1 (pertsona, animalia nahiz gauzena).
 2 (bertsoarena). 3 (luzera neurria): *hamabost oin eta hamar ontza luze da.*
     oina eman
     oinez
     oin hartu
     oin(-)ohar
     oin(-)zola
oinalde
oinarri
oinarritu, oinarri(tu), oinarritzen. *da/du ad.*
oinarritzko

oinatz
oinaze
oinazealdi
oinazegarri
oinazetsu
oinazetu, oinaze(tu), oinazetzen. *du ad.*
oinazkar *Gip.* ‘oinaztarria’
oinazpi iz.
oinazpiratu, oinazpira(tu), oinazpiratzen. *da/du ad.*
oinaztarri *batez ere Bizk.* ‘lurra jotzen duen tximista’: *trumoia*k hots egin du eta oinaztarria dator gure gainera.
oinaztatu, oinazta, oinaztatzen. *Ipar. du ad.* ‘oinazetu’
oinaztu *Bizk.* ‘tximista’
oinaztura *Naf.* ‘tximista’
oinbete* e. **oin**
oindun
oinetako iz.
oinetakodun: *Karmeldar oinetakoduna.*
oinetxe
oinezko iz.
oinkada
oinkatu, oinka(tu), oinkatzen. *du ad.*
oinorde
oinordeko iz.
oinordekotasun
oinordekotza
oinordetza *Zuz.*
oinpe: *oinpean erabili.*
oinperatu, oinpera(tu), oinperatzen. *du ad.*
oinustu, oinuts/oinustu, oinusten. *da ad.* ‘oinetakoak kendu, erantzi’: *oinuts zaitetz, zeren lur hau santua den.*
oinuts
oinutsean ‘oinutsik’
oinutsik
oixtian *Ipar.* ‘arestian’
oixtion
ok egin ‘(janariz edo edariz) erabat ase’
ok eragin
oka iz. 1 ‘oka egitea’. 2 ‘oka egiten dena’
oka egin
oka eragin
okada *Bizk.* ‘gorakoa’
okagarri
okaila ‘ardien gaitza’

okapi *Okapia johnstoni*
okaran *Bizk.* ‘arana’
okasio 1 ‘aukera, era’. 2 *Gip. Herr.* ‘liskarra’. 3 *Bizk.* ‘hileta’
okatu, oka(tu), okatzen. *du ad.*
okaztagarri
okaztatu, okazta, okaztatzen. *Batez ere Ipar. du ad.*
okela ‘jateko haragia, abere-hegaztiena’
oker izond. eta iz.: *hori gaizki dago, eta beste hori okerrago.*
oker egin: *besteren batek oker eginda, niri nahi zidan erantsi.*
oker egon
oker ibili
okerbide
okerbideratu, okerbidera, okerbideratzen. *da/du ad.*
okerka
okerkeria
okerki
okerraldi
okerrarazi, okerraraz, okerrarazten. *du ad.*
okerrerratu, okerrera(tu), okerrerratzen. *da/du ad.* ‘okerrera jo, okertu’
okerrune
okertasun
okertu, oker(tu), okertzen. *da/du ad.*
okertzaille
okil *Picus sp.* eta *Dryocopus sp.* eta *Dendrocopos sp.*
okin
okindegia
okintza ‘okinaren lanbidea’
okitu 1 *Ipar.* izond.: *aberats okitua.*
okitu 2, oki, okitzen. *da/du ad.* ‘nazkatu’
okotz* e. **kokots**
oktaedro
oktogono
okulista
okume *Aucoumea klaineana*
okuntza ‘laborantzako lur ona’
okuntzatu, okuntza(tu), okuntzatzen. *du ad.*
okupatu, okupa, okupatzen. *da/du ad.*
okupazio
okzitanier
okzitaniera

ola 1 ‘burdin lantegia’
ola 2 *Ipar.* ‘artzain-etxola, txabola’
ola 3 *Ipar.* ‘pilpira’
olagarro *Ord.* *Octopoda*
olagizon
olajaun
olata
olatu *Heg.* ‘uhina’
oldar
oldarka
oldarkor
oldarraldi
oldartsu
oldartu, oldar(tu), oldartzen. *dalzaio* ad.:
lurrari uhin zabalak azkar oldartzen zaizkio.
olde ‘borondatea, nahia, gogoa’
(neure, bere...) oldez
oldoztu, oldoz, oldozten. *du* ad. ‘pentsatu’
oleazio ‘oliadura’
olerkari
olerkaritza
olerki
olerti ‘poesia’
oles
oles egin
oleska
olgatu, olga, olgatzten. *da/du* ad. *Bizk.*
olgeta
olgetan
oliadura (sakramentua)
oliatu, olia, oliatzen. *du* ad.
oliba
oliba(-)olio
olibadi
olibondo *Olea europaea*
oligarka
oligarkia
oligarkiko
olimpiada
olimpiar
olio
oliontzi
oliotegi
oliotzu
olioztatu, olioztatu, olioztatzen. *du* ad.
olo *Avena sativa*
olo gaizto *Avena fatua*
omandar (herritarra)

omeleta* e. **moleta**
omen 1 ‘ei’
omen 2 ‘ospea, fama’
omenez: *A. Irigaray jaunaren omenezko liburuan.*
omenaldi
omendu, omen(du), omentzen. *du* ad.
omengarri
omenka
omentsu
Omiasaindu *Ipar. Sin. Domu Santu(ru)*
omonier *Ipar.* ‘kapilaua’
on 1 izond. 2 iz. 3. *Heg. Zah. (praenomen* gisakoa): *On Manuel Lekuona.*
(neure, bere...) onetik atera, irten, ilki
on beharrez
onean (egon, jarri,...)
on eduki
on egin
onenean ere
onera ekarri
onera etorri
onez onean
onez onez
onezkoak egin
on-gaitz pl.: *proposamen baten on-gaitzak.*
onik onenean
on iritzi *dio* ad.
on izan *dalzaio/du* ad.
ontzat eman
ontzat hartu
onargarri
onargarritasun
onarkizun
onarpen
onarrarazi, onarraraz, onarrarazten. *dio* ad.
onartezin
onartu, onar, onartzen. *du* ad.
onbehar *Jas.* ‘behartsua’
onbehartu, onbehar(tu), onbehartzen.
da/du ad.
onbera
onberatasun
onbide
onbideratu, onbidera(tu), onbideratzen.
da/du ad.
onda* e. **uhin**

ondamu *Jas.* ‘bekaizkeria, inbidia’

ondare

ondarez: *Oihenarten paper pila baten jabe ondarez egin zen jaun hori.*

ondasun

ondasundun

ondasunzale

onddo *Mycota*

ondeste ‘ipurtestea’

ondikatu, ondika, ondikatzen. *Ipar.*

da/du ad. ‘atsekabetu’

ondiko *batez ere Ipar.* ‘atsekabea, zorigaitza’

ondikoz ‘damurik, zoritxarrez’

ondo 1 adlag. *Sin.* **ongi**

ondo 2 ‘alboa; ostea’

ondoan: *etxe ondoan; gerra ondoan.*

ondoko izlag.

ondora

ondorik

ondotik

ondotik(ak)o

ondo

ondo

ondo 3 *batez ere Ipar.* ‘zenbait landare edo zuhaitzen banakoa’

ondoez iz.

ondoezik

ondoko iz.

ondokotasun

ondoratu, ondora(tu), ondoratzen. *da* ad. ‘alboratu, alderatu’

ondore 1 ‘ondorioa’. 2 ‘leinua’

ondorean h. **ondoren**

ondoren 1 postpos.

ondorenean

ondorengo izlag.

ondoren 2 iz.: *bekatuaren ondorenak.*

ondorengo iz.

ondoretasun

ondorio

ondorioa(k) *atera: hauxe da nik ateratzen dudan ondorioa.*

ondorioz

ondoriozko *Gram.:* *ondoriozko per-pausak.*

ondoriotasun *Ipar.:* *izan du milioi bateko ondoriotasuna.*

ondoriotsu

ondorioztatu, ondoriozta, ondorioztatzen. *du* ad. ‘ondorioa atera’

ondotxo

ondotxoz ‘askoz’: *ondotxoz oroimen handiagoz hornitua.*

ondozka

ondozkatu, ondozka(tu), ondozkatzen. *du* ad.

ondra *Heg. Herr.* ‘ohorea’

ondradu *Heg.* izond. *Herr.* ‘zintzoa, prestua’: *persona ondradua.*

ondratu, ondra(tu), ondratzen. *du* ad. *g.er.* ‘ohoratu’

ondu, on(du), ontzen. *da/du* ad.

ondugabe izond.

oneratu, onera(tu), oneratzen. *da/du* ad.

onerizko *Jas.* ‘maitasuna’

onerizte *Zah.* ‘maitasuna’

onesgarri

oneski

onesle

onespen

onest *Zah.* ‘zintzoa, prestua’

onestasun

onetsarazi, onetsaraz, onetsarazten. *dio* ad.

onetsi, onets, onesten. *du* ad.

ongailu

ongailuztatu, ongailuzta, ongailuztatzen. *du* ad.

ongaitz* e. **on-gaitz**

ongarri 1 iz.

ongarri 2 izond.

ongarritsu

ongarritu, ongarrri(tu), ongarritzen. *du* ad.

ongarriztatu, ongarrizta, ongarriztatzen. *du* ad. h. **ongarritu**

ongi 1 adlag. *Sin.* **ondo.** 2 iz.: *ongiaren eta gaizkiaren zuhaitza.*

ongi etorri!: *ongi etorri guztiok!*

ongietorri iz.

ongile

ingin *batez ere Bizk. g.er.* ‘ongilea’

inginah

ingintza

ongitu, ongi(tu), ongitzen. *da/du* ad.

ongitxo

ongixko *Ipar.* eta *Naf.*

ongizate

onik adlag.: *onik atera zen.*

onil *Sin.* **inbutu**

oniritzi 1 iz. ‘maitasuna’. 2 iz. ‘ontzat ematea, onestea’. 3 izond. ‘maitatua’: *euskal dantza oniritziak*. 4 izond. ‘one-tsia’

onize

onomastika

onomatopeia

ontarte

ontasun

ontsa *Ipar.* ‘ongi, ondo’

ontsalaz *Ipar.* ‘onenean ere’

ontsatu, ontsa(tu), ontsatzen. *Ipar.* *da/du* ad.

ontsatzaile *Ipar.*

ontsaxko *Ipar.* ‘ondotxo, ongixko’

ontsu

ontxo

ontza

ontza urre

ontzaile

ontzako iz. ‘ontzako urrea’

ontzi 1 (sukaldekoa). 2 (ur gainekoa)

ontzidi

ontzigile

ontzigintza

ontzikada

ontziola ‘itsasontziak egiten diren lantegia’

ontziratu, ontzira, ontziratzen. *da/du* ad.

ontziratze

ontzitegi 1 ‘ontziola’. 2 ‘sukaldeko ontzien apala’

ontziteria ‘sukaldeko ontzien multzoa’

ontzitxo

ontzixka

ontzizain

ontzurre* e. **ontza urre**

onura

onuradun

onuragarri

onurakor* e. **onuragarri**

onuratsu

oñoña *Ipar.* ‘gozokia’

opa *g.er.* ‘nahia, desira’

opa egin

opa izan, opa, opako. *dio* ad.

opagai

opaka adlag.

opaku izond.

opaldu, opal, opaltzen. *du* ad. h. **eskaini**

opari

opari egin: *liburu bat egin diogu opari.*

oparitu, opari(tu), oparitzen. h. **opari egin**

oparo 1 adlag. 2 izond.

oparotasun

opatu, opa(tu), opatzen. *dio* ad. ‘opa izan’; ‘eskaini’

opera

operatu, opera, operatzen. *du* ad.

operazio

operazio(-)gela *Sin.* **ebakuntza(-)gela**

opereta

opetsi, opets, opesten. *Bizk. dio* ad. ‘opa izan’

opil

opildu, opil(du), opiltzen. *da/du* ad. 1 ‘zapaldu’. 2 ‘pilatu, multzotu’

opiltxo

opio

opor 1

opor egin

oporretan

opor 2 h. **gopor**

oporraldi

oposizio

opots ‘sega-potoa’

optika

optikari iz.

optiko izond.

optimismo ‘baikortasuna’

optimista ‘baikorra’

or ‘txakurra’: *ora otsoen lagun.*

orai* e. **orain**

orain

orainago 1 ‘geroztik’. 2 ‘duela gutxi, oraintsu’

oraingo

orainaldi

oraindaino adlag.

oraindainoko

oraindainokoan ‘oraindaino’

oraindanik

oraindik adlag.

oraindik ere

oraindik orain 'arestian, oraintsu, duela gutxi' (eta ez 'oraindik').
oraindino *Bizk.* 'oraindik'
orainen *Bizk.* 'orina'
oraingo izlag.
oraingoan
oraingoz
oraingotasun
oraingotu, oraingo(tu), oraingotzen. *da/du* ad.
oraino *Ipar.* 'oraindik'
orainokoan
oraintsu
oraintxe
oraka *Bizk.* adlag. 'oratzu'
orakada *Bizk.* iz. 'besarkada'
orakarri *Bizk.* iz. 'euskarria'
orakatu, oraka, orakatzen. *da* ad.
oraldi 1 'oratzea, heldualdia'
oraldi 2 'orea egitea'
oramahai
orangutan *Pongo pygmaeus*
orantza *Naf.* 'legamia, altxagarria'
 orapilo* e. **korapilo**
oratorio *Mus.*
oratu 1, ora, oratzen. *Bizk. dio* ad. 'heldu'
oratu 2, ora, oratzen. *du* ad. 'orea egin'
ortzaile
orbain 'ebakiondoa'
orbaindu, orbain(du), orbaintzen. *da/du* ad.
orban 'zikinunea, akatsa, etab.'
orbandu, orban(du), orbantzen. *da/du* ad.
orbangabe izond.
orbangabetasun
orbankor
orbel
orbeldu, orbel(du), orbeltzen. *da/du* ad.
orbita
orburu *Cynara scolymus*
ordain
ordainetan
ordainez
ordainezko
ordainagiri
ordainarazi, ordainaraz, ordainarazten. *dio* ad.
ordainbide

ordaindu, ordain(du), ordaintzen. *du* ad.
ordaingai
ordaingarri
ordainketa
ordainkizun
ordainleku
ordainpeko
ordainsari
ordaintoki
ordaintzaile
orde 1 *Ipar.* adlag. 'ordez': *haren orde joan nintzen.*
orde 2 iz. 'ordaina; ordezkoa'
ordea 1 'baina'
 ordea 2* e. **ordena**
ordean *g.er.* 1 h. **ordez, orde.** 2 *Ipar.* h. **ordea**
 ordeinu* e. **ordenu**
ordeka *Gip.* iz. 'ordokia, eremu laua'
ordeko
ordena iz. 1: *munduan ageri den ordena.* 2: *karmeldarren ordena.* 3: *ordenako sakramentua.*
ordenagailu
ordenamendu
ordenantza
ordenatu 1, ordena(tu), ordenatzen. 1 *du* ad. 'antolatu, taxutu'. 2 *da/du* ad. 'ordenako sakramentua hartu edo eman'
ordenatu 2 iz. *Mat.:* *abzisa eta ordenatua.*
ordenatzaile
ordenazale
ordenu *Ipar.* 'hilburukoa, testamentua'
ordez
ordezkari
ordezkaritza
ordezkatu, ordezka, ordezkutzen. *du* ad.
ordezko
ordezkotza
ordeztu, ordez(tu), ordezten. *du* ad.
ordinal
ordoki
ordokitu, ordoki(tu), ordokitzen. *Ipar. da/du* ad. 'lautu, berdindu': *mahai bat bezala ordokitzen den harkaitz gora bat.*
ordots 'txerri arra'
ordu
ordu arte

- ordu ezker** *Sin.* **orduz gero**
ordu gaiztoan
ordu onean
ordura arte ‘ordu arte’
ordurik hona *Bizk.* ‘ordutik hona’
orduan
orduan eta ...-ago
orduantxe
ordubete
ordudanik
orduka adlag.
orduko izlag. eta adlag.
ordukotz *Ipar.* ‘orduko’: *ordukotz hau-
rrak zazpi urte eginak zituen.*
ordulari ‘erlojua’
orduraino
ordurainoko
ordurako adlag.
 ordurarte* e. **ordura arte, ordu arte**
ordutegi
ordutik
orduz gero *Sin.* **ordu ezker**
ore
oregano *Origanum vulgare*
orein *Cervus elaphus*
orein-mihi *Asplenium scolopendrium*
oreinki ‘orein-okela’
oreka
orekan: *orekan egon.*
orekatu, oreka(tu), orekatzen. *da/du* ad.
oren *Ipar.*
orezta ‘orina’
orga
orgabide
orgagile
orgagintza
organdi
organiko
organismo
organista
organizatu, organiza, organizatzen. *du*
 ad. ‘antolatu, eratu’
organizazio
organo 1 (izaki biziaren zatia)
organo 2 (musika-tresna)
organogile
orgari
orgasmo
orgatara *Ipar.* iz.
- orgataraka**
orgategi
orgatxo
orgazain *Ipar.*
orgia
orientabide
orientatu, orienta, orientatzen. *da/du* ad.
orientazio
original izond.: *bekatu originala* h. *jato-
rrizko bekatua.*
orin
oritz
oriya (hizkuntza)
orka *Orcinus orca*
orkatila
orkatz *Capreolus capreolus*
orkestra
orkestratu, orkestra(tu), orkestratzen. *du*
 ad. *Mus.*
orkidea *Fam. Orchidaceae*
orkoi
orkoro *Bizk.* ‘erpurua’
orkume *g.er.* ‘oraren kumea’
orlegi ‘berdea’
ornitologia
ornitologo
ornitorrinko *Ornithorrhynchus sp.*
orno
ornodun
ornogabe izond.
oro
oro har
ororen buruan
ororen gainetik
orotan gaindi
orotara
oroz gainetik
orobat: *hemen ez ezik, orobat gertatzen
zen bestetan ere.*
orobateko
orobatasun
orobatsu
orografia
oroi *g.er.* h. **oroitzapen, oroipen**
oroigailu *g.er.* ‘oroigarria’
oroigarri
oroilore *Myosotis sp.*
oroimen
oroipen

oroit *da* ad. *Ipar.* (indikatifoko orainaldiko eta lehenaldiko adizkiekin): *oroit naiz* (= *oroitzen naiz*)
oroitarazi, *oroitaraz*, *oroitarazten*. *du* ad.
oroitarri
oroitu, *oroit*, *oroitzen*. *da* ad. batez ere: *gazteegia naiz hartaz oroitzeko*.
oroitza *g.er.* ‘oroipena’
oroitzapen
orojakile izond.
orojale izond.
orokor
orokorki
orokortasun
orokortu, *orokor(tu)*, *orokortzen*. *da/du* ad.
 oroldio* e. **goroldio**
orotar
orotariko
orots *Ipar.* ‘(abere) arra’
orpo
 orpoz orpo
orratz
orrazontzi
orraze *Ipar.* ‘abaraska, abaoa’
orrazi
orrazkera
orrazketa
orraztaldi
orraztatu, *orrazta*, *orraztatzen*. *Ipar. da/du* ad. ‘orraztu’
orraztoki ‘orrazt-ontzia’
orraztu, *orrazt/orraztu*, *orrazten*. *da/du* ad.
orre 1 *Ipar.* ‘ipurua’
 orre 2* e. **ore**
orri
orrialde
 orrika* e. **kurrika**
orro
 orro egin
 orroa* e. **orro**
 orroe* e. **orro**
orroka
orrolari
ortodoxia
ortodoxo
ortografia
ortopedia
ortopediko

ortozik *Bizk.* ‘oinutsik’
ortu *Bizk.*
ortuari *Bizk.* ‘barazkia’
ortutsik *Ipar.* ‘oinutsik’
ortuzain *Bizk.* ‘baratzezaina’
ortzadar *Ipar.* eta *Naf.* h. **ostadar**
 ortze* e. **ortzi**
ortzegun *Lap.* eta *Naf.* h. **ostegun**
ortzi ‘zeru-sabaia, izartegia’
ortzirale *Lap.* eta *Naf.* h. **ostiral**
orube
osaba
osabide
osaera
osagai
osagarri 1 *Ipar.* iz. ‘osasuna’
osagarri 2 iz. ‘osaten duena’; ‘sendagaia’
osagile *Bizk.* ‘medikua’
 osakera* e. **osaera**
osasan
osasanbide
osasangarri
osasuntsu
osatu, *osa*, *osaten*. 1 *du* ad. ‘osotasuna eman, oso bihurtu’. 2 *Bizk. da/du* ad. ‘sendatu’. 3 *Naf. du* ad. ‘zikiratu’
osatugabe izond.
osatzaille
osin
oskarbi
oski
oskigile
oskol
oskoldun *Sin.* **krustazeo**
oskorri
osloar (herritarra)
osmosi
oso: *ogi osoa jan zuen; oso ederra da.*
osoko (batzar edo bilerez ari garela):
osoko bilkura.
osoki
osorik
osoro
osotasun
osotoro *Gip.* ‘osoki’
osotu, *oso(tu)*, *osotzen*. *du* ad. h. **osatu**
ospa interj. *Lgart.*
ospa egin
ospakizun

- ospatu**, ospa, ospatzen. *du ad.*: *norbaiten mendeurrena ospatu (bilera ospatu* e. bilera egin)*
- ospe**
- ospedun**
- ospegabe** izond.
- ospel 1** iz. ‘hotzak eragindako handitua’
- ospel 2** iz. eta izond. *Sin. laiotz*
- ospeldu**, ospel(du), ospeltzen. *da ad.* ‘ospelak atera’
- ospetsu**
- ospitale**
- ospitaleratu**, ospitalera(tu), ospitaleratzten. *du ad.* ‘ospitalera eraman’
- ostadar**
- ostalari**
- ostalaritza**
- ostaler** *Ipar.* h. **ostalari**
- ostargi**
ostargi-belar *Iris germanica*
- ostarku** *Bizk.*
- ostarte** *Sin. hodeiarte*
- ostatari** *batez ere Bizk.* h. **ostalari**
- ostatatu**, ostata, ostatatzen. *da/du ad.* ‘ostatu hartu edo eman’
- ostatu 1**: *ostatu eske gabiltza. 2 Ipar. eta Naf.* ‘taberna’
ostatu eman
ostatu hartu
ostatuz egon
- ostaturatu**, ostatura(tu), ostaturatzen. *da/du ad.*
- oste 1** ‘taldea’
- oste 2** ‘atzea’
- ostean**
- ostegun**
- osteka** *Ipar.* ‘talde handietan’
- ostendu**, osten, ostentzen. *Bizk. da/du ad.* ‘ezkutatu’
- ostera 1** ‘joan-etorria’
- ostera 2** 1 adlag. ‘berriro’. 2 lok. ‘berriz, aldiz, aitzitik’
- osterantzean**
osterantzeko
- ostertz**
- osterzuri** *Cichorium endivia crispum*
- ostia**
- ostikada**
- ostikadaka**
- ostikarazi**, ostikaraz, ostikarazten. *Ipar. du ad.*
- ostikatu**, ostika, ostikatzen. 1 *Batez ere Ipar. du ad.* ‘ostikopean erabili’. 2 *du ad.* ‘ostiko egin’
- ostiko 1**: *ostiko bat eman zion.*
ostiko egin
ostikoz jo: *pilota ostikoz joaz.*
- ostiko 2** ‘zutik dagoen zerbait bermatze-ko jartzen zaion euskarria’: *hormari ostikoak ipini.*
- ostikoka**
- ostikolari**
- ostikopean**
- ostikopetu**, ostikope, ostikopetzen. *du ad.*
- ostiral**
- ostots**
- ostra** *Ostrea edulis*, etab.
- ostruka** *Struthio camelus*
- ostu**, ostu, osten. *du ad.*
- otabera** *Genista hispanica*
- otadi**
- otagara**
- otalako** *Ipar.* ‘abereak jateko aska’
- otalore**
- otamen**
- otar** ‘ote-mota gogorra’
- otardi**
- otarrain** *Palinurus elephas*
- otarrainxka** *Penaeus kerathurus*
- otarre**
- otarregeile**
- otarregintza**
- otarretegi**
- otarretxo**
otarteko* e. **ogitarteko**
- otatxori**
- ote 1** iz. *Ulex sp.*
ote beltz *Ulex minor*
ote zuri *Ulex europaeus*
- ote 2** *Gram.:* *etorri ote da?*
- oteketa** *batez ere Ipar.* ‘ote bila’
- oteme**
- oti** *Fam. Acrididae*
- otitis**
- otoi**
- otoika**
- otoitu**, otoi(tu), otoitzen. *Batez ere Zub. du ad.* ‘otoiztu’

otoitz
otoitzean
otoitz egin
otoitzez
otoitzaldi
otoizgile
otoizka
otoizlari
otoiztegi
otoiztu, otoitz/otoiztu, otoizten. *Batez ere Ipar. du* ad. 1 'otoitz egin': *otoizten zaitugu, Jauna*. 2 'arrenka eskatu'
otondo 'ogi-apurra'
otondo-belar *Stachys officinalis*
otordu
otoz otoan *Bizk.* 'ezustean, ustekabeen'
otsail
otsalizar *Sorbus aucuparia*
otsein
otseintza
otseme
otso *Canis lupus*
otsoko iz.
otsokume
otsotzar
ottawar (herritarra)
otu, otu, otutzen. *Batez ere Bizk. zaio* ad. 'bururatu; gogoak eman'
oturuntza
oturuntzatu, oturuntza(tu), oturuntzaten. *Ipar. da* ad.
otzan
otzandu, otzan(du), otzantzen. *da/du* ad.
otzantasan
otzara *Bizk.* 'otarrea, saskia'
otzaragile *Bizk.*
otzarakada *Bizk.*
otzaratxo *Bizk.*
oxala interj.: *oxala hola mintzo balira!*
oxidatu, oxida, oxidatzen. *da/du* ad.

oxidatzaile
oxidazio
oxido
oxigenatu, oxigena, oxigenatzen. *da/du* ad.
oxigenatze
oxigenazio
oxigeno
ozar 1 *Ipar. Zah.*'ora'
ozar 2 *Ipar. edo Jas.* 'lotsagabea'
ozarkeria *Ipar.* 'lotsagabekeria'
ozarki *Ipar.* 'lotsagabeki'
ozartasan *Ipar.* 'lotsagabetasuna'
ozartu, ozar(tu), ozartzen. *Ipar. da/du* ad. 'lotsagabetu'
ozeaniar
ozeano: *Ozeano Atlantikoa; Indiako Ozeanoa.*
ozeanografia
ozelote *Felis (Leopardus) pardalis*
ozen
ozendu, ozen(du), ozentzen. *du* ad.
ozenki
ozentasun
ozka* e. **hozka**
ozono
ozpin 1 iz.: *tomatea ozpin-oliotan.*
2 izond.: hitz zorrotz eta ozpinak.
ozpin-euli *Drosophyla melanogaster*
ozpin-olio
ozpindu, ozpin(du), ozpintzen. *da/du* ad.
ozpinkeria
ozpintsu
ozta
ozta-ozta
oztoparazi, oztoparaz, oztoparazten. *du* ad.
oztopatu, oztopa, oztopatzen. *da* ad.
oztopo
oztopo egin
oztopobide

P

p (pe)
pa *Haur.*
pa eman
pabana

pabiloi
padera 1 *Ipar. eta Naf.* 'danbolina'.
2 Heg. 'zartagina'
padura *Bizk.*

paella**pafa****pafa-pafa** *Ipar.* ‘bafadaka pipatzen’**paga** 1 *Ipar.* eta *Naf.* ‘lansaria’: *apezen paga*, 2 *Heg.* (haurrei ematen zaiena)**pagadi****paganismo****pagano****paganotasun****paganotu**, pagano(tu), paganotzen. *da/du* ad.**pagarazi**, pagaraz, pagarazten. *dio* ad.**pagatu**, paga(tu), pagatzen. *du* ad.**pagatxa** ‘pagoaren fruitua’**pagatzaile****pagauso** *Columba palumbus***pago**pago-uso* e. **pagauso****pagoda****pagoki** iz. ‘pagoaren zura’**pagondo****pagotxa** (bazka-landarea) *Trifolium incarnatum***pagu** ‘ordainketa’**pailazo****pailazokeria****pairabide****pairaezin****pairagaitz****pairakor****pairakortasun****pairamen****pairarazi**, pairaraz, pairarazten. *dio* ad.**pairatu**, paira, pairatzen. *du* ad.**pairu** *Ipar.* ‘eroapena’**pairutsu** *Ipar.***paisaia****paita** *Bizk.* ‘ahatea’pake* e. **bake****paketatu**, paketa, paketatzen. *du* ad.**pakete****pakistandar** (herritarra)**pala****palakada****palanka**

palanka(-)joko

palankari**palari****palatal****palatalizatu**, palataliza, palatalizatzen. *da/du* ad.**palatalizazio****palauar** (herritarra)**palauera** (hizkuntza)**palazio** *g.er.* ‘jauregia’**paldo** *Ipar.* ‘makila, zutoina’**paleografia****paleolitiko****paleontologia****paleta** (kirolean eta pinturan)**palierra** (hizkuntza)**palikirtar** (herritarra)**palma** ‘palmondoaren adarra’; ‘palmondoa’: *palma-adarrak eskuetan*.**palmondo** *Phoenix dactylifera*, etab.**palotara** *Ipar.***palote** *Ipar.***palu** *Bizk. Lgart.***paludismo****pana** 1 *Heg.* (ehun-mota), 2* e. **matxura****panamar** (herritarra)**panda** 1 *Ailuropoda melanoleucus*, 2 *Ailurus fulgens***pandero** 1 (musika-tresna), 2 *Ipar.* ‘per-tza’**pandero(-)jotzaile****paneka** *Gadiculus sp.* eta *Trisopterus sp.***pankrea****panorama****panp(a)** *Ipar.* onomat. (kolpe batena)**panpaka** *Ipar.* eta *Naf.* adlag. ‘kolpeka’**panpalina** *Ipar.* ‘txilina’panpin* e. **panpina****panpina****panpinatu**, panpina(tu), panpinatzen.*Ipar. da/du* ad. ‘panpina bezala apaindu’**panpox****panpoxa** (emakumeentzat markatua)**pantaila****pantaloi** *Bizk.* ‘azpiko galtzak’**panteismo****panteista****panteoi****pantera** *Panthera (panthera) pardus*.*Sin. lehoinabar***pantomima****papagai** *Psittacula sp.***papagaitxo** *Melopsittacus undulatus*

papaia ‘papaiondoaren fruitua’
papaiondo *Carica papaya*
papao *Bizk.* ‘mamua’
papar
papardo *Brama brama*
papargorri *batez ere Bizk.* ‘txantxangorria’
paparo 1 ‘hegaztien hestegorriaren zabalgunea’. 2 *Ipar.* ‘papoa, paparra’
 paparurdirin* e. **papo-urdirin**
paper: *komuneko papera.*
paperezatu, paperezta, papereztatzen. *du ad.*
papergile
papergintza
paperontzi
papertegi
papiro *Cyperus papyrus*
papo 1 *Ipar.* ‘paparra’
   papo-urdirin *Luscinia (Cyanosylvia) svecica*
papo 2 *Haur.* (zerbait bukatu dela adierazteko erabiltzen den esapidea)
papogorri *Ipar.* ‘txantxangorria’
papur *batez ere Ipar.* ‘apurra’
papurtu, papur(tu), papurtzen. *da/du ad.*
papurtxo
para *Bizk.* ‘labean erabiltzen den pala’
parabola 1 *Liter.:* *Ebanjelioko parabolak.*
parabola 2 *Mat.*
paraboliko
parada ‘aukera, egokiera’
paradigma
paradisu
   paradisuko hegazti *Paradisea sp.*
paradoxa
paradoxiko
parafina
parafraisi
paragrafo
paraguaitar (herritarra)
paraje *Heg. Herr.*
 paralela* e. **paralelo**
paralelepipedo *Geom.*
paralelo iz. eta izond.: *lerro paraleloak.*
paralelogramo *Geom.*
paralelotasun
paramariboar (herritarra)
parametro

paramezio *Fam. Parameciidae*
paramilitar
paranoia
paraplegia
parapsikologia
parapsikologiko
parapsikologo
parasitismo
parasito
parasola *Ipar. Herr.* ‘aterkia’
paratu, para, paratzen. 1 *du ad.* ‘jarri; prestatu’: *bertsoak paratu; liburu baten edizioa paratu.* 2 *da ad.* ‘jarri’: *gaiztagin guztien aurrean paratu zen.*
paratzaile
 pardel* e. **fardel**
pare
 -en **pare**
parean
parera
paretik
parez pare
paregabe izond.
   paregabeko
paregabetasun
parekatu, pareka(tu), parekatzen. *da/du ad.*
pareko
parekotasun
parentesi
pareta
   pareta(-)belar *Parietaria officinalis.*
   Sin. horma(-)belar
paretsu
   paretsuan
pariatu, paria, pariatzen. *Ipar. du ad.* ‘apustu egin’
pariatzaile *Ipar.*
pario *Ipar.* ‘apustua’
paristar (herritarra)
parkatu* e. **barkatu**
parke
parking h. **aparkaleku**
parlamentari iz.: *parlamentarien bilera.*
parlamentario izond.: *talde parlamentario* (hala ere, hobe *parlamentu[ko] talde*)
parlamentu
parpaila iz. (apaingarri-mota)

parra-parra* e. **barra-barra**

parraro* e. **paragrafo**

parranda *Heg. Herr.*

parrasta

parrastan

parrastaz

parrastada

parrastaka

parrokia

parroko *Heg.*

parropia* e. **parrokia**

partaide ‘parte-hartzailea’: *zure nahigabea partaide naiz ni ere.*

partaidetza

partalier *Ipar.*

partaliertasun *Ipar.*

parte

-en partetik

-en partez

parte eman

parte hartu

parte(-)hartzailer

parte(-)hartzet

parte izan

parte oneko

parte txarreko

partekatu, parteka, partekatzen. *Ipar. du* ad. 1 ‘zatikatu’. 2 ‘erdibanatu’

partiarazi, partiaraz, partiarazten. *du* ad.

partida 1 (jokoa). 2 *Ipar.* ‘aurkaria’: *lana dut partida.*

partidu *Heg.* 1 h. **partida**. 2 h. **alderdi**

partiketa

partikula

partikular

partila ‘irabazien banaketa’

partila egin

partitibo *Gram.*

partitu, parti, partitzen. *Zah. edo Herr.* 1 *du* ad. ‘zaitu, banatu, bereizi’. 2 *Ipar. da* ad. ‘joan, irten, abiatu’

partitzaile

partizipio *Gram.*

partxe *Heg. Herr.* 1 ‘adabakia’. 2 ‘enplastoia, mantarra’

partzial

partzuer ‘esku-hartzailea’: *bi gizon partzuer direnean nekean eta gozoan adiskide mamitzen dira.*

partzuergo

pasa (pilota jokoa)

pasa-marra

pasa egin ‘pasa-marra igaro’

pasabide ‘igarobidea’

pasadizo *Heg. Herr.* ‘gertaera’

pasagarri izond. ‘neurri batean onar daittekeena’

pasaka (pilota-jokoa)

pasakari iz.

pasakor

pasaporte

pasaratu, pasara, pasaratzen. *Heg. du* ad.: *galtzerdi saretua pasaratu.*

pasarazi, pasaraz, pasarazten. *du* ad.

pasarte

pasatu, pasa, pasatzen. 1 *da/du* ad. ‘igaro’: *albotik pasatu da (albotik pasa da: Heg. Lgart.).* 2 *da* ad. ‘gertatu’

pase: *paseko hegaztia.*

pasealeku

paseatu, pasea, paseatzen. *da/du* ad.: *karrozozan paseatu ziren; bere astoa paseatzen du.*

paseo *Heg.*

pasibo

pasibotasun

pasiera *Heg.*

pasillo *Heg. h. korridore*

pasio 1 ‘(Jesukristoren) nekaldia’. 2 *g.er.* ‘irrika, grina’

pasio-lore *Passiflora sp.*

pasiotar

pasmo 1 ‘gangrena’. 2 ‘zornea’

pasmo-belar *Anagallis arvensis*

paso 1 (karta-jokoa erabiltzen dena). 2 *Ipar.* iz. ‘zartakoa’

pasodoble

pasta 1 *Zub.* ‘lan bat egiteko behar diren ekaiak’

pasta 2 ‘orea’

hortzetako pasta

pastel *Heg. Sin.* **pastiza**

pastelgile

pastilla

pastiza *Ipar. Sin.* **pastel**

pastoral ‘Zuberoako teatroa’

patar *Ipar.* eta *Naf.* ‘aldapa’

patari *Bizk.* ‘piztia’

patartsu *Ipar.*
patata *Solanum tuberosum*
patata(-)zomorro *Leptinotarsa de-*
cemlineata. Sin. patata(-)koko
patena
patentatu, *patenta*, *patentatzen. du ad.*
patente
paternalismo
patin 1 *Bizk.* ‘putzu artifiziala’
patin 2 h. *irristailu*
patio
patogeno
patologia
patologiko
patriarka
patrika *Heg.* ‘sakela’
patroi
patruila
pats
pattar ‘edari bizia’
patu *Heg.* ‘zoria’
patxada
patxadatsu
patxaran (edaria)
pauma *Pavus cristatus*
pausaje *Heg. Herr.* ‘ibilera, pausoa ema-
 teko modua’
pausaldi
pausaleku
pausarazi, *pausaraz*, *pausarazten. du ad.*
pausatu, *pausa*, *pausatzen. Batez ere*
Ipar. 1 da ad. ‘atseden hartu; hil; jarri’.
2 du ad. ‘jarri, ipini’
pauso *Heg.* ‘urratsa’: *pauso bat egin,*
eman.
pausoka
pausu ‘atsedena, geldialdia’
paxtuera (hizkuntza)
pazia ‘pertz’a’
pazientzia
pazientzia hartu
pazko
pe 1 “p” letraren izena
pe 2 *Ipar.* (leku-denborazko kasuetan):
zuhaitz baten pera badoa etzatera.
 peaje* e. **bidesari**; **ordaintoki**
pedagogia: *pedagogia-metodoa.*
pedagogiko
pedagogo

pedal
pedante
pedantekeria
pedaxu* e. **petatxu**
pederasta
pediatra
pediatria
pediera (hizkuntza)
pegar
pegargile
pegartara *Ipar.*
pegartegi
pehleviera (herritarra)
peioratibo
peita* e. **beita**
peitu *Zah. edo Jas.:* *ur peituz zimeltzen*
den lorea.
peitu izan *da ad.* ‘falta izan’: *gauza*
baten peitu naiz.
peitutasun *Ipar. Zah.* ‘urritasuna, gabezia’
peka *Heg.* ‘orina’
pekada *Ipar.* ‘oilagorra’
pekari *Tayassu sp.*
pekatsu *Heg.*
pekatu* e. **bekatu**
pekazto *Bizk.* ‘pekatsua’
pekindar (herritarra)
peko *Ipar.* ‘azpikoa, mendekoa’
pelagiko
pelegrin *Ipar.* ‘erromesa’
pelikano *Pelecanus onocrotalus*
pelikula *Heg. h. film*
pelota* e. **pilota**
peluka* e. **ileorde**
pena
pena izan *da ad.* (3. pertsona singula-
 rrean soilik erabiltzen da)
penagarri
penalti
penarazi, *penaraz*, *penarazten. du ad.*
penatu, *pena(tu)*, *penatzen. da/du ad.*
pendiz ‘aldapa’
pendulu
penintsula *Sin. erdiuharte*
penitente
penitentzia
penizilina
pentagono
pentametro

pentano *Kim.*
pentoka *Ipar.* ‘muinoa’
pentsabide
pentsaera
pentsaezin
pentsaketa 1 *Ipar.* adlag. ‘pentsatzen’:
pentsaketa dago. 2 ‘pentsatzea’: *gizonak anitz pentsaketa egiten du.*
pentsakizun
pentsakor
pentsalari
pentsamen ‘pentsatzeko ahalmena’
pentsamendu
pentsamolde
pentsarazi, pentsaraz, pentsarazten. *dio*
ad.
pentsatu, pentsa, pentsatzen. *du ad.*
pentsatzaile
pentsio
pentsiodun
pentsu 1 *Ipar.* ‘gogoeta, pentsamendua’
pentsu 2 *batez ere Heg. Herr.* ‘(abereen)
 bazka, janaria’
pentze ‘belardia’
pentzudan *Bizk.:* *arazo hori nire pentzudan utz ezazue* (‘nire ardurapean’).
peoi
peonia *Paeonia officinalis*
peontza
pepelerdo *Bizk.* (irain-hitza)
pepino *Heg. Cucumis sativus. Sin. luzoker*
perdigoi *Sin. draia*
perediku ‘pastoralen hitzaurreari eta azkenari ematen zaien izena’
perfektu 1 izond. 2* *Gram.* e. **burutu**
perfekzio
perfekzionatu, perfekziona, perfekzionatzen. *daldu ad.*
perfume
pergamino
pergola
peria* e. **feria**
perifraisi
perigeo
peril *Zah.* ‘arriskua’
perimetro
periodiko 1 izond. ‘aldizkakoa’: *sistema periodikoa.* 2 *Heg. iz. h. egunkari*

periodo *batez ere Fis.*
periskopio
peritonitis
peritu
peritutza
perka *Perca fluviatilis*
perkal
perla
perla(-)ostra *Pinctada margaritifera*
perlesia *Heg. Herr.* ‘elbarritasuna’
perlesiadun izond. eta iz. ‘elbarria’
perlesiatu *Ipar.* izond. eta iz. ‘elbarria’
perloi *Fam. Triglidae. Sin. arraingorri*
pernil *Bizk.* ‘urdaiazpikoa’
perpaua
perpendikular
perra* e. **ferra**
perraitz *Anthriscus cerefolium*
perreka *Ipar.* izond. ‘baztergarria, baliorik gabekoa’
perretxiko
perrexil *Petroselinum crispum*
perruka* e. **ileorde**
persiera (hizkuntza)
perspektiba
pertika
pertola (arrantza-tresna). *Sin. butroi*
pertsegitu, pertsegi, pertsegitzen. *Heg. du ad.*
pertsegitzaile
pertsekuzio
pertsiana *Heg.* ‘sareta’
pertsona
pertsonaia
pertsonal izond.
pertxenta
pertz
perutar (herritarra)
pesia *Ipar.* ‘kopuru handia; uholdea’
pesiaka
pesimismo ‘ezkortasuna’
pesimista ‘ezkorra’
peskiza *Ipar.* ‘itxaropena’
peskizan
peso ‘hainbat herritako (batez ere Hego Ameriketako) dirua’
petalo ‘lore-hostoa’
petatxatu, petatxa, petatxatzen. *du ad.*
petatxatzaile

petatxu ‘adabakia’

peto 1 *Batez ere Bizk.* izond. ‘berdina, erabatekoa’: *aitareten petoa da seme gaztea; euskaldun petoa; azkoitiar petoa. 2 Ipar.* iz. ‘balio gutxiko dirua’; ‘hutsegitea’

peto-peto ‘erabatekoa, benetakoa’

petral 1 izond.

petral 2 iz. ‘teilatuko armadurako egur luzekakoa, gapirioei eusten diena’

petraldu, petral(du), petraltzen. *da/du* ad.

petralkeria

petrikilo

petrolio

petunia *Petunia sp.*

petxa 1 *Heg.* ‘zerga’

petxa 2 *Zub. g.er.* ‘hutsa, akatsa’

petxatu, petxa(tu), petxatzen. *Heg. du* ad. ‘zerga ipini’

petzero *Ipar.* ‘mendekoa’

peza *Ipar.* 1 ‘zattia, puska’. 2 ‘makina-tresnetako zati alda daitekeena’. 3 ‘txanpona’

pezako ‘zati bakarrekoa’: *pezako gal-tzak.*

pezeta

pezoi ‘(lurrezko) hesia’

pezoin* e. **pezoi**

pezu *Zub.* iz. eta izond. ‘pisua’

phnompénhdar (herritarra)

pianista

piano

piano(-)jotzaile

piastra

pier* e. **fier**

pieza

pigmentazio

pigmentu

pigmeo

pijama

pijo *Gip.* ‘trebea, behar bezalakoa’: *andre prestu eta pijo; Bautista Basterretxe mutiko pijo.*

pik *Ipar.* adlag. (pilotan)

pika 1 *Heg.* ‘lanta, ezten-haga’

pika 2 *Ipar.* ‘mika’

pikabuztan *Ipar.*

pikadore *Heg.*

pikaldi *Ipar.* ‘ebakialdia’

pikante ‘mina, bizia’

pikarazi, pikaraz, pikarazten. *dio* ad.

pikardia *Heg. Herr.:* *kurloiek pikardia handiak egiten dituzte garitan eta artotan; pikardiak esan.*

pikaro *Heg. Herr.*

pikarra *Zub.* adlag. ‘biluzik’: *pikarra ezarri zuten.*

pikart *Ipar.* ‘nabarra’

pikatu, pika, pikatzen. *du* ad. 1 ‘ebaki’. 2 ‘(harria) landu’. 3 ‘zorroztu (sega, etab.)’

pikatzaille

pike 1 (oihal-mota)

pike 2* e. **bike**

pike 3* e. **piko 2**

piko 1 *Ipar.* iz. 1 ‘ebakia’: *auriaren gaineko pikoa.* 2 ‘esaldi zirrikagarria, mingarria; ateraldi bizia’. 3 (dantzakoa). 4 (bertsokoa)

piko 2 izond. ‘aldapatsua’

piko 3* e. **piku**

pikoi *Ipar.* iz. ‘goldearen hortza’

pikondo *Ficus carica*

pikor: *gari-pikorrak; ardi-pikorrak; pikor bat* (pixka bat)

pikorka ‘apurka’

pikorkatu, pikorka(tu), pikorkatzen. *da/du* ad. ‘xehatu, pikorretan desegin’

pikorta

pikortatsu

pikortsu

pikota *Ipar.* ‘nafarrerria’

pikotx

piku

piku(-)masustondo *Ficus sycomorus*

pikutara

pikutara bidali

pikutara bota

pikutara joan

pil-pil adlag. 1 ‘pilpiratuz’. 2 ‘borborka’

pil-pilean: *bakailaoa pil-pilean.*

pilpilka

pila 1 ‘multzo handia’

pila 2 ‘bateria’

pilaka

pilare

pilatu, pila(tu), pilatzen. *da/du* ad.

pilatzaile

pilda *Ipar.* iz. ‘piltzarra’

pilixka *Ipar.* ‘pixka, kopuru txikia’: *sos-pilixka bat.*

pilo *batez ere Bizk.*

pilota

pilota(-)plaza *Ipar.* ‘pilotalekua’

pilotagile

pilotaleku

pilotari

pilotazale

pilotu

pilotutza

pilpira

pilpiraka

pilpiratu, pilpira(tu), pilpiratzen. *zaio* ad.

piltzar *Ipar.* 1 iz. ‘ehun-zati hondatua’: *piltzarrez jantzia.* 2 izond. ‘zarpaila, arlotea’

piltzarketari *Ipar.*

piltzarki ‘piltzar-zatia’

piltzartu, piltzar(tu), piltzartzen. *da/du* ad.

pilula

pinaburu

pinakoteka

pinazi

pindar *Ipar.* ‘txinparta’

pindarka

pindartsu

pindartu, pindar(tu), pindartzen. *da/du* ad. ‘haserretu’

pinguino *Spheniscus sp.*

pinpilinpauxa *Liter.* ‘tximeleta’

pinpirin 1 *Ipar.* iz. ‘tximeleta’. 2 izond. ‘pextenta’

pinporta

pinta (eduki-neurria)

pinta(-)erdi

pintada *Numida meleagris*

pintarazi, pintaraz, pintarazten. *dio* ad.

pintarratu izond. ‘nabarra’

pintatu, pinta, pintatzen. *du* ad. *Sin.* **margotu**

pintatzaile

pinto izond.: *behi pintoa.*

pintore

pintura *Sin.* **margo**

pintz *Ipar.* ‘baba, pusla’

pintzel

pinu *Pinus sp. Sin. ler*

pinudi *Sin. lerdoi*

piongiangdar (herritarra)

pipa

pipa erre

pipa hartu

pipakada

pipatara *Ipar.* ‘pipakada’

pipatu, pipa(tu), pipatzen. *Ipar. du* ad.

piper *Capsicum annuum*

piper egin ‘sasieskola egin’

piper(-)opil

piperbeltz

pipermin *Capsicum annuum*

pipermorro *Capsicum annuum*

piperrada

piperrauts

pipertsu

pipertu, piper(tu), pipertzen. *da/du* ad.

pipi

pipiak jo

pipi(-)hauts

pipiatu, pipia, pipiatzen. *da/du* ad.: *ma-hai pipiatuak.*

pipil

pipildu, pipil(du), pipiltzen. *da* ad.: *landarea pipildu da.*

pipita ‘hegaztien aholegarra’

piragua

piramide

piraña *Pygocentrus sp.* eta *Pygopristis sp.* eta *Serrasalmo sp.*

pirata

pirita

piro ‘(antzara edo ahate) kumea’

piroteknia

piru ‘haria; izpia; zuntza’

piruka

pisaldi

pisatu, pisa, pisatzen. *du* ad.

pisatzaile

pishpekar (herritarra)

pista ‘bidea’

pistatxo

pistatxondo *Pistacea vera*

pistilo *Sin. lore(-)orratz*

pistoi

pistola
pisu 1 iz. 'lurraren erakarmen-indarra'; 'tresna, pisatzekoa'. 2 izond. 'astuna, pisu handikoa'
pisu izan
pisuzko: *pisuzko arrazoiak.*
pisudun
pisugarri 'astungarria'
pisutasun
pisutsu
pisutu, pisu(tu), pisutzen. *da/du* ad. 'astundu, pisuago bihurtu'
piszina* e. **igerileku**
pitarr
pitean: *pitean behin; pitean-pitean; xitean-pitean.*
pitika *Ipar.* 'antxumea'
pitilin *Heg. Lgart.* 'zakila'
pitin
pitinka
pitinka-pitinka
pitoi *Pythonidae*
pitrail* e. **petral** 2
pits* e. **bits**, **fits**
pitxer
pitxerdi
pitxergile
pitxerkada
pitxertara *Ipar.* 'pitxerkada'
pitxi* e. **bitxi**
pitxo *Ipar. Lgart.* 'zakila'
pitxadura
pitzarazi, pitzaraz, pitzarazten. *du* ad.: *sua pitzarazi.*
pitzarazle
pitzatu, pitza, pitzitzen. *da/du* ad.
pixa
pixa egin
pixagale
pixagaletu, pixagale(tu), pixagaletzen. *da/du* ad.
pixar *Adkor.* 'pizarra'
pixka
pixka bat
pixkaka
pixkana
pixkanaka
pixoihal
pixontzi iz. eta izond.

pizar 'pixka, apur': *diru pizar bat bildu dute.*
pizberritu, pizberri, pizberritzen. *da/du* ad. 'berpiztu'
pizgailu
pizgarri
pizkor* e. **bizkor**
pizkunde
pizta *Bizk.* 'makarra'
piztarazi* e. **piztarazi**
piztia
piztikeria
piztitxo
piztitzar
piztu, pitz, pizten. *da/du* ad.
piztuera
pizu* e. **pisu**
pizza
plagiatu, plagia, plagiitzen. *du* ad.
plagio
plaka
plama *Ipar.* 'orrialdea'
plan
planeta: *planeta-sistema.*
planetario 1 iz.: *Iruñeko planetarioa.* 2 izond.: *sistema planetarioa* h. *planeta-sistema.*
plangintza
plankton
plano iz.
planta 'itxura': *hura zen mutilaren planta!; planta ederrean iritsi zinen zeure txapela galduta.*
plantak egin 'itxurak egin'
plantain *Plantago maior. Sin. zain-belar*
planteamendu
planteatu, planteaa, planteatzen. *Heg. du* ad.
planto egin *Lgart.*
planto interj.
plantxa 1 h. **xafila**
plantxa 2 h. **lisaburdina**
plantxatu, plantxa(tu), plantxatzen. *du* ad. h. **lisatu**
plasma
plasta-plasta adlag.
plastada
plastika
plastiko

plat *Ipar.* h. **plater**
plataforma
platano 1 *Platanus hybrida.* *Sin.* albo 2
platano 2 *Heg.* h. **banana**
platanondo *Heg.* h. **bananondo**
plater: *platera hausti.*
plater(-)ikuzgailu
platerkada
platino
plato ‘telebista edo zinemako agertokia’
platondar *iz.* eta *izlag.*
platoniko *izond.*
platuxa *Pleuronectes platessa*
plaunkai *Ark.*
plaut *Bizk.* *interj.* *onomat.*
plautada *Bizk.* ‘jaustea, erortzea’
plaza
plazagizon
plazaratu, *plazara(tu), plazaratzen.*
da/du ad.
plazatxo
plazenki *Ipar.* ‘atseginez’
plazent *Ipar.* *izond.* ‘atsegina’
plazer: *plazerezko negarrez bustirik be-
giak.*
plazer izan. *du ad.*
plebe
plebeio
plebiszitu
plegarazi, *plegaraz, plegarazten.* *Ipar.* *du*
ad.
plegatu, *plega, plegatzen.* *Ipar.* *da/du ad.*
1 ‘tolestu’. 2 ‘makurtu, menderatu’
plegu *batez ere Ipar.* 1 ‘tolesa’. 2 ‘ohitu-
ra’
plei-plei *adlag.* ‘erabat, osoki; ugari’
pleini izan *Ipar.* 1 *da ad.* ‘kexatu’: *zer-
taz pleini zara?* 2 *du ad.* ‘erruki izan’:
pleini dut nagusi honen langilea.
pleinitu, *pleini(tu), pleinitzen.* *Ipar.* *da*
ad. ‘pleini izan’: *flakaturik zirela plei-
nitzen ziren.*
pleinu *Ipar.* ‘auhena, intziria’
pleka: *laxoan, errebotean edo plekan;*
plekako jokoa.
plekari *iz.*
pleura
pleuresia
pleuritis

plisti-plasta
plomada* e. **plomu 1**
plomatu, *ploma, plomaten.* *du ad.* ‘plo-
muan ezarri’
plomu 1: *pareta plomuan ezarri.*
plomu 2 h. **berun**
plubiometro h. **euri(-)neurgailu**
plural
plus *Mat.*
plutonio
pneumatiko
pneumonia
pobre
pobreki
pobretasun
pobretu, *pobre(tu), pobretzen.* *da/du ad.*
pobrezia *Ipar.* *eta Naf.* ‘pobretasuna’
poderio *(-en poderioz* *egituran erabilia):*
*bertako eta kanpoko indarren pode-
rioz.*
podium
podologia
podologo
poema
poemagintza
poesia
poeta
poetika
poetiko
poetikotasun
poker 1 *(karta-jokoa)*
poker 2 *Ipar.* ‘korrokada’
polaina *Heg.*
polbora* e. **bolbora**
polemika
polemiko
polemista
polen *Sin.* **lore(-)hauts**
poliandria
poliedro
poliester
polifonia
polifoniko
poligamia
poligamo
poliglota
poligono
poliki 1 ‘aski egoki’. 2 ‘astiro’
poliklinika

polikopia**polikopiatu**, polikopia(tu), polikopiatzen. *du* ad.**polimerizatu**, polimeriza, polimerizatzen. *du* ad. *Kim.***polimero** *Kim.***polinizatu**, poliniza, polinizatzen. *du* ad.**polinizazio****polinomio****poliomielitis****polipo** *Fil. Coelenterata***polisemia****polisemiko****polit****politasun****politeismo****politeista****politika****politikari****politikero** *Pei.***politiko** izond.**politikoki****polito** *Bizk.* ‘poliki, aski egoki’**polit(u)**, polit(u), politzen. *da/du* ad.**poliza** ‘agiria’**polizia** 1 (elkartea). 2 ‘garbitasuna; ardurara’. 3 h. **poliziako**, **poliziakide****polizia(-)etxe****poliziako** iz. (kidea)**poliziakide** iz.**polka****polo****poloniar** (herritarra)**poloniera** (hizkuntza)**poltsa****poltsatxo****poltsero** *Heg. Lgart.* ‘diruzaina’**poltsiko** *Heg.* ‘sakela’**poltsikoratu**, poltsikora(tu), poltsikoratzen. *Heg. du* ad.**ponpa** *Sin. uhaga***ponpatu**, ponpa(tu), ponpatzen. *du* ad.**ponte****popa** 1 ‘itsasantziaren atzealdea’.2 *Lgart.* ‘ipurdia’**haizea poparean****pope** ‘ortodoxoen apaiza’**populatu**, popula, populatzen. *du* ad.**populazio****populismo****populu** *Ipar.***pordoi****pordondantza****porlan****pornografia****poro****porotsu****porro** *Ipar.* ‘puska’**porrokatu** 1, porroka, porrokatzen. *du* ad. ‘hautsi, xehatu’; ‘suntsitu, desegin’**porrokatu** 2 izond.: *langile porrokatuak.***porrot****porrot egin****porrot eragin****porru** *Allium porrum***porrujorra****porrusalda****portaera****portatu**, porta, portatzen. *da* ad.**portauprincetar** (herritarra)**portlouistar** (herritarra)**portmoresbiar** (herritarra)**portofspaindar** (herritarra)**portonovoar** (herritarra)**portu****portugaldar** *Sin. portuges***portugaler** *Sin. portuges***portuges** 1 (herritarra). *Sin. portugal-*
dar. 2 (hizkuntza). *Sin. portugalera***porturatu**, portura(tu), porturatzen.
da/du ad.**porturatze****portzelana****portzentaje** h. **ehuneko****posibilitate****posible****posible izan.** *da* ad.**positibo****posizio** *Tekn.***pospolin** ‘galeperra’**pospolo****posta****posta(-)kode****posta(-)kutxa****posta(-)tren****postari****postetxe****postontzi**

postposizio *Gram.*

postu

postura *Bizk.* ‘apustua’

pot

pot egin

pota *Ommastrephes sagittatus*

potasa

potasio

pote *Heg. h.* **poto**

potenzial

potin *Bizk.* (txalupa-mota)

potka

poto *Heg.* 1 (ontzia). 2 (bertsolaritzakoa)

poto egin

potolo

potret *Ipar.* ‘argazkia, erretratua’

potro *Lgart.* ‘barrabila’

potrojorran

pottoka ‘Euskal Herriko zaldi txikia’

pottoko ‘zaldikumea’

potxolo *Adkor.*

poxelagarri *Ipar. iz.*

poxelatu, **poxela**, **poxelatzen**. *Ipar. du* ad.

poxelatzaile *Ipar.*

poxelu *Ipar.* ‘oztopoa, eragozpena’

poxi *Ipar.*

poxi bat ‘apur bat’

poxika

poxpolin izond. ‘pertzenta, liraina’

poxpolu* e. **pospolo**

poz

pozak (egon, ibili)

pozaren pozez

pozaldi

pozarren adlag. ‘(oso) pozik’

pozbide

pozgabetasun

pozgabetu, **pozgabe(tu)**, **pozgabetzen**.
da/du ad.

pozgarri izond. eta iz.

pozik

pozkari *Bizk.* ‘poza, alaitasuna’

pozkida *Jas.* ‘kontsolazioa’

pozkidatu, **pozkida(tu)**, **pozkidatzen**.
Jas. da/du ad.

pozkor

pozoi

pozoidun

pozoikeria

pozoitsu

pozoitu, **pozoi(tu)**, **pozoitzen**. *da/du* ad.

pozoitzaile

poztasun

poztu, **poz(tu)**, **pozten**. *da/du* ad.

pragatar (herritarra)

pragmatika

pragmatiko

pragmatismo

praiatar (herritarra)

praka pl.: *praka-pare bat.*

praka(-)barren: *praka barrena hartu.*

prakrito (hizkuntza)

praktika

praktikatu, **praktika(tu)**, **praktikatzen**.
du ad.

praktiko

praktikotasun

praxi

predikari

predikatu 1, **predika**, **predikatzen**. *du* ad.

predikatu 2 iz. *Gram.* eta *Log.*

predikatzaile

prediku

prefazio

prefektu: *Erromako prefektua.*

prefet *Ipar.*

prefosta *Zub.* ‘dudarik gabe’

pregoi

pregoilari

pregonatu, **pregona**, **pregonatzen**. *du* ad.

prehistoria h. **historiaurre**

prejitu* e. **frijitu**

prelatu iz.

preludio

premia

premiadun

premia izan. *du* ad.

premialdi

premiatsu

premiatu, **premia(tu)**, **premiatzen**. *du* ad.
‘behartu’

premiazko

premisia

premu *Ipar.* ‘seme nagusia’; ‘oinordekoa’

premugo *Ipar.*

premutasun *Ipar.*

prenda *Heg.* 1 *Beh.* ‘bahia’. 2 *Zah.* ‘do-haina’
prentsa
prentsatu, prentsa(tu), prentsätzen. *du* ad.
prentsaurreko
preparatu, prepara, preparatzen. *Zah.* ‘prestatu, apailatu’
preposizio
presa 1
presa izan. *du* ad.
presako
presa 2 ‘urtegia’: *ura joanda presa egin.*
presaka
presakako
presarazi, presaraz, presarazten. *du* ad.
presati
presatu, presa(tu), presatzen. *da/du* ad.
presentatu, presenta, presentatzen. *Batez ere Ipar. du* ad. ‘aurkeztu’
presente
presentzia
preseski
presidente ‘lehendakaria, burua’
presidenteorde
presidentetza
presio
presku *Bizk.* ‘mertxika’
presu
preso altxatu
presondegi
presozain
prest: *dantzara joateko borondate presta; prest dago edozertarako.*
prest-presta *Ipar.*
prestaera
prestaketa
prestakizun
prestakuntza
prestalan
prestamen: *biderako prestamenak egin.*
prestarazi, prestaraz, prestarazten. *du* ad.
prestatasun
prestatu, presta, prestatzen. 1 *da/du* ad. ‘gertatu, apailatu’. 2 *du* ad. *g.er.* ‘mailagatu’
prestatzaile
prestigio

prestik *Zub. Zah.*
prestu
prestuki
prestutasun
prestutu, prestu(tu), prestutzen. *da/du* ad. *g.er.*
pretoriar (herritarra)
prezagarri *Ipar.*
prezarazi, prezaraz, prezarazten. *Ipar. du* ad.
prezatu, preza, prezatzen. *Ipar.* 1 *du* ad. ‘balioetsi, aintzakotzat hartu, estimatu’: *ekaitza iragan denean prezatzen duzu eguraldi ona.* 2 *da* ad. ‘harrotu’: *zeure ohoinkeriaz prezatzen bazara.*
prezeski* e. **preseski**
preziagarri* e. **prezagarri**
preziatu izond. ‘balio handikoa’: *harri preziatuak (= harribitxiak)*
prezio
pribatu izond.
pribilegio
primario ‘lehen, nagusia; beste zerbaiten aurretikoa; oinarrizkoa’
primate
primitibo izond.: *Euskal Herriko gizon primitiboa (= lehen gizona)*
printza 1 ‘(egurraren) zatitxoa’. 2 ‘izpia’: *eguzki printzak.*
printzatu, printza(tu), printzaten. *da/du* ad. ‘zartatu’
printze
printzerri: *Kataluniako Printzerria.*
printzesa
printzipio 1 ‘hastapena, oinarria’. 2* e. **hasiera, haste, hastapen**
priore
prisma
proba: *liburuaren lehen probak; Unibertsitatera sartzeko probak; idi-probak.*
probalari
probaleku
probatu, proba(tu), probatzen. *du* ad. 1: *idiak probatu; laguna probatzeko esan zuen hori.* 2 ‘dastatu’: *ez dut urtebetean ardorik probatu.*
probeta
probetxatu* e. **aprobetxatu**

- probetxu**
probetxuzko
probetxugabe izond.
probetxugarri
probidentzia
probintzia
probintzial iz. eta izond.
problema
produktu
produktzio ‘ekoizpena’
produzitu, produzi, produzitzen. *du* ad.
‘ekoitzi’
profanatu, profana, profanutzen. *du* ad.
profanatzaile
profanazio
profano
profesa *Erl.*
profesio
profesional izond. eta iz.
profesionalizatu, profesionaliza, profesionalizatzen. *da/du* ad.
profesionaltasun
profeta
profetiko
profetizatu, profetiza, profetizatzen. *du* ad.
profezia
profitatu, profita, profitatzen. *Ipar. du* ad. *Herr.*
programa
programatu, programa(tu), programatzen. *du* ad.
programatzaile
programazio
progu ‘dolua’
proiektagailu
proiektatu, proiektu, proiektatzen. *du* ad.
proiektil* e. **jaurtigai**
proiektu
prokantsul
prokuradore
proletario
promes
promes egin
promestu, promes(tu), promesten. *du* ad.: *Lur promestua.*
prometatu, prometa, prometatzen. *Ipar. du* ad. *Zah.* ‘promestu, agindu’
pronostiko
- pronto** *Heg. Herr.* h. **prest**
propaganda
propano
propietate
propio
proporzio 1 ‘erlazioa, egokitasuna’
proporzio 2 *Heg. Herr.* ‘aukera’
proporzional
proporzionaltasun
proposamen
proposatu, proposa, proposatzen. *du* ad.
prosa
prosalari
prosazale
proselitismo
proselito
prosodia
prostata
prostituta
prostituzio
protagonismo
protagonista
proteina
protesi
protesta *Heg.*
protesta egin
protestante
protestantismo
protestatu, protesta(tu), protestatzen. *du* ad.
protoi
protokolo
protoplasma
protozoo
prozedura 1 ‘eginbidea, jarraibidea’
prozedura 2 *Ipar.* h. **isun**
prozesio
prozesu
psike
psikiatra
psikiatria
psikoanalisi
psikoanalista
psikolinguista
psikolinguistika
psikologia
psikologiko
psikologo
psikopedagogia

psikosi
psikoterapia
pterodaktilo
pubertaro
pubertasun
publikatu, publika, publikatzen. *du ad.*
publiko *Sin.* ageriko, jendaurreko; he-
 rri(-)
publikoki
publikotasun
publizitate
puda *Ipar.* (aihotz-mota)
 puding* e. **budin**
puertoricar (herritarra)
puies *Ipar.*
     puiesak eman
pulpitu *Heg.*
pultsu
pulunpa *Ipar.* ‘murgilaldia’
pulunpaka
pulunparazi, pulunparaz, pulunparazten.
du ad.
pulunpatu, pulunpa(tu), pulunpatzen.
da/du ad.
puma *Felis (puma) concolor*
punjabera (hizkuntza)
punpa ‘pilotaren botea’
     punpa(-)laster
punpaka
punpuila *Ipar.* ‘burbuila’
punpuilaka
punta
puntada
puntadun
puntapax (iltze mota)
puntu
     puntu kardinal
puntuazio
pure
     pure egin
puregailu
purga
purgatorio
purgatu, purga(tu), purgatzten. *du ad.*
purismo
purista
puritano
purpura

purra interj.
purrust
     purrust egin
purrustada
purrustadaka
purrustaka
purrustan adlag. *Ipar.* ‘ugari’
putztil izond.
putztilkeria
puru 1 izond. ‘hutsa, garbia’
puru 2 *Heg.* ‘zigarroa’
pusaka *Ipar.* ‘bultzaka’
pusatu, pusa, pusatzen. *Ipar. du ad.* ‘bul-
 tzatu’
puska
puskaka
puskatu, puska(tu), puskatzen. *du ad.*
puskatxo
puskatzaile
puskatzar
pusketa *Gip.*
pusketaka *Gip.*
pusketatxo *Gip.*
pusla *Bizk.* ‘larru azaleko handitu urtsua’
puta
putakume
putar *Ipar.* ‘zaldiaren edo astoaren osti-
 koa’
putaseme
putazale
putiko *Ipar.* ‘mutikoa’
putre *Gyps fulvus. Sin. sai*
putz
     putzak eduki
     putzak eman
     putzak hartu
     putz egin
putzontzi izond. ‘harroa’
putzu
putzuratu, putzura, putzuratzen. *da ad.*
puxika *Bizk.* ‘maskuria’
puxtarrri
puzgailu
puzka
puzker
puztu, putz/putzu, puzten. *da/du ad.*
puzzle

Q

q (ku)
qatartar (herritarra)
quasar

quitoar (herritarra)
quorum

R

r (erre)
rabatar (herritarra)
radar
radio
raja
rally
ramadan
rangundar (herritarra)
ranking
rapsoda
rapsodia
 razional* e. **arrazional**
 razionalismo* e. **arrazionalismo**
 razionalista* e. **arrazionalista**
 record* e. **errekor**
referendum
 rekete* e. **errekete**
renio

reykjavikar (herritarra)
riadar (herritarra)
 rifle* e. **errifle**
rigatar (herritarra)
 rito* e. **erritu**
robot
rock-and-roll
rodio
rol
ron
roseautar (herritarra)
royalty
ruandar (herritarra)
rubidio
 rugby* e. **errugbi**
 ruleta* e. **erruleta**
rutenio

S

s (ese)
sabai
sabaiaurreko *Hizkl.*
sabaikari *Hizkl.*
sabel
sabelalde
sabelaldi
sabelandi izond.
sabeldu, **sabel(du)**, **sabeltzen**. *daldu* ad.:
horma sabeldu da.
sabeleratu, **sabelera**, **sabeleratzen**. *du* ad.
sabeleri ‘ardien eta ahuntzen beherakoa’
sabelkeria
sabelki ‘sabeleko okela’

sabelkide izond.
sabelkoi
sabelkoikeria
sabelmin
sabi *Amaranthus sp.*
sable 1 (arma mota)
sable 2 *Ipar. Zah.* ‘hondarra, harea’
sabotaje
saburdin *Trachinus vipera*
sadiko
sadismo
saduzear
safari
sagailo ‘itsaskia; itsaso nahasia’

sagar

sagara *Erl.*

sagarapen *Erl.*

sagaratu, sagara(tu), sagaratzen. *du ad.*
Erl.

sagaratze *Erl.*

sagardi *Sin.* **sagasti**

sagardo

sagardotegi

sagarroi *Ipar.* eta *Naf.* *Erinaceus euro-*
paeus. *Sin.* **kirikino**, **triku**

sagarrondo *Malus sylvestris*

sagasti *Sin.* **sagardi**

sagu

sagu-arte ‘sagutegia’

sagu(-)belar *Hieracium pilosella.* *Sin.*
errabia(-)belar

sagutegi

sagutxo

saguzar

saharar (herritarra)

sahaski

sahasti

sahats

sahatsuri *Ipar.* ‘satitsua’

sahets* e. **saihets**

sai *Gyps fulvus.* *Sin.* **putre**

saiakera

saiaketa

saiakuntza

saialdi

saiarazi, saiaraz, saiarazten. *du ad.*

saiatu, saia, saiatzen. 1 *da ad.:* *ikasle saia-*
tua. 2 *du ad.:* *dendan zortzi alkandora*
saiatu zituen, baina denak txiki zituen.

saieta

saietera ‘saieta-zuloa’

saihesbide ‘hirigunea saihesten duen bi-

dea’

saiheska

saiheski *iz.*

saihestu, saihets, saihestu, saihesten.
1 *da ad.* ‘bidetik atera, baztertu’. 2 *du*
ad.: *traba eta debekuak saihesteko.*

saihets

saihets(-)hezur

sail

sailean ‘ilaran’

sailburu

sailburuorde

sailburuordetza

sailka

sailkapen

sailkatu, sailka(tu), sailkatzen. *du ad.*

sailordetza* e. **sailburuordetza**

saindu *Ipar.* eta *Jas.* h. **santu**

sainduetsi, sainduets, sainduesten. *du ad.*

sainduki *Ipar.*

sainkistar (herritarra)

saintgeorgestar (herritarra)

saintjohnstar (herritarra)

saintvincentar (herritarra)

saio

saka egin ‘bultza egin’

sakabanatu, sakabana, sakabanatzen.
da/du ad.

sakabanatzaile

sakadura

sakan

sakangune

sakarina

sakatu 1, saka(tu), sakatzen. *du ad.*

1 ‘jo’. 2 ‘zapaldu’. 3 ‘engainatu’

sakatu 2, saka(tu), sakatzen. *du ad.* ‘sa-

kea atera’

sakatzaile

sake

sakela

sakeladun

sakelaratu, sakelara, sakelaritzen. *du ad.*

sakon

sakondu, sakon(du), sakontzen. *du ad.*

sakonera

sakonki

sakontasun

sakonune

sakramentino

sakramentu

sakratu *izond.*

sakre *Ipar.* ‘madarikazioa’

sakreka *adlag.*

sakrifikatu, sakrifika, sakrifikatzen. *da/du*
ad.

sakrifizio

sakrilegio

sakrilego

sakristau

sakristautza

sakristia**sakro** *Anat.***sala** ‘aretoa’**salabardo****salaketa****salakuntza****salami****salarazi**, salaraz, salarazten. *dio* ad. 1 ‘salarazera behartu’. 2 ‘saltzera behartu’**salatari****salataritza****salati****salatu**, sala(tu), salatzen. *du* ad.**salatzaile****salbabide****salbagarri****salbai** *Ipar.* ‘basatia’**salbaikeria** *Ipar.***salbaiki** *Ipar.***salbamen****salbamendu****salbarazi**, salbaraz, salbarazten. *du* ad.**Salbatore** *Ipar.* ‘igokundea’**salbatu**, salba, salbatzen. *da/du* ad.**salbatzaile****salbazio****salbe****salbia** *Salvia sp.***salbide****salbu**: *fededun guztiak, salbu zaharrak eta eriak; horiekin denekin, hasi berri diren zenbaitekin salbu, kantatu dut askotan.***salbuespen****salbuetsi**, salbuets, salbuesten. *du* ad.**salda****saldatsu****sald** *Ipar.* eta *Naf.* ‘talde (handia)’**saldoka****sald**, sal, saltzen. *du* ad.**saldukeria****salerosi 1**, saleros, salerosten. *du* ad. *g.er.***salerosi 2** iz.**salerosketa****salerosle****salerosp****saleroste****salerostegi****salerostun****salesiano****salestar****saletxe** 1 (ardiena). 2 ‘saltokia’**salgai** 1 pred.: *salgai dagoen liburua.*2 iz.: *Europa guztiko salgaiak itsasoz zabaltzen zituen.***salketa****salletar****salmahai****salmenta****salmo****salmogile****salmonella** *Gen. Salmonella***salmonellosi****salneurri****salomondar** (herritarra)**saltagailu****saltaka****saltarazi**, saltaraz, saltarazten. *du* ad.**saltatu**, salta, saltatzen. *da* ad. ‘salto egin’**saltegi****salto** *Sin. jauzi***salto egin****saltoka****saltokari****saltoki****saltsa****saltsatu**, saltsa(tu), saltsatzen. *du* ad.**saltsero** *Heg. Herr.***saltxitxa****saltzaile****salvadortar** (herritarra)**sama** *Bizk.* 1 ‘lepoa’. 2 ‘eztarria’**samalda** *Gip.* ‘aldra, talde handia’**samaldan****samaldaka****samar**: *berandu samar etorri da; aurretatu samarra du bere lana.***samariar****samartu** *da/du* ad.(aspektu burutuan bakarrik erabiltzen da, aurretik partizipioa edo izenondoa duela): *isildu samartu zirenean.***samats** *Ipar.* ‘ongarria, simaurra’**samin****saminaldi****saminarazi**, saminaraz, saminarazten. *du* ad.**samindu**, samin(du), samintzen. *da/du* ad.**samindura**

samingarri
saminki
saminkor
samintasun
samoar (herritarra)
samoera (herritarra)
samur 1 izond. 'gogortasunik ez duena'.
 2 *Ipar.* iz. 'haserrea'
samurdura *Ipar.*
samurgo *Ipar.* 'haserrea'
samurkeria
samurki
samurkor *Ipar.*
samurraldi *Ipar.*
samurrarazi, samurraraz, samurrarazten.
Ipar. *du* ad.
samurtasun
samurtu, samur(tu), samurtzen. *da/du*
 ad. 1 'bigundu'. 2 *Ipar.* 'haserretu'
san
sanatar (herritarra)
samba
sandalia
sandalo *Santalum sp.*
sandia 1: *urlia*, *sandia eta berendia*.
sandia 2 h. **angurri**
sandu *Naf.* h. **santu**
sandwich
saneatu, sanea, saneatzen. *du* ad.
sango (hizkuntza)
sanjosetar (herritarra)
sanjuandar (herritarra)
sanmarinoar (herritarra)
sano 1 izond. 'osasuntsua': *gizon sanoa*;
sagar sanoa. 2 *Bizk.* adlag. *Herr.* 'oso';
 asko'
sansalvadortar (herritarra)
sanskrito
santa
santa sekula(n) 'sekula santan'
santaluziar (herritarra)
santiagotar (herritarra)
santifikatu, santifika, santifikatzen.
da/du ad. *g.er.* 'santutu'
santodomingoar (herritarra)
santu
santugile
santuki adlag.
santutasun

santutegi
santutu, santu(tu), santutzen. *da/du* ad.
 santzo* e. **zantzo**
saotometar (herritarra)
sapa 1 *batez ere Ipar.* 'sargoria'. 2 'txi-
 ma': *ile-sapa*.
 sapai* e. **sabai**
sapar
sapelar *Stellaria media*
sarajevoar (herritarra)
saraldi 'jorraldia'
sar-atera *Ipar.* iz.: *sar-atera bat egin*.
 sarats* e. **sahats**
saratu, sara, saratzen. *du* ad. 'jorratu'
sarbide
sarda: *antxoa-sardak*.
sardana (dantza-mota)
sarde
sardeka *Ipar.* iz. 'bi hortzeko sardea'
sardetu, sarde(tu), sardetzen. *da* ad.: *bi-
 dea sardetzen den lekura iritsi ginen*.
sardexka
sardina *Sardina pilchardus*
sardina zahar
sardinzar *Clupea harengus harengus*
sardio (harri fin mota)
sardonize 'agata horikka'
sare
sarealdi
saregile
sarekada
sareratu, sarera(tu), sareritzen. *da/du* ad.
sareta: *leihoko saretatik argia sartzen zen*.
saretu, sare(tu), saretzen. *da* ad.: *jertsea
 ukondoetan saretzen hasi zaio*.
sarezain
sareztatu, sareztza, sareztatzen. *Ipar.* *du*
 ad. 'pasaratu'
sargazo *Sargassum sp.*
sargia *Ipar.* 'sarrera'
sargori
sargoritu, sargori(tu), sargoritzen. *du* ad.
sargune
sari
sarigarri izond. eta iz.: *obra sarigarriak*;
sarigarritzat zerbait ematen badioza,
emana gehiagorekin itzultzen dizu.
sariketa
sar-ilki iz. *Ipar.*

saripeko iz. ‘soldatapekoa’
saritu, sari(tu), saritzen. *du* ad.
saritzaille
sariztatu, sarizta, sariztatzen. *Batez ere Ipar. du* ad. ‘saritu’: *asko alditan gezurra da sariztatua.*
sariztatzaille
sar-jalgi iz. *Ipar.*
sarjentu
sarkor
sarkorki
sarkortasun
sarleku
 sarobe* e. **saroi**
saroi
sarpoil *Thymus serpyllum*
sarraila
sarrailagile
sarrailagintza
sarraldi
sarrarazi, sarraraz, sarrarazten. *du* ad.
sarrarazle
sarraski
sarraskitu, sarraski(tu), sarraskitzen. *du* ad.
 sarrastatu* e. **zarrastatu**
sarrazeno
sarrera
sarri 1 adlag. ‘berekala; maiz’: *berriz piztuko dela sarri; kontatzen dituen gertaerak huskeriak dira sarri; ahal bezain sarri (Ipar. ‘ahal bezain laster’). 2 izond.: baso sarria; oihal sarria.*
sarri arte ‘gero arte’
sarri askotan
sarritako
sarritan ‘maiz’
sarritxo
sartalde
sartaldeko
sartaldetar
sartaurre ‘hitzaurrea’
sartu, sar, sartzen. *da/du* ad.
sartu-irten *Heg.:* *sartu-irten bat egin.*
sartzaile
sartze iz.: *hiri-sartze guztietan ezarria.*
sasi
sasi-txori *Hippolais polyglotta*
sasiama *Lonicera sp.*

sasiarte
sasidi
sasieskola
sasieskola egin
sasiezkontza
sasijainko
sasijakintsu
sasijakitun
sasiko: *irakurgai hori ez da sasikoa, badu bere jabea.*
sasikume
sasiletradu *Heg.:* *sasiletraduentzat ez dago legerik.*
sasimediku
sasipe iz.: *sasipe batean ezkutaturik.*
sasiprofeta
sasite
sasitegi
sasitsu
sasitu, sasi(tu), sasitzen. *da/du* ad.
sasitza *Bizk.*
saski
saskibalo
saskigile
saskigintza
saskika
saskil *Bizk.* ‘narrasa’
saskiratu, saskira(tu), saskiratzen. *da/du* ad.
saskitara *Ipar.*
saskitaraka
sasoi: *ereiteko sasoia; non zegoen sasoi hartan horien nagusitasuna?*
sasoian egon
sasoiko: *gazteak, sasokoak eta zaharrrak; sasoko barazkiak.*
sasoitsu
sastada
sastaka
sastakada
sastakai
sastakatu, sastaka(tu), sastakatzen. *du* ad. ‘arma zorrotz bat sartu’
sastako *batez ere Ipar.*
sastakoan *Ipar.* ‘bat-batean’
sastatu, sasta, sastatzen. *du* ad. ‘ziztatu’
sastegi *Bizk.* ‘simaurtegia’
sastraka iz.
sastre *Heg. h. jostun*

satagin *Naf.* ‘basasagua’
satan
satandera *Bizk.* ‘erbinudea’
sataneria
satelite
satira
satiriko
satiro
satisfazio *Zah.:* *neure bekatuen satisfazioan.*
satitsu *Crocidura russula*
sator *Talpa europaea*
     sator(-)lan
     sator(-)pila
     sator(-)zulo
sats *Bizk.* ‘simaurra’
satsu ‘lohia, zikina’
satsudura
satsukeria
satsutasun
satsutu, satsu(tu), satsutzen. *da/du* ad.
saudiarabiari (herritarra)
sauna
saxofoi
saxofonista ‘saxofoi-jotzailea’
 scanner* e. **eskaner**
 scout* e. **eskaut**
sebo *Heg.* ‘bilgorra’
 seda* e. **zeta**
seduktore ‘limurtzailea’
seduzitu, seduzi, seduzitzen. *du* ad. ‘limurtu’
sefardi
sega 1 (baserritarren lanabesa): *sega pikatu. Sin. kodaina.* 2 *Ipar. g.er.* ‘zerra’
     sega(-)apustu
     segan egin
     sega pikatu
     sega(-)poto
segada *Ipar.* ‘lakioa’
segail
segalari
segarri
segatu, sega(tu), segatzen. *du* ad. ‘segan egin’
 segeretu* e. **sekretu**
segida
     segidako
     segidan

segika *Heg.*
segitu, segi, segitzen. *dio (Heg.)* edo *du (Ipar.)* ad.: *lehengo bideari segitzen dionak; lanean segitu du 70 urte arte.*
segitian ‘berehala’
segitzaile
segizio 1 ‘ehorzketako giza taldea’. 2 ‘jarraitzaileen multzoa’
segmentu
segundo
segur *Ipar.*
     hain segur
     segur aski
     segur izan. *da* ad.
segurantzia
segurantzia *Heg. Herr.* ‘segurantzia’
 seguratu* e. **segurtatu**
segurik
segurki *Ipar.*
segurtamen *batez ere Ipar.*
segurtasun
segurtatu, segurta, segurtatzen. *Ipar. du* ad. ‘ziurtatu’
seguru *Heg.:* *gauza segurua da.*
     seguru asko
     seguru egon
sehaska
sehi *Ipar.* ‘etxeko zerbitzaria’
sei
seiehun
seiehungarren
seigarren
seiko
seikote
seilu *Heg.* ‘zigilua’
sein *Bizk.*
seina
seinaka
seinalagarri
seinalarazi, seinalaraz, seinalarazten. *du* ad.
seinalatu, seinala, seinalatzen. *du* ad.
seinale
     seinale izan *du* ad.: *gizon horrek seinale du behakotik norbait hil duela.*
seindun *Bizk.* ‘haurduna’
seingintza *Bizk.* ‘haurgintza’
seintxo *Bizk.*
seintzain *Bizk.*

- seintzaro** *Bizk.*
seira *Ipar.* ‘seina’
seirazka *Ipar.* ‘seinaka’
 seirehun* e. **seiehun**
seiren iz.
 sekail* e. **segail**
seko adlag. *Herr.* ‘hilda’: *lau tiro eman eta seko utzi zuen.*
sekretario h. **idazkari**
sekretu
     sekretuan ‘isilean, ezkutuan’
sekta
sektario
sektore
sektorial
sekuentzia
sekula
     sekula ere
     sekula guztian *g.er.*
     sekula santan
sekula(-)belar *Trifolium pratense*
sekulako 1 izlag. 2 adlag.: *galdua naiz sekulako.*
sekulakotasun ‘betikotasuna’
sekulakotz *Ipar.* h. **sekulako**
 sekulan* e. **sekula**
sekular
sekuoia *Sequoia sp.*
seksio 1 *Zientz.* eta *Tekn.:* *ornomuinarene zeharkako sekzioa.* 2* e. **atal**
selauro *Ipar.* ‘aletegia’
selekzio
selenio *Kim.*
semaiko: *ez du bi semaiko balio.*
semantika
semantiko
seme
     seme-alabak
     seme ponteko
semebitxi
semeorde
semetasun
semetxo
semetzako
seminario ‘apaizgaitegia’
semiologia
sen 1 *Bizk.* ‘zentzu ona’: *ez dezagun sena gal.* 2: *senak urrutiratzen gaitu arriskutik.*
senadore* e. **senatari**
senar
     senar-emazteak
senardun
senargabe izond.
senargai
senatari
senatu
sendabelar
sendabide
sendaezin
sendagai
sendagaila *Ipar. Zah.* ‘balentria’
sendagailu
sendagaitz
sendagarri
sendagile ‘medikua’
sendagintza ‘medikuntza’
sendaketa
sendakuntza
sendalari ‘petrikiloa, sasimedikua’
sendarazi, *sendaraz*, *sendarazten.* *Ipar. du ad.*
sendatu, *senda*, *sendatzen.* *da/du ad.*
sendatzaile
sendesle
sendetsi, *sendets*, *sendesten.* *du ad.* ‘berretsi’
sendi ‘familia’
sendi izan *Ipar.:* *ez nuen holako dohai-nik sendi ene baitan.*
 senditu* e. **sentitu**
sendo
sendoagotu, *sendoago(tu)*, *sendoagotzen.* *da/du ad.*
sendogarri iz. eta izond. ‘sendotzen due-na’
sendoki
sendokote
 sendor 1* e. **sendo**
 sendor 2 ‘zama; sorta’
sendorik
sendoro
sendotasun
sendotu, *sendo(tu)*, *sendotzen.* *da/du ad.*
sendotza *Erl.*
sendotzaile
sendun ‘zentzuduna’
senegaldar (herritarra)

seneko 'zentzuduna'
seneratu, senera(tu), seneratzen. *da/du* ad.
sengabe izond. 'zentzugabea'
sengabeko
senide
senidetasun
senidetu, senide(tu), senidetzen. *da* ad. 'senide bihurtu'
senidetza
senikera *Bizk.* 'senidetasuna, ahaidetasuna'
seniparte
senitarte
senitarteko iz. 'ahaidea, familiakoa'
senper
senperrenak ikusi
sententzia 'epaia'
sentiarazi sentiaraz, sentiarazten. *dio* ad.
sentibera
sentiberatasun
sentidu *Heg.* h. **zentzu**, **zentzumen**
sentiera
sentikor izond. 1 '(pertsona) minbera'. 2 'sentibera'
sentikortasun
sentikortu, sentikor(tu), sentikortzen. *da* ad. 'mindu'
sentimen
sentimendu
sentimental
sentipen
sentitu, senti, sentitzen. *du* ad. 1: *udazkeneko hotzikara sentitzen dugula gorputzean*. 2 *Heg.* 'damu izan, atsekabe izan'
senton *Ipar. Zah.* 'pertsona zaharra'
sentondu, senton(du), sentontzen. *Ipar. da/du* ad. 'zahartu'
sentsu *Ipar.* 'zentzumena'
separatismo
separatista
serafin
serbiar
serbiera 'serbokroaziera'
serbokroaziera
serenata
serie *batez ere Elek.*
serio *Heg.*

serios *Ipar.*
serioski *Ipar.*
seriostasun *Ipar.*
seriotasun *Heg.*
sermoi
sermoigile
sermolari
serora 1 *Ipar.* 'moja, lekaimea'. 2 'elizarren ardura duen andrea'
andre-serora *Ipar.* 'elizarren ardura duen andrea'
serora(-)etxe
seroragai *Ipar.* 'mojagaia'
seroratasun *Ipar.*
serorategi 1 'moja komentua'. 2 'seroraren etxebizitza'
seroratu, serora(tu), seroratzen. *Ipar. da* ad. 'moja egin'
serraila* e. **sarraila**
sesamo *Sesamum indicum*
sesio *Gip.* eta *Naf.* 'liskarra'
seska *Arundo donax*
seskadi
seta
setakeria
setati
setatsu
setatu, seta(tu), setatzen. *da* ad.
setiatu, setia, setiatzen. *du* ad.: *sartu zen Nafarroako eremuan eta setiatu zuen Iruñea*.
setiatzaile
setio
setoso *Gip. Herr.*
seuldar (herritarra)
sexu: *sexu-harremanak*.
sexual
sexualitate
sexubakar izond.
seychelletar (herritarra)
siderurgia
sierraleonar (herritarra)
siesta *Sin. biao*
siesta egin
sifili
sifilitiko
sigi-saga
sigi-sagan
sigi-sagaka

sikate *Bizk.* ‘lehortea’
sikatu, sika, sikatzen. *Bizk. da/du* ad.
siklo (zilarrezko dirua)
siku *Bizk.* ‘lehorra’
silaba
silababakar izond.
silabiko
silikato
silikona
silize
silizio
silogismo
silueta
simaur
simaurketa
simaurtegi
simaurti
simaurtu, simaur(tu), simaurtzen. *du* ad.
 ‘simaurrez ongarritu; simaurrez zikindu’
simaurtza
simetria
simetriko
sinadura
sinagoga
sinale* e. **seinale**
sinalefa
sinarazi, sinaraz, sinarazten. *dio* ad.
sinatu, sina, sinatzen. *du* ad.
sinbiosi
sinboliko
sinbolismo
sinbolo
sinbologia
sindhi (hizkuntza)
sindikalismo
sindikalista
sindikatu iz.
sindiko iz.
sindrome
sinergia
sinesbera
sinesberatasun
sinesgabe izond.
sinesgabetasun
sinesgai: *Kredoaren sinesgaiak.*
sinesgaitz
sinesgaiztasun
sinesgarri

sinesgarritasun
sinesgogor
sinesgogorkeria
sinesgogortasun
sineskera: *beste bizitzako sineskera hori ezin daiteke amets zoro bat izan.*
sineskeria
sineskeriatsu
sineskizun
sineskor
sineskorkeria
sineskortasun
sinesle
sinesmen
sinesmendun
sinestamendu: *euskaltzain ohorezko izendatu direnei hartako sinestamendua emango zaie.*
sinestatu, sinesta, sinestatzen. *Naf.* ‘sinetzi’
sineste
sinestedun
sinestegabe izond.
sinestezin ‘ezin sinetsizkoa’
sinestun
sinetsarazi, sinetsaraz, sinetsarazten. *dio* ad.
sinetsi, sinets, sinesten. *du* ad.: *Jainkoagan sinetsi; gezurrak sinetsi; emakumea, sinetsiezadazu (Heg.) | emakumea, sinetsnazazu (Ipar.)*
sinfonia
sinfoniko
singapurtar (herritarra)
single *Bizk.* ‘sendotasunik gabea’
singular
sinhala (hizkuntza)
sinistu, sinis, sinisten. *Bizk. eta Gip. du* ad. h. **sinetsi**
sinkopa
sinkronia
sinkroniko
sinodo
sinonimia
sinonimo
sinopsi
sinoptiko
simple
simplekeria

sinpleki
sinpletasun
sinpletu, simple(tu), sinpletzen. *da* ad.:
aspaldiko laguna guztiz sinpletuta aur-
kitu nuen.
sinplifikaezin
sinplifikagarri
sinplifikatu, sinplifika, sinplifikatzen. *du*
ad.
sinplifikazio
sinposio
sintagma
sintaktiko
sintaxi
sintesi
sintetiko
sintetizatu, sintetiza, sintetizatzen. *du* ad.
sintoma
sintomatiko
sinu *Mat.*
sinusitis
sinusoidal
sinusoide
sionismo
sionista
sirats *Zub.* ‘patua, zoria’
sirena: *sirenen kanta eztiak; sirena-hotsak.*
siriar (herritarra)
siriera (hizkuntza)
sirimiri* e. **zirimiri**
sismologia
sistema
sistematiko
sits *Tineola biselliela*
siziliar
skopjetar (herritarra)
slogan edo **eslogan**
smoking edo **esmokin**
so 1 iz. ‘begirada’. 2 adlag. ‘begira’
so egin
so egon
so 2 interj. ‘abereekin erabiltzen den
agindu-hitza’
sobera adlag. ‘gehiegi’
soberarik *Ipar.*
soberakin iz.
soberania *Ipar. Zah.* ‘gehiegia; soberaki-
na’
soberaniazko ‘gehiegizkoa’

soberatu, sobera(tu), soberatzen. 1 *da*
ad. ‘soberakin gisa gelditu; goititu’.
2 *du* ad. ‘aurreratu, aurreztu’: *ez dut*
deus enetzat soberatu.
sobiet
sobietar
sobra *Heg. Herr.* ‘sobera, gehiegi’
sobratu, sobra(tu), sobratzen. *Heg. Herr.*
1 *da* ad. 2 *du* ad.: *mutil zintzoak Ame-*
riketan sobra lezake dirua.
soda
sodiko
sodio
sodomia
sodomita
sofa
sofiar (herritarra)
sofisma
sofista
sofritu* e. **sufritu**
soho* e. **soro**
soia* e. **soja**
soil
soilik
soil-soilik
soildu, soil(du), soiltzen. *da/du* ad.
soilgune
soilketa
soilki
soiltasun
soiltze
soin 1 ‘sorbalda’. 2 *g.er.* ‘soinekoa, janz-
kia’
soinean
soineko
soingaineko iz.: *bere soinekoak erantzi*
eta purpurazko soingaineko bat jantzi
zioten.
soinu 1 ‘hotsa’. 2 (musika-tresna).
3 ‘musika, batez ere herri-dantza saio-
etakoa’
soinu(-)jotzaile
soinulari
soja *Glycine max.*
soka
soka-laster *Ipar.* ‘urka-bilurra’
sokadantza ‘aureskua’
sokagile
sokamutur

- sokasalto** *Heg.* iz.
sokatira
sokil ‘lur-zatia’
 sokor* e. **zokor**
sokorri *Ipar.* iz.: *sokorri bila joan.*
sokorritu, sokorri(tu), sokorritzen. *Ipar.*
du ad.
sokorru *batez ere Bizk.* ‘laguntza’
solairu
solas
   solasean
   solas egin
solasaldi
solasbide
solasgai
solaskide
solastatu, solasta, solastatzen. *da ad.*
solastoki
solasturi *Ipar. Jas.* ‘hiztuna’
soldadu
soldadugo
soldaduska *Heg.*
soldadutza
soldata
soldatapeko
soldatu, solda, soldatzen. *du ad.*
 soldu* e. **zoldu**
soleitu, solei, soleitzen. *Ipar. da/du ad.:*
erriak ariman eta gorputzean soleitze-
ko.
 solfa* e. **solfeo**
solfeatu, solfea, solfeatzen. *du ad.*
solfeo
soliba
solidario
solidaritate
 solidaritza* e. **solidaritate**
solido
 solidu* e. **solido**
solista *Mus. Sin.* **bakarlar**
 solo 1* e. **soro**
solo 2 *Mus.*
 solomilo* e. **azpizun**
solomo *Sin.* **azpizun**
solte: *aldizkariaren ale solteak.*
soluzio 1 *Fis.* eta *Kim.* 2 *Mat.* 3 ‘kon-
 ponbidea, irtenbidea’
somaliar (herritarra)
somaliera (hizkuntza)
- somatu* e. **sumatu**
somier
sona *Gip. Herr.* ‘ospea, omena’
sonar
sonata
sonatu *Gip.* izond. *Herr.* ‘entzutetsua’
 sonda* e. **zunda**
soneto *Sin.* **hamalaudun**
soninkera (hizkuntza)
soprano
sor 1 *Zah.* ‘gorra’. 2 ‘sentiberatasunik
 gabea’
   sor eta gor: *sor eta gor nago.*
   sor eta lor: *denak sor eta lor gelditu*
ziren.
sorabiera (hizkuntza)
soraio 1 *batez ere Ipar. Zah.* ‘legenduna’.
 2 *Ipar.* eta *Naf.* ‘sentiberatasunik gabea’
soraioarazi, soraioaraz, soraioarazten.
du ad.
soraiozeria
soraioetasun
soraioetu, soraio(tu), soraioetzen. *da/du*
ad.
sorbalda
sorbaldako iz.
sorbaldaratu, sorbaldara, sorbaldara-
 tzen. *du ad.*
sorbatz ‘ezpataren etab.en ahoa’
sorbeltz *Apus apus*
 sorberri* e. **sortu berri**
sorberritu, sorberri(tu), sorberritzen.
da/du ad. ‘berriro sortu’
sorbide
sorburu 1 ‘iturburua’
sorburu 2 ‘sorbalda’
sorgarri ‘sor uzten duena’: *gorputz-ne-*
keen sorgarri egin duzu gau iluna.
sorgin
   sorgin(-)afari
   sorgin(-)baratxuri *Allium vineale*
   sorgin(-)belar *Atropa belladonna*
   sorgin(-)dantza
   sorgin(-)ehiza
   sorgin(-)haize
   sorgin(-)jiratz *Athyrium filix-femina*
   sorgin(-)oilo ‘tximeleta’
   sorgin(-)jorraz *Libellula*
   sorgin(-)orrazi *Cardus crispus*

sorgindu, sorgin(du), sorgintzen. *da/du* ad.

sorginkeria

sorgintasun

sorgor 'sor eta gor dagoena'

sorgortasun

sorgortu, sorgor(tu), sorgortzen. *da/du* ad.

sorgortzaile

sori izan. *da* ad.

sorkan 'elkarren kontra bultzaka'

sorkari iz. 'ezerezetik ilkia izan den izakia edo gauza'

sorketa

sorki 1 'buruan, suila-eta eramateko, jartzten den zapia'. 2 *g.er.* 'oihala'

sorkunde

sorkuntza

sorleku

sor-marka: *gazta horrek badu sor-marka.*

sormen

sor-mintzaira *Ipar.* 'ama-hizkuntza'

soro

soropil

sorosle

sorospen

sorotsi, sorots, sorosten. *du* ad. 'lagundu'

sorrarazi, sorraraz, sorrarazten. *du* ad.

sorrarazle

sorrera 'sortzea': *munduaren sorrera.*

sorta

sortaka

sortalde 'ekialdea'

sortatu, sorta(tu), sortatzen. *du* ad. *Batez ere Ipar. Zah.* 'zamatu'

sortegun

sorterri

sorterritar

sortetxe

sortu 1 sor, sortzen. *da/du* ad.

sortu 2 sor(tu), sortzen. *da/du* ad. 'sorgelditu edo utzi'

sortzaile

sortze

sos: *hamar sosekoa.*

sosdun

sosegatu, sosega, sosegatzen. *da/du* ad. *g.er.*

sosegu

soska

soslai

sostengatu, sostenga, sostengatzen. *du* ad.

sostengatzaile

sostengu

sostenidu* *Mus. e. diese*

sostor* e. **zoztor**

sotana

sothoera (hizkuntza)

sotil: *gorputz sotila, mehea; haren arrazoibide sotilak.*

sotildu, sotil(du), sotiltzen. *da/du* ad.

sotilki

sotiltasun

soto

sozial

sozialdemokrata

sozialdemokrazia

sozialismo

sozialista

sozializatu, sozializa, sozializatzen. *du* ad.

sozietate 1* e. **gizarte**. 2 (elkarte mota): *sozietateen alorreko legeria.*

sozio h. **bazkide**

soziolinguistika

soziolinguistiko

soziologia

soziologiko

soziologo

spaghetti* e. **espageti**

sprint* e. **esprint**

srilankar (herritarra)

standard* e. **estandar**

stockholmdar (herritarra)

stop

stress* e. **estres**

su

suan 1 *infernuko suan*. 2 *Ipar. eta Naf.:* behar dela artoa *suan erre.*

su(-)arma

suak hartu

su eman

su eta gar

su-eten

su-lama

su hartu

suko *Ipar. eta Naf.*

- su(-)leize**
sura *Ipar. eta Naf.*
su(r)tako *Heg.*
su(r)tan *Heg.:* *urrea su(r)tan garbiago egiten da.*
su(r)tara *Heg.:* *su(r)tara bota papera.*
su(r)tatik *Heg.*
sutik *Ipar. eta Naf.*
sutan 1 ‘suak harturik’: *basoa sutan dago.* 2 ‘haserre bizian’: *sutan jarri zen gure gizona.*
 suakartu* e. **su hartu, suak hartu**
sualdi
suberatu, subera, suberatzten. *du ad.* ‘al-tzairua-eta berriro berotu’
subertsibo
subertsio
subil
subilaro
subirano
subiranotasun
subjektibismo
subjektibo
subjektibotasun
subjektu
subjuntibo
substantibo
substantzia *Fil.*
sudandar (herritarra)
sudun *batez ere Ipar.* ‘sua duena’
sudur
     sudur(-)hauts
     sudur(-)zapi
sudurkari *Hizkl.*
sudurreko iz. 1 ‘sudurrean hartzen edo ematen den kolpea’. 2 ‘betaurreko-mota zaharra’
suediar (herritarra)
suediera (hizkuntza)
suertatu, suerta, suertatzen. *da ad.* ‘ger-tatu, egokitu’
suerte *Ipar.* 1 ‘mota’. 2 *Herr.* ‘zoria’
suete *Bizk.* ‘sukaldea’
sufragio
sufragista
sufre
sufredun
sufretsu
sufreztatu, sufrezta, sufreztatzen. *du ad.*
sufriarazi, sufriaraz, sufriarazten. *dio ad.*
sufriarazle
sufrikario
sufirimendu
sufritu, sufri, sufritzen. *du ad.*
sugai
sugaiketa *Ipar.* ‘sugai bila’
sugandila *Podarcis sp.*
     horma(-)sugandila *Podarcis muralis*
sugar
sugartu, sugar(tu), sugartzen. *da/du ad.*
suge *Subord. Ophidia*
     suge(-)belar *Arum sp.*
     suge(-)ilar 1 *Fagopyrum esculentum.*
     2 *Nigella sativa*
sugegorri *Fam. Viperidae*
sugekume
sugetzar
suhar
suharki
suharri
suhartasun
suhi
suhigai
suhiltzaile
suil
suiltara *Ipar.*
 suin* e. **suhi**
suite 1 *Mus.:* *J.S. Bachen suiteak.* 2 (ho-teleko gela-mota)
suitzar (herritarra)
sujet *Ipar.* 1 *Zah.* ‘mendekoa’: *Jainkoaren sujet izateko.* 2 ‘gaia’: *tobera mus-traren sujeta.*
 sujeto* e. **subjektu**
sukaldari
sukaldaritzea
sukalde
sukaldezain
sukar
     sukar beltz
     sukar ustel
sukardun
sukarraldi
sukarti
sukartsu
sukoi
sukor: *gizon sukorra.*
sukortasun

sulfato
sulfidriko
sulfito
sulfuriko
sulfuro
sulfuroso
sultan
sultanerri: *Omango Sultanerria*.
suma 1 *Zah.* ‘kopurua’
suma 2 ‘usaimena’
sumaezin
sumagai
sumagaitz
sumagarri
sumarazi, *sumaraz, sumarazten. dio ad.*
sumatu, *suma(tu), sumatzen. du ad.: nik ez diot zinemari deus ikusgarririk sumatzen.*
sumendi
sumeriera (hizkuntza)
sumin
suminaldi
sumindu, *sumin(du), sumintzen. da/du ad.*
sumindura
sumingarri
suminki
suminkor
suminkortasun
suminkortu, *suminkor(tu), suminkortzen. da/du ad.*
sunda *Bizk.* ‘usaina (gehienetan ez atsegina)’
suntsiarazi, *suntsiaraz, suntsiarazten. du ad.*
suntsiezin
suntsigarri
suntsiketa
suntsikor
suntsipen
suntsitu, *suntsi, suntsitzen. da/du ad.*
suntsitzaile
suntsitze: *Babiloniako erresumaren suntsitza.*
suomiera (hizkuntza). *Sin. finlandiera*
suomitar ‘finlandiarra’
supazter
superlatibo
supermerkatu

supersoniko
superstizio ‘sineskeria’
superstizioso
supitu *Zah.* ‘bat-batekoa’
supituan
supituki *Ipar. Zah.* ‘bat-batean’
supizki *Ipar.*
supizteko ‘pospoloa’
suprefet *Ipar.*
surf
surinamdar (herritarra)
surmur *Gip.* ‘zurumurrua’
susa* e. **ziza**
susaldi
susaldu, *susal, susaltzen. da ad.: behia aste honetan susaldu da.*
susara *adlag.*
susmaezin
susmagaitz
susmagarri
susmarazi *susmaraz, susmarazten. dio ad.*
susmatu, *susma, susmatzen. du ad.*
susmo
susmo izan. *du ad.*
suspense *Liter. Zin.*
suspergarri
susperraldi
susperrarazi, *susperraraz, susperrarazten. du ad.*
suspertu, *susper, suspertzen. da/du ad.*
suspertzaile
suspirio
sustagarri
sustantibo* e. **substantibo**
sustantzia *Herr.: sustantzia gutxiko gizona.*
sustar* e. **zuztar**
sustatu 1, *susta, sustatzen. du ad. ‘suspertu, bultzatu’*
sustatu 2, *susta, sustatzen. Heg. da/du ad. Herr. ‘ikaratu’*
sustatzaile
sustengatu *Ipar. h. sostengatu*
susto *Heg. Herr. h. ikara, beldur*
sustoa eman
sustoa hartu
sustrai
sustrai gabe *izond.*

sustraitu
sustraitu, sustrai(tu), sustraitzen. *da/du* ad.
sutauts ‘bolbora’
sute
sutegi
sutondo
sutopil
sutsu

sutu, su(tu), sutzen. *da/du* ad.
sutzaile
sutzar
suvatar (herritarra)
suziri
swahili (hizkuntza)
swaziera (hizkuntza)
swazilandiar (herritarra)

T

tabako *Nicotiana tabacum*
tabako(-)denda
taberna
tabernakulu
tabernari
tabernaritze
tabernazale
tabu
tadjikera (hizkuntza)
tadjikistandar (herritarra)
tagalo (hizkuntza)
tai gabe *batez ere Zub.* ‘gelditu gabe, aertu gabe’
tailer *Heg. h. lantegi*
tailu 1 ‘gorputz osoko irudia’. 2 ‘gorputzaren neurria’: *tailu txikiko gizona*. 3* e. **taxu**
tailugile ‘eskultorea’
taipeitar (herritarra)
 taiu* e. **taxu**
taiwandar (herritarra)
taka *Zub.* ‘orbana’
taka-taka
takar ‘zakarra, latza’
takateko iz.
taket *batez ere Bizk.*
takigrafia
takikardia
takoi 1 *Ipar.* ‘orpoa’. 2 ‘zapata-orpoa’
taktika
taktiko
talaia
talaian ‘zelatan’
talaiari
talde
taldean

taldeka
taldekatu, taldeka(tu), taldekatzen. *du* ad.
taldekeria
taldekide
talentu 1 ‘diru-banakoa’. 2 ‘gaitasun berezia’
talka ‘elkar jotzea’
talka jo
talkaka
talkari izond.
talko 1 ‘minerala, magnesio silikatoa’. 2 ‘talko-hautsa, hauts bihurtutako talko minerala’
tallinndar (herritarra)
Talmud
talo 1 ‘arto-irinezko opila, mehea eta biribila’
talo(-)burdina
talo 2 *Bot.* ‘landare batzuen (talofitoen) gorpuzkera’
talofito
talogile
tam-tam iz.
tamaina *Heg.*
tamaina hartu
tamal
tamalez
tamalgarri
tamarindo *Tamarindus indica*
tamariz *Tamarix gallica*
tamilera (hizkuntza)
tandem
tanga 1 *Bizk.* ‘tanta’. 2 *Ipar.* ‘ezkila-hotsa’. 3 (jantzi mota)
tangente

tango

tankan adlag. ‘airerik ez beste gasik igerotzen uzten ez duela’: *tankan itxia*.

tanke**tankera**

tankerratu, tankera(tu), tankeratzen. *du* ad.

tanpa-tanpa *Ipar.*

tanpez *Ipar.* ‘bat-batean’

tanpoi

tanta: *ur-tanta; odol-tanta*.

tantai iz. eta izond.

tantaitso**tantaka**

tanto 1 ‘joko eta kirol batzuetako puntua’. 2 ‘orbana’: *zeru-zola urre-tantoz josten*.

tantotu, tanto(tu), tantotzen. *da/du* ad. ‘tantoz bete’

tantu* e. **tanto**

tanu ‘larruak ontzeko erabiltzen den gaia’

tanzaniar (herritarra)

taoismo**taoista****tapa****tapa-tapa****tapaki**

tapatu, tapa(tu), tapatzen. *da/du* ad.

tapioka

tapitu izond. ‘sarria’: *bahe tapitua*.

tapiz**tapizaketa**

tapizatu, tapiza, tapizatzen. *du* ad.

tapizatzaile

tapizeria: *tapizeria ederra paretetan*.

tapiztegi**tapoi**

tapotz *Bizk.* ‘tapoia, zipotza’

tarantula *Lycosa tarentula*

taratulu* e. **daratulu**

tarifa

tarin *Carduelis spinus*

tarrapata *Ipar.* ‘zalaparta’

tarrapataka ‘tarrapatan’

tarrapatan ‘itsumustuan’

tarratada ‘urratua’

tarratatu, tarrata, tarratatzen. *du* ad. ‘urratu’: *tenploko oihala tarratatu zen*.

tarro *Ipar.* ‘handi samarra’

tarrotu, tarro(tu), tarrotzen. *Ipar. da/du* ad. ‘koskortu’

tarta

tartamutu *Heg.* ‘totela’

tartarika iz. *Ipar.* ‘berriketa, kalaka’

tartarikan adlag.

tarte**tartean**

tarteko: *ez gorri eta ez zuri, tartekoa baizik*.

tarteka**tarteka-marteka**

tartekatu, tarteka(tu), tartekatzen. *du* ad.

tarteko iz. ‘bitartekoa; senidea’

tarteko izan

tartetu, tarte(tu), tartetzen. h. **tartekatu**

tartiku *Euphorbia lathyris*

tashkentar (herritarra)

tasun iz. ‘ezaugarria, nolakotasuna’

tatarrez *Bizk.* ‘arrastaka’

tati egin ‘eskaini eta ez eman’

tato *Bizk.* ‘zati handia’: *okela-tatoa*.

tatuatu, tatua, tatuatzen. *da/du* ad.

tatxa**tatxagabe****taula**

taulada *Ipar.*

taulen *Ipar.* ‘baratze-arloa’

taupada**taupadaka****taupaka****tautologia****taxi****taxidermia****taxidermista****taxilari**

taxista* e. **taxilari**

taxu**taxuz****taxugabe****taxugabe**

taxutu, taxu(tu), taxutzen. *du* ad.

tbilistar (herritarra)

te 1 “t” letraren izena

te 2 *Thea sinensis*

teatro**teatrogile****teatrozale**

- tegi** iz. 1 'abere edo tresnenezako toki itxia'. 2 *Bizk. g.er.* 'aldra, multzo handia'
- tegucigalpar** (herritarra)
- teherandar** (herritarra)
- teila**
teila-perretxiko
teila-belar *Sempervivum tectorum.*
Sin. teilatu-belar
- teilaberritu**, teilaberri, teilaberritzen. *du* ad. 'erreteila egin'
- teilagín**
- teilagintza**
- teilape**
- teilatu**
teilatu-belar *Sempervivum tectorum.*
Sin. teila-belar
- teilatupe**
- teileria**
- teinkatu* e. **tenkatu**
- teiu** *Zub.* 'zikina, lohia'
- teiutu**, teiu(tu), teiutzen. *Zub. da/du* ad. 'zikindu'
- tekla** *Heg.*
- teknika**
- teknikari** iz.
- tekniko** izond.
- teknokrata**
- teknokrazia**
- teknologia**
- teknologiko**
- tela**
- telebista**
- teleferiko**
- telefonatu**, telefona, telefonatzen. *dio* ad.: *bihar telefonatuko dizut.*
- telefonía**
- telefonista** 'telefonozaina'
- telefono**
telefonoz deitu
- telefonozain**
- telegidatu**, telegida, telegidatzen. *du* ad.
- telegrafía**
- telegrafista**
- telegrafo**
- telegrama**
- teleikusle**
- telekomunikazio**
- teleología**
- teleosteo**
- telepatía**
- telepatiko**
- telesaió**
- teleskopio**
- telex**
- telugu** (hizkuntza)
- tema**
- temati**
- tematsu**
- tematu**, tema(tu), tematzen. *da* ad.
- temoso** *Herr.*
- teniente** *Heg. Sin. lotinant*
- tenis**
- tenislari**
- tenk egin** 'gelditu'
- tenka** *Tinca tinca*
- tenkatu**, tenka, tenkatzen. *du* ad. 'tiratuz zurrundu'
- tenor**
- tenore** 'garaia, ordua'
- temperatura**
- tenplu**
- tentabide**
- tentagarri** iz. eta izond.
- tentaldi**
- tentatu**, tenta, tentatzen. *du* ad.
- tentatzaile**
- tentazio**
- tente**
tente-potente adlag.: *ate aitzinean zegoen tente-potente.*
- tentel**
- tenteldu**, tentel(du), tenteltzen. *da/du* ad.
- tentelkeria**
- tenteltzar**
- tentetu**, tente(tu), tentetzen. *da/du* ad.
- tentsio**
- tentu**
- teodizea**
- teodolito**
- teogonia**
- teokrazia**
- teologal**
- teología**
- teologiko**
- teologo**
- teontzi**
- teorema**

teoria
teorialari
teoriko
teosofia
terapeuta
terapeutika
terapeutiko
terapia
tergal
terma
termal
termiko
terminal iz.
termino 'teknika hitza': *hizkuntzalaritza-ko terminoa*.
terminologia
termita
termitategi
termodinamika
termodinamiko
termometro
termostato
terrakota
terral 'lehor-haizea'
terraza
terreina *Bizk.* 'garbitzeko ontzia'
terrenta *Ipar.*
terreterria *Ipar.*
terrore
terrorismo
terrorista
tertulia *Heg.*
tertzio *Bizk.* 'unea, puntua'
tertzioan 'neurri egokian'
tesi
tesoro *Heg.* h. **altxor**
test
testamentu
testigantza *Heg.* 'lekukotasuna'
testigu *Heg.* 'lekukoa'
testigutza *Bizk.* 'lekukotasuna'
testu
testuinguru
testulari *Bizk.* 'elkarrizketan, pasarte errimadunak lotzen saiatzen dena'
tetanos
tetele *Ipar.* eta *Naf.* 'ergela'
tetelekeria *Ipar.* eta *Naf.*
tetraedro

tetrarka
thailandiar (herritarra)
thailandiera (hizkuntza)
thimphutar (herritarra)
tibetera (hizkuntza)
tifoi
tifus
tigre *Panthera (tigris) sp.*
tiki-taka
tila* e. **ezki(-)lore**
tilape 'itsasontziaren urpeko zatia'
tilista* e. **dilista**
timo *Anat.*
tina 1 'suil-mota'
tina 2 'kuskula'
tinbal *Akust.*
tinbre *Akust.*
tinbutar (herritarra)
tindarazi, tindaraz, tindarazten. *dio* ad.
tindategi
tindatu, tinda, tindatzen. *du* ad. 1 'ilea, ehunak... kolorez aldatu'. 2 *Ipar.* 'margotu, pintatu'
tindatzaile
tindu 1 'tindatzeko gaia'. 2 *Ipar.* 'pintatzeko gaia'
tini *Zub.* 'goiko aldea'
tink adlag. *Zah.* 'tinki'
tinkaldi
tinkarazi, tinkaraz, tinkarazten. *dio* ad.
tinkatu, tinka, tinkatzen. *du* ad.
tinkatzaile
tinki adlag.
tinko izond. eta adlag.
tinkotasun
tinta
tintatu* e. **tindatu**
tintoleta *Prionace glauca*
tintontzi
tipi-tapa
tipiko
tipo
tipografia
tipologia
tipula *Allium cepa*
tipulatx *Allium ascalonicum*
tipustapan *Ipar.* *g.er.* 'bat-batean, betan'
-betan'

tipustapast *Ipar.***tipustapastean** ‘bat-batean’**tipustapasteko** ‘bat-bateko’**tira 1** *Heg.:* *zortzi orduko lana?*; *askotxo duk, baina, tira, nahi duenak egin dezala; frantsesa? tira, tira! nola izango da ba frantsesa?***tira ahala (tira)** ‘indar guziarekin’: *tira ahala lanean; jo aitzina tira ahala tira.***tira 2** iz. ‘eskari edo salmenta handia’**tira egin****tirabira** ‘gorabehera, liskarra’**tirabiran****tirabira egin** *Bizk.* ‘(itsasontziak) irauli’**tirabiraka****tiradera****tiragale:** *tiragalea(k) egin; tiragaleak atera.***tirain** *Ipar.* ‘olatua’**tiraka****tiraldi****tiramen****tiranar** (herritarra)**tirania****tiranizatu**, *tiraniza, tiranizatzen. du ad.***tirano****tiranokeria****tiranotasun****tirari** *Ipar.* ‘tiro egilea’**tiratu**, *tira(tu), tiratzen. du ad.***tiratzaile****tiro****tiro egin****tirogai****tiroka****tirokatu**, *tiroka(tu), tirokatzen. du ad.***tiroketa****tirria****tirriagarri****tirriarazi**, *tirriaraz, tirriarazten. du ad.***tirriatu**, *tirria(tu), tirriatzen. da/du ad.***tirrin** *onomat.***tirrit** *Ipar.***tisi** *Heg. Herr.* ‘hetika, tuberkulosia’**tisiko** *Heg. Herr.***tita** *Ipar.* ‘orban txikia’**titare****titi****titiburu****titiko** iz. ‘titia hartzen duen haurra’: *haurren eta titikoan ahotik.***titulikatu**, *titulika, titulikatzen. Ipar. du ad.* ‘balakatu, losintxatu’**titulu****tituludun****tiuta** *Ipar.* ‘txioa’**tiutaka****to 1** ‘gizonezkoei edo animalia arrei deitzeneko hitza’**to 2** ‘tori’**tobera****tobera-mustra****togoar** (herritarra)**toil 1** *Mustelus mustelus***toil 2** *batez ere Ipar.* izond. ‘pisua, motela’: *gorputza toil delarik, loa uxatzea zail da.***toildu**, *toil(du), toiltzen. da/du ad.***tok pisin** (hizkuntza)**toka 1** *adlag.* ‘gizonezko bati hika’**toka 2** iz. ‘jokoa’**tokamen** *Heg.:* *irabazietan bakoitzari dagokion tokamena.***tokatu**, *toka(tu), tokatzen. Heg. dal/zaio ad. Herr.***toketa** ‘gizonezkoarekiko hitanoa’**tokhariera** (herritarra)**toki****-en tokian****tokian tokiko****tokitan:** *tokitan dabil!***tokitara:** *tokitara joan da!***tokialdaketa****tokialdatu**, *tokialda, tokialdatzen. da/du ad.***tokika** *adlag.* ‘han eta hemen’**tokikotasun****tokikotu**, *tokiko(tu), tokikotzen. da ad.* ‘bertakotu’**tokilabilaso** *Ipar.* ‘aitonaren aitona, tokilasoa’**tokilaso** *Ipar.***tokilo** *Ipar.* ‘moldakaitza, jendetasunik gabea’**tokiotar** (herritarra)**tokiratu**, *tokira(tu), tokiratzen. da/du ad.* *tolare* e. dolare*

tolerante
tolerantzia
toles
tolesdun
tolesgabe
tolesgabeki
tolesgabetasun
tolesgarri
toleskeria
toleskor
tolestaile
tolestatu h. **tolestu**
tolestu, toles(tu), tolesten. *du* ad.
tolestura
tolet ‘arraunei eusteko ziria’
 tolostu* e. **tolestu**
tomate *Lycopersicon esculentum*
tomismo
tomista
tomo *Sin. liburuki*
tona 1 ‘mila kilo’
tona 2 *Zub.* ‘orbana’
tonatu, tona(tu), tonatzen. *Zub. da/du* ad.
 ‘orbandu, lohitu’
tonba *Ipar. Zah.* ‘hilobia’
tonbola
 tonelada* e. **tona 1**
tongatar (herritarra)
tongera (hizkuntza)
tontakeria
tonto 1 ‘ergela, zozoa’. 2 *Ipar.* ‘motela’
tontoki
tontor
tontordun
tontorka ‘gainezka’: *bi saski handi tontorka beteak.*
tontortu, tontor(tu), tontortzen. *du* ad.:
egurrez tontortutako gurdia; isatsa tontorturik.
tontotasun
tontotu, tonto(tu), tontotzen. *da/du* ad.
tontotzar
tonu
topa
 topo egin
topaleku
topatu, topa(tu), topatzen. *du* ad.
topazio
tope ‘talka’

topeka 1 adlag. ‘talkaka’. 2 iz. ‘talka’:
ahari-topeka ikustera.
topiko iz. eta izond.: *hizlari horrek topiko ugari erabiltzen du; gai topikoa.*
 topina* e. **tupina**
topo
 topo egin
 topo eragin
 topoz topo
topografia
topografo
topologia
toponimia
toponimo
torax
toreatu, torea, toreatzen. *du* ad.
toreatzaile
tori
torloju
torlojugintza
tormenta *Ipar. Zah.* 1 ‘ekaitza’. 2 ‘tormentua’
tormentatu, tormenta(tu), tormentatzen.
du ad.
tormentu
tornado
tornu
torpedo
torrada: *inauterietan torradak jaten dira.*
torraka *Ipar.* ‘igurtziz’
torratu, torra, torratzen. *Ipar. da/du* ad.
 ‘igurtzi’
 torre* e. **dorre**
torropilo *Ipar.* izond. ‘potoloa’: *mutiko torropiloa.*
torta *Ipar.* izond. ‘motela’: *pilota torta.*
tortika: *ehun urteko tortika zuen lapiko haren ipurdiak.*
tortikatu, tortika(tu), tortikatzen. *da/du* ad.
tortilla *Heg.* ‘arrautzopila’
tortolos
tortolosean
tortura
torturatu, tortura(tu), torturatzen. *du* ad.
torturatzaile
tortxa *Ipar.* ‘zuzia’

toska: *toska edo lur zuriarekin portzelana egiteko.*

tosta 'txalupetako jarlekua'

tostarte

tostarteko

total 1 *Ipar.* 'laxoa, zabarra'. 2 'osoa, erabatekoa'

total egin *Gip. Herr.* 'mozkortu' (batez ere partizipio moduan erabilia): *total egina zegoen.*

totalitario

totalitarismo

totalkeria *Ipar.* 'laxokeria, zabarkeria'

totel

totel-motel

totel-moteltasun

totel-moteltsu adlag.

toteldu, *totel(du), toteltzen. da/du ad.*

totelka

totelkeria

toteltasun

totem

toto 1 *Haur.* 'txakurra'. 2 'auzolanean-eta ari izan direnei eskaintzen zaien otordua'

totolo 1* e. **potolo**

totolo 2 'ergela'

totolotu, *totolo(tu), totolotzen. da/du ad.*

toxa 'tabakoa gordetzeko zorroa'

toxiko

toxikologia

toxikotasun

toxina

traba

traba egin

trabagarri

trabailarazi, *trabailaraz, trabailarazten.*

Ipar. Zah. du ad.

trabailari *Ipar. Zah.*

trabailatu, *trabaila, trabailatzen. Ipar.*

Zah. da ad.

trabailu *Ipar.*

trabatu, *traba(tu), trabatzen. da/du ad.*

trabes 1 iz. 'apustua'

trabes 2 *Bizk.* adlag. h. **trebes**

trabeskatu, *trabeska(tu), trabeskatzen.*

du ad. 'zeharkatu'

trabesti

trabuko *Heg.*

traditu, *tradi, traditzen. du ad. Zah.* 'saldu, saldukeria egin'

tradizio

tradizional

tradizionalismo

tradizionalista

tradiziozale

trafikari

trafikatu, *trafika, trafikatzten. du ad.*

trafikatzaile

trafiko (merkataritzakoa eta drogena)

tragatu, *traga, tragatzen. du ad. 1 Gip.*

Zah. 'irentsi'. 2 Bizk. Lgart. 'hil (batez ere animaliak)'

tragaza 'gezia'

tragedia

tragiko

trago

trahitu* e. **traditu**

traidore

traidorekeria

traila: *behia trailan hartuta etxera eramandu.*

trailer

traineru

traje *Heg.*

traka *Ipar. 'itxura': tratatik ageri da laboraria dela.*

trakea

trakeotomia

trakeskeria

trakeski

trakestu, *trakets/trakestu, trakesten. da/du ad.*

trakets

traktore

trakzio

tramana *Myliobatis aquila*

tramankulu

tranbia

trankart *Bizk. 'iruzurra'*

trankart egin *Bizk. g.er.*

trankil

trankildu, *trankil(du), trankiltzen. da/du ad.*

trankilki *Ipar.*

trankiltasun

tranpa

tranpal 'bi maila-sailen arteko zati laua'

transatlantiko
transformadore
transformatu, transforma, transforma-
 tzen. *da/du* ad. ‘eraldatu, formaldatu’
transformazio
transformismo
transfusio
transistore
transkribatu, transkriba, transkribatzen.
du ad.
transkripzio
translazio *Geom., Astr.*
transmisio
transmititu, transmiti, transmititzen. *du*
 ad.
trantsitu *Gip.* ‘korridorea’
trantsizio
trantzze *Heg. Herr.:* *heriotzako trantzzea.*
trapezio
trapu
trapukeria
trapuketari ‘piltzarketaria’
 trasatlantiko* e. **transatlantiko**
 traskil* e. **trauskil**
traste
trasteleku
 trastero* e. **trasteleku**
tratabide
trataera
tratamendu
tratante *Heg. h.* **tratulari**
tratatu, trata, tratatzen. *du* ad.
tratu
 tratuan
tratugile h. **tratulari**
tratulant *Ipar. h.* **tratulari**
tratulari
trauma
traumatiko
traumatismo
traumatizatu, traumatiza, traumatiza-
 tzen. *da/du* ad.
traumatologia
trauskil
trauskildu, trauskil(du), trauskiltzen.
da/du ad.
trauskilkeria
traza 1 *Ipar.* ‘aztarna’. 2 *Herr.* ‘itxura’
trazatu, traza(tu), trazatzen. *du* ad.

trebakuntza
trebarazi, trebaraz, trebarazten. *du* ad.
trebatu, treba, trebatzen. *da/du* ad.
trebe
trebekeria
trebeki
trebes adlag. ‘zeharka’
trebeska
trebetasun
trebezia
trebukagarri *Ipar.*
trebukatu, trebuka, trebukatzen. *Ipar.*
da/du ad. ‘oztopatu, behaztopatu’
trebuku *batez ere Zub.*
trefla *Ipar. h.* **hirusta**
tregea ‘menia, su-etena, gudu-etena’
 tregoharri* e. **trikuharri**
 treneru* e. **traineru**
tremes
tren
 tren(-)geltoki
 tren laster
trenbide
trenkada *Ipar.* ‘holtza, pareta mehea’
trenkarazi, trenkaraz, trenkarazten. *Ipar.*
du ad.
trenkatu, trenka, trenkatzen. *Ipar. du* ad.
trenkatzaile
trenpatu *Ipar. g.er. du* ad. ‘busti’
trenpu *Ipar.*
trenputxartu, trenputxar, trenputxartzen.
Ipar. da/du ad. ‘alditxartu’
trenzain
trepeta ‘tramankulua, tresna’
trepetxu pl. ‘lanabesak’: *txabola bat tre-
 petxuak gordetzeko.*
tresabi *Gip.* ‘gambela, aska’
tresna
tresnagabetu, tresnagabe(tu), tresnaga-
 betzen. *du* ad.
tresnatu, tresna(tu), tresnatzen. *du* ad.
 ‘tresnak ipini zamariari-eta’
tresnatzar
tresneria
tresor *Ipar. Zah.* (-r- bakunarekin) ‘al-
 txorra’
tretza ‘arrantzurako soka amuduna’
triangelu
tribu

- tribunal** *g.g.er.* 1 ‘auzitegia’. 2 ‘epaimahaia’
- triedro**
- trigonometria**
- trigonometriko**
- trikaldi** *g.g.er.* ‘geldialdia’
- trikatu**, trika, trikatzen. *Ipar. Zah. g.g.er.* ‘gelditu’
- trikatze**
- triki-traka** adlag.: *triki-traka joan.*
- trikimailu**
- trikimako** *Bizk. pl.* ‘zurezko zangoak’
- trikina** *Trichinella spiralis*
- trikinosi**
- trikiti**
- trikitilari**
- trikota** *Ipar.* ‘jertsea’
- trikotatu**, trikota(tu), trikotatzen. *Ipar. du ad.*
- trikotatzaille**
- triku** *Erinaceus sp. Sin. kirikino, sagarroi*
- trikuharri**
- trikun-trakun egin** *Ipar.* ‘(buhameek) ebatsi’
- trilioi**
- trimindu**, trimin, trimintzen. *Bizk. du ad.* ‘suntsitu, desegin, birrindu’
- trineo* e. **lera 1**
- trinitate** h. **hirutasun**
- trinitatear** (herritarra)
- trinket**
- trinketflari**
- trinko**
- trinkotasun**
- trinkotu**, trinko(tu), trinkotzen. *da/du ad.*
- trintxa** ‘zura lantzeko tresna’
- trintxera** *Heg. g.er.* ‘lubakia’
- tripa**
- tripa-handi**
- tripako min**
- tripakada**
- tripaki**
- tripala** ‘tripako mina’
- tripaldi** *Lgart.* ‘tripakada’
- tripaundi** *Heg. Lgart.*
- tripazain**
- tripazainkeria**
- triperre** *Lgart.* ‘ipurterrea’
- tripoliar** (herritarra)
- tripontzi**
- tripot** *Ipar. eta Naf.* ‘odolkia, odolostea’
- tripotx** ‘ardi-erraiak’
- triptiko**
- triptongo**
- triska** ‘jauzia, dantza’
- triska egin**
- triskantza**
- triskari**
- triskatu**, triska(tu), triskatzen. *du ad.* ‘apurtu, suntsitu’
- triskilatu**, triskila(tu), triskilatzen. *du ad.* 1 ‘triskatu, desegin’. 2 ‘ardiei-eta ilea moztu’
- tristagarri**
- tristarazi**, tristaraz, tristarazten. *du ad.*
- tristatu**, trista, tristatzen. *da/du ad.*
- triste**
- tristeagotu**, tristeago(tu), tristeagotzen. *da/du ad.*
- tristeki**
- tristerik**
- tristetasan**
- tristetu* e. **tristatu**
- tristezia**
- tristura**
- triziklo**
- trobadore**
- trofeo**
- troglodita**
- troinu** *Bizk.* ‘korapiloa’
- troka**
- trokarte**
- trokatu**, troka(tu), trokatzen. *Bizk. da/du ad.* ‘(oinak eta) bihurritu’
- trolebus**
- tronadura** *Ipar.* ‘zoladura’
- tronatu**, trona, tronatzen. *Ipar. du ad.* ‘tronadura ezarri’
- tronboi**
- tronbosi**
- tronko** *Zah. h. enbor*
- trono* e. **tronu**
- tronpa**
- tronpagarri** *Ipar. Herr.*
- tronpatu**, tronpa(tu), tronpatzen. *Ipar. da/du ad. Herr.* ‘nahasi, engainatu’
- tronpatzaille** *Ipar. Herr.*

tronperia *Ipar. Herr.* ‘engainua’
tronpeta
tronpetari
trontza *Sin. arpan*
trontza(-)zerra
trontzalari
tronu
tropa
tropele 1 *Zah.* ‘samalda’. 2 *Kirol.* (txi-
 rrindularitzakoa)
tropelean
tropelka
tropikal
tropiko
tropo
troposfera
troska ‘karezko geruza’
troska(-)ur ‘ur kareduna’
troskismo
troskista
trosta: *trostan dabil zaldia, ez lauhazka.*
trostaka adlag. ‘trostan’
troxa pl. ‘haur-oihala’
troxatu, troxa(tu), troxatzen. *du ad.*
trufa *Ipar.* ‘iseka, burla’
trufaz
trufaka
trufania *Ipar.* ‘epifania’
trufari *Ipar.*
trufatu, trufa(tu), trufatzen. *Ipar. da/du ad.*
trufatzaile *Ipar.*
truk 1 *batez ere Ipar.* adlag. ‘truke’. 2 iz.
 (karta-jokoa): *trukean ari ziren.*
trukada ‘trukea, trukatzea’
trukaera
trukakor *Mat.*
trukatu, truka, trukatzen. *du ad.*
trukatzaile
trukatze
truk 1 iz. ‘trukatzea’: *diru-trukea.* 2 ad-
 lag.: *hire gorputza nire arimaren truke.*
trukean: *ardoaren trukean irungo di-
 zut; besteentzat dirutan eta zuretzat
 laztan-trukean.*
truk 1 *Ipar.* iz. batez ere pl. ‘kurrikak’.
 2 izond. ‘traketsa’
trumilka
trumoi
trumoitsu

trumonada *Bizk.* ‘trumoia’
trumonira *Bizk.* ‘San Juan iratzea’
trunpilo *batez ere Ipar.* ‘handitua, kos-
 korra’
trust *Ekon.*
truxu *batez ere Bizk.* ‘euri-jasa’
tsar
tsarina
tse-tse euli *Glossina morsitans*
tsongera (hizkuntza)
tswanera (hizkuntza)
ttantta *Adkor.*
ttattar 1 *Ipar.* iz. ‘tximeleta-irudiko le-
 poko xingola’. 2 izond. ‘txatxarra’
ttipi *Ipar.* edo *Lit.* ‘txikia’
ttuntun *Adkor.* ‘tuntuna, danbolina’
tu
tu egin
tuaxa *Ipar.* ‘mertxika’
tuberkulosi
 tuhuta* e. **turuta**
tuka
tulipa *Tulipa gesneriana* etab.
tulunbio *Ipar.* edo *Lit.* ‘amildegia’
 tuna* e. **tona** 2
tunante *Heg. Herr.*
tunel
tungsteno
tunika
tunisiar (herritarra)
tunistar (herritarra)
tuntik *Ipar.* (ezezko perpausetan) ‘tutik’
tuntun 1 iz. ‘danbolina’
tuntun 2 izond. (emakumeez mintzatuz)
tuntundu, tuntun(du), tuntuntzen. *da/du*
ad.
tuntur 1 *Bizk.* 1 iz. ‘muturra’. 2 izond.
 ‘kakotua, makurra’
tuntur 2 *Ipar.* izond. ‘konkorduna’
tuntux (arrantzarakoa)
tupa ‘tuparria’
tuparri
tupiki (burdin mota)
tupina
tupinagile
tupust egin ‘oztopatu’
tupust eragin
tupustarri
tupustean *Ipar.* ‘bat-batean’

tupusteko *Ipar.* ‘bat-batekoa’
turbina
turbustu, turbutu/turbustu, turbusten.
Zub. da/du ad. ‘uhertu, arretu’
turismo
turista
turkesa
turkiar (herritarra)
turkiera (hizkuntza)
turkmeniera (hizkuntza)
turkmenistandar (herritarra)
turko
turroi
turrusta *Ipar.:* *iturriko turrusta.*
turrustan
turrustaz
turrustaka
turrut
turrut egin *Ipar.* ‘porrot egin’
turtuki ‘azelina’
turuta
tute *Heg.* (karta-jokoa): *tutean jokatu.*
tutik (ezezkoetan) ‘ezer ere ez’: *euskaraz tutik ez zekiela; nire erreguek ez dute tutik ere balio.*
tutore
tutoretza
tutu 1 ‘hodia’. 2 ‘turuta, adarra’
tutulikatu, tutulika, tutulikatzen. *g.er. du ad.* ‘engainatu, liluratu’
tutxulo* e. **dutxulo**
tuvalutar (herritarra)
tuztatu, tuzta, tuztutzen. *du ad.*
txabola
txadar (herritarra)
txahal
txahalki
txairo
txairotasun
txakal *Canis aureus* eta *Canis adustus*
 eta *Canis mesomelas*
txakil *Bizk. g.er.* ‘ahula’
txakolin
txakolindegi
txakur *Canis familiaris*
txakur(-)amets
txakur(-)eztul
txakur handi
txakur txiki

txakurkeria
txakurki 1 iz. ‘txakur-haragia’
txakurki 2 adlag. ‘maltzurki’
txakurkume
txakurtegi
txalaparta
txalapartari
txalburu *Gip.* ‘zapaburua’
txaldan
txaldandu, txaldan(du), txaldantzen.
da/du ad.
txaldankeria
txaleko *Heg.* ‘barneko motza’
txalet *Heg.*
txalma (basta mota)
txalmagin
txalmagintza
txalmatu, txalma(tu), txalmatzen. *du ad.*
txalo
txalo(ak) jo
txalo egin
txalogarri
txaloka
txalokatu, txaloka(tu), txalokatzen. *du ad.*
txalotu, txalo(tu), txalotzen. *du ad.*
txalupa
txaluparatu, txalupara(tu), txaluparatzten. *da/du ad.*
txalupari
txamarra ‘jaka’
txanbelin *g.g.er.* ‘polita’
txanbil *g.er.* ‘suila’
txanda
txandan
txanda-pasa egin
txandaka
txandakako
txandakatu, txandaka(tu), txandakatzen.
da/du ad.
txandal *Heg.*
txandatu, txanda(tu), txandatzen. *da/du ad.*
txanel (txalupa mota)
txango
txangurru *Maja squinado*
txanka 1 *Bizk.* ‘hanka’. 2 pl. ‘makuluak’.
 3 (karta)
txano 1 ‘burua estaltzekoa’. 2 ‘kafe-
 -ira(ga)zkoa’

txanpa 1 '(estropadetan) arraunaldi bizkorra'
txanpa 2 *Zub.* 'zaunka'
 txanpain* e. **xanpain**
txanpiñoi *Heg. Herr.* h. **barrengorri**
txanpon
 txanpu* e. **xanpu**
txantxa
   txantxetako
   txantxetan
txantxangorri *Erithacus rubecula*
txantxar
txantxil 'ontzi zilindrikoa, esnea neurtu eta banatzekoa'
txapa *Heg.*
txapel
txapeldun
txapelgorri 'mikeletea; erreketea'
txapelketa
txapeloker *Lgart.* 'guardia zibila'
txapin
txapista *Heg.*
txaplata *Bizk.* 'enplastua'
txapligu *Bizk.* 'suziria'
txar
txara 1 'zuhai{xka}'. 2 'txara-eremua'
txaraka 'txara'
txaratila
txarkeria
txarki
txarpoil *Zub.* 'ezkaia'
txarraldi
txarranpin *Gip.* 'elgorria'
txarrantxa
txarrantxari
txarrantxatu, txarrantxa(tu), txarrantxatzen. *du* ad.
txarretsi, txarrets, txarresten. *du* ad.
txarriboda *Bizk.*
txarro *Gip.* 'pitxerra'
txartasun
txartel
 (txartel-)leihatila
txarteldegi
txarto *Bizk.*
txartu, txar(tu), txartzen. *da/du* ad.
txatal
txa-txa-txa
txatxala *Bizk.* 'mamala'

txatxar *Bizk.* 'hutsala'
txatxu
txatxukeria
txatxutu, txatxu(tu), txatxutzen. *da/du* ad.
txegoste 'digestioa'
txeke
txeketegi
txekiar (herritarra)
txekiera (hizkuntza)
txekor *Gip.*
txekoslovakiar
txelo 'biolontxelo'
txepel
txepeldu, txepel(du), txepeltzen. *da/du* ad.
txepelkeria
txepeltasun
txepetx *Troglodytes troglodytes*
txera
txeratsu
txeratu, txera(tu), txeratzen. *du* ad.
txermen *Gip.* 'udarea, madaria'
txerpolari
txerrama
txerren
txerri *Sus scrofa*
   txerri(-)bazka
   txerri-jan
   txerri(-)korta *Bizk.*
txerrikeria
txerriki
txerrikume
txerritegi
txerritoki
txerrizain
txertaka
txertaketa
txertatu, txerta, txertatzen. *du* ad.
txertatze
txerto
txetxu *Bizk.* 'eduki-neurri zaharra, pintalaurdena'
txewera (hizkuntza)
txibia *Sepia officinalis*
txibierro
txibista 'begizta'
txigor
txigorgailu

txigorki

txigortu, txigor(tu), txigortzen. *du* ad.:
ogi txigortua.

txiker *Bizk.* ‘txikia’

txikertu, txiker(tu), txikertzen. *Bizk.*
da/du ad.

txiki

txikitan

txiki-txiki egin

txikiagotu, txikiago(tu), txikiagotzen.
da/du ad.

txikierdi (edukiera-neurria)

txikigarri

txikikeria

txikitasun

txikito ‘baxoerdia’

txikitu, txiki(tu), txikitzen. *da/du* ad.

txikitxo ‘aukeran txikiegia’

txikizio

txikle *Heg.*

txiko *Bizk.* ‘moxala’

txikoria *Cichorium intybus subsp. Sati-*
vum

txikot *Bizk.* ‘soka lodia’

txil egin ‘(batez ere jokoetan) amore
eman’

txila *g.er.* ‘almutea’

txilaba

txilar

txilardi

txiletar (herritarra)

txilibitari

txilibitu 1 (musika-tresna)

txilibitu 2 *Labrus bimaculatus*

txilin

txilin-belar

txilina* e. **txilin**

txilio

txilioka

txima

tximeleta *Lepidoptera*

tximinia

tximino *Ord. Primates*

tximinokeria

tximista

tximistargi

tximistorratz

tximitx* e. **zimitz**

tximu *Gip. h.* **tximino**

tximuera

txinal

txinalka

txinatar

txinbo *Sylvia sp.*

txindi ‘pindarra, txingarra’

txindor *Bizk.* ‘txantxangorria’

txindurri ‘inurria’

txinel ‘herrizaina’

txinera (hizkuntza)

txinga

txinga(-)eroate

txinga(-)proba

txingar

txingartu, txingar(tu), txingartzen. *da/du*
ad.

txinget *Bizk.* ‘kisketa’

txingoka

txingor: *txingorra ari du, txingorra egin*
du.

txingorrada

txingude* e. **ingude**

txingurri* e. **txindurri**

txinpantze *Pan troglodytes*

txinparta

txinpartaka

txinpartatsu

txinpartatxo

txinta ‘(txorien) kantua’

txintaka

txintik: *txintik ere atera gabe.*

txintzarri ‘zintzarri txikia’

txintxilla *Chinchilla laniger*

txintxirrin ‘bularreko haurren jostailua’

txio 1 ‘txorien kantua’

txio 2 *Phylloscopus collybita*

txioka

txioketa

txiolari

txip *Inform.*

txipa *Phoxinus phoxinus. Sin. ezkailu*

txipi h. **txiki**

txipiroi *Loligo vulgaris*

txirbil *Sin. txirlora*

txiribiri 1 *Bizk.* ‘tximeleta’. 2 ‘txirbila,
txirlora’

txirikorda

txirikordatu, txirikorda(tu), txirikorda-
tzen. *du* ad.

txirimoia *Annona cherimolia*
txirimoiondo
 txirio* e. **xirio**
txirla
 txirlo 'birla'
txirlora *Bizk. Sin. txirbil*
txiro
txirotasun
txirotegi
txirotu, txiro(tu), txirotzen. *da/du* ad.
txirpi *Bizk.* 'landareen mintegia'
 txirribita* e. **xirribika**
txirrika
 txirrin 'deitzeko tresna'
txirrindulari *Sin. bizikletari*
txirrindularitza
 txirringa 'gurpila'
txirriskila *Serinus serinus*
txirrista
txirristada
txirritxirri *Bizk.* 'kilkerra'
txirtxilatatu, txirtxila, txirtxilatzen. *du* ad.:
katamotzen atzaparretan txirtxilatua.
 txirtxir 'kilkerra'
txirula
txirulari
 txiste *Heg. Herr.* 'izkirimiria'
txistor
txistu
 txistu egin
txistuka
txistukari
txistukatu, txistuka(tu), txistukatzen. *du*
 ad.
txistulari
 txit: *Jaun txit argia.*
txita
txitaldi
txitama
txitan adlag.: *oiloa txitan egon, ezarri.*
 txitako: *txitako arrautzak.*
txitatu, txita(tu), txitatzen. *du* ad.
txitean-pitean
 txito 1* e. **txita**
 txito 2* e. **txit**
txitxar *Cicadinae*
txitxardin *Sin. angula*
 txitxare* e. **zizare**
txitxarro *Trachurus trachurus*
txitxarro beltz *Trachurus picturatus*

txitxi *Haur.* 'haragia'
txitxi(-)burruntzi
txitxirio *Cicer arietinum*
txiza batez ere *Bizk.*
 txiza egin
txizagura
txizalarki
txizati
txizontzi
txo *Bizk.* 'mutilentzako dei-hitza'
txofer *Heg. Herr.*
txoil *Naf.* adlag. 'guztiz, erabat': *nire*
kulpa txoil handiaz.
txoko *Heg. Adkor.*
txokolate
txokolategile
txokor 'arto koskorra'
txolarre *Passer domesticus*
txolarte
txolin 'buruarina'
txolindu, txolin(du), txolintzen. *da/du*
 ad. 'pixka bat mozkortu'
txondor
txondortu, txondor(tu), txondortzen.
da/du ad. 'metatu'
txongo 'txerri-hezur giharduna'
txonta *Fringilla coelebs*
txopa
txopin 1 *Gip.* 'litro-erdia'
txopin 2 *Naf.* 'zotina'
txorakeria *Heg. Adkor.* 'zorakeria'
txoratu, txora, txoratzen. *Heg. da/du* ad.
Adkor. 'zoratu'
txori 1
txori(-)denda
 (txori-)izugarri 'txorimaloa'
txori 2 1 'koskorra'. 2 'ile-mototsa lo-
 tzen duen begizta'
txoriburu
txorikume
txorimalo
txorizo
txoro *Adkor.* 'zoroa'
txorro *Heg.* 'zurrusta'
txorrota
txorrotxi
txorrotxioka
txorru *Carduelis chloris*
 txorta 1* e. **sorta**

txorta 2 *Arrunk.*
txorta jo
txortan egin
txortalo *Mentha pulegium*
txorten
txor-txor adlag.: *txor-txor hizketan ari ziren, isildu gabe.*
txortxor iz. ‘txorrotxioa’
txosna
txosten
txota *Heg.* ‘txanka (karta)’
txotx
txotxo ‘mutilentzako dei-hitza’
txotxolo
txotxolokeria
txotxolotu, **txotxolo(tu)**, **txotxolotzen.** *da/du* ad.
txotxongilo
txu *Bizk.* ‘txistua, listua, tua’
txukatu* e. **xukatu**
txukun izond.
txukundu, **txukun(du)**, **txukuntzen.** *da/du* ad.

txukunkeria
txukunketa
txukunki
txukunkiro
txukuntasun
txuleta *Heg.*
txuliatu, **txulia(tu)**, **txuliatzen.** 1 *du* ad. ‘toreatu’. 2 *da/du* ad. ‘burla, iseka egin norbaiti’
txulo* e. **zulo**
txundigarri
txunditu, **txundi**, **txunditzen.** *du* ad.
txuntxur
txupatu, **txupa**, **txupatzen.** *Heg. du* ad. *Herr.*
txuri* e. **zuri**
txurro *Heg.*
txurrogile
txutxu-mutxu
txutxu-mutxuka
tzar
tzarkeria
tzartasun

U

u “u” letraren izena
uagadugutar (herritarra)
ubarroi *Phalacrocorax sp.*
ubazter *g.er.* ‘ur-bazterra’
ubel
ubeldu 1, **ubel(du)**, **ubeltzen.** *da/du* ad.
ubeldu 2 iz.: *ubeldu edo odolez betea.*
ubeldura
ubeltasun
ubelune
ubeluri *Ipar.* ‘ubeldua’
ubeluritu, **ubeluri(tu)**, **ubeluritzen.** *Ipar. da/du* ad. ‘ubeldu’
ubera 1 ‘itsasontziak uzten duen arras-toa’
ubera 2 ‘itsasbehera’
ubide
uda
udaberri
udagoien *Bizk.* ‘udazkena’

udal
udalbatza
udalbatzar
udalde
udaldi
udalehen *Bizk.* ‘udaberria’
udaleku
udalerra
udaletxe
udaltzain
udaltzaingo
udara *Gip.* ‘uda’
udare
udare(-)arbola ‘udareondoa’
udareondo *Pyrus communis*
udaretze *Ipar. g.er.* ‘udareondoa, mada-riondoa’
udate ‘udaldia’
udatiar
udazken

uf interj. ‘nekearen-eta adierazlea’
ufa 1 interj. ‘pozaren adierazlea’
ufa 2 1 iz. ‘ufakoa’. 2 izond. ‘(fruituez mintzatuz) hutsa’
ufada *g.er.* ‘ufakoa’
ufaka adlag.
ufako *Ipar.*
ufatu, ufa(tu), ufatzen. *du* ad.
 ugadera* e. **igaraba**
ugalarazi, ugalaraz, ugalarazten. *du* ad.
ugalde 1 *Naf.* ‘ibaia’
 ugalde 2* e. **uholde**
ugaldu, ugal, ugaltzen. *da/du* ad. ‘ugari-tu’
ugalketa
ugalkor
ugalkortasun
ugaltze: *ugaltze-aparatua*.
ugandar (herritarra)
ugaraxo *Bizk.* ‘igela’
ugari izond.: *uzta ugaria*; adlag.: *lana ugari dagoen tokia*.
ugariagotu, ugariago(tu), ugariagotzen. *du* ad.
ugariarazi, ugariaraz, ugariarazten. *du* ad.
ugaritasun
ugaritera (hizkuntza)
ugaritu, ugari(tu), ugaritzen. *da/du* ad.
ugaritze
 ugarite* e. **uharte**
ugatz
ugazaba
ugazabandre *Bizk.*
ugazama ‘amaordea’
ugaztun
uger *Bizk.* 1 ‘herdoila’: *ugerrak hartu dizkio horri bere ondasunak*. 2 ‘zolda’. 3* e. **igeri**
ugerdo *Bizk.* izond. ‘zikina’
ugertsu *Bizk.*
ugertu, uger(tu), ugertzen. *Bizk. da/du* ad. 1 ‘herdoildu’. 2 ‘zikindu’
uhaga *Sin. ponpa*
 uhain* e. **uhin**
uhaitz *Zub.* ‘ibaia’
uhal
 uhalde* e. **uholde**
uhanditu, uhandi, uhanditzen. *da/du* ad. *g.er.* 1 ‘harrotu’. 2 ‘urez hanpatu’

uhandre (*Euproctus*, *Triturus* eta *Amp-hiuma* espezieetako urlehortar batzuen izena)
uhar *Ipar.* 1 ‘uholdea’. 2 ‘euri-erauntsia’
uharka 1 adlag. ‘erauntsika’
uharka 2 iz. ‘urtegia’
uharroila *Zub.* ‘erretena, ubidea’
uharte
uhartedi
uhartetar
uher *batez ere Ipar.* ‘arrea’
 uherka* e. **uharka**
uhertasun
uhertu, uher(tu), uhertzen. *da/du* ad.
uhertze
uhin: *itsasoko uhinak*; *hots-uhinak*.
uholde
uhuri *Ipar.* ‘hontzek eta egiten duten oihu luzea’
uhurika
ui *Bizk.* ‘biketa’
 ujolde* e. **uholde**
ukabil
ukabildu, ukabil(du), ukabiltzen. *du* ad. ‘eskua itxi’
ukabilka
ukabilkada
ukabilkari
ukabilkatu, ukabilka(tu), ukabilkatzen. *du* ad. ‘ukabilez jo’
ukabilketa
ukabilko ‘ukabil-kolpea’
ukaekin ‘ezin ukatuzkoa’
ukaitza *Ipar.* ‘jabetza, ondasuna’
ukakor
ukaldi ‘kolpea’
ukaldika
ukaldikari
ukaldikatu, ukaldika(tu), ukaldikatzen. *da/du* ad.
ukalondo *batez ere Gip.* ‘ukondoa’
ukamen
ukan, ukaiten. *Ipar. du* ad. ‘izan’
ukandun *Ipar. g.er.*
ukapen
ukarai *Ipar.* ‘eskumuturra’
ukarazi, ukaraz, ukarazten. *dio* ad.
ukatu, uka, ukatzen. *du* ad.
ukatzaile

ukatze
ukazio
ukendu
uki iz. ‘ukitzea’
ukiarazi, ukiaraz, ukiarazten. *dio* ad.
ukiera
ukiezin
ukiezintasun
ukigabe
ukigai
ukigarri
ukigune
ukimen
ukipen
ukitu, uki, ukitzen. *du* ad.
ukitzaille
ukitze
uko
    uko egin
ukondo
ukrainar (herritarra)
ukrainera (hizkuntza)
ukuilu
ukurtu, ukur, ukurtzen. *Ipar.* eta *Naf.*
    da/du ad. ‘makurtu’
ulanbatortar (herritarra)
ulergaitz
ulergaiztasun
ulergarri
ulergarritasun
ulermen
ulertarazi, ulertaraz, ulertarazten. *dio* ad.
ulerterraz
ulertezin
ulertezintasun
ulertu, uler, ulertzen. *du* ad.
ulertzaile
ulitxa *Lap.* eta *Naf.* ‘eltxoia’
ulstertar (herritarra)
ultimatum
ultrahots
ultramore
ultrasoinu
ulu *Bizk.*
uluka
umarazi, umaraz, umarazten. *du* ad.
umatu, uma, umatzen. 1 *Ipar.* *du* ad. ‘jipoitu’. 2 *da* ad. ‘umea(k) egin’: *behia umatu da.*

ume
umealdi *g.er.* ‘sabelaldia’
umedun
umegile ‘ume asko egiten dituen’
umegorri *batez ere Bizk. Pei.*
umekeria
umeki iz.
umekondo *Bizk.*
umel *Bizk.* izond. 1 ‘(fruitu) heldu-heldua’. 2 ‘hezea’
umeldu, umel(du), umeltzen. *Bizk. da/du* ad.
umemoko
umerri
umetasun
umeteria *Bizk.* ‘ume-taldea’
umetoki
umetu 1, ume(tu), umetzen. *da/du* ad. ‘ume bilakatu’
    umetu 2* e. **umatu 2**
umetxo
umezain
umezaro ‘haurtzaroa’
umezurztz
umezurztegi
umidura ‘hezetasuna’
umil
umildade *Heg. Herr.* ‘umiltasuna, apaltasuna’
umildu, umil(du), umiltzen. *da/du* ad.
umiliagarri *Ipar.*
umiliatu, umilia, umiliatzen. *Ipar. da/du* ad. ‘umildu, apaldu’
umilki
umiltasun
umo
umoki *g.er.*
umontzi
umore
umoretsu
umorista
umotasun
umotegi
umotu, umo(tu), umotzen. *da/du* ad.
unada *Bizk.* ‘denboraldia, bolada’
unadura *Ipar.* ‘nekea, akitzea’
unagarri *Ipar.*
unai ‘behizaina’
unaldi *Ipar.* ‘nekaldia’

unama ‘soka sendoa’
unarazi, unaraz, unarazten. *du* ad.
unatu, una, unatzen. *Ipar. da/du* ad. ‘ne-
 katu’
une
unean-unean
unean uneko
 unhatu* e. **unatu**
unibertsal
unibertsitario
unibertsitate
unibertso
unide *Ipar.* ‘inudea’
uniforme
unitarismo
unitate
untxi *Oryctolagus cuniculus*
 untzi* e. **ontzi**
upa *Bizk.* ‘upela’
upagin *Bizk.* ‘upelgilea’
upategi
upel
upeleratu, upelera(tu), upeleratzen. *du*
 ad.
upelgile
upelgintza
upeltegi
ur
ur(-)ahi ‘paperak-eta itsastekoa’
ur-bazter
ur(-)emari
ur-etorri iz.
ur handi: *ur handitako arrantza; ur*
handitako arraina (‘eskarmentu handi-
 ko pertsona’)
ur(-)hegazkin
ur-jauzi
ur-laster
 uraga* e. **uhaga**
urakan
uraldi ‘uholdea’
uralita *Heg.*
 uranditu* e. **uhanditu**
uranio
urardo
urardotu, urardo(tu), urardotzen. *du* ad.:
hizkuntza bera urardotua zegoen.
urartuera (hizkuntza)
uraska ‘urez beteriko aska’

uraza *Lactuca sativa*
urbanizatu, urbaniza, urbanizatzen. *du*
 ad.
urbatu iz. ‘baba, handitu urtsua’
urberritu, urberri, urberritzen. *du* ad.
 ‘ura aldatu’: *garbitu den arropa urbe-
 rritu.*
urburu *Ipar.* ‘iturburua’
urdai
urdaiazpiko
urdail
urdaieratu, urdaiera(tu), urdaieratzen.
du ad.
urdain *Zah. g.er.* ‘urdezaina’
urdaitegi
urdaki *Zub.* ‘urdaia’
urdalde
urdama *g.er.* ‘txerri ama’
urdandegi *g.er.*
urdanga 1 ‘zerri emea’. 2 ‘emagaldua’
urde 1 iz. 2 izond.
urdekeria
urdeki iz.
urdetu, urde(tu), urdetzen. *da/du* ad.
g.er. ‘zikindu’
urdezain *Ipar.*
urdin
urdinbelar *Isatis tinctoria*
urdiridu, urdin(du), urdiritzen. *da/du* ad.
urdinkara
urdintasun
urdinxka
urdu (hizkuntza)
urdun ‘urtsua’
urduri
urdurialdi
urdurikeria
urduritasun
urduritu, urduri(tu), urduritzen. *da/du* ad.
 uregazkin* e. **ur-hegazkin**
ureztabide
ureztatu, urezta, ureztatzen. *du* ad.
ureztatze
urgatzi, urgatz, urgazten. *Ipar. du* ad.
Zah. / Heg. dio ad. ‘lagundu’
urgazle: *euskaltzain urgazlea.*
urgazpen *g.er.*
urgente
urgentzia

urguileria *Ipar. Zah.* ‘harrokeria’
urguilu *Ipar.*
urguilutsu *Ipar.*
urgun *Naf.* ‘herrena’
urgunka *Naf.*
 uri 1* e. **euri**
 uri 2* e. **hiri**
urin *batez ere Ipar. eta Naf.* 1 ‘gantza, koipea’. 2 ‘zukua’
urinean eman (haragikiak)
urindatu, urinda, urindatzen. *Batez ere Ipar. eta Naf. du ad.* ‘gantzutu, koipetu’
urineko *Ipar. eta Naf. iz.* ‘haragiki urinetan egosi-landua’
urineztatu, urinezta, urineztatzen. *Batez ere Ipar. eta Naf. du ad.* ‘koipeztatu’
urintsu *batez ere Ipar. eta Naf.* ‘koipe-tsua’
 urjauzi* e. **ur-jauzi**
urka
urka-bilur ‘korapiloa, tiratuz begia estutzen zaiona’
urkabe
urkamendi
urkarazi, urkaraz, urkarazten. *du ad.*
urkatu, urka(tu), urkatzen. *du ad.*
urkatzaile
urkatze
urketa 1 *Ipar. adlag.* ‘ur bila’
urketa 2 *Ipar. iz.* ‘ur-piloa’
urki *Betula sp.*
urkidi
urkila
urkitz *Jasminum officinale*
 urko* e. **hurko**
urkor
urkuldu, urkul, urkultzen. *Bizk. du ad.* ‘aletu, aleak kendu’
urlehortar *Sin. anfibio*
urlia
urmael
urmargo *Sin. akuarela*
urmariatu, urmaria, urmariatzen. *Ipar. da/du ad. g.g.er.* ‘suntsitu’
uro *Bos taurus primigenius*
uroilanda *Porzana sp.*
uroilo *Gallinula sp.*
uros *Ipar.* ‘zoriontsua’
uroski *Ipar.*

urostasun *Ipar.*
urpekari
urpeko *iz.* ‘itsaspekoa’
urperatu, urpera, urperatzen. *da/du ad.*
urpetu, urpe(tu), urpetzen. *du ad.* ‘urak estali, azpian hartu’
urra *Bizk. interj.* ‘purra’
urraburu *Sparus aurata*
urradura
urragarri
urrako *Ipar. iz.* ‘urratua, urradura’
urrakor
urrazazi, urrazaz, urrazazten. *du ad.*
urraska *adlag.* ‘urratsak eginez’
urrats
urratu 1, urra, urratzen. *du ad.*
urratu 2 *iz.:* *landareari urratu bat egin.*
urratzaile
urratze
 urraza* e. **uraza**
urre
urrearrain *Carassius auratus*
urrebotoi *Ranunculus sp.*
urregile
urregin *Bizk.* ‘urregilea’
urregintza
urregorri *batez ere Bizk.* ‘urrea’
urrelili *Chrysanthemum sp. Sin. krisantemo*
urrendu, urrent, urrentzen. *Zub.* ‘bukatu, amaitu’
urreria
urretxindor *Luscinia megarhynchos*
urretxori *Oriolus oriolus*
urrezko
urreztatu, urrezta, urreztatzen. *du ad.*
urreztatzaile
urrezuri *batez ere Bizk.* ‘zilarra’
urri 1 *izond.*
urri 2 *iz.* ‘urtearen hamargarren hila’
urribelar ‘bibelarra, bigarren epaiko belarra’
urrieta *Zub. iz.* ‘urria’
urrikalarazi, urrikalaraz, urrikalarazten. *Ipar. du ad.*
urrikaldu, urrikal, urrikaltzen. *Batez ere Ipar. da/zaio ad.* ‘errukitu’: *Jauna, urrikal zakizkit; nagusia urrikaldu zen mirabe hartaz.*

Urtezahar**urtsu****urtu**, ur(tu), urtzen. *da/du* ad.urtukor* e. **urkor****urtume** ‘urteko umea’; ‘urteko adarra’**urtxakur** 1 ‘arrantzaleei txalupako lanetan laguntzen dien txakurra’. 2 ‘igara-ba’**urtxintxa** *Sciurus* sp.**urtxori** *g.er.* ‘buztanikara’**urtzaile****urtze**urtzi* e. **ortzi****urtzintz** *Ipar.* ‘usina, doministikua’**uruguaitar** (herritarra)**urxapal** *Zub.* ‘usapala’**urzale****urzo** *Ipar.* h. **uso****usadio****usagari** *Nigella sativa***usaia** *Ipar.* eta *Naf.***usaian****usaia****usaimen****usain****usain egin****usain(-)belar****usaindu**, usain(du), usaintzen. 1 *da* ad. ‘usain txarreko bihurtu’. 2 *du* ad. ‘usnatu, usain egin’**usaindun****usaingabe****usaingarri****usainka****usaintsu****usakume****usantza****usapal** *Streptopelia turtur***usategi****usatortola** *Heg. g.er.* ‘usapala’**usatu**, usa, usatzen. 1 *du* ad. ‘erabili’. 2 *da* ad. *Zah.* ‘ohitu’**usin** ‘doministikua, urtzintza’**usin egin****usin eragin****usna** *Ipar.***usnarazi**, usnaraz, usnarazten. *du* ad.**usnatu**, usna(tu), usnatzen. *du* ad.**usnatze****uso** *Columba* sp.**uso-tortoil** *Ipar.* ‘usapala’**usoki****uspel 1** *Ipar.* ‘ubela’**uspel 2** *Ipar.* ‘ospela, laiotza’**uspeldu**, uspel(du), uspeltzen. *Ipar. du* ad. ‘ubeldu’**uspeldura****uspelgune****uste****uste izan****uste on****ustez****ustebide** *g.er.***ustekabe****ustekabea****ustekabeko****ustekaberik****ustekabez****ustekeria** *Ipar.***ustekizun** *g.er.***usteko** izond.: *hutsak eta huts ustekoak.***ustel 1** izond.**ustel 2** iz. ‘musean-eta, partida batean irabazi den saioaren adierazlea’**ustelarazi**, ustelaraz, ustelarazten. *du* ad.**usteldu**, ustel(du), usteltzen. *da/du* ad.**usteldura** *Ipar.***ustelezin****ustelgaitz****ustelkeria****ustelkor****ustelkortasun****usteltasun****usteltze****ustezko** izlag.: *ustezko laguna.***ustiapien****ustiatu**, ustia, ustiatzen. *du* ad.**ustiatze****usu 1** adlag. ‘maiz, sarri’. 2 izond.: *gertaera usuak; ile usua* ‘ile ugaria’**usuenik****usu 2** *Ipar.* ‘zornea’**usuki** *Ipar. g.er.* ‘usu, maiz’**usufasun****usutu**, usu(tu), usutzen. *Ipar. da/du* ad.**ut** *Bizk.* ‘utikan’: *ut hortik!*; *ut, ut, ut.***utikan****utopia**

utopiko**utzarazi**, utzaraz, utzarazten. *dio* ad.**utzi**, utz, uzten. *du* ad.**utzietsi**, utziets, utziesten. *Ipar. du* ad.
'bertan behera utzi'**utziezin****uve** "v" letraren izena**uve bikoitz** "w" letraren izena**ux** *Bizk.* interj. 'etxeko abereak uxatzeko hitza'**uxadan** *Ipar. g.er.* 'izaina'**uxaldu**, uxal, uxaltzen. *da/du* ad. 'zimel-
du'**uxara** *Ipar.* 'beherakoa'**uxaratu**, uxara(tu), uxaratzen. *Ipar. da*
ad. 'beherakoa izan'**uxarka****uxarrean****uxatu**, uxa, uxatzen. *du* ad.**uxatzaile****uxo** *Adkor.* 'usoa'**uxter** *Ipar.* 1 'samurra, beratza'. 2 'erra-
za'**uxtertu**, uxtter(tu), uxtterzen. *Ipar. da/du*
ad. 'samurtu, beratu'**uzbekera** (hizkuntza)**uzbekistandar** (herritarra)**uzbeko** (herritarra)**uzi** *Bizk. g.g.er.* 'grina, irrika'**uzkailarazi**, uzkailaraz, uzkailarazten.
Ipar. du ad.**uzkaili**, uzkail, uzkailtzen. *du* ad. 'irauli'**uzkaldu**, uzkal, uzkaltzen. *du* ad. *g.er.*
'lotu, estekatu'**uzker** *Bizk.* eta *Ipar.* 'puzkerra'**uzki****uzkin** 'hondarra'**uzkinaxo** *Ipar. Garrulus glandarius. Sin.*
eskinoso**uzkur****uzkur egin****uzkurka****uzkurkeria****uzkurki****uzkurkor****uzkurraldi****uzkurtasun****uzkurtu**, uzkur(tu), uzkurtzen. *da/du* ad.**uzkurtze****uzta****uztai****uztail****uztapiku** '*Ficus carica*-ren fruitua'**uztar** *Ipar.* 'ostikoa'**uztar-behi****uztar-idi****uztardura****uztargi** 'ostadarra'**uztargile****uztargintza****uztarka** *Ipar.* 'ostikoka'**uztarkide****uztaro****uztarpe****uztarperatu**, uztarpera(tu), uztarpera-
tzen. *du* ad.**uztarpetu**, uztarpe(tu), uztarpetzen. *du* ad.**uztarrarazi**, uztarraraz, uztarrarazten.
dio ad.**uztarri****uztarri motz****uztartu**, uztar(tu), uztartzen. *du* ad.

V

v (uve)**vaduztar** (herritarra)**valletar** (herritarra)**vanuatuar** (herritarra)**varsoviar** (herritarra)**vatikanoar** (herritarra)**vedette****vediko** (hizkuntza)**vendera** (hizkuntza)**venezuelar** (herritarra)**versus****victoriar** (herritarra)**vienar** (herritarra)**vientiandar** (herritarra)

vietnamdar (herritarra)
vietnamera (hizkuntza)
vilatar (herritarra)
vilniustar (herritarra)
vodka

volapük (hizkuntza)
volt
voltmetro
voyeur

W

w (uve bikoitz)
walkie-talkie
walkman
washingondar (herritarra)
waterpolo
watt
wattmetro
wellingondar (herritarra)

western
whiski
whiskitegi
windhoektar (herritarra)
windsurf
wolfram
wolofera (hizkuntza)

X

x (ixa)
xabal *Adkor.* ‘zabala’
xabalina
xaboi
xabor 1 iz. *Ipar. Adkor.* ‘zaborra’.
 2 izond. *Zub.* ‘hauskorra’
xafla
xaflatu, *xafla(tu)*, *xaflatzen*. *du* ad.
xagu* e. **sagu**
xaguxar* e. **saguzar**
xah (Pertiakoa)
xahako *Ipar.* ‘zahatoa’
xahal* e. **txahal**
xahar *Adkor.*
xahu *Ipar.* izond. ‘garbia’
xahu naiz, **xahu gara** ‘galdua naiz;
 galduak gara’
xahuarazi, *xahuaraz*, *xahuarazten*. *dio*
 ad.
xahubide
xahugarri
xahuki
xahupen

xahutasun
xahutu, *xahu(tu)*, *xahutzen*. *du* ad.
 1 *Ipar.* eta *Naf.* ‘garbitu’. 2 ‘eralgi,
 gastatu’. 3 *Ipar.* ‘suntsitu, hondatu’
xahutzaila
xahutze
xai *Ipar. g.er.* ‘sotoa, upategia’
xainda* e. **txanda**
xake
xake-joko
xake-mate
xakel *Gip.* ‘igela’
xakelari
xakur *Lap.* eta *Naf. Adkor.*
xalant 1 *Ipar.* ‘txanela’
xalant 2 ‘galaia’
xalantzain
xalantzaingo
xalo
xaloki
xalotasun
xalupa* e. **txalupa**
xamar 1 *Ipar.* eta *Naf.* ‘jantzia’

xamar 2 *Adkor.* ‘samarra’
xamardun *Ipar.* ‘xamarra janzten duena; baserritarra’
xamur *Adkor.* ‘samurra’
xanda* e. **txanda**
xanfarin *Ipar.* ‘buru-arina’
xango 1 *Ipar.* ‘txanka (karta)’
xango 2 *Ipar. Adkor.* ‘zangoa’
xangrin *Ipar.* ‘atsekabea’
xano* e. **txano**
xanpain
xanpu
xantaia
xantre *Ipar.* ‘eliz kantaria’
xapel* e. **txapel**
xar* e. **txar**
xara* e. **txara**
xaramela *Ipar.*
xaramelatu, xaramela(tu), xaramelatzen.
Ipar. du ad.
xaratila* e. **txaratila**
xarbo *Ipar. Adkor.* ‘zarboa’
xarbot *Ipar.* ‘ezkaia’
xardina *Ipar. eta Naf. Adkor.* ‘sardina’
xare ‘pilota-jokoa’
xaribari
xarlango *Ipar.* ‘erbi-txakurra’
xarma *Ipar.*
xarmagarri *Ipar.*
xarmant *Ipar.*
xarmatu, xarma(tu), xarmatzen. *Ipar. du ad.*
xarmatzaile *Ipar.*
xarpa *Ipar.* ‘ehunezko zerrenda zabala’;
hautetsien xarpa.
xarrantxa* e. **txarrantxa**
xartatu* e. **txertatu**
xartel* e. **txartel**
xarto* e. **txerto**
xatar ‘oihala’
xaxari *Ipar.*
xaxatu, xaxa, xaxatzen. *Heg. du ad.*
xedapen
xedarratu, xedarra, xedarratzen. *Ipar. du ad.* ‘inausi, murriztu’
xedarri* e. **zedarri**
xedatu, xeda, xedatzen. *du ad.*
xede
xedera *Ipar. edo Jas.* ‘lakioa, artea’

xehakarazi, xehakaraz, xehakarazten. *du ad.*
xehakatu, xehaka, xehakatzen. *du ad.*
xeharazi, xeharaz, xeharazten. *du ad.*
xehatu, xeha, xehatzen. *du ad.*
xehatzaile
xehatze
xeha I izond. 1 ‘gorabehera txikikoa’: *harri xehaek.* 2 ‘zehatza’: *azalpen abe-ratsa eta xeha.* 3 *letra xeha* (= minuskula). II iz. ‘diru xeha’ (mugaturik erabilia: *xeha bihurtu; emak xeha*)
xeheka *Zub.* ‘kopuru txikitan (erosi, saldu)’
xehekeria
xeheki
xehela* e. **xeila**
xeheria *Ipar.* ‘gauza xeheen multzoa’
xehero *Ipar. Zah.* ‘xeheki’
xehetasun
xehetu* e. **xehatu**
xeila *Ipar.* ‘kereta’
xeke ‘buruzagi arabiarra’
xebre *Heg. Herr.*
xebrekeria *Heg. Herr.*
xenda *Naf. eta Zub.*
xendra *Ipar.* ‘bidezidorra’
xenofobia
xentimo *Heg. Adkor.*
xerka *Ipar.* ‘bila’
xerkatu, xerka(tu), xerkatzen. *du ad.*
xerlo *Ipar. Zah.* ‘ile-sorta’
xerra
xerraka
xerrama *Ipar. eta Naf. Adkor.*
xerrenda* e. **zerrenda**
xerri *Ipar. eta Naf. Adkor.*
xertatu* e. **txertatu**
xerto* e. **txerto**
xextra ‘eztabaida, kalapita’
xhosera (hizkuntza)
xiberera h. **zuberera**
xiberotar h. **zuberotar**
xidor *Adkor. g.er.* ‘zidorra’
xifritu, xifri, xifritzen. *Ipar. da/du ad.*
‘kezkatu, larritu, bere onetik atera’
xigor* e. **txigor**
xiismo
xiita

- xikigarri* e. **txikigarri**
 xikiro* e. **zikiro**
 xilibitu* e. **txilibitu**
 xilina* e. **txilin**
xilintxa *Ipar.* ‘txilina’
xilofono
xilografia
 ximaur* e. **simaur**
ximel *Adkor.* ‘zimela’
 ximeleta* e. **tximeleta**
ximiko *Ipar.* eta *Naf. Adkor.* ‘zimikoa’
 ximino* e. **tximino**
 ximist* e. **tximista**
 ximitx* e. **zimitz**
ximixta *Lap.* eta *Naf. Adkor.*
ximur *Adkor.* ‘zimurra’
xinaurri *Lap.* eta *BNaf.* ‘inurria’
 xinaurritegi* e. **inurritegi**
xingar *Ipar.* eta *Naf.* ‘urdaiazpikoa’
xingarki
xingola
xingolarrain *Cepola macrophtalma*
xinple *Adkor.*
xintximari *Ipar.* ‘izaina’
 xipa* e. **txipa**
 xipi* e. **txiki**
 xirimiri* e. **zirimiri**
xirimola *Ipar. Adkor.* ‘zirimola’
xiringa
xiringatu, xiringa(tu), xiringatzen. *du* ad.
xirio *Ipar.* ‘kandela’
 xirla* e. **txirla**
xirmi-xarma *Ipar.* ‘aztikeria’
xirribika *Ipar.*
 xirrika* e. **txirrika**
 xirringa* e. **txirringa**
xirripa *batez ere Ipar.: zelaian zehar*
doan ur-xirripa.
 xirula* e. **txirula**
 xisma* e. **zisma**
 xispildu* e. **zizpildu**
xistera ‘pilota-jokoetako tresna’
 xistu* e. **txistu**
 xit* e. **txit**
 xita* e. **txita**
xitu, xit, xitzen. *Ipar. Zah. du* ad. ‘gain-
 ditu’
- xixa* e. **zixa**
xixare h. **zizare**
xixpa *Ipar. Adkor.* ‘zizpa’
xixta *Adkor.* ‘zizta’
 xixtako* e. **zixtako**
 xoil* e. **txoil**
xoko *Ipar. Adkor.* ‘zokoa’
 xokolate* e. **txokolate**
 xolarre* e. **txolarre**
xomorro *Heg. Adkor.* ‘zomorroa’
 xopa* e. **txopa**
xoragarri *Ipar. Adkor.* ‘zoragarria’
xoratu, xora, xoratzen. *Ipar.* eta *Naf.*
da/du ad. *Adkor.*
 xori* e. **txori**
xoro *Ipar. Adkor.* ‘zoroa’
xorrotx *Ipar.* eta *Naf. Adkor.* ‘zorrotza’
xorta *Ipar.* ‘(likidoekin) apur bat’
xortaka
xotx *Lap.* eta *BNaf. Adkor.* ‘zotza’
xuhur ‘zikoitza, zekena’
xukadera ‘eskuzapia’
xukagarri
xukapaper
xukarazi, xukaraz, xukarazten. *dio* ad.
xukatu, xuka, xukatzen. *du* ad.
xukatzaile
xuko *Ipar.* adlag. ‘lehor, agorturik’
xularme *g.g.er.* ‘poroa’
xume
xumetasun
xumetu, xume(tu), xumetzen. *daldu* ad.
xurgagailu
xurgatu, xurga, xurgatzen. *du* ad.
xurgatzaile
xurgatze
 xuri* e. **zuri**
xurrupe *Adkor.* ‘zurrupa, hurrupa’
xurruptatu, xurrupta(tu), xurruptatzen.
Adkor. du ad. ‘zurruptatu, hurrupatu’
xut *Ipar. Adkor.* ‘zut’
xuxen *Ipar.* eta *Naf. Adkor.* ‘zuzena’
xuxurla
xuxurlari
xuxurlatu, xuxurla(tu), xuxurlatzen. *du*
ad.

Y

y (i greko)
 yanki
 yarda
 yarendar (herritarra)
 yemendar (herritarra)
 yen

yiddish
 yoga
 yogi
 yogur* e. jogurt
 yuppie

Z

zabal
 luze-zabal
 zabalagotu, zabalago(tu), zabalagotzen.
du ad.
 zabalaldi *g.er.*
 zabalarazi, zabalaraz, zabalarazten. *du*
ad.
 zabaldegi
 zabaldu
 zabaldu, zabal(du), zabaltzen. *da/du ad.*
 zabalera
 zabalgarri
 zabalgune
 zabalik
 zabal-zabalik
 zabalki
 zabalkor
 zabalkote
 zabalkunde
 zabaltasun
 zabaltzaile
 zabaltze
 zabalune* e. zabalgune
 zabar
 zabarkeria
 zabarki
 zabarrarazi, zabarraraz, zabarrarazten.
du ad.
 zabartasun
 zabartu, zabar(tu), zabartzen. *da ad.*
 zabor
 zabor-bilketa
 zaborreria
 zaborrontzi
 zabortegi

zabu iz. 'kulunka'
 zabu egin
 zabuka
 zadorlari *g.g.er.* 'idazkaria'
 zafiro
 zafla *Ipar.* 'zaflakoa'
 zaflada
 zaflako *Ipar.* 'masailekoa'
 zaflakoka
 zaflatu, zafla(tu), zaflatzen. *Batez ere*
Zub. du ad. 'masaileko (leun) bat

eman'
 zafra *Ipar.* eta *Naf.* 'jipoia'
 zafra
 zafra
 zafraldi
 zafratu, zafra(tu), zafrazten. *Ipar.* eta
Naf. du ad. 'jipoitu'
 zagrebar (herritarra)
 zahagi
 zahar
 zahar(-)etxe
 zahar-hitz: *zahar-hitzak, zuhur hitzak.*
 zaharberrikuntza
 zaharberritu, zaharberri, zaharberritzen.
du ad.
 zaharberritze
 zahardade *Gip.* 'zahartzaroa'
 zahargarri: *hotz larregia, zaharren hil-*
garrria eta gazteen zahargarrria.
 zaharkeria
 zaharkin: *antzinako zaharkinak.*
 zaharkitu, zaharki, zaharkitzen. *da ad.*
 zaharmindu, zaharmin, zaharmintzen.
Ipar. 'olioak-eta zahar-kutsua hartu'
 zaharo 'makila, zigorra'

zaharoztatu, zaharozta, zaharoztatzen.
du ad. ‘zigortu, makilatu’

zahartasun

zahartu, zahar(tu), zahartzen. *da/du* ad.

zahartza g.g.er. ‘zahartzea, zahartzaroa’

zahartzaro

zahartze

zaharzale

zahato

zahi 1: *zahietan zuhur, irinetan ero*. 2: *buruko zahia*.

zahitsu

zai* e. **zain**

zaia *Ipar.* ‘gona’

zaiazpiko

zail izond. 1 ‘nekez urratzen dena’. 2 ‘samurra ez dena’: *haragi zaila*. 3 ‘erraza ez dena’

zaildu, zail(du), zailtzen. *da/du* ad.

zailki

zailtasun

zailu 1* e. **zalu**

zailu 2* e. **zoli**

zain 1 iz.: *haritz baten zainak; nire zainetako odol guztia; zainak indartsuak dituen harri-jasotzailea*.

zain 2 g.g.er. ‘zaintzailea’: *ni ote naiz ene anaiaren zaina?*

zain 3 adlag.

zain egon

zain-belar *Plantago major*. *Sin.* **plantain**

zainarazi, zainaraz, zainarazten. *dio* ad.

zainart *Ipar.* ‘kementsua, indartsua’

zainartatu 1, zainarta, zainartatzen. *Ipar. du* ad. ‘bihurdura bat izan’: *uste nuen zangoa hautsi nuela, halere ez dut zainartatu baizik*.

zainartatu 2 iz. ‘zaintiratua’

zainbihurtu ‘zaintiratua’

zaindari

zaindaritza

zaindegi

zaindu, zain(du), zaintzen. *du* ad.: *zain ezazu zeure burua*.

zaineldu ‘arranpa, karranpa’

zaingabetu, zaingabe, zaingabetzen.
Ipar. g.er. da/du ad. ‘indargabetu’

zaingela

zaingo

zaingorri *Bot.*

zainildu, zainil, zainiltzen. *Ipar. da/du* ad. ‘ahuldu, indargabetu’

zainketa

zainpeko

zaintiratu

zaintsu

zaintza

zaintzaile

zaintzailletza

zaintze

zainzuri

zakar 1 iz.: *zakarretara bota*.

zakar 2 izond.: *hizkera zakarra*.

zakarkeria

zakarki

zakarraldi

zakarrera ‘zakar-pila’

zakarrontzi

zakartasun

zakartegi

zakartsu

zakartu, zakar(tu), zakartzen. *da* ad.

zakatz

zakel* e. **xakel**

zakil

zakote

zaku

zakuka

zakukada

zakuki: *zakukia zeraman soinean, eta gainetik alargun-jantzia*.

zakur *Lap.* eta *Naf.* ‘txakurra’

zakurkeria* e. **txakurkeria**

zakurki* e. **txakurki**

zakurkume* e. **txakurkume**

zakurtegi* e. **txakurtegi**

zakurtzar

zakuto

zakutxo

zalamandrana iz. *Ipar. Lgart.*

zalantza

zalantzan

zalantzakor

zalantzaldi

zalantzati

zalantzatu, zalantza(tu), zalantzatzen. *da* ad.

zalaparta

zalapartaka
zalapartari
zaldabai ‘panderoa’
zaldain ‘oinezkoentzako zubixka edo igarobidea’
zaldale
zaldar ‘pertsoneen larruazaleko gaitza’
zaldi
zaldi-baba *Ipar.* ‘baba-mota’
zaldi-orrazi
zaldiko
zaldiko-maldiko
zaldikume
zaldiño
zalditegi
zalditeria: *karlisten zalditeria.*
zaldito *Bizk.* ‘zaldi handia’
zaldizain
zaldizko *iz.:* *oinezkoak eta zaldizkoak.*
zaldun
zaldun-inaute
zaldungo ‘zalduntza’
zalduntxo: *Azkoitiko zalduntxoak.*
zalduntza
zale
zalearazi, zalearaz, zalearazten. *du ad.*
zalegarri *g.g.er.*
zalekeria
zaletasun
zaletu, zale(tu), zaletzen. *da/du ad.*
zalge* e. **zalke**
zalgurdi
zali
zalikada *Heg. Sin. zalitara*
zalitara *Ipar. Sin. zalikada*
zalk *Vicia sativa*
zaltoki ‘zela’
zaltuts *Ipar.* ‘zaltokirik gabe’
zalu *Ipar.* ‘arina, lasterra’: *haizea bezain zalu badarama lasterra.*
zaluarazi, zaluaraz, zaluarazten. *Ipar. du ad.*
zalui* e. **zalu**
zaluki *Ipar.*
zalurik *Ipar.*
zalutasun *Ipar.*
zalu(tu), zalutzu, zalutzen. *Ipar. da/du ad.*
‘malgutu, arindu’
zaluxko *Ipar.*

zama
zamagarri
zamaka
zamaketa
zamaketari
zamalan
zamaldun *Ipar. Zah.*
zamalkatu, zamalka, zamalkatzen. *Ipar. da ad.* ‘zaldiz ibili’: *astean bizpahiru aldiz zamalkatzen gara mendi aldera.*
zamalko *Ipar.* eta *Naf. g.er.* ‘zaldikumea’
zamaltzain
zamar 1 ‘jantzi lodia, iletsua, beste jantzien gainean jartzen dena’
zamar 2 *Bizk.* ‘izpia; zakarra’
zamar 3 *Ipar.* ‘ilea’
zamar 4 *Ipar. g.er.* ‘karramarroa’
zamargin
zamari
zamatu, zama(tu), zamatzen. *du ad.*
zamatzaile
zamatze
zamau *Bizk.* ‘mahai-zapia’
zamaxka
zambiar (herritarra)
zamo ‘karpa (arraina)’
zamuka *Ipar.* 1 ‘bastaren azpiko babes-garria’: *zamuka gainean basta.* 2 ‘espartzua’
zambro 1 ‘larruazaleko urradura edo erredura’: *zambroak sortzeraino zigortu.* 2 ‘arbiaren gaitza’
zambrotu, zambro(tu), zambrotzen. *da/du ad.*
zambulu 1 ‘zabu egitea, kulunkatzea’. 2 ‘zabua, kulunka’
zambulu(ak) egin
zambuluka
zanga 1 *Sula bassana*
zanga 2 onomat.: *zanga-zanga edan.*
zanga 3 ‘erreten luzea’
zangalatrau 1 adlag.: *zaldi baten gainean zangalatrau.* 2 *iz.:* *horrelako zangalatrau nabarmenik ez da gertatzen inoiz Etxeparegan.*
zangaluze
zangar 1 *Ipar.* eta *Naf. iz.* ‘oinaren eta belaunaren arteko zangoaren zatia’
zangar 2 *izond.* ‘ausarta, bihoztuna’

zangarte *g.er.* ‘zangotraba’

zangarteka

zango

zango-luze

zango-motz *Ipar. eta Naf.*

zangopilatu, zangopila, zangopilatzen.

Ipar. du ad.

zangorri* e. **zaingorri**

zangotraba

zangurru* e. **txangurru**

zank *Ipar.* adlag. ‘bat-batean’

zankez ‘bat-batean’

zanpa-zanpa *Ipar. eta Naf.* adlag. ‘eten-gabe’

zanpa-zanpa egin

zanpaka *Ipar. eta Naf.* ‘kolpeka’

zankako *Ipar. eta Naf.* ‘kolpea’

zanzaldi *Ipar. eta Naf.*

zanzantzar iz. ‘inauterietako lastozko irudia’

zanzateko ‘kolpea’

zanzatu, zanza, zanzatzen. *du ad.* 1 ‘jo, jipoitu’. 2 *Gip. g.er.* ‘zapaldu’

zanzatzaile

zanzep 1* e. **tanpez**

zanzep 2 *Ipar.* ‘ahoz behera’

zanzar *Bizk.* izond.

zanzarkeria *Bizk.*

zanzto *Bizk.* ‘irrintzia’

zanztoka

zanztolari

zanztu ‘seinalea, aztarna’

zanza: *ile-zanza* ‘ile-multzoa’

zanzaburu

zanzaka batez ere *Ipar.* ‘zapalduz, saka-tuz’

zanzal

zanzalda 1 ‘eskailera-maila’. 2 ‘apala, arasa’

zanzaldi *Ipar. eta Naf.*

zanzaldu, zanzal(du), zanzaltzen. *du ad.*

zanzalgailu

zanzalgarri

zanzalketa

zanzalkuntza

zanzaltzaile

zanzarazi, zanzaraz, zanzarazten. *Ipar. du ad.*

zanzarrada

zanzarri ‘motrailua’

zanzarrote *Bizk.* ‘lodi eta garaiera txiki-koa’

zanzart

zanzart egin

zanzart-egingarri

zanzartaka *Ipar.*

zanzartarazi, zanzartaraz, zanzartarazten.

Ipar. du ad.

zanzartatu, zanzarta, zanzartatzen. *Ipar. da ad.* ‘lehertu’

zanzata

zanzata-denda

zanzatagin

zanzatagintza

zanzatari

zanzategi* e. **zanzata-denda**

zanzatila *Heg. h. txapin*

zanzatu 1, zanza, zanzatzen. *Ipar. eta Naf. du ad.* ‘zanzatu’

zanzatu 2 *Heg.* ‘larunbata’

zanzazto *Bizk.* ‘narrasa’

zanzelatz *Buteo sp.*

zanzia

zanzila 1 ‘masailekoaren onomatopeia’.

2 ‘bat-batekotasuna adierazteko onomatopeia’

zanzlada

zanzladako iz. ‘zanzlada’

zanzplateko

zanzplazteko

zanzpo 1 (ornodun urlehortarra) *Bufo bufo*, etab. 2 (arraina) *Lophius*

zanzpokeria

zanzporatu, zanzora, zanzoratzen. *Zah. g.er. du ad.* ‘ahogozatu’

zanzpore ‘ahogozoa’

zanzporetsu

zanzpotz *Bizk.* ‘zipotza’

zanzputz 1

zanzputz egin

zanzputz 2 *Bizk.* ‘lepondoa’: *zanzputzetik oratu.*

zanzputzaldi

zanzpuzgarri ‘arbuigarria’

zanzpuzkeria

zanzputzi

zanzputzu, zanzputz/zanzputzu, zanzputzen. 1 *da ad.* ‘zanzputza hartu’. 2 *du ad.* ‘arbuiaitu’: *txoriaiak habia zanzputzu du.*

- zaititxo**
zaititzaile
zaititze
zaitixka *Ipar.*
zauli* e. **zalu**
zaunka 1 iz. 2 adlag.: *zaunka ari zen.*
zaunka egin
zaunkaz
zaunkaka
zaunkari
zaunkatu, *zaunka(tu)*, *zaunkatzen.* *du*
ad. ‘zaunka egin’
zauri
zauritsu
zauritu, *zauri(tu)*, *zauritzen.* *da/du* *ad.*
zauritze
zauriztatu, *zaurizta*, *zaurizatzen.* *Batez*
ere *Ipar.* *da/du* *ad.* ‘zauriz bete’
zaurtu, *zaurt*, *zaurtzen.* *Ipar.* *da/du* *ad.*
‘zauritu’
zaurtzaile
zauskada *Heg.* ‘zirrara’
zazpi
zazpitan ‘zazpi aldiz’
zazpiehun
zazpigarren
zazpihortz
zazpiki
zazpiko
zazpikote
zazpina
zazpinaka
zazpira *Ipar.* ‘zazpina’
zazpirazka *Ipar.* h. **zazpinaka**
zazpiren
zazpisukalde *Bizk. g.er.* ‘bizkarroia’
zazpiurren
zazpizango *Ipar. g.er.* ‘ehunzangoa’
ze 1 “c” letraren izena
ze *hautsi* “ç” letraren izena
ze 2 *Lgart.* 1 h. **ezen**, **zeren.** 2 h. **zer**,
zein
zealdo iz. ‘zabua’
zealdoka
zebatu, *zeba*, *zebatzen.* *Ipar.* *du* *ad.*
‘hezi’
zebra *Equus zebra*
zebra(-)bide
zebu *Bos indicus*
- zedarri**
zedarritu, *zedarri(tu)*, *zedarritzen.* *du* *ad.*
zedarritzatu, *zedarritza*, *zedarritzatzen.*
Ipar. *du* *ad.*
zeden 1 *Dermestes maculatus*
zeden 2 *Bizk.* ‘pipia’
zedro *Cedrus sp.*
zedula
zeelandaberritar (herritarra)
zefalopodo
zegan *Bizk.* ‘zenbatean, zenbat dirutan’:
zegan erosi dituzu oilaskoak?
zehakatu* e. **xehakatu**
zehar: *zehir-galderak.*
-n zehar: *kalean zehar doaz.*
-tik zehar ‘-n zehar’
zehar-haize ‘ipar-mendebaleko hai-
zea’
zehirazi, *zehiraz*, *zehirazten.* *du* *ad.*
zehirbide
zehirbidez
zeharka
zeharka-meharka
zeharkako
zeharkatu, *zeharka(tu)*, *zeharkatzen.*
1 *g.g.er.* *da* *ad.* ‘alboratu’: *astoa bidetik*
zeharkatu zen. 2 *du* *ad.* ‘zeharka igaro’
zeharo
zehirrargi iz. eta izond.
zehirretara
zehirrola
zehafu, *zеха*, *zehatzen.* 1 *du* *ad.* ‘jipoi-
tu’. 2 *Zuz.* ‘zigortu’
zehatz
zehatz-mehatz
zehatzaile
zehatzezin
zehazki
zehazkiro
zehaztapen
zehaztasun
zehaztu, *zehatz/zehaztu*, *zehazten.* *du* *ad.*
zehaztugabe
zehe *Ipar.* ‘arra’
zeia *g.g.er.* ‘merkatua’
zeihar izond.
zein
zein baino zein... -ago
zein ere

zein-nahi *Sin.* **zeinahi**
zeinare *Zub. Zah.* h. **seinale**
zeinatu, zeina, zeinatzen. *da* ad.
zeinen *batez ere Gip.*
zeingehiagoka *g.er.*
zeintsu
zeintzuk *batez ere Bizk.* ‘zein’
zeinu 1 *batez ere Ipar.* ‘ezkila’
zeinu 2 1 ‘keinua’. 2 ‘ikurra, marka’
zeinutegi *batez ere Ipar.* ‘kanpandorra’
zekale *Secale cereale*
zeken
zekendu, zeken(du), zekentzen. *da/du*
 ad.
zekenkeria
zekenki
zekentasun
zekor
zekorketa
zekorki
zela ‘zaldiaren gaineko jarlekua’
zelai iz. eta izond.
zelaidi
zelaigune
zelaitu, zelai(tu), zelaitzen. *du* ad. ‘lautu,
 berdindu’
zelako *Bizk.* ‘nolakoa’
zelan *Bizk.* ‘nola’
zelanbait *Bizk.* ‘nolabait’
zelata
zelatan
zelataka *Bizk. g.er.* ‘zelatan’
zelatari
zelataritza
zelatatu, zelata(tu), zelatatzen. *du* ad.
zelatu, zela(tu), zelatzen. *du* ad. ‘zela ja-
 rri’
zelo *Zah.* 1 *Ipar.* ‘kartsutasuna’. 2 *Heg.*
 ‘arreta’
zeloфан
zelta
zeltiberiera (hizkuntza)
zelula
zelulabakar
zeluloide
zelulosa
zemai ‘mehatxua’
zemaika
zemaitu, zemai(tu), zemaitzen. *du* ad.

zemaitzaile
zemendi *Bizk.* ‘azaroa’
zementu
zen *mug.:* *gure aita zenak esaten zuenez;*
ene bi anaia zenek erran zutena.
zenbait
zenbaitetan
zenbaitxo
zenbaitzuk h. **zenbait**
zenbakaitz
zenbakarri
zenbakera
zenbaketa
zenbaki
zenbana
zenbanahi *Sin.* **zenbat-nahi**
zenbat
zenbat ere
zenbatetan
zenbatez
zenbat ere... -ago
zenbat eta... -ago
zenbatena... hainbatena
zenbat... hainbat
zenbateraino
zenbat-gura
zenbat-nahi *Sin.* **zenbanahi**
zenbateko iz. ‘kopurua’
zenbatezin ‘zenbakaitza’
zenbatgarren
zenbatsu: *zenbatsu urte ditu?*
zenbatu, zenbat(u), zenbatzen. *du* ad.
zenbatzaile
zenbatze
zenbera ‘gazur egosiaren hondarra’
zendu, *da* ad. (era burutueta**n** bakarrik
 erabiltzen da): *lau urte badu zendu*
zela; euskaltzain zenduen oroitzapene-
tan.
zenit
zentabo *Heg. g.er.*
zentiarea
zentigradu
zentigramo
zentilitro
zentimetro
zentimo *Heg.*
zentinela *Zah.* ‘begiralea’
zentoi *g.g.er.* ‘erraldoia’

- zentral 1** izond.
zentral 2 iz. ‘indarretxea’
zentralismo
zentralista
zentralizatu, zentraliza, zentralizatzen.
du ad.
zentralizatzaile
zentralizatze
zentro
zentrokide
zentsu ‘errola’
zentsura
zentsuratu, zentsura(tu), zentsuratzen.
du ad.
zentzabide
zentzagarri
zentzakaitz
zentzaldi
zentzarazi, zentzaraz, zentzarazten. *du*
 ad.
zentzarazle
zentzarazpen
zentzatu, zentza, zentzitzen. *da/du* ad.
zentzatzaille
zentzatze
zentzordatu, zentzorda, zentzordatzen.
Batez ere Zub. da/du ad. ‘nahasi, asal-
 datu’
zentzu 1 ‘zuhurtasuna’. 2 ‘esanahia,
 adiera’. 3 ‘konortea’
zentzudun
zentzugabe
     zentzugabeko
zentzugabekeria
zentzugabeki
zentzugabetasun
zentzugabetu, zentzugabe(tu), zentzuga-
 betzen. *da/du* ad.
zentzukide
zentzumen
zentzutasun ‘zentzua’
zepa ‘metalen hondakina’
zepelin
zepo
zer (-r bakuna) 1 galdera-hitza: *zerk ika-
 ratu zaitu?* 2 iz.: *bizi honetako zerek ez
 gaituzte asetzen; gure zeretan ez duzu
 ikustekorik.*
zer edo zer
- zer ere**
zer-nolako
zera mug.: *beraz, hori zera da, hori
 iraunkorra da.*
bai, zera
ez, zera
zeramika
zeramikari
zeratu, zera(tu), zeratzen. *da/du* ad.
zerba *Beta vulgaris* var. *Cicla*
zerbait
zerbaitxo
zerbeza *Heg. h. garagardo*
 zerbieta* e. **aho-zapi**
 zerbitu* e. **zerbitzatu**
zerbitzaldi
zerbitzarazi, zerbitzaraz, zerbitzarazten.
dio ad.
zerbitzari
zerbitzatu, zerbitza, zerbitzitzen. *du* ad.
zerbitzu
zerbitzugintza
zere *Balaenoptera* sp.
zerebelo ‘garuntxoa’
zerebro *Heg. h. burmuin*
zeregin
zeremonia
zeren
     zeren eta
zerendako *Ipar. eta Naf.* ‘zergatik’
zerengatik 1 ‘zergatik’. 2 junt. ‘zeren’
zerentzat *Ipar.* ‘zergatik’
zeresan
zerga
     zerga-bilketa
zergadun
zergalari
zergaldi
zergapeko
zergapetu, zergape(tu), zergapetzen. *du*
 ad. ‘zerga ezarri’
zergategi
zergati iz. ‘zergatikoa’
zergatik
zergatiko iz.: *liburuaren zergatikoa eta
 zertarakoa.*
zergura *Bizk.* ‘zernahi’
zerikusi
zerio ‘elementu kimikoa’

zerki iz. *g.er.*
zerkopiteko *Cercopithecus sp.*
zernahi
zero: *zero bider zero berdin zero.*
zeroi *Physeter catodon. Sin. kaxalote*
zerok *zuek* izord.aren era indartua
zerori *zu* izord.aren era indartua
zerra 1 1 'ebakitzeko tresna'. 2* e. **xerra**
zerra(-)arrain *Pristis pectinata*
zerra 2 *Mergus sp.*
 zerraila* e. **sarraila**
zerraku *Ipar.* 'esparrua'
zerraldo 1 'andak'. 2 'hilkutxa'. 3 adlag.
 'hilik bezala'
zerrama *batez ere Ipar. eta Naf.* 'txerrama'
zerramakina
zerrapo 'sarraila'
zerrari
zerrategi
zerratoki
zerratu 1, *zerra(tu), zerratzen. Ipar. eta Naf.* 1 '(atea, landa) itxi'. 2 '(trabesa, tratua) egin'
zerratu 2, *zerra(tu), zerratzen. du ad.* 'zerraz ebaki'
zerrauts
zerren *Ipar.* 'sitsa'
zerrenda
zerrendak
zerrendatu, *zerrenda(tu), zerrendatzen. du ad.*
zerri *batez ere Ipar. eta Naf.* 'txerria'
zerrikeria h. **txerrikeria**
zerrote
zertako 1 'zertarako'. 2 *Ipar. eta Naf.* 'zergatik'
zertan iz. *Ipar. Zah.* 'lehorra, lurra': *ir-lak oihana baitu zertanak bezala.*
zertarako iz. 'helburua'
zertaratu, *zertara(tu), zertaratzen. da/du ad.*
zertasun
 zertifikatu* e. **ziurtagiri, sinestamendu**
zertsu: *horra zertsu dakigun horri buruz.*
zertu, *zer(tu), zertzen. da/du ad.:* *asmo-ak zertu.*
zertxobait

zertzelada
zertzeta *Anas crecca*
zeru
zeruertz 'ostertza, zerumuga'
zerumuga
zerupe
zeruratu, *zerura, zeruratzen. da/du ad.*
zeruratze
zerutar
zertzela *Ipar.* 'zertzeta'
zesio 'elementu kimikoa'
zesta-punta
zesto *Heg. Herr.* 'saskia'
zeta 1 "z" letraren izena
zeta 2: *zetaz jantzirik.*
zetabe
zetaka
zetakatu, *zetaka(tu), zetakatzen. Batez ere Ipar. da/du ad.* 'zikindu'
zetatxu *Zub.* 'zetabea'
zetro
zeu *zu* izord.aren era indartua
zeuek *zuek* izord.aren era indartua
zeuen
zeuenganatu, *zeuengana(tu), zeuengana-tzen. du ad.*
zeure
zeureganatu, *zeuregana(tu), zeuregana-tzen. du ad.*
zeurekoi
zeurekoikeria
zeuretu, *zeure(tu), zeuretzen*
zezeil *Bizk.* 'otsaila'
zezel
zezeldu, *zezel(du), zezeltzen. da/du ad.*
zezelka
zezen
zezen-plaza
zezenketa
zezenketari
zezenki
zezenko
zezensuzko
zezentoki
zezenzale
zezin
zezinatu, *zezina(tu), zezinatzen. du ad.*
zezingai
zi 1 *Zub.* 'ezkurra'. 2 *Bizk.* 'ihia'

- ziaboga**
zianhidriko
zianuro
ziape *Brassica juncea*
ziatika
ziazerba *Spinacia oleracea*
ziba ‘jostailua, puntu baten gainean birarazten zaiona’
zibernetika
zibernetiko
zibil
zibilizatu, zibiliza, zibilizatzen. *da/du* ad.
zibilizazio
ziborio
zibota ‘ziba’
zidor
ziega
zientifiko
zientzia
zientzialari
zifra
zigar *Sarcoptes scabiei*
zigarreta ‘erretzeko erabiltzen den tabakoa, paper finez estalia’
zigarro 1 ‘tabako-hostoz egindako zilindro modukoa’: *Habanako zigarro bat opa didate*. 2 *Heg.* ‘zigarro txikia’ h.
zigarreta
zigilatu, zigila, zigilatzen. *du* ad.
zigilu 1: *erregeren zigiluarekin*. 2 (gutun-azaletakoa)
zigilu-marka
zigilu-markatzekoa
 zigoina* e. **zikoina**
zigor
zigorgarri
zigorkari
zigorkatu, zigorka, zigorkatzen. *du* ad.
zigorketa
zigorpe
     zigorpean
     zigorpeko
zigorrada
zigorraldi
zigorraz, zigorraz, zigorrazten. *du* ad.
zigortu, zigor(tu), zigortzen. *du* ad.
zigortzaile
- ziguin** ‘malba’
zihatu, ziha, zihatzen. *Ipar. da/du* ad.
 zihi* e. **ziri**
ziho *Ipar.*
zihodun *Ipar.*
zihotsu *Ipar.*
zihoztatu, zihozta, zihoztatzen. *Ipar. da/du* ad.
zikin
     zikin-estali izond.
zikindu, zikin(du), zikintzen. *da/du* ad.
zikingarri
zikinkeria
zikinki
zikintasun
zikintsu
zikintzaile
zikiratu, zikira, zikiratzen. *du* ad.
zikiratzaile
zikirio ‘zekalea’
zikiro
zikiroki
ziklismo
ziklista ‘txirindularia’
ziklo
ziklo-kros
zikloi
ziklomotor
ziklope
zikloturismo
zikoina *Ciconia sp. Sin. amiamoko*
zikoitz
zikoizkeria
zikoizki
zikoiztasun
zikoiztu, zikoitz/zikoiztu, zikoizten. *da/du* ad.
zil iz.
zil izan *Naf.* ‘zilegi izan’
zilar
zilarbizi
zilargile
zilargin
zilargintza
zilarkara
zilarki
zilarreria
zilarreztatu, zilarrezta, zilarreztatzen. *du* ad.

zilbor**zilbor-heste****zilbot****zildai****zildu**, zil(du), ziltzen. *da* ad.: *tipula zil-
du da.***zilegi****zilegi izan.** *da/du* ad.**zilegitasun****zilegitu**, zilegi(tu), zilegitzen. *du* ad.**zilibokata** *Ipar.* ‘nahaspila’**zilibokatu**, ziliboka(tu), zilibokatzen. *du*
ad. ‘engainatu, atzipetu’**zilindriko****zilindro****zilintzan** ‘zintzilik, dilindan; zalantzan’**ziliporta** *Ipar.* ‘ziprztina’**ziliportaka****ziliportatu**, ziliporta(tu), ziliportatzen.
du ad.**zilipurdi** iz. ‘itzulipurdia’**zilipurdika****zilizio****zilo** *Ipar.* h. **zulo**ziluenta* e. **silueta****zimarkun** *Ipar.* ‘maltzurra’**zimarkunkeria** *Ipar.***zimarroi** *Heg.* ‘hegalaburra’zimauro* e. **simauro****zimbawetar** (herritarra)**zimel****zimelarazi**, zimelaraz, zimelarazten. *du*
ad.**zimeldu**, zimel(du), zimeltzen. *da/du* ad.**zimelezin****zimeltasun****zimendatu**, zimenda, zimendatzen. *du*
ad.**zimendatzaile****zimendu****zimentarri****zimikatu**, zimika, zimikatzen. *Ipar.* *du*
ad.**zimiko****zimiko egin****zimikoka****zimino** *Ipar.* ‘tximinoa’**zimitorio** *Gip.* 1 *Zah.* ‘hilerria’. 2 ‘eliza-
ri atxikitako aterpea’zimitx* e. **zimitz****zimitz****zimur****zimurdikatu**, zimurdika, zimurdikatzen.*Ipar. du* ad. ‘zimurto’**zimurdura****zimurgune****zimurkeria****zimurrarazi**, zimurraraz, zimurrarazten.
du ad.**zimurtsu****zimurtu**, zimur(tu), zimurtzen. *da/du* ad.**zin****zinak eta minak****zin-egile****zin egin****zinetan****zinetako****zinez****zinezko****zin-zinetan****zin-zinez****zinabrio****zinausle****zinbal****zindo****zindotasun****zindotu**, zindo(tu), zindotzen. *da/du* ad.**zine** h. **zinema****zinegotzi****zinema****zinema(-)areto****zinemagile****zinemagintza****zinemaratu**, zinemara(tu), zinemaratzen.
du ad.**zinemaskope****zinemateka****zinematika****zinematografia****zinemazale****zinetiko****zingil batez ere** *Ipar.* eta *Naf.* izond.
‘ahula eta mehea’**zingila** iz. ‘petrala’**zingilatu**, zingila(tu), zingilatzen. *du* ad.
‘zingila ezarri’**zinginarri** iz. ‘kutuna’**zingira**

- zingiradi**
zingiratsu
ziniko
zinismo
zink
zinka 1 adlag. ‘zin eginez’
zinka 2 *Ipar.* iz. ‘irrintzia’
zinkaka ‘irrintzika’
zinkatu, zinka(tu), zinkatzen. *du ad.*:
irrintziak zinkatu.
zinki ‘zinez’
zinkulin-minkulin *Ipar. Adkor.* ‘gupera,
 milika’
zinkulineria
zinkurin ‘intzeria’
zinkurinka
zinpeko izlag.
zinta
zintarri ‘espaloiaaren ertzean jartzen den
 harri-ilara’
zintasun
zintz
     zintz egin
     zintz eragin
zintzarri
zintzarrots ‘toberak’
zintzatu, zintza, zintzaten. *Ipar. da ad.*
zintzilik
zintzilika *Gip.* ‘zintzilik’
zintzilikario
zintzilikatu, zintzilika(tu), zintzilikatzen.
da/du ad.
zintzo
zintzoki
zintzorik
zintzoro
zintzotasun
zintzotu, zintzo(tu), zintzotzen. *da/du ad.*
zintzur
     zintzur-heste
zintzurkoi *Ipar.* ‘sabelkoia’
zio
zipla ‘zirikada’
ziplo ‘bat-batean’
zipote *Ipar.* ‘gizena’
zipoteka adlag. ‘itsumustuan’
zipotz
zipozkeria
zipres ‘nekosta’
zipretar (herritarra)
zipriztin
zipriztindu, zipriztin(du), zipriztintzen.
du ad.
zipu *Ipar.* ‘putzua’
zira
ziraia *Ipar. Sin. betun*
ziraldoka ‘zealdoka’
ziratu, zira(tu), ziratzten. *Ipar. du ad.* ‘zi-
 raia eman’
ziraun *Anguis fragilis*
zirga
zirgari
zirgatu, zirga(tu), zirgatzten. *du ad.*
zirgatzaille
zirgilo
ziri
     ziria sartu
zirika 1 iz. *g.er.* ‘zirikatzea’. 2 adlag. ‘zi-
 rikatuz’
zirikada
zirikagarri
zirikarazi, zirikaraz, zirikarazten. *du ad.*
zirikatu, zirika(tu), zirikatzen. *du ad.*
zirikatzaile
ziriketa ‘zirikaldia’
ziriku
zirimiri
zirimola *Ipar.* ‘zurrunbiloa’
zirimolaka *Ipar.*
zirimolatsu *Ipar.*
zirin 1 iz. ‘hegaztien gorotza’; ‘gorotz
 mehea’. 2 izond. *Batez ere Bizk.* ‘ziri-
 katzailea’
zirindu, zirin(du), zirintzen. *da ad.* ‘ziri-
 neria izan’
zirineri ‘(abereen) beherakoa’
zirkin *batez ere Bizk.* ‘higidura txikia’
     zirkin egin: *zirkinik ere ez du egin.*
zirkindu, zirkin(du), zirkintzen. *da/du*
ad. ‘zirkin egin’
zirkonio
zirkonita
zirku
zirkuitu
zirkular
zirkulatu, zirkula(tu), zirkulatzen. *du ad.*
zirkulazio
zirkulu

zirkulerdi
 zirkunbalazio* e. **ingurabide**
zirkunferentzia
zirkunferentzierdi
zirkunzidatu, zirkunzida, zirkunzida-
 tzen. *du ad. Zah.* 'erdaindu'
zirkunzizio 'erdainkuntza'
zirrara
zirraragarri
zirri
     zirri egin
zirriborratu, zirriborra, zirriborratzen.
du ad.
zirriborro
zirrika 1 adlag. 'zirri eginez'. 2* e. **txirrika**
zirrikitu *Sin.* **zirritu**
zirimarra
zirimarratu, zirimarra(tu), zirimarratzen. *du ad.*
zirrinta *Ipar.* 1: *argi-zirrinta* ('egunsentia'). 2 'izpia': *eguzki-zirrintak*.
zirritu *Sin.* **zirrikitu**
zirriztu h. **zirrikitu**, **zirritu**
zirrosi
zirt onomat.: *gaztainek egiten zituzten zirt eta zart izugarriak.*
zirt edo zart: *erabakia zirt edo zart hartu behar da.*
zirt edo zart egin
zirt eta zart *g.er.* 'distiratuz'
zirta *batez ere Ipar. eta Naf.*
zirtaka *batez ere Ipar. eta Naf.* adlag.
zirtako iz.
zirtatu, zirta(tu), zirtatzen. *du ad.*
zirti-zarta: *leihoan zirti-zarta ari den kazkabarra.*
zirta *Ipar.* 'erantzun zorrotza eta errimaduna': *zirtaok bota.*
zirtolari
zirtzikatu, zirtzika, zirtzikatzen. *Ipar. du ad.* 'birrintu, desegin'
zirtzil
zirtzildu, zirtzil(du), zirtziltzen. *da/du ad.*
zirtzileria
zirtzilu *batez ere pl.* 'belarritakoak'
zirujau *Bizk. Zah.* iz. 'barberua'
 zirujia* e. **kirurgia**

zirurika *Ipar.* adlag. 'firurika'
     zirurikan *Ipar.*
zirurikatu, zirurika(tu), zirurikatzen.
Ipar. du ad.: *makila zirurikatu.*
zisku 'poltsa'
zisma
zismatiko
zisne *Cygnus sp.*
zistertar
zita h. **hitzordu**
zitadela *Ipar.* 'gotorlekua'
zital
zitaldu, zital(du), zitaltzen. *da/du ad.*
zitalkeria
zitalki
zitaltasun
zitara
zitatatu 1, zita(tu), zitatzen. *du ad.* 1 'epailearen aurrean aurkezteko deitu'.
     2 *g.er.* 'aipatu'. 3 *Heg.* 'hitzordua izan'
zitatatu 2, zita(tu), zitatzen. *Bizk. du ad.* 'zirikatu, xaxatu'
zitologia
zitoplasma
zitori *Lilium candidum*
zitriko izond.
zitroin *Ipar.* 'limoia'
zitu 1 *Naf.* 'uzta'. 2 'fruitua'
ziur
     ziur asko
ziurgabetasun
ziurgarri
ziurki
ziurtagiri
ziurtapen
ziurtasun
ziurtatu, ziurta, ziurtatzen. *du ad.*
ziza
zizaila
zizare
     zizare-belar *Artemisia abrotanum*
     zizare-nagusi *Ipar.* *Taenia solium*
zizeilu
zizel
zizelkari
zizelkaritza
zizelkatu, zizelka, zizelkatzen. *du ad.*
zizelkatzaile
zizka-mizka *batez ere pl.*

- zizpa**
zizpoleta *Ipar.* ‘pistola’
zizpuru
zizpuruka
zizt onomat.
zizta iz.
ziztada *Heg.*
ziztagarri
ziztailu
ziztaka
ziztako *Ipar.* eta *Naf.* iz.
ziztakoan adlag. ‘apur batean, une batean’
ziztatu, zizta(tu), ziztatzen. *du* ad.
ziztatzaile
zizter *Ipar.* ‘zattia, puska’
ziztor 1 1 izond.: *erreka ziztorra* ‘errekatxoa’. 2 iz.
ziztor 2* e. **txistor**
ziztrin
ziztu 1 ‘lastertasun handia’: *ziztu bizian*.
ziztu 2* e. **txistu**
zodiako
zohar
zohardi *Zub.* 1 iz. ‘oskarbia’. 2 izond.: *zerua zohardi zen; begitarte zohardi batez so egiten*.
zohi ‘lur-zati iraulia’
zohikatu, zohika, zohikatzen. *du* ad.
zohikatz
zoko
zoko-moko
zokogune
zokondo
zokor
zokoragarri
zokorarazi, zokoraraz, zokorarazten. *du* ad.
zokoratu, zokora(tu), zokoratzen. *da/du* ad.
zola 1 *Ipar.* 1 ‘hondoa’. 2 ‘lurra, zorua’. 3 ‘oinetakoan azpia, zorua’
zola(-)erdi *Sin.* **zoru(-)erdi**
zola 2* e. **mihi-arrain**
zolaberritu, zolaberri, zolaberritzen. *Ipar.* *du* ad. ‘oinetakoei zola berriak ezarri’
zoladura *Ipar.*
zolagabe ‘hondogabea’
zolagain
zolagune
zolatatu, zola(tu), zolatzen. *Ipar.* *du* ad. 1 ‘zolaberritu’. 2 ‘zolari estalgarria ezarri’
zolda
zolda-belar *Symphytum officinale*
zoldu, zoldu, zoltzen. *Bizk.* *da/du* ad.
zoli 1 ‘ozena’. 2 ‘zentzumen bizkorrekoa’
zolitasun
zolitu, zoli(tu), zolitzen. *da/du* ad.
zolu* e. **zola**
zomorro
zona
zonbatar (herritarra)
zoo
zoologia
zoologiko
zoologo
zoom
zopa
zopatu, zopa(tu), zoputzen. *du* ad.: *ardotan zopatua*.
zor
zor izan
zorabiagarri
zorabialdi
zorabiatu, zorabia, zorabiatzen. *da/du* ad.
zorabiatzaile
zorabio
zoragari ‘iraka’
zoragarri
zoragarritzko
zoragarritasun
zorakeria
zoraldi
zoramen
zoramendu *Ipar.*
zorarazi, zoraraz, zorarazten. *du* ad.
zorarazle
zoratu, zora, zoratzen. *da/du* ad.
zoratzaile
zorbide ‘bide-mota, lur jabedunean zehar igarotzen dena’
zordun
zordundu, zordun(du), zorduntzen. *da/du* ad.: *hartzten duena zorduntzen da*.

zorgabetu, zorgabe, zorgabetzen. *da/du* ad.

zori 1 iz.

-tzeko **zorian**: *galtzeko zorian*.

zori 2 izond.: *fruitu zori eta helduak*.

zorigabe

zorigaitz

zorigaizto

zorigaiztoko

zorion

zorionak 1 interj. 2 iz. pl. ‘goresmenak’: **gaur nire zorionak dira e. gaur nire urtebetetzea da*.

zorionean

zorioneko

zorionez

zorionbide

zoriondu, zorion(du), zoriontzen. *du* ad.

1 *Zah.* ‘dohatsutu’. 2 ‘zorionak eman, zorionak esan’

zoriondun

zoriontasun

zoriontsu

zoritu, zori(tu), zoritzen. *da/du* ad.

zoritxar

zoritxarrez

zoritxarrean

zoritxartu, zoritxar(tu), zoritxartzen.

da/du ad. ‘zoritxarrak jo’: *itsasontzi zoritxartu bat*.

zornatu, zorna, zornatzen. *da/du* ad.

zorne

zorne-belar *Senecio vulgaris*

zornetsu

zoro

zoro-zoroan

zoroaldi

zorobilatatu, zorobila, zorobilatzen. *Zub.*

da/du ad. ‘zorabiatu’

zoroetxe

zoroki

zororik

zorotasun

zoroxka

zorpetu, zorpe(tu), zorpetzen. *da/du* ad.

zorri *Pediculus humanus*

zorri-belar *Delphinium staphisagria*

zorritsu

zorritzto *Bizk.* ‘zorritsua’

zorrizu *Ipar.* eta *Naf.* ‘zorritsua’: *ume zorritzua*.

zorro

zorrokada

zorroratu, zorroratu, zorroratzen.

da/du ad.

zorroten ‘teilatutik jaisten den hodia’

zorrotz

zorrotzaile

zorrotzarazi, zorrotzaraz, zorrotzarazten. *du* ad.

zorrozkaile

zorrozkeria

zorrozqueta

zorrozki

zorrozkiro

zorroztarri

zorroztasun

zorroztu, zorrotz/zorroztu, zorrozten.

da/du ad.

zorte *batez ere Ipar.* ‘zoria’

zortzi

zortzitan ‘zortzi aldiz’

zortziehun

zortzigarren

zortziko iz.

zortzikote

zortzimaraiako iz.

zortzina

zortzinaka

zortzira *Ipar.* ‘zortzina’

zortziren

zortziurren

zoru 1 ‘lurra’. 2 ‘oinetakoen azpia’

zoru(-)erdi

zorzor onomat.: *kukuak kuku, zozoak zorzor*.

zotal

zotal(-)egun

zotal(-)ikatz

zotin

zotinka

zotukatu, zotuka, zotukatzen. *Batez ere Zub.* *da/du* ad. ‘higitu, mugitu’

zotuku *batez ere Zub.* ‘higidura, mugimendua’

zotz

zotz egin

zotzabar

- zozabar** ‘arabazozoa’
zozkatu, zozka, zozkatzen. *du* ad. ‘zotze-
 egin’
zozketa
zozketatu, zozketa(tu), zozketatzen. h.
zozkatu
zozo 1 ‘txoria’ *Turdus merula*. 2 ‘ergela,
 inozoa’
ur-zozo *Cinclus cinclus*
zozokeria
zozoki ‘ergelki’
zozomikote
zozotu, zozo(tu), zozotzen. *da/du* ad.
zoztor
zu
zuberera
zuberotar
zubi
zubigile
zubigintza
zubipe
zubizain
zudu *Ipar.* ‘arreta, ardura’
zuek
zuenganatu, zuengana(tu), zuengana-
 tzen. *da/du* ad.
zuetaratu, zuetara(tu), zuetaratzen.
da/du ad.
zuganatu, zugana(tu), zuganatzen. h. **zu-**
reganatu
zuhail *Ipar.* izond. ‘margula’
zuhain 1 *batez ere Zub.* ‘zuhaitza’.
 2 *Ipar.* ‘(ganadu-)bazka’
zuhaitz
zuhaixka
zuhaizpe
zuhaizti
zuhaiztu, zuhaitz/zuhaiztu, zuhaizten.
da/du ad.
zuhamu *Ipar.* ‘zuhaitza’
zuhamupe *Ipar.*
zuhamutsu *Ipar.*
zuhamuxka *Ipar.*
zuhandor *Cornus mas*
 zuhar* e. **zumar**
zuhaur *zu* izord.aren era indartua
zuhirin ‘pipi-hautsa; zerrautsa’
zuhirindu, zuhirin(du), zuhirintzen. *Ipar.*
da/du ad. ‘pipiatu’
zuhur ‘zentzuduna’
zuhurkeria
zuhurki
zuhurtasun
zuhurtu, zuhur(tu), zuhurtzen. *da/du* ad.
zuhurtzia
zuihauek *zuek* izord.aren era indartua
zuin ‘marra’
zuka
zuketa
zuku: *haragi-zukua; laranja-zukua.*
zukurutz
zukuruztu, zukurutz/zukuruztu, zuku-
 ruzten. *da/du* ad. ‘beldurtu, izutu’
zuku(tu), zuku(tu), zukutzen. *du* ad.
zulagailu
zulagarri: *deiadar zulagarria.*
zulakaizt ‘zizela’
zulaketa
zulatu, zula, zulatzen. *du* ad.
zulatzaile
zulatze
zuldar ‘abereen gaitza’
zulo
zulodun
zulogile ‘lur-emailea’
zuluera (hizkuntza)
zumalakar *Frangula alnus*
zumar *Ulmus sp.*
zumardi
zumartxuri ‘zurzurria’ *Populus alba*
zume *Salix sp.*
zumintz ‘aloea’ *Aloe sp.*
zumitz
 zumo* e. **zuku** (edo, elkarketan, **-ur**: *la-*
ranja-ura)
zunda
zundaketa
zundatu, zunda(tu), zundatzen. *du* ad.
zundatzaile
zundatze
zuntoi ‘zutoina, batez ere zurezkoa’
zuntz
zuntzun izond. 1 *batez ere Ipar.* ‘ergela’.
 2 *batez ere Bizk.* ‘tuntuna’
zur
zuraje
zurbeltz ‘arte’a’ *Quercus ilex*
zurbil

zurbildu, zurbil(du), zurbiltzen. *da/du* ad.
zurbilki
zurbiltasun
zurda 1 1 '(zaldiaren, basurdearen, etab.en) ile latza'. 2 'haria'
zurda 2 *Bizk. g.er.* 'izotza'
zurdadun
zurdaki
zurdatz 'zilizioa'
zureganatu, zuregana(tu), zureganatzen. *da/du* ad.
zureria 'zurajea'
zuresi
zuretar
zuretu, zure(tu), zuretzen. *da/du* ad.
zureztatu, zurezta, zureztatzen. *du* ad.
zurgihar
zurgin
zurgindegi
zurgingo 'zurgintza'
zurgintza
zurgizen
zuri
zuriarazi, zuriaraz, zuriarazten. *du* ad.
zuribide
zurigarri
zurikail *Jas.* 'zurbila'
zurikatu, zurika, zurikatzen. *du* ad. 'lo-sintxatu'
zurikatzaile
zurikeria
zuriketa
zurikin
zuriko
zuringo
zuritasun
zuritu, zuri(tu), zuritzen. *da/du* ad. 1 'zuriz margotu'. 2 '(patatari eta) azala kendu'. 3 'nor bere edo besteren hutssegitea zuzentzen saiatu'. 4: *elurra egin du, baina ez du zuritu.*
zuritzaille
zuritze
zuriune
zurixka
zurkaitz
zurkaiztu, zurkaitz/zurkaiztu, zurkaizten. *du* ad.
zurki *Ipar.* 'zur-zatia'

zurkulu *Bizk.* 'zokoa'
zurmindu, zurmin, zurmintzen. *Ipar. da/du* ad. 'lizundu'
zurmindura
zurpail *Ipar.* 'zurbila'
zurpaildu, zurpail(du), zurpailtzen. *Ipar. da/du* ad.
zurra *g.er.*
zurratu, zurra(tu), zurratzen. *du* ad. 1 '(larrua) ondu, apaindu'. 2 'jipoitu'
zurreean: *merke-zurreean* 'merkeena bilatuz'; *labur-zurreean* 'labur beharrez'
zurruburru *Ipar.*
zurruburruka *Ipar.*
zurrukutun
zurrumurru 1 'marmarra'. 2 'berri egiaztatu gabea'
zurrun 1 izond. 'malgutusunik ez duena'. 2 iz. 'haga'
zurrunbilo
zurrunbiloka
zurrunbilotsu
zurrunbilotu, zurrunbilo(tu), zurrunbilotzen. *du* ad.
zurrundu, zurrun(du), zurruntzen. *da/du* ad.
zurrunga
zurrunga egin
(lo) zurrunga
zurrungaka
zurrungari
zurrungatu, zurrunga(tu), zurrungatzen. *du* ad. 'zurrunga egin'
zurruntasun
zurrupa
zurrupaka
zurrupakari
zurrupatu, zurrupa(tu), zurruputzen. *du* ad.
zurrunpatzaile
zurrust *Bizk.* onomat.
zurrusta: *iturriko zurrusta.*
zurrustaka
zurрут
zurрут egin
zurруtean
zurрута
zurрутан
zurрутada

zurrutaka**zurrutero** *Lgart.***zurt** adlag. ‘erne’: *adi eta zurt zegoen.***zurtoin****zurtu**, zur(tu), zurtzen. *da/du* ad. ‘harritu’**zurtz****zurubi****zurztasun****zurzuri** *Populus alba***zut** 1 izond.: *lerro zuta*. 2 adlag.: *haiekin nembilen, burua zut.***zut-zuta** *Ipar.***zutabe****zutarri****zutiarazi**, zutiaraz, zutiarazten. *du* ad.**zutiarazle****zutik****zutikai** *g.er.* ‘euskarria’**zutiko** iz. ‘euskarri zuta’**zutikor****zutikortasun****zutitasun****zutitu**, zuti, zutitzen. *da/du* ad.: *nire aurka nire gaiztakeriak zutitu ninduen.***zutoin**zutoitarte* e. **habearte****zutundu**, zutun, zutuntzen. *Bizk. da/du* ad. ‘zutitu’**zutunik** *Bizk.* ‘zutik’**zuzemen**: *bitarte hau, bere anaia etxeratzeko zuzemenak egiten igaro zuen.***zuzen**zuzenangeluar* e. **angeluzuzen****zuzenarazi**, zuzenaraz, zuzenarazten. *du* ad.**zuzenbide****zuzendari****zuzendariondoko****zuzendariorde****zuzendariordeza****zuzendaritza****zuzendu**, zuzen(du), zuzentzen. *Heg. da/du* ad.**zuzenean****zuzeneko****zuzenerdi****zuzenetsi**, zuzenets, zuzenesten. *du* ad.**zuzengabe****zuzengabeko****zuzengabekeria****zuzengaitz****zuzengarri** *Zah.* ‘zentsagarria’zuzenkatu* e. **lerrokatu****zuzenketa****zuzenki 1** adlag.**zuzenki 2** iz. ‘zuzen-zatia’**zuzentasun****zuzentza** ‘justizia’**zuzentzaile****zuzentze****zuzi****zuzitu**, zuzi, zuzitzen. *Batez ere Bizk. du* ad. ‘birrindu’**zuzkidura****zuzkitu**, zuzki, zuzkitzen. *du* ad.zuzpertz* e. **suspertz****zuztar****zuztartu**, zuztar(tu), zuztartzen. *da/du* ad. *g.er.* ‘sustraitu’zuzter* e. **zuztar**